[redacted]

הצופה

א׳ תשמ״ו (7.3.1986) • שנה נ׳ • גליון 14030 • המחיר: 0.69 ש״ח, כולל מע״מ * עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל-המזרחי * מייסד ועורך ראשון, הרב מאיר בר-אילן ז״ל

היום	יום ששי	שבת
		פרשת ויקהל
		פ׳ שקלים
הפרק:	יחזקאל לד-לח	יחזקאל לט-מ
המשנה:	כלים א, ב-ג	כלים א, ד-ה
הדף — בבלי:	סוטה יט	סוטה כ
ירושלמי:	ראש השנה יז	ראש השנה יח
ההלכה:	קיז, ז-ט	קטו-יז, א-א
הזריחה:	5.57	5.56
השקיעה:	5.43	5.44
סוף זמן ק״ש:	8.09	8.08

ים להצלת „סולל בונה" ופ״ת לא נשאו פרי

שר האוצר דרש למכור נכסים

במהלך הדיון התברר כי קיימים חילוקי דעות על סכום של 40 מיליון דולר. הממשלה הציעה לאשר לבנקים להנפיק אגרות חוב בסכום זה בצרוף שבסך הפרעון ורבע הנפקה של 80 מיליון דולר.

בעת הפגישה היו הילופי דברים קשים בין שר האוצר יצחק מודעי לבין מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר ומזכיר חברת העובדים דני רוזוליו. שר האוצר אמר כי ל„סולל בונה" יש הרבה נכסים ועל החברה זו להציל את עצמה על ידי מכירת חלק מנכסיה. בתום הישיבה אמר שר האוצר כי לכל חברות הבניה יש הזכות לקבל אותן ההסכמות שתקבל סולל בונה. לכל קופות החולים יש לתת את כל ההסכמות שבהן תזכה קופת החולים של ההסתדרות.

תמורות, התובעים עליה. החברה השינה/הסדר עקרוני עם הבנקים דעם חברת האם שלה, אלרון, על שינוי במבנה והון ההתחייבויות. למעשה, יוותרו הבנקים על הלוואות בסך 80 מיליון דולר מתוך 180 מיליון דולר התחייבויות החברה בהלוואות קצרות מועד ואריכות מועד. הלוואות קצרות מועד בסך 50 מיליון דולר יומרו להלוואות דולריות לתקופה של 4 שנים. הלוואות אלו ישאו 8 אחוזים ריבית שנתית. הלוואות בסך 50 מיליון דולר ישארו כהלוואה לטווח קצר.

לפי ההסדר יקבלו הבנקים אופציות הניתנות למימוש במניות רגילות של החברה. חברת-האם אלרון תוותר על הלוואות בסך 10 מיליון דולר ותשקיע עוד 20 מיליון דולר במניות מבוכרות הניתנות להמרה במניות רגילות.

הראורגניזציה בחברה כוללת גם מינוי של אלוף (מיל׳) בני פלד כנשיא ומנהל ראשי של החברה.

פלד משמש כיום משנה ליו״ר מועצת המנהלים של אלביט, מקבוצת אלרון.

„אלביט" הגיעה להסדר עם הבנקים

חברת „אלביט" מסתדרת בבקרות עצמה בהפסדים הגדולים...

צד״ל הפגיז כפרים מצפון ל„רצועת הביטחון"

דרום לבנון (עתי״ם) — כוחות צד״ל הפגיזו אמש כמה כפרים מצפון לרצועת הבטחון בתגובה על שרשרת תקריות שהיו אתמול במהלכם נפצעו 3 מחיילי צד״ל.

אנשי צד״ל הפגיזו את העיירה סיבנין, סולטנייה ומבראות צור. אנשי „הצלב האדום" סיפרו, כי כמה פגועים נפלו ליד משרדיהם בצור.

מטעון צד רב־עוצמה הופעל לראשונה בעזה נגד רכב צבאי

לא היו נפגעים; רק הכביש נפגע

מטעון צד בעל עוצמה גדולה הופעל ביום ד׳ בלילה נגד כלי רכב של צה״ל. אך לא היו נפגעים. כתוצאה מהפיצוץ נפער מכתש גדול בכביש.

ביום ד׳, סמוך לשעה 22.00 הלכו שני כלי רכב של צה״ל ליד אבני ברסיטת „אל אזהר" בעזה. לאחר מכן נשמע קול נפץ עז והכביש נפער מכתש עמוק, שגדלותיו גדולות מאוד רבות. כתוצאה מהפיצוץ נפגע רק הכביש בלבד.

כוחות הבטחון הגיעו למקום הפיצוץ וערכו סריקה קפדנית. המקום מבודד ובתי מגורים. לא נמצא בו איש באותה שעה ולא נעצרו חשודים. בהמלך הסריקות ובדיקת השטח הוברר, שהפיצוץ אירע מהפעלת מטען צד.

המטען הופעל כמרחק של כמאה מטרים ממקום הפיצוץ. והמפעילים הצליחו להימלט בחסות.

גרמניה הפחיתה שער הריבית למוסדות מרכזיים

פרנקפורט, (רויטר־עתי״ם הצ״ג) — גרמניה המערבית הפחיתה היום את שער הריבית למוסדות מרכזיים. לצעד זה מיוחסת חשיבות גדולה, מאחר שמצפים כי גם מדינות תעשייתיות אחרות ינהגו לפי הדוגמה המערב־גרמנית וכתוצאה מכך יש לצפות להפחת רוח חיים חדשה בכלכלת המערב. במקביל, גם מדינות העולם השלישי יפיקו תועלת מההחלטה, מאחר שעתה יוקל נטל הריבית הכוטל עליהם.

אם לא ייענו לתביעות השכר

המורים העל יסודיים ישביתו כיתות י״ב

מאת סופרנו בתל־אביב

כיתות י״ב בבתי הספר העל־יסודיים בארץ ישבתו ביום שני בשבוע הבא אם לא תענה המדינה לתביעה המורים לפתוח את הסכמי השכר.

על כך החליטו אמש ראשי ארגון המורים העל יסודיים.

הם טוענים כי שכרם של המורים נשחק ואין הם יכולים להמתין עד שיחודש המשא ומתן עם כל מגזרי המשק. נציגי האוצר אומרים כי אין הם יכולים לפרוץ את הסכמי השכר שכר „כחשש לגבול של תביעות".

חלה התקדמות בשיחות טאבה

קהיר (עי״צ) — במושב השלישי של השיחות המצרי־ישראליות בבנין מאבה דנו הצדדים בעיקר על דרך הפעלת הבוררות הבינלאומית ועל היחסים הדו־צדדיים — אמר שר החוץ המצרי אימסמת עבדל מגיד.

השר המצרי ציין כי מסתמן באורפק הסכם בין שתי המשלחות בכמה נקודות, אך באשר לנקודות אחרות קיימים עדיין חילוקי דעות. הוא לא פרט על נקודות ההסכמה ואי־ההסכמה.

הוא הודיע כי בשבוע הבא יתחדשו השיחות בישראל.

מקורות ישראליים אמרו כי בידור הדיונים בעניין טאבה שהחלה ביום ג׳ הוקדשה לבדיקת שתי תוכניות לבוררות בינלאומית, שהוגשו על ידי שני הצדדים — כל צד יהי תוכנית שלו.

המשלחת הישראלית יוצאת מקהיר בשעות הערב.

במקורות מקורבים להמ״ם נמסר, כי שתי המשלחות החליטו לשמור על שקט לגבי מהלך הדיונים, עד שיושג הסכם. מאותו מקור נמסר כי משערים, עם זאת, כי ידרשו לא יותר מפגישות שלוש פגישות נוספות, וכי המו״מ יסתיים, עד כה, עוד שבועות ספורים.

אוסלו (רויטר—עתי״ם) — המגזר הרוך של נאמ״ן בהתאהי־ צה 20,000 החיילים מ־8 מדינות הדשעה לאחר שנענותיהם של 13 חיילים נורווגיים העצאי מממולת שלג, ושלושה מחבריהם נעדרים עדיין.

התמרונים, שהיו אמורים לבחון את כושר הלחימה של יחידות נאט״ו בתנאי חורף, הושבו אייר ליום ה׳.

הוזלו המחירים של מוצרים עתירי דלק

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

14 מוצרים עתירי דלק הוזלו מהבוקר בעקבות ירידת מחירי הדלק. לעומת זה מתייקרים החל מהבוקר 7 מוצרי צריכה.

במשרד התעשיה והמסחר מעריכים שהוזלת הדלק והמוצרים תביא במקביל ייקור מוצרי הצריכה יביאו לירידה מחירים כללית של רבע אחוז.

ההתייקרויות הנכנסות היום לתוקף הן:

מזון תינוקות 9 אחוזים, מוצרי בוטנים מעובדים — 9, שימורי ירקות ופירות וירקות מיובשים — 10, שימורי דגים — 8, המצות אפיה — 7, תקליטים — 6, ומוצרי איטום לבניה — 3 אחוזים.

ההוזלות הנכנסות הבוקר לתוקף: פלט — 5 אחוזים, סיד — 4, חומרים ארומטיים — 8, הומרים ממיסים — 8, אמבטיה — 8, חומצה חנקתית — 6, שעוה — 6, פורמלין — 6, צבע, סלעים — 3, בטניל — 8, מוצרי אספלט — 3, פלין — 6, ואקסן — 8 אחוזים.

שר התעשיה והמסחר אריאל שרון אמר אתמול כי השינויים נעשים במסגרת בדיקות מסודרות להתאים מחירים לשינויים בתשומות. הדבר יאפשר המשך יציבות המחירים בשוק המקומי וישפר את התחרות של המפעלים בחוץ לארץ. מההוזלות ייהנו ענפי בניה, פלסטיקה, ברזלים והכימיקה. אשר להעלאות המחירים הוסבר במשרד התעשיה והמסחר, כי הדבר נעשה בעקבות בדיקה יסודית של התחשיבים המראה על הפסדים למפעלים ובהתחשב בכך כי המפעלים נקלעים לקשיים בשל ההקפאה במחירים.

הוזלת הדלק — נכנסה לתוקף

הוזלת מחירי הדלק נכנס לתוקף. המחירים החדשים הם:

הדלק	מחיר ישן בש״ח לליטר	מחיר חדש בש״ח לליטר
בנזין 96 אוקטן	1.01	0.96
בנזין 91 אוקטן	0.88	0.84
נפט	0.63	0.60
סולר	0.60	0.57
גז לשימוש ביתי 12 ק״ג	11.80	9.75 ללא מע״מ
גז במרכזיות	2.76	2.28 ללא מע״מ

החלטות הוועידה הקומוניסטית

להדיח ב׳תי ממושמעים וחברים בלתי ראויים

מוסקווה (רויטר־עתי״ם) — המפלגה הקומוניסטית הסובייטית קראה להדיח משורותיה את כל החברים הבלתי ממושמעים והבלתי ראויים.

ההחלטה המסכמת את הנושאים העיקריים של ועידת המפלגה ה־27, שנפתחה לפני 8 ימים, הוקדשה לחנופה, ההרפסות יפרוסקפיה בצד ראשי מפלגה, אשר קודמי פעלים באחורים־הם.

ההחלטה ציינה, כי יש להתליך על ידי חברים חדשים, בעלי כרך, כל חבר מפלגה שסרח או דבק ברצינות מיושנים. יש לטהר את שורות המפלגה מכל אלה שאינם ראויים לה. חייב להיות מאבק נמרץ יותר נגד חוסר אחריות והתירנות, ונגד הפרות של המשמעת המפלגתית, המוסר והאתיקה, הפריות שהיכו שורשים עמוקים בהספר ארגונים.

בנו של מי שהיה המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית ליאוניד ברז׳ניב, יורי, לא נבחר מחדש לתפקיד ממלא מקום מועמד המרכזי. זאת קבעו המזמינים לאחר עיון ראשוני ברשימות שהופצו על־ידי סוכנות הידיעות „טאס".

הרכב הוועדה המרכזית החדשה עורר פליאה

עם זאת ממשיך יורי ברז׳נייב לכהן לפי שעה בתפקיד סגן ראשון לשר לסחר חוץ, שאותו הוא ממלא מאז מארס 1979.

עיון ראשון בהרכבה החדש של הוועדה המרכזית של המפלגה הקומוניסטית בברית־המועצות עורר פליאה בקרב חוגים דיפלומטיים במוסקבה, ביודעת לגבה קיומם אחדש של כמה אישים ישישים שתפסו משרות רבות בתקופת שלטונו של ברז׳נייב.

ביניהם בולט ניקולאי טיכונוב, בן שמונים, שעשה בעבר כראש ממשלה התחלף אשתקד. כן כנעדר המתה מינויה של ניקולאי באייבאקוב, וכן מינוי מחדש של פתוהוארייב.

עניין רב מעורר גם הבחרו בחדש לוועדה המרכזית של המדינה ניקולאי אונאקוב — אישיות מדהירה וגלויות לב, שהודחה בהספירת ברז׳נייב״ל בשנת 1984. באותה התקופה ההיה היה, כי פוטר מאחר שהתכתב עם אישים אחרים בצמרת המבאית הסובייטית.

גורבאצ׳וב מתח ביקורת על אר־היב בנאום הנעילה של הוועידה, לאחר שהבהיר פה אחד לתפקיד מרכיל כללי של המפלגה.

המנהיג הסובייטי, שחלל שיגרים מרחוקים לכת בצמרת השלטון אבד כי אולמ״ב רוצה בטוג מיוחד של בטחון לצבאה, אך הטעים עם זאת כי אין בדעה בריה״מ לצלות על דרך העיבות עם וושינגטון.

נהג נדקר במונית שלו

נהג מונית תושב אופקים נדקר אמש באזור באר שבע על ידי שני צעירים ככל הנראה ערבים. הנהג נפצע והועבר לבית החולים סורוקה בבאר שבע.

נוה דניאל

תכנית המתאר הושלמה! רק רבע שעה מירושלים

בונים בתי קבע ובתי מלאכה

קולטים משפחות המחפשות חיי קהילה דתיים עשירים

* הצטרף אלינו לשלב א׳
* בא לבקר בישוב הזמני

תאום ביקור ומידע נוסף:
נוה דניאל, גוש עציון, ד. נ. הרי ירושלים.
טל. (משרד): 02-931123, 02-931514 (נאוה); 02-931416 (אסתר)

יחי המפלגה הדתית הלאומית

הפועל המאוחד
מרכז המאוחד
מ״ז והמפד״ל

כ״ט אדר א׳ תשמ״ו (10.3.86)
בבית סוקולוב רח׳ קפלן 4 ת״א

ם על המספד —
מספד תנועתיות פריד׳ י. פריבס.
הידות לעיזה הקרובה ולמרצות

ם הסקירות למוסדות לועידה

ה... הזמנות לא נשלחו

האגודה להתנדבות בעם
ההנהלה הארצית

ראיונות ההשלמה - תשמ״ז

בנות שנרשמו לשרות לאומי לשנת תשמ״ז — ולא רואיינו מסיבה כל שהיא ע״י מפקחי האגודה בבתי הספר.

יבואו לראיון אחרון בתאריכים דלקמן:

בתל אביב: בבית בני ברית רח׳ קפלן — ביום רביעי כ״ב באדר ב׳ תשמ״ו (2.4.86) בשעה 10.00.

בירושלים: במשרדי האגודה — רח׳ עמאי 15 ביום שלישי כ״ח באדר ב׳ תשמ״ו (8.4.86) בשעה 10.00.

לאחר התאריכים האלה לא יתקיימו ראיונות נוספים. בת שלא רואיינה ע״י מפקחי האגודה אינה רשאית לצאת לשרות לאומי.

בברכת התורה
דב פרומן, יו״ר — יו״ר האגודה

מפעלי נופש שע״י קרית הישיבה
רמת איתרי ירושלים

צאו בפסח השנה לחופשה אמיתית חופשה שונה בהרי ירושלים בין חורשות אורנים ומדשאות מטופחות באוויר ירושלמי צח בקרית הישיבה המטופחת ותמצאו מקום נופש אידיאלי לכל המשפחה.

* חדרים מיוחדים
* מדשאות וגינות נוי מקומות משחק לילדים
* תנאי הבראה מעולים, מטבח משובח וכשר למהדרין מן המהדרין. מצרכים מהבד״ץ והרב לנדאו
* תבניות לשעות הפנאי, הרצאות ושעורים סיורים ועוד
* לילדים גננת מנוסה והבניות מיוחדות.

המחיר 210 דולר ליחיד לכל החג
ילדים בחדר ההורים 50% הנחה

להזמנות בטלפון 02-714680, 02-713389
בין השעות 8.00 — 16.00.

מחירים שלא יחזרו!

ום 172 ש״ח במקום 195 ש״ח
ח רק 125 ש״ח
ת דגמים במחירים מפתיעים!

שימו לב!
מבצע מיוחד למעילים ארוכים
מעונה קודמת
החל מ-130 ש״ח
במידות עד 44

אלנבי 68 ת״א טל׳: 661681
פתוח רצוף 8.30-19.00 כולל יום ג׳

הקמת המצבה

של בעלי אבינו, אחי יקירנו הי״ד

השו״ב מנחם מנדל זוג ז״ל

תתקיים ביום שני כ״ט באדר א׳ 10.3.86
בבית הקברות הר המנוחות — גבעת שאול בירושלים.

נפגשים ברחבת הכניסה לבית הקברות בשעה 14.30.

לימוד משניות לעילוי נשמתו יתקיים ביום ראשון כ״ח אדר א׳ 9.3.86 בבית הכנסת של קרית בוגוב בבת־ים.

קרוביו ומוקירי זכרו מוזמנים להשתתף.

הידהנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

LONDON • PARIS • N.Y.C • BERLIN • ROME... מעתה גם בתל-אביב
במוצאי שבת!!

בס״ד

משתלם לגשת לדג ברשת

רשת מסעדות למזון מהיר

FISH & CHIPS

כשר בהשגחת הרבנות הראשית תל-אביב-יפו

דיזינגוף 196 ת״א

שעות פתיחה: א׳-ה׳ 10:00-22:00 - יום שישי 10:00-15:00
מוצאי שבת - עד 23:00

ן ידידי מוסדות מדרשית נעם "היכל התרבות" בתל-אביב

ו השני כ״ט אדר א׳ תשמ״ו (10.3.86)

ת אהוד ברק, אלוף פיקוד המרכז
ראל סדן, מנכ״ל מוסדות המדרשיה

העצרת בחיפה: באודיטוריום חיפה

אי״ה, ביום רביעי ח׳ אדר ב׳ תשמ״ו (19.3.86)

אורח הכבוד: שר התקשורת מר משה נסים

דבר „חוג לידידי המדרשיה": מר עלי הרטמן, יו״ר הנה׳ חוג ידידי המדרשיה בחיפה והצפון הארץ

בתכנית האמנותית: טוביה צפיר ומני פאר • מקהלת מוסדות המדרשיה • תזמורת משטרת ישראל בניצוחו של מנשה לברן • רביעית קולן • ג׳ו עמר • החזנים אריה בראון, דוד אולמן

הפתיחה ב-8.30 בדיוק — הדלתות תינעלנה בשעה 8.15

הכניסה לפי כרטיסים בלבד — כל הכרטיסים אזלו!

על הצפה

לאחר המפקד

מפקד החברים לקראת הבחירות לוועידת התנועה הדתית־לאומית מיסודם של המזרחי והפועל־המזרחי הסתיים בהצלחה. לפי הסיכומים הראשונים, למעלה ממאה אלף איש, מהם הרבה פנים חדשות הנמנים עם כל החוגים והשדרות הציבור במחנה הדתי־לאומי, הביעו את נכונותם להיות שותפים לחידוש פניה של הציונות הדתית.

אין ספק שזהו הישג חשוב, בפרט שאם נשווה את מספר המתפקדים בתנועה הדתית־לאומית למספר המתפקדים לקראת ועידות בתנועות גדולות כגון „חרות" ומפלגת העבודה, הרי שלפנינו סימן ברכה למחנה הדתי־לאומי.

עם זאת חשוב להדגיש, כי בינתיים נסתיים שלב אחד בלבד בהיערכות החדשה במחנה הדתי־לאומי. לפנינו שני השלבים הנוספים והם: הבחירות לוועידה ולמועצות הסניפים והוועידה עצמה שתיקרא לבחור את ההנהגה המחודשת של הציונות הדתית.

ההתעוררות שהיינו עדים לה בשלבי המפקד השונים בכלל ולקראת סיומו בפרט, מצביעה על שינוי מהותי באווירה שאפפה את המחנה הדתי־לאומי בשנים האחרונות. יש יסוד לתקווה שהרבה חברים ואוהדים שעמדו מנגד בשנים האחרונות והצביעו בבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות בעד רשימות זרות לרוח הציונות הדתית, ישובו אל כור מחצבתם — אל המעיין ממנו שאבו עוז ותעצומות רוח במערכה לבניין מדינת ישראל לעם ישראל על־פי תורת ישראל. אולם, דבר זה מותנה לא במעט בתוצאות הבחירות לוועידה וביכולתם של הנבחרים להביא לחידוש פניה של ההנהגה הציונית־דתית, מתוך אחדות דעים והכרה על שלמות המחנה הדתי כולו.

בהזדמנות זו ראויים לציון מיוחד חברי הוועדות — ועדת יגר וועדת פריבס — שהקדישו מיטב כוחותיהם לקידום פני התנועה שהמפקד מהווה ציון דרך חשוב בחייה של היהדות הדתית־הלאומית.

עם זאת, לא זה הזמן לברך על המוגמר, כי יותר ממה שנעשה עד כה יש עדיין לעשות, אם זה בתקופת־הזמן שנקבעה לבדיקת פנקס הבוחרים ועדכונו, אם זה בהבטחת בחירות מתוקנות, ועל הכל — קביעת סדר היום והבחירות של ההנהגה בוועידה עצמה.

יש לקוות שכשם שהמפקד עבר מתוך התעוררות ובאווירה של אחדות כן יעברו הבחירות והוועידה מתוך תחושת האחריות להחזיר ליהדות הדתית הלאומית את המעמד המרכזי בזירה הפוליטית הישראלית בכלל ובמחנה הדתי בפרט.

מוסקבה עם הפנים למערב

קונגרס המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שננעל אתמול במוסקווה לא הביא עמו חידושים גדולים, על אף הציפיות שתלו בו בעולם. נראה שמיכאל גורבצ'וב העדיף שלא לחולל מהפכות גדולות בהסתפקו בשינויים קלים בהרכב „הפוליטביורו" והוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שהיא למעשה השלטת בבריה"מ.

לא זו בלבד, למרות דברי ההתקפה החריפים שכלל גורבצ'וב בנאום הפתיחה נגד המערב, החלטות הקונגרס מנוסחות בצורה מתונה בכל הקשור ביחסי מזרח ומערב. אחת מהן מדגישה כי בעידן הגרעיני אין לאף אחד סיכוי לנצח במלחמה. פרט להרס ולמוות שנצחונם כרוכה במלחמה מסוג זה.

גם מינויו של אלכסיי דוברינין שהיה שגריר בריה"מ בארה"ב, לתפקיד של מזכיר המפלגה מציין שינוי בקו המדיני של בריה"מ אשר מעתה יתמקד בכיוון ההידברות עם ארה"ב. לא זו בלבד, אלא האיש הקיצוני ב„פוליטביורו", פונומרוב שייצג קו תקיף נגד העולם הקפיטליסטי, הועבר מתפקידו כממונה על יחסי חוץ של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ומחברותו ב„פוליטביורו". אמנם, ההסבר הרשמי הוא כי הוצא לגימלאות בגלל גילו המופלג בהיותו בן 82, אך אין לקבל הסבר זה במיוחד שגם עתה נותרו ב„פוליטביורו" מספר זקנים מופלגים ובתוכם אנדריי גרומיקו.

בין ההחלטות כלפי פנים בולטים דברי ההתקפה החריפים על ברז'נייב ויורשיו אשר גרמו למפולת בכלכלה הסובייטית. הדגש בהחלטות הקונגרס הוא בשיפור הכלכלה במטרה להגיע לצמיחה כלכלית ואי־תלות בעולם המערבי.

קונגרס המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שנמשך עשרה ימים שימש הזדמנות נאותה למיכאל גורבצ'וב להציג את קווי „מדיניותו כלפי פנים וכלפי חוץ וכן להפגין את עוצמתו כשליט יחיד של ארץ הסובייטים. בכל זאת הקפיד המנהיג החדש להדגיש בכל הזדמנות, כי הוא סולד מדברי שבח המורעפים על ראשו, באומרו, שאלה מגיעים לעם הסובייטי כולו ולא ליחיד. בדרך זו גם הפגין את התנגדותו ל„פולחן האישיות" שאיפיין את קודמיו. אם כי מי שעוקב אחרי התנהגותו של גורבצ'וב נוכח לדעת שאינו סולד משלטון יחיד.

אחת השאלות המעניינות אותנו היא מה תהיה מדיניותה של בריה"מ כלפי ישראל. האומנם צפוי שינוי, כפי שרמז על כך שגריר בריה"מ בפריס ביחסו עם שגריר ישראל בבירת צרפת, והאם בקרוב ייפתחו שערי בריה"מ לעליית יהודים?

לדעת משקיפים מדיניים, סילוקו של פונומרוב, שבין היתר ייצג גם קו אנטי־ישראלי, נותן יסוד לתקווה כי אכן צפויים שינויים לטובה במדיניותה של בריה"מ כלפי ישראל. אף־על־פי־כן, אין להיתלות בהערכות אלה, בפרט שהמדיניות הסובייטית היא בדרך כלל בחזקת נעלם גדול. עדיף איפוא להמתין ולראות מה יהיו צעדיו הבאים של מיכאל גורבצ'וב כלפי המזרח־התיכון בכלל וכלפי ישראל בפרט.

לסיכום: הקונגרס של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית שננעל אתמול במוסקווה פתח את עידן גורבצ'וב לקראת חמש השנים הבאות שבין קונגרס לקונגרס.

האנטישמיות חוזרת לזירה

בזמן האחרון אנו עדים לא רק לתחיית הנאציזם בעולם, אלא גם לעלייתם של נאצים אל ראש סולם ההירככיה הפוליטית בארצות אירופה.

בגרמניה המערבית גברה השפעתם של הנאצים, דבר שמצא את ביטויו בין היתר בדברי נאצה שהשמיעו חברי פרלמנט וראשי ערים בגנותם של היהודים. ראש עיר אחד אף דיבר בגלוי בזכות רצח יהודים. הדברים הגיעו לידי כך שנשיא גרמניה המערבית, פון־וייצקר, מצא לנכון לקום ולבקש בפומבי סליחה מבני העם היהודי.

באותו פרק זמן נמסר כי ד"ר קורט ולדהיים, שהיה מזכיר האו"ם במשך כעשר שנים, הוא בעל עבר נאצי ויש חשש סביר כי היה לו חלק בהשמדת ארבעים אלף היהודים שגורשו מיוון.

קורט ולדהיים הוא כיום מועמד לתפקיד הרם של נשיא הרפובליקה האוסטרית. מועמדותו עוררה זעם רב לא רק בקרב תושבי אוסטריה שסבלו מהשלטון הנאצי, אלא גם בקרב יהדות העולם הנסערת מעצם האפשרות שנאצי לשעבר הנחשד בשיתוף פעולה ברצח יהודים יעמוד בראש הרפובליקה האוסטרית.

כדרכם של נאצים, גם ד"ר קורט ולדהיים מנסה להתכחש לעברו הנאצי ולהציג את עצמו כבן למשפחה שנרדפה על־ידי הנאצים. כמי שלא ידע ולא שמע על רצח יהודים. יתירה מזו, הוא אף מדגיש שיש לו הרבה ידידים יהודים מתקופת הלימודים בגימנסיה בווינה, והוא מקיים איתם קשרי מכתבים עד עצם היום הזה.

בהזדמנות זו ראוי להזכיר שלפני שנים, עם כניסתו של ד"ר ולדהיים לתפקידו כמזכיר האו"ם, נתפרסמו ידיעות על עברו הנאצי. אולם אז לא היתה להן תהודה מספקת. ייתכן שזה היה בגלל חוסר בחומר ראיות נגדו. לא כן כיום, בשעה שבידי הארגונים היהודיים חומר ראיות רב־ערך, המציג את ד"ר קורט ולדהיים כמי ששיתף פעולה עם הנאצים ומצעירותו היה חבר במפלגה הנאצית.

תופעת ולדהיים אינה אלא סימפטום, כאשר מן הפרט ניתן ללמוד על הכלל. אם עד כה חששו הנאצים להופיע בציבור ולהציג את מועמדותם לתפקידים מרכזיים, הרי עתה — ארבעים שנה אחרי השואה — הם אינם בושים עוד להופיע ברבים ואף לדרוש לעצמם שררה.

תחיית הנאציזם בולטת במיוחד באירופה, אם כי גם בארה"ב היא הפכה לתופעה שכיחה.

המפלגה הנאצית בארה"ב אינה מחוץ לחוק, חבריה נוהגים מדי פעם בפעם ללבוש מדים של נאצים ולהפגין בגלוי נגד יהודים ברוח ה„שטירמר" בלא להתבוש כלל להטיף גם לרצח יהודים.

לא מעטים מבין הנאצים שקמו לתחייה מפיצים עתה תעמולת כזב כאילו השואה לא היתה מעולם וכל מה שמסופר עליה אינו אלא „המצאה יהודית" כדי להסית נגד אומות העולם.

בהזדמנות זו ראוי להזכיר כי לאחרונה שותף האפיפיור פאולוס השני להטפה אנטישמית. בנאומיו הוא מרבה להדגיש את חטאם של היהודים כלפי הנוצרי ואת חלקם בצליבתו. אמנם אין בדברים אלה משום המיכה ישירה באנטישמים, אך ההיסטוריה מלמדת אותנו כי הכנסיה הקתולית מלאה בעבר תפקיד מרכזי בעידוד מעשי הרצח שבוצעו על־ידי האנטישמים כלפי העם היהודי. יש להבהיר זאת לאפיפיור, תוך הצגת השאלה, האם גם הוא החליט להירשם בהיסטוריה כמסית ומדיח נגד העם היהודי?

עתון יוגוסלבי טוען כי ואלדהיים קיבל את הצטיינות נאצי גבוהה

בלגראד, (רויטר—עתי"ם ופקי"ע) — קורט ואלדהיים, מי שהיה מזכיר האו"ם, קיבל את הצטיינות נאצי גבוהה על אומץ לב שגילה במעולה בכאות נגד יחידות הפרטיזנים במרכז יוגוסלביה ב־1942 — על כך דיווח עיתון יוגוסלבי.

העיתון „וייסניקי" מציין כי מיסמכים שנתגלו אתמול בארכיונים שבקרואטיה מוכיחים שאות ההצטיינות הוענק לואלדהיים על ידי אנטה פאבליץ', מי שהקים את משטר הבובות של „קרואטיה העצמאית" בהשראת הנאצים, את הצטיינות הוענק לואלדהיים ב־9 בספטמבר 1942.

ההיסטוריון ממוצא גרמני, המתכתב בתקופה הכיבוש הנאצי של יוון, אמר אתמול כי פי שהיה מזכיר האו"ם לא היה מעורב בגבה יהודי יוון.

אתמול טילפן ואלדהיים למזכיר הכללי של הקונגרס היהודי העולמי ובשיחה שנמשכה 25 דקות דחה את הגירסה שלפיה גירש יהודים או התעלל בהם במהלך מלחמת העולם השנייה. באותה שיחה אמר ואלדהיים כי מילא רק תפקיד מתורגמן בבירותו של גנרל אלכסנדר להור.

שער הדולר עלה

לונדון (רויטר־עתי"ם) — שער הדולר עלה אתמול בשוקי המטבע האירופיים, על סמך ניחושים כי בערב גרמניה תקטין את שיעורי הריבית.

בבורסה מבהלת של מארקים העלתה את שער הדולר ביותר מ־6 פניג והצמידה אותו של 2.2655 מארקים. העלייה היתה פחות בולטת לעומת מטבעות אחרים, אך בכל זאת עלה הדולר ל־180.60 ין, עלייה של 1.50 ין לעומת יום שלישי.

6 מיליארד דולר תפסיד השנה בריה"מ מירידת מחירי הנפט

וושינגטון, 6 (רויטר־עתי"ם) — הירידה במחירי הנפט עלולה לעלות לבריה"מ סכום של עד 6 מיליארד דולר במטבע זר בשנה זו ומבין הראשי שבבנקים מסחריים יבדקו כהלכה כל מלווה שיתבקש להעניק למוסקווה כדי לכסות אבדן הכנסות בסדר גודל מעין זה — אמר אתמול פקיד בכיר במשרד ההגנה.

ברור שהירידה של מחירי הנפט ושל מקורות אנרגיה אחרים בשוקי העולם תשפיע עמוקות על מצב היד במטבע הזר של בריה"מ במהלך שנה זו, כמו שקרה בשנה שעברה ציין עוזר שר ההגנה ריצ'ארד פרל.

בהופיעו בפני מועדון העתונות ציין פרל, כי בריה"מ יצרנית הנפט הגדולה בעולם איבדה הכנסה בסדר גודל של כ־3.5 מיליארד דולר בשנה שעברה והיא תפסיד בין 5 ל־6 מיליארד דולר בשנה זו.

הוא קרא לבנקים במערב לסרב להעניק למוסקווה אשראי אלא אם הובטח שהכסף לא ינוצל כדי להגיש סיוע לממשלות באנגולה, אפגניסטן, ניקאראגואה וקובה ולצורך ביצוע פעילות חתרניות בקנה מידה בינלאומי.

מצרים הכריזה אתמול על ירידה תלולה נוספת במחירי הנפט שלה, כדי לשמור על כושר ההתחרות שלה, בשוק הנפט העולמי המתמוטט.

ממקורות תעשיית הנפט המצרית נמסר כי מצרים צימצמה בצורה חריפה את יצוא הנפט שלה בחודשים האחרונים. בשנת 1985 ייצאה מצרים כשלוש מאות אלף חביות נפט ליום, מתוך תפוקה כללית של 870,000 חביות ליום.

מכונית־תופת נתגלתה ונוטרלה בשלום בבניין הממשל בחברון

מכונית התופת זכה כמטען חבלה רב־עוצמה פורקה בשלום בבניין הממשל בחברון. המקרה אירע ב־16 לפברואר אך רק אתמול הותר לפירסום.

על נסיבות גילוי מכונית התופת מוסר כתב עתי"ם יוסף לוי את הפרטים הבאים: במוצאי שבת ה־15 לפברואר סמוך לשעה 11 בלילה דיווח תושב מקומי לאנשי משטרת חברון על מכונית אמריקנית חשודה החונה בצומת הזכוכית במבואות הצפוניים של העיר.

שוטרים שהגיעו למקום לא בדקו את המכונית והצליחו להניע אותה ולהסיעה עד לבניין הממשל של חברון. המכונית הוכנסה אל החצר בבניין הממשל ושם הושארה למשך הלילה.

ביום א' ה־16 לחודש הגיע לבניין הממשל קצין חקירות של משטרת חברון, אשר במהלך בדיקת המכונית בה חשד כי היא גנובה, גילה להדהמתו כי היא ממולכדת בחומר נפץ. למקום הוזעקו חבלנים, האזור פונה מכל הנמצאים ואז התברר כי במכונית היו 86 ליבנות חבלה במשקל 220 גרם כל אחת, 10 קילו אבק שריפה שחור, נפצים ועוד.

נפתחה חקירה נמרצת ובמהלכה נעצרו זרועות הבטחון שלושה צעירים יהודים שהכינו את מכונית התופת. על פי הידוע הם ביקשו לפוצץ אותה בשוק הבדואי בבאר שבע, אך מסיבות טכניות התקלקלה המכונית והם נטשו אותה.

אושר גזר־דין מוות ליוסף טחן

קהיר (רויטר־עתי"ם) — בית־משפט מצרי אישר גזר דין מוות שהוטל על ישראלי יליד מצרים שנמצא אשם בהברחת הירואין. זאת לאחר שגזר דין המוות אושר קודם לכן על ידי מועצה של כהני דת מוסלמים.

יוסף אמין טחן, שנידון למוות ב־5 לפברואר, אמר כי יבקש את פרקליטו להגיש ערעור לבית־דין גבוה יותר.

טחן, בשנות ה־40 הראשונות של חייו, נעצר בשדה התעופה של קהיר בחודש אוגוסט, כאשר מכסים מצאו אצלו למעלה מקילוגרם הירואין.

האו"ם נקרא לסייע בהצלת יהודי לבנון

מרכז האו"ם, (רויטר־עתי"ם) — ישראל קראה אתמול לאו"ם לנקוט פעולה מיידית למניעת חטיפתם ורציחתם של יהודי לבנון.

באיגרת אל מזכיר האו"ם אף הדגיש שגריר ישראל, בנימין נתניהו, כי ישראל שומרת לעצמה את הזכות להעניש את האשמים לפשעים אלה.

לאחר שנקב בשמותיהם של ארבעת היהודים הלבנונים אשר נרצחו מאז דצמבר אשתקד, ואת שמותיהם של חמישה אחרים המוחזקים עדיין כבני ערובה, כתב נתניהו באיגרתו: „לא יאומן כי ממשלת לבנון אף לא ראתה צורך להשמיע התבטאות כלשהי על מעשים נפשעים אלה".

השכר הממוצע במשק ירד ב־1985 ב־9%

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

השכר הממוצע במשק ירד בשנת 1985 בשיעור ריאלי של 9 אחוזים בהשוואה לשנת 1984.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שמסרה על כך אתמול, ציינה כי עקב השינויים במדרגות מס הכנסה, ירידת השכר נטו גבוהה מזו של הירידה בשכר ברוטו. השכר הממוצע במחצית השנה של 1985 (יולי—דצמבר) היה נמוך ב־20 אחוז לעומת אותה תקופה ב־1984.

לאחר שהשכר ברבע האחרון של 1984 היה נמוך ב־8.5 אחוזים לעומת הרבע השליש של אותה שנה, הוא שב ועלה ברבע הראשון של 1985 כדי 4.2 אחוזים.

השכר הממוצע באוקטובר דצמבר 1985 היה נמוך ב־16.4 אחוז לעומת אותה תקופה 1984.

אורי אבנרי גורש מירדן

רבת־עמון, (ע"צ) — אורי אבנרי יו"ר הרשימה המתקדמת לשלום, גורש היום מרבת־עמון לקהיר, על כך הודיע דובר ירדני רשמי. הדובר הוסיף ואמר כי אבנרי בא לירדן כשהוא מצויד בדרכון גרמני ועל יסוד מידע כוזב, שסיפק לשלטונות המוסמכים בעניין זהותו.

מחבל נהרג ו־3 חיילי צד"ל נפצעו בדרום לבנון

בשיגרת התקריות שהיו ביממה האחרונה בדרום לבנון נהרג מחבל ונפצעו שלושה חיילי צד"ל.

כתב עתי"ם בצפון, שלמה חוד, מדווח כי התקרית הראשונה היתה לפנות בוקר, כשכוח של צה"ל היה בסיור באיזור הכפר סריבה ברצועת הבטחון הבחין בכמה דמויות נחלות. הכוח ירה לעברם ופתח בסריקות. במהלכן גילה גופת מחבל. ליד המחבל נמצאו נשקו האישי מסוג אר.פי.ג'י. ומטען צד.

בגיזרה המערבית באיזור בית־הון נפצעו שלושה מחיילי צד"ל. גנגמ"ש שבו נסעו התוקף ממטען צד, הנגמ"ש התהפך ושלושה מיושביו נפצעו מחבלות ומרסיסים.

בגיזרה המזרחית ברצועת הבטחון נפלו כמה טילי קטיושה שנורו לראשונה מזה זמן רב מאיזור הנתון לשליטת הסורים ממזרח לחצבייה.

בכפר השיעי מעריקה התקיימה עצרת המונית לציון יום השנה להתפוצצות המסגד בכפר ומותם של ראשי ארגון אל־אמל בכפר זה.

בעצרת השתתפו נציגים של ארגון אל אמל מאיזור ביירות וכן דאוד דאוד, מפקד אמל בדרום. הוא קרא להקים חזית התנגדות נגד צה"ל וצד"ל, כדי לאלץ אותם לפנות את איזור הדרום. עם זאת ביקש להימנע מביצוע פיגועים בכפרים מאוכלסים מצפון לרצועה, כדי לא לתת עילה לצה"ל לבצע בהם אדמה חרוכה. „תתקיפו את הציונים מתחום רצועת הבטחון", אמר.

חיכוכים פנימיים בתוך ה„מחנות" של „חרות"

סופרנו לענייני מפלגות
מאת שאול שיף

אישים במחנהו של דוד לוי אינם מרוצים מהברית שנכרתה בינו לבין השר אריאל שרון לקראת הוועידה והם תוהים להידברות עם מחנהו של מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר.

אתמול הצהירו השרים לוי ושרון על ההסכם ביניהם והבהירו כי הסכם זה לא יבוטל כל עוד מחנה שמיר אינו נענה לתביעותיהם בדבר ייצוג וחלוקת התפקידים והאנשים בוועידה.

גם במחנהו של השר שמיר ישנם רבים הסבורים כי יש לעשות ככל הניתן להידבר עם השר דוד לוי ובנושא זה פעילים ד"ר בנימין זאב בגין וח"כ דן מרידור. אם לא תימצא שפה משותפת בין מחנה שמיר למחנה לוי עשויה ועידת חרות הנפתחת ביום ראשון להוביל למשבר חמור בצמרת תנועת החרות ולמאבק בין סיעתי שעלול לאיים גם על שלמותה של הממשלה.

השר משה ארנס אמר אתמול, כי ערב ועידת תנועת החרות עדיין שורר „ערפל קרב", משום שיחסי הכוחות בין המחנות אינם ידועים ורבים מהצירים יחליטו על עמדותיהם רק בוועידה עצמה.

התחזית, שהוועידה תהיה להתסת — תתבדה. יהיו אמנם גם מערכות בוועידה. זו לא תהיה התכנסות של „בני ברית", אבל המרכיב הדומיננטי יהיה אחדות התנועה, אמר פרופ' ארנס, שהופיע במסיבת תא כתבי המפלגות בבית סוקולוב בתל־אביב.

בצער רב וביגון קודר
הננו מודיעים על פטירת
מרת רחל (ורה) הולנדר ע"ה
ההלוויה התקיימה אתמול בבית העלמין בחיפה
יושבים שבעה בבית המנוחה רחוב גולומב 21 חיפה
המתאבלים מרה:
הבעל: משה הולנדר
בניה: מיכאל מושקוביץ
וד"ר בעז מושקוביץ
והמשפחה הענפה

אוניברסיטה בר־אילן
הפקולטה למדעי החברה
ביה"ס לחנוך
אבלים על פטירתו ללא עת
של חברנו לעבודה
חיים ותקין ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו
ההנהלה והעובדים

יום חמישי ב' אדר־שני תשמ"ו
התאריך שלא ישכח!
החגיגה הגדולה לסיום הרמב"ם
היכל יד־אליהו ת"א
רישום להסעה וכרטיסים אצל האחראים בכל מקום (לפי הפרסום המקומי)
מספר הכרטיסים מוגבל!
למגיעים אחרי 4:30 לא תובטח הכניסה!
כל אחד מביא משתתף נוסף!
וכולנו אנשים נשים וטף
נתייצב!
מי יוכל להחמיץ?!
בברכה הועדה לחגיגות סיום הרמב"ם
מנהלי הסניפים שעוד לא תואמו בקשר להסעות — נא להתקשר בהקדם לרב יעקב גלוברמן טלפון 2־984941־03 או 244777־08.

עיקר וטפל בחזית השידורים

בקצה העט
מאת צב

פסילת השידור בנושא ההתבוללות (יותר נכון: נישואי תערובת בין יהודיות לערבים) במישדר של המחלקה למורשה בטלוויזיה — עוררה תגובות שליליות ובעקבותיהן פולמוס ער בדברים העומדים ברומה של הטלוויזיה הישראלית. מקצת מהם באו לידי ביטוי גם בדיוניה של מליאת רשות השידור בישיבה האחרונה, וזאת בשל הטענה של איפה ואיפה שהועלו נגד הפסילה: הרשות קובלנה על כך שרשות השידור מיהרה להגן על כבודו של ערבי אלמוני שהואשם במעשה רמיה ואילו במוצאי שבת לא עשתה כן כדי להגן על ציבור יהודי שהודהו ידיעה, בטרם נחקרה, בה הועלה שערבי מטירה האשים האשמה חמורה לפיה באו יהודים מקרית־ארבע, לקחו את אשתו וילדם, מסרו את הילד לאימוץ האשה — וכן בשים אחרות — נתונות שם בלחצים מיניים (!).

אף שהוקפתי בדין שנשרך ביומתי, את מידת איפה ואיפה תוך הסיטוקריה המוגזע — רצוי לדון בהיבטים העיקריים בבירורה.

כאמור, המשדר היה צריך לצלוח למסך במסגרת המחלקה (הדתית) למורשה. להצדקת הפסילה הועלה הטיעון שמחלקה זו אינה צריכה לעסוק בנושאים שיש עליהם מחלוקת. טיעון זה אין לו יסוד מכמה וכמה טעמים: ראשית, אין נושא דתי שאין עליו מחלוקת עם הראקציונות (מעולי הרעבתונות) האנטי־דתית. כל נושא דתי הוא כמטפחת אדומה לחוגים מסויימים. אפילו נושא פשוט כמו חזרה בתשובה הוא לצנינים בעיניהם. עצם ההתערבות של גורמים מרי"ץ המכמ"ים לשם פסילת השידור, מוכיח את הכוונות שמאחוריהן.

אבל שלא מהטעמים האלה יש עוררין על קו הפעולה של המחלקה למורשה. לדעתם של האחרונים, השעות (אולי הרבעים) המוקצות לרשות המחלקה הזאת אינן מנוצלות לייעודן האמיתי והוא: הגות דתית, הסברה דתית, הפצת מידע דתי, תיאור הווי דתי כולל גם תכניות בידור כגון תנועות, חידונים וכיוצא באלה. אמנם נושאים אלה אינם קלים לשידור אבל זה מה שצריך. למעט, פולמוסים של רקע מפלגתי, מישדרים מסוג „מכל מקום" ואחרים שכבודם וחשיבותם במקומם מונח, אבל לשם כך יש תכניות כלליות. גם נושא ההתבוללות אינו מיוחד לפינה הדתית משום שזהו נושא כללי ולאומי ממדרגה ראשונה והוא טופל ב„מורשה" רק משום שראשי היהדות הדתית השלימו בדיעבד עם המצב בטלוויזיה שספורים עד להיום, פה ושם, תעלה תופסים שם את מרבית השעות. מתוך הכורח מצאה היהדות הדתית מחסה בפינת „מורשה" הקטנה תוך הפקרת המסך לנושאים הנזכרים (כמעט) בלבד. זאת היתה אשליה ואף הניבה ביקורת מצד אישים מהציבור החילוני. המחלקה למורשה אינה יכולה להיות מעין גיטו לדתיים בעניינים שמקומם בתכניות הכלליות.

אחרי פרשת מנכ"ל רשות השידור, טען בישיבת המליאה שהמישדר בוטל בגלל פגמים מקצועיים רבים, פגמים שאין להקל בהם כגון: האופי של עדותה של הגבורה הראשית, איסור שמו של הערבי, חשש לנכונותן של העובדות והחקירות שאינה נסמכת על צוות התחקירים של הרשות. כלומר: הפסילה נבעה מהקפדה על אמינות המישדרים. אילו היתה זאת דרכה של הרשות לגבי כל המישדרים — החרשנו. אבל עובדות רבות מעידות שלא כן הדבר וקיים חשש רציני מאוד שרק אחרי התערבות פוליטית מוגזמת, דקדקו כאן הרבה יותר מהמקובל והשידור ב„מבט" במוצאי שבת העיד על כך — וזאת, כאמור, נוסף לשידורים רבים אחרים ברדיו ובטלוויזיה. בסוף השבוע נתברר שלא הוגשה כלל תלונה של „הערבי מטירה" למשטרה לא היה אפילו מה לחקור.

סיעת המפד"ל בכנסת, שזה שנים נתבעת על־ידי כותב שורות אלה לדון בנושא רשות השידור, דנה השבוע בדחיית המישדר על ההתבוללות ואף שגם בדחייה עצמה היה יסוד של עיוות — הרי פגמי המישדר, הפכו את הנושא ל„קייס" הבלתי נכון (כדרך הצעקות „האב ואבי" ללא סיבה נאותה) במסגרת המאבק לשיפור השידורים. החוגים הדתיים מתעוררים לא בעיתוי הנכון. בין אם החוגים האלה מהווים — או לא מהווים — שדולה, יש לפתוח במערכה מאורגנת היטב להפיכת הרדיו והטלוויזיה למכשיר נאמן שיגשים את ייעודו כפי שהדבר מחייב מחוק רשות השידור.

עוד על „זכות הציבור לדעת"

השבוע חלה התקדמות חיובית בסוגיית „הזכות של הציבור לדעת" — „זכות המשמשת תבנית כמגן על עתונאים מפני ביקורת הנעמדות עליהם בציבור. גרם לכך נשיא המדינה שנגע בנושא הזה במסיבה שנערכה לכבוד ד"ר יהושע רוטנשטרייך במלאות לו 75 שנים.

בשבחו את המושג של „עתונות חפשית" שהיא לדבריו בקטגוריה של זכויות האדם מפני שהיא מבטאת את חירות הביטוי ואת חופש המידע — אמר הנשיא שיש שעתונות זו יוצאת מגדר של „משרת הציבור לכדי משרת או מורה את יצרי הציבור ופוגעת בזכויות האדם". כך גם „כאשר היא הוסאת בהתגששות על האורח ומפריצה גסה והפטנית לתחומו הפרטי, האישי והאינטימי" וכאשר „סף הגירוי העתונאי הולך ונעשה גבוה יותר ויותר" והעתונות מעמיקה את חדירתה לתחום הפרט, מתאמצת למצוא יותר סנסציה ויותר „דם". אז אין עלולה העתונות להגיע למצב שהחברה לא תוכל עוד להשלים עם התנועה ותצעד דרכים להתגונן. ולו גם בדרך של חקיקה".

הנשיא הביע תקוותו כי הביקורת העצמית והחשש מפני חקיקה מרסנת, יביאו את אמצעי התקשורת להשכון נפש ולמציאת האיזון הנכון שבין „העיקרון של זכות הציבור לדעת לבין עקרון הגנת הפרטיות וזכות האדם לכבודו ולשמו הטוב". הנשיא סבור כי כבר מתגלים סימנים לשאיפה לאיזון זה.

להלן אומר כי בהתפתחות העתונות הישראלית מסתמנות מגמות של הוקפצות צעקנות ואף עורכים מתלוננים על גילויים מדאיגים באשר ל„רמה המקצועית וחוסר אחריות עתונאית".

אפילו ב„הארץ" הליבראלי יש מקום לפרסומים לצמצום המושג של „זכות הציבור לדעת" ותחת הכותרת „לא כל מידע — רכוש הציבור" מבדילה הכותבת (דינה גורן מסקנית ד"ין) בין מידע הנוגע לאופן תפקודו של השלטון במדינה דימוקרטית לבין הדרישה הרווחת אצלנו להעניק לכלי התקשורת כל מידע ובכל נושא, בהם כאלה שאינם נוגעים כלל לעשייה השלטונית, כאשר הפרטים או הגופים שהמידע רלוונטי לגביהם, מבקשים להעלימו.

אשר לסוג הראשון של המידע, סבורה הכותבת, שהוא „שייך לציבור כולו ולא למי שמשרת בעשייה הזאת או אפילו מופקד עליה כנבחר הציבור או כממונה על ידי הנבחרים". על פי תפיסה זו אין למנוע מידע כזה מאיש ואיש אינו חייב להוכיח זכות עמידה בבואו לבקשו. חובת ההוכחה היא על מי שמבקש למנוע גישה למידע. לא כן בעניינים הנוגעים לתחום הפרט, כאשר אין עניין ציבורי בחשיפתם. שימוש מוגזם ובלתי מובחן מצד העתונאים ב„זכות הציבור לדעת" עלול לפעול כבומרנג ולעורר בציבור התנגדות לעצם קיומה של זכות זו".

משמע שהוצאים להוקק „חוק עתונות" שנועד להגביל את חופש הפעולה העתונאי פעל בחלקו וכבר בשלב זה הוא מביא להרהורים להגבלה עצמית בשימוש בזכות זו.

היבט אחר של זכות הציבור לדעת הוא הפתיחות, בפרסומים בתחומים הנוגעים בהם, בכל כלי התקשורת למיניהם מדי יום ביומו — שלא חדר עדיין לתודעת הגופים האחראים. וכך אנו עדים לפרסומים שיש צורך לשמור בסודיות, לא פחות מאשר על סודות בתחומים ישירים שאסד וקדאפי, בדלף שוטרינו, יכולים להציץ בהם כמו שרואים הכל בגוף" ואדם באמצעות המכשירים החדישים ביותר.

זוכרני שידיעות בענייני עליה היו פעם חסויות וזקוקות להיתר פרסום על ידי הצנזורה. מדוע ראשי המדינה אינם רואים בעין רעה הפצת ידיעות שונות המציגים לעיני כל את חולשותיה של המדינה בתחומים שונים?

אבו נידאל - נו"נ זמני ליאיר אלוני

ביום שני פורסם בעתונים כי יאיר אלוני המנהל החדש (הטרי) של הטלוויזיה הגיש מכתב התפטרות. בינתיים כבר ביטל את ההתפטרות אולם נראה שלא הספיק לחזור לתפקידו באותו יום ואת מקומו מילא כנראה אבו־נידאל.

חדשות „מבט" נפתחו באותו ערב בסיקור לווייתו של ראש עיריית שכם שנרצח יום לפני זה. ראינו את הקהל העצום, את דגלי פלשתין, את הקריאות נגד ישראל; המלך חוסיין כונה „כלב" — קיצורו של דבר: הפגנה אדירה נגד ישראל, אשר, כידוע מימים ימימה, מצלמות הטלוויזיה, מהוות בה גורם חשוב.

השודרן שחש כנראה בהרגשה הקשה של הצופה הישראלי, למראה עיניו — רצה לספק לו טיפת עידוד, והדגיש שנשמעו קריאות גם נגד אסאד הסורי, כאילו ללמדך שבכל זאת לא הכל שחור. ומה היו קריאות הגנאי נגד אסאד? הוא כונה „שפוי" (כלומר, פחדן) על שום שאינו כובש את הגולן.

ידיעה „מסעודית" שנייה התנהלה עליה עם הריגת הערבי במחנה הפליטים בלטה.

תחילתה בהודעת צה"ל, שהערבי ניסה להרוג חייל „כדי למנוע את הדבר חייל אחר ירה בו. אולם מה זה צה"ל? מוטב לשמוע מיד מה היה באמת, ואת שמענו מפיה ערבים. הערבי כלל לא ניסה להתנקש בחיי חייל — זאת העידו במרום ערבים אחרים שעוד הוסיפו נופך משלהם: לא רק ערבי חף מפשע נרצח על לא דבר, אלא גם אחרים והם נשים, נפגעו מנחת זרועם של החיילים היהודים. העדויות נמשכו זמן רב. למען האמת: גם אחרי שידור העדויות שודר משפט קצר שלפיו, הערבי אכן התנקש בחיי החייל. אבל, בעתונים שהופיעו למחרת, לא הופיעו ה„עדויות" של הערבים ואף פורסם שתחקיר של צה"ל אישר את ההודעה הרשמית.

אחר כך באו ידיעות המראות על יישובי הצפון העצובים בחלקם, על שביתת האחיות, טילל בונה ועל עוד ידיעות רבות מסוג זה המזמינים את הסובבים אותנו מקרוב ומרחוק, לבוא לתת למדינה את זריקת החסד האחרונה.

משפט צדק - גם לדמיאניוק

דרישת ישראל שיסגירו לידיה פושעים נאציים שלקחו חלק פעיל בהשמדת יהודים — מוצדקת לשם כמה מטרות: לגמול לפושעים כרשעתם; לפרוס את מוראות השואה לעיני דעת הקהל העולמית; להרתיע מבצעי פשעים כאלה בעתיד.

האחרון אחרון חשוב — להוכיח קבל פני העולם כי משפטי ישראל הם משפטי צדק ומתנהלים לפי הנהלים המקובלים בעולם התרבותי.

הצדק חייב לא רק להיעשות אלא גם להיראות והוא מחייב מצווה שעה שהנאשם נמצא בידי השלטונות והזרועות שיביאוהו לבית המשפט.

במשפט אייכמן, הבעיות הכרוכות בקיום נהלי הצדק בטרם החל המשפט, היו פשוטות יותר: לא היה ספק בזהותו הוא לא הכחיש את חלקו העיקרי והדומיננטי בהשמדת יהודים ובפשעים אחרים. לפיכך ההתייחסות אליו כמי שאשמתו הוכחה, היתה מוצדקת. לא כן הדבר לגבי דמיאניוק הטוען שכלל לא היה במקום שהפשע מיוחס לו שם ורק בית המשפט יכול לקבוע את אשמתו. אני מניח שכבר טען טענה זו בפני השלטונות בארה"ב והסגרתו מעידה שלא שכנעו באמיתותה.

תמהתי מאוד שגם בשלבים המוקדמים של החקירה, ומאז הובא ארצה הנפרז, נהלים מחייבים של „סוב־יודיצה" ובאיזהו רב הורה, כנראה, מי שהורה, להדיר מפרסומים ומכינויים שאינם יאים לשעה זו.

ישראל מעוניינת מאוד, גם לעניין דמיאניוק וגם לגבי מקרים דומים ואפשריים בעתיד — שדעת הקהל התרבותית תהיה משוכנעת למעלה מכל ספק, שייעשה צדק על ידי ישראל ושופטיה בכל השלבים והליכים הנוגעים לעניין הבאגע.

למותר לציין שאין בשורות אלה משום נסיון כלשהו „להגן" על מי שמיוחסים לו מעשים כה נוראים וכל מה שנאמר כאן — לא נאמר אלא למען כבוד ישראל, העם והמדינה.

דין אחד לרוצח ולקרבנו

בעצם, עם הרצחו של ראש עיריית שכם — ציפיתי להפצת ידיעה על ידי הרוצחים שהיהודים פגעו בו. כך נהגו אנשי אש"ף וחבריהם לפרסם אחרי שרצחו מנהיג מחבלים שלא מצא חן בעיניהם.

כלומר: „מוסכם" שידי המחבלים ברצח ראש עיר. מאחר שאין הבדל מהותי ביניהם, הזיהוי המדוייק של „מיצאוי" אינו רלוונטי. אם כך — היכן ההגיון? אם המחבלים רצחוהו — הרי השבאב הסכים, על פי מראות ההפגנה הסוערת בלוויה, מצדיקים את המעשה. אם מצדיקים את המעשה — על שום מה ערכו לקרבן הפגנה כה מרשימה?

אז מילא — הערבים נוהגים תמיד בנוהג „יורים ובוכים" והכל מתחדר איכשהו בהגיון שלהם.

אבל היכן ההגיון של האמריקאנים?

פקיד בכיר שלהם במשרד החוץ אמר שהפצצת ביירות על ידי ישראל היא אקט טרוריסטי בדיוק כמו ירי הקטיושות לעבר יישובי הצפון. השאלה: אם ירי הקטיושות הוא אקט טרוריסטי, הרי הפצצת ביירות מכוונת להפסיקו ולשם הגנה — אם כן מדוע גם פעולה זו היא אקט טרוריסטי? תיקו!

הצופלדיס

ב״ה, יום ה׳, כ״ו אדר א׳
(7.3.86)

בעריכת מלכה שנער

גליון מס׳
221

שלום ילדים!

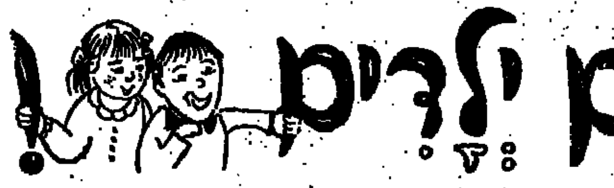

רותי היא ילדה חמודה, טובה ו„מיוחדת". בבית הספר „המיוחד" בו היא לומדת מתפללים, קוראים וכותבים, עובדים בפלסטלינה, שרים ומשחקים. כמעט כמו בכל בית ספר רגיל.

כמעט, מפני שרותי וחבריה סובלים מפיגור כל שהוא ולעתים גם ממוגבלות גופנית. ימיהם עוברים עליהם במלחמה מתמדת לנצח את הפיגור, לעקוף את המוגבלות, להיות „כמו כולם": לדעת לכפתר כפתור ולקשור שרוך, להצליח להשחיל חרוז על חוט, לדעת לנסוע לבד באוטובוס ולחשב את העודף וגם לקרוא ולכתוב, כמו כולם.

אין זאת מלאכה קלה. המורות בבית הספר ה„מיוחד" עוטפות את רותי בהמון אהבה וחום. הן אינן מרשות לה להתייאש כשדברים לא מצליחים, מעודדות אותה לנסות שוב ושוב, תומכות ועוזרות. כל הישג, כל הצלחה גורמים לאושר ולתקוה בלבה של רותי ובלב הורית. כך צעד־צעד, כל אחד בקצב שלו, מתקדמים רותי, הגית וחן ומתאמצים להקטין את הפער בינם לבין הילדים הרגילים.

השבוע הזה הוקדש בארץ לילד המפגר בישראל. במסגרת זו ביקרו ילדים מכתות רגילות בבתי הספר „המיוחדים". ביקורים אלה האירו את עולמם העצוב של ה„מיוחדים" ומלאו אותם בשמחה: „אנחנו אותו דבר כמותם... הם משחקים ממש כמונו...". גם לילדים הרגילים היתה זו חויה מרגשת: „אפשר לעשות איתם המון דברים ביחד... הם כל כך אסירי תודה... הם בעצם כמונו..."

בימים בהם מדובר כה רבות בנושא ה„מפגשים" בין בני נוער, הנה דוגמה ברוכה למפגשים מן הסוג הרצוי והמועיל ביותר.

שלכם בברכה
מלכה

מסירות נפש ושכרה

היה היה פעם מלך גדול ולו צבא רב. יום אחד פרץ מרד בין חיילי הצבא. שמע זאת שר הצבא שהיה אוהב ה־מלך ומיהר אל מחנות החיילים. בבואו מצא אותם גועשים ונלהבים, מוכנים לקרב. אמר להם:

„הפסיקו למרוד מפני שהדבר דו־מה כאילו מרדתם במלך עצמו".

לא הקשיבו החיילים לדברי השר ופרצו ממחנותיהם בלי פקודה. נלחם בהם שר הצבא בעצמו וביקש לעצור את המרד. ראו החיילים כך — והרגו את שר הצבא. כאשר הגיע המלך למקום, שאל:

„היכן נמצא שר הצבא שלי?"

אמרו לו: „החיילים הרגו אותו". הצטער המלך צער רב ואמר:

„שרי הנאמן! אילו הקרבת ל־מעני רק כסף רב — הייתי משיב לך אותו. אבל אתה הקרבת למעני הר־בה יותר מזה. את חייך הקרבת למעני. אני נשבע לך שבנך שיש לך, אני אגדל וארומם את שמו בעולם ואעשה אותו מפורסם ומ־כובד".

כך היה הדבר עם חור, בנה של מרים, שמסר נפשו למען הקדוש־ברוך־הוא במעשה העגל. בשעה שבי־קשו ישראל לעשות לעצמם פסל, הלכו תחילה אל חור ואמרו לו:

„קום ועשה לנו אלהי־ם!"

„לא רצה חור לשמוע בקולם ואמר להם:

„האם מבקשים אתם למרוד בשם שהוציא אתכם ממצרים?!"

לא הרשה להם חור לעבוד עבודה זרה.

התנפלו עליו אנשים מישראל ו־הרגוהו.

כאשר עמדו לבנות את המשכן, אמר משה לבני ישראל: „ראו, קרא השם בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה". מדוע היה צריך לה־זכיר את ייחוסו של בצלאל עד חור? מפני שחור מסר נפשו על הקב״ה — שילם לו הקב״ה את שכרו: להזכיר יחד עם בצלאל שהיה מלא ברוח אלוקים, בחכמה, בתבונה ובדעת ושהתפרסם בבניית המשכן.

(ע״פ מד׳ תנחומא ויקהל)

פרשת השבוע

ויקהל משה את כל עדת בני־ישראל...

כידוע, נחרב המקדש בעוון שנאת חינם. לכן, בהקמת המשכן, הקהיל משה את כל עדת בני ישראל. השלמת המשכן וקיומו תלויים בשלימות העם ובאחדותו. (אור פני יהושע)

• • •

ויקהל משה... למחרת יום הכפורים (רש״י)

משה רבינו רמז לישראל שלא רק ביום הכפורים צריכים להיות חדורים בבקשת סליחה ומחילה. אלא גם למחרת יום הכפורים חייבים להמשיך במידות אלה. (האדמו״ר מקוברין)

• • •

כל איש אשר נשאו לבו... אתו הביאו...

אותו הביאו — את הלב. לא די שתורמים למשכן, התרומה צריכה להיות בלב שלם. (אור ישרים)

• • •

לפרשת שקלים

באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאיים (שקלים א׳, א׳)

מהו הקשר בין השקלים ובין הכלאיים? — לפי שמחצית השקל מרמזת על התחברות. באה המשנה ללמדנו: התחברות — כן, אבל כלאיים (ערוב מינים אסורים) — לא! (האדמו״ר מאוסטרובצה)

רעיונות מחורזים לפרשת ויקהל

מאת ד״ר ג. ד. סרבר

כפורת ופרוכת

(מוקדש לזכר אחי היקר יהודה ז״ל)

ויהיו הכרובים כפני ילדים
פורשים כנפיהם למעלה
וכאחים תאומים, פנים אל פנים,
תחנוני ישראל יעלו למעלה...

כי פניהם איש אל אחיו
האחווה לבבות תרחיב...
האחווה לבבות תקרב

מי האדם לאחווה יסרב?

ואף הכפורת על הארון
המכסה את לוחות־הברית,
תסיר מלמעלה אף וחרון
וה׳ ברחמים אל עמו יביט.

אל הכפורת פני הכרובים
לכפר על חטא בשגגה
ובני־ישראל כאחים אהובים
בתקווה וללא דאגה.

בן 11 גילה טעות...

ג׳ושוע מיצ׳ל, תלמיד כיתה ה׳ ב־סנט לואיס שלח את המכתב הבא לעורכי האנציקלופדיה „וורלד־בוק".

„אדונים נכבדים, באנציקלופדיה שלכם כתוב כי רובינזון קרוזו נחת באי שבים הקאריבי. אבל לאמיתו של דבר הוא נחת באוקיינוס השקט, מערבית לצ׳ילה. ייתכן שהחלפתם זאת ב„אי המטמון". בכבוד רב, ג׳ו־שוע מיצ׳ל".

מנהלת מחלקת המחקר של ה־אנציקלופדיה הודתה לו בדברי תשובתה על תגליתו ושיבחה את בקיאותו הרבה. בעיקבות מכתבו יוכנס תיקון לערך „רובינזון קרוזו" שבאנציקלופדיה וייכתב שם:

„רובינזון קרוזו — יורד ים דמיוני שנתקע באי שומם ליד חופי דרום־אמריקה".

ה„דג" שעלה מן הים / מספורי יהודי תוניס

משגבנס אדר - מרבין בשמחה

כאשר סיים הרמב״ם להכין ארמון נהדר למלך מצרים, קרא המלך בהתפעלות:

„אני מוקסם! לא ייתכן ארמון יפה יותר! בקש מה שתרצה ואני נותן לך בשכר עבודתך!"

„אינני רוצה שכר, אמר הרמב״ם, רק דבר אחד אבקש: שחרר נא את ידידי, הוואזיר הגדול, מן הכלא. אני מכירו. הוא יושב שם בגלל טעות מצערת."

„יהי כדבריך", אמר המלך וציוה לשחרר את הוואזיר.

יום אחד קינא צייר המלך, קאריקוז ברמב״ם על הצלחתו הרבה כרופא המלך, כמתכנן ארמונו ועל עושרו הגדול. המלך העריך ואהב מאד את ציוריו. פעם אמר הצייר למלך:

„אינני מבקש אף פרוטה עבור ציורי הרבים. רק דבר אחד אבקש: זרוק לים את מימונידס זה (רמב״ם, רבי משה בן מימון) שונא־נפשי."

המלך רך הלב קרא לוואזיר הגדול וציוה עליו להשליך לים את הרמב״ם.

„איך אוכל לחשוב לרמב״ם, מציל נפשי, רעה תחת טובה?!" — חשב הוואזיר, הוא מיהר לביתו ושקע במחשבות עמוקות. למחרת ציוה להכין סירה קטנה, עליה ציוה להעמיס שלושה שקי חול ואח״כ הכניס לתוכה את הרמב״ם.

„עימדו כולכם על החוף וראו איך אני זורק אותו לים!" — אמר לנאספים, וביניהם המלך.

כשהיתה הסירה רחוקה מאד מן החוף, זרק את שקי החול לים, כל המים שניתזו אל על העידו לכולם שאכן נזרק הרמב״ם למים, ואילו הוואזיר הביא את הרב לאי קטן ושם הסתירו, מידי שבוע היה מבקר באי ומביא לרמב״ם מזון וספרים.

והנה עברו שבועיים ימים והוואזיר לא הגיע. עדיין נותר לרמב״ם מעט מן האוכל אבל הרמב״ם החליט להכין לעצמו חכה, קשר לקצה חוט תיל והתכוון לדוג. כשהעלה את החכה, עלה דג גדול ואחוז בה. הוא ניקה את הדג ופתחו והנה, מה זאת נוצץ שם בבטנו? טבעת זהב גדולה משובצת באבן איזמרגד ירוק התגלתה לעיניו.

„טבעת זאת מוכרת לי מאיזה מקום. של מי הטבעת הזאת? מצאתי! הן זאת טבעת המלך! מן השמים נשלחה אלי להצילני מן הגלות באי זה. אבל מה פשר האיחור הרב של הוואזיר? כבר שלושה שבועות חלפו מאז ביקר כאן לאחרונה!" — כך הרהר בליבו הרמב״ם.

באחד הימים נראתה מרחוק סירה מתקרבת. „זוהי סירתו של הוואזיר" — הבין הרמב״ם ושמחה מילאה את ליבו. כאשר ירד הוואזיר מן הסירה הבחין הרמב״ם שפניו עצובות, לבושו מרושל והוא גורר את רגליו כאדם זקן וחולה.

„באתי להיפרד ממך לפני מותי" — אמר הוואזיר לרמב״ם במר ליבו — המלך ישב במרפסת ביתו על שפת הים ונהנה מהצלת טבעת האיזמרגד הירוקה שלו נצללה למים. לאחר חיפושים רבים של שחיינים מנוסים קרא לי המלך והודיעני שאם לא אמצא את הטבעת תוך שלושים יום — אמות דיני למות. כל תפילותי לאללה לא עזרו. וכל חיפושי לא הועילו. ואני יודע שסופי קרוב.

„הטבעת שאתה מבקש נמצאת אצלי. ידעתי ש היא נשלחה אלי משמים כדי להצילך. עכשו אני רואה שתפקיד נוסף לה: תחזור למקומך והשג בנאמנות חליפת קשקשים הדומה בדיוק לדג!"

הוואזיר לא ידע את נפשו משמחה ומתימה ואף על פי שלא הבין לסיבת התחפושת שביקש הרמב״ם, מיהר למלא את בקשתו.

למחרת התייצב הרמב״ם בשער המלך, לבוש כדג. השוער המבוהל נשא שפרחה נשמתו אך הרמב״ם בקולו הנעים והרך הצליח לשכנעו להכניסו. כשעמד לפני המלך הנדהם אמר:

„לאחר שנזרקתי לים במצותך, הביאוני הדגים לפני מלכם, הלויתן. הוא מינה אותי לרב, לרופא ולמהנדס הראשי בממלכתו. תכננתי ובניתי למלך את הארמון היפה ביותר בתבל לשביעות רצונו הרבה. עכשו שלח אותי אליך כדי להביא אליו את קאריקוז הצייר, כדי שיקשט בציוריו היפים את ארמונו, הדומה להפליא לארמונך... כאות הוקרה וידידות שלח לך מלך הים שי צנוע, את טבעתך שלך".

המלך שמח שמחה גדולה בטבעתו היקרה וקרא אליו מיד את הצייר קאריקוז:

„עד למעמקי הים הגיע שמך המהולל ומלך הדגים מזמין אותך לקשט את ארמונו בציוריך היפים. הזדרז וצא לדרך פן יתקצף שר התהומות".

הפעם הפליגה הסירה למרחבי הים כשרק הוואזיר והצייר על סיפונה. אף שק אחד של חול לא הועלה לסירה.

חגיגה של בגדים

מאת שושנה צפורי

כְּשֶׁאִמָּא וְאַבָּא יוֹצְאִים בְּלֵילוֹת
לְבִקּוּר — אוֹ סְתָם לְבִלּוּת
אָז אֲנוּ בַּבַּיִת, הַיְלָדִים —
עוֹשִׂים חֲגִיגָה לַבְּגָדִים:
מוֹצִיאִים מֵהָאָרוֹן בְּגָדִים
וּבַהֲנָאָה אוֹתָם מוֹדְדִים.
הַבְּגָדִים הֵם שֶׁל הַהוֹרִים
וּמִסָּבִיב לַחֶדֶר כְּבָר פְּזוּרִים;

יוֹסִי בּוֹחֵר בַּחֲלִיפָה
שֶׁל אַבָּא הֲכִי יָפָה
וּמְשַׂחֵק אֶת הַתַּפְקִיד
שֶׁל שַׂר אוֹ שֶׁל פָּקִיד.

יוֹנָתָן, אָחִינוּ הַקָּטָן
מוֹצֵא בֶּגֶד שֶׁל חָתָן
וּמְבַקֵּשׁ מֵרוּתִי הַגְּדוֹלָה
שֶׁתִּהְיֶה לוֹ כְּמוֹ כַּלָּה.

וְרוּתִי, כַּמּוּבָן, בּוֹחֶרֶת
בְּשִׂמְלַת־תַּחֲרָה נֶהְדֶּרֶת
וְיוֹדַעַת הִיא תָּמִיד
לִמְצֹא מַחֲרֹזֶת וְצָמִיד.

אֶת שִׂמְלָתָהּ הִיא צוֹבַעַת
בְּקַלִּילוּת רַבָּה פּוֹסַעַת.
כְּמוֹ מַלְכָּה הִיא מַרְגִּישָׁה
חָסֵר רַק כֶּתֶר לָרֹאשׁ.

וְאַיֶּלֶת כְּבָר לוֹבֶשֶׁת
אֶת הַשִּׂמְלָה הַמְּקֻשְׁקֶשֶׁת
בִּשְׁלֹשָׁה צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת
וְאֶת שְׂעָרָהּ מַבְרִישָׁה בְּמִבְרֶשֶׁת.
אוֹהֶבֶת הִיא מְאֹד
לְזַמֵּר וְגַם לִרְקֹד.
מַחֲלִיפָה הִיא — כְּמוֹ זַמֶּרֶת.
לְכָל שִׁיר — שִׂמְלָה אַחֶרֶת...

וְכָךְ אָנוּ — הַיְלָדִים
שְׂמֵחִים עִם הַבְּגָדִים
מַרְגִּישִׁים כִּמְבֻגָּרִים
בִּבְגָדִים שֶׁל הַהוֹרִים;
אַךְ עוֹד לִפְנֵי שֶׁאַבָּא־אִמָּא
נִכְנָסִים הַבַּיְתָה־פְּנִימָה,
הַבְּגָדִים בָּאָרוֹן מְסֻדָּרִים
וְאָנוּ לְמִטּוֹת מְמַהֲרִים —
לִישֹׁן שְׁנַת־יְשָׁרִים.

התגרש ?

עופר עומד עצוב בחצר.
„למה אינך משחק עם הילדים?" שואלת אמא.
„כי הם גרשו אותי", עונה עופר.
„למה גרשתם את עופר?", שואלת אמא את הילדים.
„הוא התגרש לבד", ענה חן.

חיסכון במשקפיים

אבא מספר לאמא ששילם כסף רב עבור המשקפיים שקנה לבנו ה־קטן יורם.

מנחם אותו יורם:

אבא, אני אחסוך את המשקפיים ולא אבזבז אותם. בכל פעם שה־מורה לאנגלית תגיד לי לקרוא מן הלוח, אוריד אותם שלא יתבזבזו.

קפיץ מקולקל

„ריקי חזרה מבית הספר כשהיא צולעת על רגלה.
„מה קרה לרגלך?" — שאלה אמא.
„רצתי היום בשעור ההתעמלות וה־רגל התחילה לכאוב."
„ישרי את הרגל" — בקשה אמא.
„אי אפשר", ענתה ריקי, „הקפיץ של הרגל התקלקל."

טוב לדעת

מדוע חם לנו אחרי הריצה ?

חום הגוף תלוי בנשימה ובזרימת הדם. ככל שאנו מרבים לרוץ, כן נעשית הנשימה מהירה יותר. הגוף מקבל יותר חמצן, מתחמם ומתחיל להזיע. ההזעה מאפשרת לגוף להיפטר מעודף החום של הגוף הדרוש בעת הריצה.

מדוע מסוכנת נשיכת הנחש ?

לנחשים הארסיים שיניים חלולות בצורת קרס. שיניים אלה חדות מאוד, ונועדו להגנה. הנחש נועץ בקרבן את שיניו ומשחרר את הרעל שבחלל השן. הרעל מסוכן מאד לאדם ועלול לגרום למוות קשה.

בחוג המשפחה

בעריכת נעמי גוטקינד

חדש על המדף

„מה נשתנה לילדים"

לפני כמה חודשים סיפרתי לכן על הסידור המצולם והמנוקד לילדי הגן (בינתיים יצאה גירסה „כשרה" יותר שלו, שם הילדים חובשים כיפות שחורות ולא כיפות סרוגות, כדי להתאימו גם לגנים חרדיים. דוגמא בולטת על העדפת הבינוס על האידיאולוגיה. או שמא עוד סימפטום ל„הקצנה"?). על כל פנים, בימים אלה התבשרנו גם על „הגדה" מצולמת, צבעונית ומנוקדת, מותאמת לילדי גן ולכתות הנמוכות של ביה"ס היסודי.

שאול מייזליש, שהתקין את ההגדה והוציאה בהוצאת ש׳ כותב בהקדמה שמאחר שהיא מיועדת לילדים שאינם קוראים עדיין באופן שוטף, נטל לעצמו רשות להביא רק קטעים משמעותיים על פי מתכונת „סימני הסדר" ולא את כל הטקסט כולו.

מה שחסר בהגדה (לעומת הסידור הנ"ל) הוא דירוג צבעוני המותאם לדרגות הקושי של הטקסט וכן המלצות של אישים חינוכיים.

בינתיים — מופיעים הילדים המצולמים כאן בשכיפות סרוגות לראשם, (האם גם במקרה של ההגדה נזכה" לווריאציה עם כיפות שחורות?). בינתיים, כתוב בהקדמה גם:

„באמצעות סיפור ההגדה משוהה הילד בחוויה הדתית לאומית הגדולה ביותר שעבר עם ישראל..."

דיק הניסוח הזה עלול לפסול את היצירה בגני אגודת ישראל, שם אולי ידרשו ממייזליש לכתוב שסיפור ההגדה מעניק חוויה „דתית יהודית" במקום צירוף המילים „דתית-לאומית".

על כל פנים — מדובר ברעיון חביב העשוי במקצועיות משכנעת והמחיר — 8 שקלים ליחיד, ו-6 שקלים להזמנות מרוכזות.

מטמון התכשיטים של מוזיאון ישראל

עטרה מזהב, אבני טורמלין ופניני בארוק מבוכרה, צמידי כסף מתימן, תליוני פנינים ממרוקו, עטורים משובצים באבנים יקרות מאפגניסטן — ועוד כ־100 תכשיטים מרהיבי עין של קהילות ישראל ממרכז אסיה, תימן וצפון אפריקה מוצגים בימים אלה בתערוכת „התכשיטים המסורתיים" במוזיאון ישראל.

הצמידים, עדיי הקרסול, הענקים, התליונים, כיסויי הראש והעטרות — העשויים זהב, כסף, אבנים יקרות, אלמוגים, ענבר, פנינים ומטבעות — נאספו במשך עשרות שנים בעבודת שדה ממושכת.

התכשיטים מוצגים באגף אירן דויד סלה לקהילות ישראל בתוך 4 „קופסאות קסמים" מיוחדות שמטרתן להעביר לצופה את תחושת העושר דרך תמונה באוצר שלפניו.

בתצלום — סיכת פריפה מכסף ואמייל ממרוקו. תפקידן — להדק רדידים וצעיפים אל הכתפיים. התכשיט — אופייני מאוד לצפון אפריקה.

נקודות ופרחים

הלבן והשחור חוזרים אל מלתחת האביב, לפחות אצל לין קיילבורן, האמריקאית. גם בדים רך ובדים סינטטיים עוצבים לא נעלמו כליל, אבל ההקרסה הבולטת ביותר של אופנאי הצמרת בקיץ הקרוב היא הכותנה הקרירה, המתאימה מאין כמוה גם לקיץ הישראלי. השחור והלבן ימשיכו להתשב לצירופים אופנתיים, ולמרות כל הדיבורים על „המיני" החוזר, גם לובשות ההצאיות הארוכות הבצרות יראו אופנתיות למהדרין. מי שאוהבת את סגנון הנקודות תוכל לבחור לעצמה דקם כהה עם נקודות לבנות גדולות מעל לשמלת קרפ שחורה וקצרה (בתצלום). הדוגמות הפרחים יכולות להמשיך ולהתהדר בתצאות מדי פרחונית המעליה כרית כותנה אוורירי, צירוף האהב על צעירות אבל בעצם מתאים לכל גיל.

עונות המתנות בפתח

מה יש בעונה זו של פורים ופסח המגרה אנשים, כברפלקס מותנה, לתת מתנות?

וכול נותני המתנות — מתעוררים לפעולה גדודי יצרני המתנות. אלה, כבר בישרו לנו על מכשיר חדש, דמוי עט, בשם סנסור. שאפשר להצמיד לדש המעיל או לכיס המקטורן בתור מתנה, כשהעוקץ טמון בחלק השני שלה. החלק השני בגודל של קופסת גפרורים, שומר נותן המתנה לעצמו. זהו מקלט (הזעיר ביותר בעולם, טוענים אנשי מוטורולה, משווקי הדבר הזה) ומן המקלט הזעיר בוקעים או ציפצוף או היבהוב (לפי בחירה). בגיזה כאת נותנת מתנה כזו שכמה סנסור, לבעלך, הוכלי בעתה לחייג אליו מכל סלפון, הם מקלט הזעיר שעליו יאותת. מיד ידע הבעל שאת מחפשת אותו, ישאר בעצמו אל הטלפון הסמוך ואם ירצה — יחזיר לך תשובה...

לא בטוח שכל בעל ישמח במתנה שכזו אבל נכים בחירין, במרחב מרוחק, כשהבעל יוצא לשדות יוכלו להעזר בצעצוע האלקטרוני החדש. דמי שימוש חודשיים במכשיר הם 11.5 ש"ח.

קומקום חשמלי חדש

מי שעוד לא פליט לעידן האלקטרוני ומסתפק בחשמל, יכול לתת במתנה קומקום, קומקום חשמלי אוטומטי מפעל „תוליות" מייצר בצורת ידע אנגלי. הקומקום מרתיח מספל אחד ועד שמונה במהירות רבה. הוא עשוי פלסטיק בלתי שביר שאיננו מתלהט, יש בו כפתור בכוונות המפסיק את פעולתו במקרה שהפעילו אותו ללא מים ומחירו המומלץ — 70 שקלים.

העלה הכחול

אם את צריכה לקנות מתנות לא לאחרים, אלא לילדייך שלך, ומשהו פרקטי חיוני כמו לבנים חדשים לאביב, תשמחי לשמוע שחברת דלתא יוצאת בימים אלה עם סידרת לבנים באיכות טובה אבל בלי קישוטים מיוחדים ובלי כל ה„פיציפקעס" במחיר זול בהרבה מן המחיר הרגיל של לבניה. בסידרה זו שזכתה לכינוי „העלה הכחול" הגרביים זולות ב־22% פחות, הלבנים ב־15%—19% פחות. אנשי דלתא מבטיחים שבכל הנוגע לטיב כמו עבודות בהרתחה, צבעים ומידות — האיכות נשמרת, ורק בדיגום — שינוי הסכון. זוהי התשובה של החברה לירידה המורגשת בצריכה בארץ. לא קונים פחות בגדים אבל הציבור רץ יותר לשווקים ולמיבצעי הזולה. ומשום כך — גם חברה אדירה כדלתא, המייצרת בעשרות מיליוני הלדים ומייצאת בסכומים בח"ל למרקס אנד ספנסר ולארה"ב ונהכבת בתקנים מחמירים (לבגדי גברים צבעוניים) לבספר אחד באירופה — רוצה להתאים את עצמה לשינוי בדפוסי הקנייה המרים ים.

מה נצפה מה צפוי

ברדיו * בטלוויזיה

בעריכת שולה מוסטיק

ברדיו

* „קבלת שבת" — פרשת „ויקהל" — בעריכת משה חן (א׳) שישי, 15.00 — המשוחח: הרב יצחק קאפשטן. האורחים: א) הרב יוסף אשר יספר על נשים במשכן ובמקדש. 2) אהרן ברקובין ידבר על השש. 3) הנתנאל מנהם רהט ידבר על קבר אהליאב בן אחיסמך. פרשן השבוע: רבי משה חפץ בעל „מלאכת מחשבת".
* תיאטרון (גל"צ) שישי, 15.05 — „עוץ לי גוץ לי" — בוחהו של אברהם שלונסקי בביצועו המחודש, בהשתתפות: הגשש החיוור, עופרה חזה, ציפי שביט, אליק לביא, שושיק שני ושלמה וישינסקי (שיח).
* „מלווה מלכה" (ב׳) מוצ"ש, 22.10 — חיים מוקלסים מביקור במוסד „שיח-סוד" לילדים חריגים. העורך: משה חן.
* „מהשבת ישראל" — סדרת שיחות מפי פרופ' איתמר גרינוולד (א׳) ראשון, 19.05.
* „עם ישראל" — מוסף לעניינים יהודיים בעולם (ב׳) ראשון, 19.35.
* „תפוח ועץ" (א׳) ראשון, 22.05 — והפעם: משפחות שמולן בנות ומשפחות שכולן בנים.
* „קו פתוח" לשר הביטחון בנושאי צבא וביטחון (גל"צ) שני, 16.05.
* „האוניברסיטה הפתוחה — „השלאי הצהוב" (א׳) שני, 17.20 — והפעם: „השואה כנושא לימודי בבתי ספר בישראל". — ד"ר חיים שצקר.
* „עיונים בפרשת השבוע" — פרשת „פקודי" — מאת הרב יונה מצגר (א׳) שני, 19.05.
* „השכלה ודעת לכל" — „קהילות ישראל" (א׳) שלישי, 11.30 — והפעם: „יוון".
* „אצבע על הדופק" — שבועון בענייני בריאות ורפואה" (אבי) שלישי, 18.06.
* „שיעור בתלמוד" — מסכת „ברכות" — מפי שבתאי סבטו (א׳) שלישי, 19.05.
* „מועדון שעון הזהב" — מעולמו של האדם המבוגר (א׳) רביעי, 19.00.
* סיכום ההלכה היומית — מפי הרב חיים פרדס (א׳) רביעי, 19.05.
* זהירות — אל מול סכנה — עם יחידת חיל ההנדסה (גל"צ) רביעי, 23.05 (שיח).
* „צומת המזרח-התיכון" — בעריכת אפרים אבא (א׳) חמישי, 16.05.
* „שיעור בתניא" — מגיש: הרב עדין שטיינזלץ (א׳) חמישי, 19.05.
* „שורשים" — מגזין לענייני עדות ופולקלור ב׳) חמישי, 20.05.
* „צימוקים ושקדים" — מבחר שירים ביידיש (ב׳) חמישי, 22.05 — והפעם: שירים מפי החזן מרדכי הרשמן במלאת 45 שנה לפטירתו.

פרקי היום בתנ"ך

יום א׳: ישעיהו פרק כ"ז (פסוקים י"—כ"א) — קריאה מפי יעקב בנאי, שיחה מאת עמוס חכם על הנושא „מרום וקדוש אשכון".

יום ב׳: ישעיהו פרק נ"ח (פסוקים א׳—ה׳) — קורא יעקב בנאי, שיחה מאת הד"ר מנחם בולה על הנושא „למה צמנו ולא ראית"

יום ג׳: ישעיהו פרק נ"ה (פסוקים ו׳—י"ד) — קורא יעקב בנאי, שיחה מאת צבי משקוביץ על הנושא: „הלא זה צום אבחרהו".

יום ד׳: ישעיהו פרק נ"ח — שיחה מאת עמוס חכם על הנושא: „התנכחה על הצום".

יום ה׳: ישעיהו פרק נ"ט ופסוקים א׳—י"א) — קורא יעקב בנאי, שיחתו של ד"ר ירחמיאל ברגמן על הנושא: „הן לא קצרה יד ה׳ מהושיע".

לרקורד ע׳...

★ דווקא אוחזות ב„שניים אוחזין"

תכנית הטלוויזיה „שניים אוחזין" שהתבטלה בפעם הקודמת בגלל הנושא, כמעט שהתפוצצה גם הפעם בגלל... האוחזין.

תנועת הנשים „נעמת" המשתתפת הפעם (ד׳, 20.30) בדיון בנושא „משבר בתא המשפחתי" מול ארגון הנשים „אמונה", שלחה מכתב תלונה למנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, על כך שמנהל המחלקה הדתית בטלוויזיה מרדכי פרימן, דחה את הנציג ששלחה להשתתף בתכנית.

אלא שלכל מנהל הזכות להכתיב את דרישות התכנית שלו, והוא ביקר התמודדות של נשים מול נשים על פניו של המשפטן ד"ר אריאל רוזנצבי, הנציג המיוחל של נעמ"ת, הוזקף לזכותו את ההסכם שמתנגדות מנעמ"ת „הסכם ממון", עם חוזה חלוקת רכוש בין בני הזוג קודם הנישואין.

וכך, האוחזות מן הצד האחד יהיו: תביבה אדגיא, היועצת המשפטית של „נעמ"ת", ושרה רוקח, משפטנית שחיברה את „מורה נבוכות" מדריך בדיני אישות: ומן הצד האחר: המשפטנית טובה אדרום וצפורה פיק, חברות הוועדה לענייני משפחה של תנועת „אמונה".

★ „קול ישראל" — בול זיכרון ליובל

„קול ירושלים" — בקעו מן המשדר ברמאללה מלות הפתיחה של השידור העברי הראשון בא"י לפני חמישים שנה (30 במרץ 1936). ואלה הניחו את היסוד לשידור עברי רצוף — מאז ועד היום.

הרדיו שהפעילו שלטונות המנדט הבריטי נקרא באותם ימים „שירות השידור של פלשתינה־א"י", והוא שידר בשלוש שפות. השידור בעברית הסתכם בהתחלה ב„שעה עברית". לימים התחילה תחנת השידור של הקצבות הבריטית לשדר בשני גלים במקביל, באחד אנגלית וערבית ובשני אנגלית ועברית.

מיגוון השידורים היה רחב. תכניות לילדים ולבתי־ספר, שידורי מוסיקה מגוונים, שידורים בתחום התרבות, המדע והמסורת לנוער, תסכיתים מקוריים ומעובדים. *שידורי המחתרת של האצ"ל (1939), ההגנה* (1940) והלח"י (1941) השלימו את החסר. בעיקר נודעה חשיבותם בימי מלחמת השחרור שקדמו להקמת המדינה. באמצעותם אפשר היה לעקוב אחרי מהלך המלחמה מבחינותנו אנו, בתור עם לוחם ונאבק.

תחנת השידור המרכזית של ההגנה מגולמת היום בתחנה הצבאית „גלי־צה"ל".

השידור הראשון של „קול ישראל" הממלכתי היה העברה חיה של טקס הכרזת המדינה ע"י דוד בן גוריון וטקס החתימה על מגילת העצמאות.

את יובל „קול ישראל" החליט משרד התקשורת להנציח בבול זיכרון שיצא החודש. על הבול החדש, בערך 70 אגורות, מופיע מיקרופון על רקע מפת א"י וכתובת יובל קול ישראל. את הבול צייר דוד פסח. על גבי השובל מופיע הפסוק „להעביר קול בכל ישראל, מבאר שבע ועד דן..." (דברי הימים ב׳ ל׳, ה׳).

★ נמצא „האשם" בתחלואי הטלוויזיה

סוף סוף נמצא האשם המרכזי בכל תחלואי הטלוויזיה ברשות השידור.

האיש, למעלה מגיל 80, חבר קיבוץ שדה אליהו שבעמק בית־שאן, לשעבר חבר כנסת מטעם המפד"ל ויו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת. כתב האישום: ב־1965 הגיש האיש משה אונא לאישור הכנסת את חוק רשות השידור, המעורר היום את אי ההבנות המרובות בכל הנוגע לסמכויות עובדי הטלוויזיה. חוק רשות השידור במתכונתו הקיימת אינו עונה על כל הבעיות שצצות על הפרק בכל הקשור לענייני הטלוויזיה, שמסדה שנתיים אחרי שהחוק התקבל.

פסק הדין: צחוקם המתגלגל של חברי הקיבוץ שנכחו השבוע בהרצאתו במקום של יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור, מיכה ינון.

בטלוויזיה

* „עדויות הפשע המאורגן (מוצ"ש, 22.20) — הפרק השביעי: לאקי לוצ'יאנו שולח „להרוג את מרנזאנו ה„בוס", לאחר שנודע לו כי הוא זומם להרוג אותו, אחר־כך מכנס לאקי פסגה של העולם התחתון בשיקאגו, ומקים שם את סינדיקט הפשע הלאומי שיפעל בהנהגתו. בפסגה החליטו גם להקים מחלקת ביצוע לסינדיקט, ושמה היה „רצח בע"מ".
* „ביהוד של הצוות" — (מוצ"ש, 23.10) — הפעם עם ניל סדקה, קני רוג'רס, ואן מוריסון, להקת „רנסנס", ועוד.
* „פסוקו של מקום" (מוצ"ש, 23.50) — מבט אל בית-שאן.
* „ענוג הוא הלילה" (א׳, 21.45) — הפרק השני: הריביירה הצרפתית. השנה 1925. האמריקנים שנקלעו לצרפת פוגשים אלה את אלה. מסיבות ושתיית אלכוהול אינן מצליחות לכסות את רגשות היאוש והאובדן של האנשים שאינם מוצאים את עצמם. דיק וניקול מתוועדים, בין היתר, לרוזמרי, שחקנית אמריקנית צעירה, ולתום ברבן, חייל לעת מצוא. לשניים האלה יהיה תפקיד חשוב בחייהם של הזוג הנשוי.
* „בולמן" (ב׳, 22.50) — הפרק האחרון: „שכנות בכל מחיר". בולמן הולך לכלא לשתי שנות מאסר. כך רצה כדי לתפוס את חבורת הפושעים המסוכנים הממשיכים לבצע מעשי שוד אכזריים גם כשהם מאחורי הסורגים. חייו של בולמן בסכנה בתוך הכלא, ולוסי, ורק היא לבדה, תוכל לעזור לו.
* „דרך ארץ" (ג׳, 20.05) — „תגרות בשיחות". המתמודדים בתדרון הפעם: חה"כ אוריאל לין, נתן דשנר וסלי שי.
* „התמוטטות" — דרמה (ג׳, 22.20) — מה קורה כאשר גבר מתמוטט תחת לחצים של מערכת החיים המודרניים? סיפורו של ראלף, גבר בגיל העמידה, העובד כסוכן ביטוח. איש שקשה לו להתמודד עם קשיים בעבודה, דאגות כספיות וחיי המשפחה המסובכים שלו.
* „פסוקו של מקום" (ג׳ 00.00) — היכן עיר התמרים המוזכרת בספר שופטים („ויירשו את עיר התמרים")?
* „שניים אוחזין" (ד׳, 20.30) — „משבר בתא המשפחתי" (ראה „זרקור").

(22.05) — חייו של הצייר הספרדי המפורסם אל גרקו, יליד יוון (שמו מלידה: דומניקו תיאוטוקופולוס). הסרט עוסק ביחסיו של מי שהיה אחד מגדולי הציירים במאה ה־16 עם האצולה הספרדית ועם הכנסייה הקתולית.

* „הכל על ה„טבע" בסרטי הטבע" (ה׳, 21.30) — מראות מאחורי הקלעים חושפים את האמת על הפקת סרטי טבע. העדות מדהימה המראה כי בצילומי סרטי טבע יש מעשי הונאה, אכזריות והריגה של בעלי־חיים בכוונה תחילה.
* „המגדל השחור" — (ה׳ 22.45) — הפרק השני: מקרה המוות האכזרי שאירע בבית המרפא מדהים את יושבי המקום. תוצאותיו קשות במיוחד לבני יוסף, אשתו של הרופא. דאלגליש חוקר את הכומר הצעיר וילפרד. „ילוס קורט העשיר, התומך במוסד, מציע לדאלגליש עזרה.
* „אל גרקו" — סרט קולנוע (ד׳,

לילדים ולנוער

בטלוויזיה הכללית והלימודית

יום ראשון:

14.00: תהילה לדוד (חלק ב׳) — דרמה תעודית על חייו ופועלו של ר׳ דוד בן אהרן חסין. בן המאה ה־18 אשר בקזבלנקה במרוקו. זו היא מסכת חייו של הפייטן ומסכת חייה של משפחה יהודית באותה תקופה. בתכנית משובצים שירים רבים משל ר׳ דוד חסין. בחלק השני: המתנה על בתו של ר׳ דוד חסין, הפרעות ביהודים ויציאתו של ר׳ חסין לדרך.

16.30: תיבה 2 — פרק י׳ — הבצורת הבצלית פוגעת באחו. פיצין הערמומי וחבורת הילדים שלו מבקשים להשיג מתקן להורדת גשם התבוי בכפר כלשהו. לשם חטיפת המתקן הוא נעזר בערמומיות ליהבה ומצליח להוציא משם את סמואל ואת אדם. הוא תוכף את התיבה ונוסע אתה אל הכפר.

17.30: „תבל ובלואה" — הפרק השלישי: „המדבריות הלוהטים". המדבריות המצאים בשני אזורים חגבים בשני צדי קו המשווה, כיצד פותרים בעלי החיים באזורים האלה את בעיות החום והיובש הקשה?

יום שני:

14.30: הלוויתנים — שני לוויתנים ידידותיים ומשעשעים בדמויות תרגילים בבריכה לפני קהל צופים. בסרט בספר על ניסויי וצבורתו המרתקת עם היוגים הגדולים ביותר בים.

16.00: שלום נפרד — סרט על תהליך התבגרות של שני נערים בפנימיה על רקע מלחמת העולם השנייה. התבגרות תוך לימידה בתי ידידות, אשמה, כאב, קנה.

17.3.: „עליזה בארץ הפלאות" — עם הפרק: „בריך התביביביני". זהו היבריה מארץ הפלאות מהפ־ שיט מפלט מפני שיטפון הדמעות של עליזה. הם נותנים רשובים על אי בודד. דודו המצחיק מציג להם את מירוץ התבירבורים כאמצעי לייבוש.

יום שלישי:

14.00: האדם והים — הסרט מציג את נושא „בשמעה מים", „צומח חומשיבות השתייה. הצגת תיילים בשדה וניסורים במכון הנגב להבנת חשיבות השתייה.

14.45: פיקאסו — התערוכה הגדולה — סקירת יצירתו של פיקאסו מהתחלה דרכו ועד סוף ימיו.

15.30: קשת תעבן — ציון היא תשאלי — המשודר מתאר את דמותו של רבי יהודה הלוי. הרקע ההיסטורי ואישיותו של גדול משוררי ציון מצטיירים מתוך יצירתו השירית המגוונת.

16.25: דיק טרפין — פרק 8: האדם השני — בן הוד, ידידו של טרפין נתפס ונתלה. דיק טרפין חושד כי היתה זו הלשנה. הוא מצטרף ל„אחוה" — חבורת של שודדי דרכים שבה היה בן הוד חבר, כדי לנסות ולגלות את האמת.

18.00: „בסידה שבידה" — הפרק החמישי: גם לוסי, לאחר שהכירה את כללי בסוריס הכבים, צוהבת את הבריטיין להזדהות צמו. משפחתה של לוסי איננה מראה עניין רב בדרישותיה, אביו של ברני בהולים לאבון אותו בעצמו ומכלל את פרנק.

19.00: סבאו של הרפתקות — פרק תשיעי ואחרון — „בירית המכתולין" של אבר גלוידס".

יום רביעי:

14.00: עולם הולך ונעלם — קרחת יער בביונגר — הסרט מתאר את הדי האינדיאנים החיים בצפון הרי אכזוגים, בביהוד שבה ה„פאנאי" הל". הם ממשיכים להיות כמו בתקופת האבן.

16.45: כלכלון — יבוא יצוא ובאזן התשלומים — אנו מצויירים בחורים, חלקן ביועד לצריכה מקורית והלקן למכירה בחו"ל והו הייצוא. בהבירה המתקבלת מן הייצוא קונים מוצרי יבוא. אם קונים בחו"ל יותר ממה שמוכרים נוצר גירעון במאזן התשלומים. את הגירעון מחסלים ע"י צמצום ההוצאה הממשלה ופיחות.

יום חמישי:

15.20: בית הלגרסון — פרק 37: אפריקאים בארץ יפולם — בכוח ביב גידוי אפריקאים מאוסרים. סוחרי השנהב מנסה לגצל את הריסונה מצליה לתפוס את אחד האפריקנים. האוזרים מצילים את האפרות ובוחנים את סוהר הצהק מהאגם.

17.30: „ויד ויראי" — עם הפרק: „סיפור אנגנה" — חבורת „קיד וידאו" היבצה לגבור על המפלצת שיאגנגה כדי לרפא בחולת צחוק איומה.

18.00: „סיפורים בראשי" — הפעם הספרים הארוה: „את בוגרי" — מאת אירי אורלב; „דובי דובי" — מאת דוקרוס טבלוק; „דון קישוט" — מאת סרוונטס.

18.25: „פסוקו של מקום" — מבט אל ההר הבוכנה הר הברכה, הוא הר גריזים שליד שכם.

פינת הבול

מאת חיים לנגלבן

תכנית הפיתוח של האו"ם

עידיתי הדואר של האו"ם יתפיקו ב־14 במרץ 1986 סידרה בולי דואר לציון תכנית הפיתוח של הכוד הבינלאומי. בסידרה אלו בערכים של 22 סנטים אמריקאים, 0.35 פרנקים שוויצריים, 4.50 שילינגים אוסטריים, יהיו בגודל של 22.5 על 36 מ"מ וידפסו בצמדים של ארבעה בולים.

על הבולים יראו כמה מתכניות הפיתוח היותר חשובות של האו"ם.

נושא הבול בערך של 22 סנטים אמריקאים הוא ארבעה שימושים שונים של מאגרי המים: מכנים ליצירת אנרגיה הידרו־אלקטרית, השקיה, השיבה חקלאית לבריאות האדם ובאריות בהן נדפיקים כי כתות שהורים.

הבול בעריך של משבצת שירותי הבראת ארבעה תיבכים של הדייר — בלכית הסחר הרכומב, כריתת עצים, עצים י׳ בניין, הובלת עצ יצא, ואריו הבול הה אחרון, השלישי באשנים, בערך הפרנקים במטבע האוסטרי בראה טיב ארבעה הבכרים של הכשרה: ניתוח הקלאות, גידול חיות־בית, הדרכה תכנית ההדרכה בחוי בה, באביי, הבולים מיציגים בצמדים של ארבעה בולים, עליהם מיוצג חזון הפיתוח.

תכנית הפיתוח של האו"ם היא מדריכה משיקת למדינה רבות המתברות בארגון הבינלאומי, המומבקת בעזרה של תקייים הוהנותה. כן עיסק המדי"ל במשאבים אנושיים והנבייות של תנייים התעשיה. הפרויקט משוגר למדינות המתפתחות ולי כחינות המתפתחות במענקים וכצורות הרויקטים וצוגה באמצעות מימון האו"ם והגופים המשמשים לה הצפקים בכוח כבוד.

בולי האו"ם בערכי מטבע אמריקני ושוויצרי, נדפסים בבהדורה כוללת של 1,800,000 שחתקים, ואילו הבול במטבע האוסטרי נדפס בבהדורה כוללת של 1,600,000 עותקים. הבולים, כאמור, מופיעים בצמדים מיושבעים כפי שניתנו להבחין בצילום הבולים. את הבולים עיצב הצייר השוויצרי זימם לי. ההדפסה נעשתה בבית הדפוס הממלכתי ביפן בשיטה פוטוגרבורית.

את הבולים ניתן להשיג בסוכנות הדואר של האו"ם, הפועלת בבנהו־סוכנים, בתהלה הבבי הגה ויורב. ההדיוטיים הם במטבע ישראלי. כפי שנמסר לנו, ניתן יהודין בסוכנות הדואר של האו"ם גם בולים שהונפקו בעבר, הנמצאים עדיין במלאי.

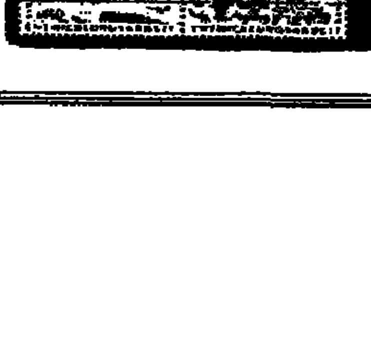

תערוכת בולים לאומית בנתניה

במלאות 15 שנה לקיום אגודת הבולאים בנתניה ובמלאות עשור לתערוכה הראשונה „נתניה 76". תתקיים בחסות התאחדות אגודות הבולאות בארץ תערוכת בולים לאומית ה־13, בשם „נתניה 86" התערוכה תתקיים באולם ההתעמלות הרחב הגדול של בית ספר בן־גוריון. המציגים יציגו למעלה כ־600 מסגרות תצוגה. התערוכה „נתניה 86" תתקיים בהול הבירד זמנית, 19 עד 24 באוקטובר 1986) עם המדורים הבאים: כבוד, תצוגת מיוחבים, ארץ ישראל, קלסיקה, בולאות נושאית. נוער וספרות בולאית.

כפי שמסר לנו מר דוד גפן, מזכיר הוועדה המארגנת, החדש בתערוכה זו הוא על אוספים תימטיים ותחבת הדיגש הבולאות הנושאית. בעיקר ישבט הגש לתצוגים הדשים אשר טרם הציגו את אוספיהם בתערוכה. כמיכן אלה, יעברו מעיני הורכה כדי להתאים את הורמה לדרישות הפדרציה הבינלאומית לבולאות.

באגודה הבולאות בנתניה קיימת פעילות עפה יפה בין כהלל בתי הספר בעיר. באספה האחרונה נבחר גם ועד חדש בהרכב הבא: מואלה שלום, ברונשטין אברהם, ליאון יולי, שטקל אליעזר, גולדברג יעקב, כהן מנחם והובברג מרדכי. לוועדת הביקורת נבחרו: איפרגן דוד, צפירא שלום, הלשפלד מיכאל. באוכמן שלום. ולוועדת החברים נבחרו: ברמר ראובן, בסיסט יעקב, מזראל אליהו ופולק ייסף.

هكذا في الأصل

פאלמה ההומניסט נפל שדוד מכדורי טרוריסט

זר הבא לשוודיה חש כי הוא נכנס לפינת שקט ושלווה, סדר ונקיון, יושר ואדיבות. השקט והשלווה ברחוב הם כנראה חלק בלתי נפרד מהנוף שם. שנים המהלכים יחדיו ברחוב ומשוחחים בקול רם, מיד יראו עליהם באצבע ויאמרו: אכן, זרים הם.

שטוקהולם רבתי, עיר ענק, ברחובותיה מהלכים יום יום עשרות אלפי אנשים, השמליות לבאות מכוניות באלפיהן, חנויות מסרו ענקיות — אין בה רעש ביותר. כל התנועה הכבירה מתנהלת בשקט ובסדר רב. השוודים הנהיגו בעריהם הגדולות סידורים מכניים ממדרגה ראשונה למען לשמור על השקט. ועל הסדר בתנועת כלי הרכב למיניהם. אם עוכב אתה מרמזור יוצא דופן, או צפירת מכוניות, סימן כי זרים נוהגים בכלי הרכב, אם הנהג אינו אויב, וזרים במקצת את קולו דע לך, כי מדובר בנכרי, שזה מקרוב בא.

עקרונות הומאניים

שכן, שוודיה, הגדולה במדינות סקנדינוויה, כדינת סעד סוציאל־דמוקרטית זה כארבעה דורות, להוציא שנים אחדות של שלטון מפלגות ימין ואחרות לא שינתה כמעט כדיניות פנים וחוץ. המדינה ששמרה על ניטראליות בשנות מלחמת העולם, היתה פתוחה כבר אז לפליטים מהמדינות הבלטיות מפינלנד, מנורווגיה קיבלה את כל יהודי דניה, לאחר המלחמה פתחה את שעריה לפליטים מן העולם כולו: עריקים מצבא ארצות הברית, שחורי עור מאותה מדינה, פליטים רבים ממזרח אירופה, כורדים וערבים. ויש בה כבוכן גם יורדים מישראל, אומדים את מספרם באלפים. המדיניות הליברלית מצד אחד והשפע הכלכלי מצד אחר היו כאבן שואבת לעשרות אלפי בני אדם, אשר מצאו בה ומקלט במדינה הגדולה והעשירה שהיתה צמאה לכוח אדם וגם האמינה בעקרונות הומאניים, המזכים כל אדם להיות במקום שישר בעיניו.

אמנם, פה ושם היו קולות נגד הזרים „המקלקלים" את אופי המדינה, „לכלוך, רעש, חוסר סדר, סימני ההווי של הזרים אצלנו", דברי אחד כידידי השוודים. יתר על כן, הוסיף ואמר, היודע אתה כי שנים רבות לא היו כמעט גנבים בארצנו? יכולת להניח מטען בקרן רחוב בבטחון גמור שאיש לא יקחהו, ובתורך אפילו לאחר יום־יומיים תמצא מטענך מונח במקומו. אולם מאז שיש כאן זרים, המצב שונה. הגנבים והפורצים נתרבו. יד הזרים היתה בדבר ומזה ראו, למדו ועשו הצעירים שלנו. משנכנסה שוודיה למיתון, הגדולה במלכות סקנדינוויה ירדה מגדולתה, הכלכלית, החלו אותותיה מסביב לעירער על ההגמוניה השוודית, שכן הנפט בים הצפוני, הפך את נורווגיה למעצמה כלכלית, ואפילו פינלנד, הפחותה היתה לשכן הסובייטי האדירה, כלכלתה המצרק

מאת דב קולה

שלה גבר על הכתר השוודי. גם בדנמרק השכנה הדרומית עלתה רמת החיים ועברה את זו שבשוודיה. גברו הקולות נגד הזרים. הדרישה היתה לא רק לסגור את שערי המדינה. אלא פה ושם נתנו רמזים כי צריך למצוא דרך להחזיר לארץ המוצא את אלה הגוזלים את פרנסת אזרחי שוודיה, את אלה אשר כביכול מרעילים באווירה ומוציאים להרבות רעה את הצעירים והצעירות, אם על ידי הסמים למיניהם, אם על ידי סטיות חברתיות, כאלה ואחרות. הגיעו הדברים לתגרות בעריה הראשיות של המדינה התוקפו פליטים וזרים על ידי מקומיים. השלווה השוודית המפורסמת, השקט הפנימי עורער, המנוחה נפגמה קשות.

אגב, השוודים עצמם חלוקים בדעתם אם אמנם אותה שלווה מפורסמת שלהם פנימית היא או רק מסכה חיצונית המכסה ומסתירה את אי השקט הפנימי. ויש פנים לכאן ולכאן. האומרים מסכה, מצביעים על השכרות הנפוצה והיא מכת מדינה. כי הכל שותפים בי"ש. כל הגזרות שגזרו חכמים למעטה, עלו בתוהו. אפילו נער בין נערים יודע היטב את טעמה של הטיפה המרה. וזאת על אף דינא דמלכותא, המגביל את כמות הי"ש ואת גיל השותים. אין בית אשר אין בו שיכור. היא הנוהגת. טוענים כנגדם אלה, האומרים כי השקט חיצוני ופנימי כאחד, בדם השוודי היא. שכן אמרו חכמים, האדם, בין היתר, ניכר בכוסו, ואכן ניכר סודנסון בכוסו ובמקום הורפתו אתה מוצא את גדלותו. לעיתים רחוקות ביותר יעורר השיכור השוודי שערוריה, או ירים ידו על חברו. ההולך בדרך ומפר את השקט בקולו, או נטפל לזולה, אם אינו זר יפליט „הרי זה שיכור" טוענים השוודים.

פאלמה — חביבם של השוודים

משהלכו יגברו הקולות נגד הזרים, עמד להם בצרתם אולף פאלמה, ראש הממשלה. הוא יצא חוצץ נגד האזרחים הטוענים בגנות פליטים וזרים, ויש אומרים כי אפילו גוף במשטרה אשר אינה מגינה עליהם כעל אזרחי המדינה האחרים. ולא זו בלבד אלא שביקש לתת לזרי שוודיה זכות בחירה לריקסטג, הוא בית הנבחרים השוודי. מן הפרלמנטים הוותיקים ביותר בעולם. ויש אומרים כי אפילו ביקש לאפשר להם גם להיבחר. אולף פאלמה זה, שכבר בגיל צעיר ביותר, בן עשרים וחמש היה הפך להיות עוזרו הקרוב של טאגה ארלנדר, שהיה שנים רבות מנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקרטית, וגם ראש ממשלה, פלמה היה חביבם של השוודים, אוהב אדם, ליברלי, פתוח, אשכם לא תמיד אוהד ישראל, עמד לימין הזרים בארצו. זכורה לטוב הג'סטה שעשה, בבואו לבית הכנסת הגדול של קהילת שטוקהולם חבוש כיפה עלה לבמה וביקש סליחה מהעם היהודי בשם העם השוודי על שלא עשה די להצלת יהודים בימי השואה; הוא שפתח ארצו לעריקי מלחמת וייטנאם, לפליטים ממזרח אירופה, לערבים מכל סוג וכיו; הוא שהוקיע את הרודנה ערפאת וערך לו קבלת פנים הגינית, דווקא הוא האדם ההגון, האיש שסימל שלווה, שפיות דעת, היה קרבן לאלימות הטרור הבינלאומי. הוא שסימל את המנהיג העממי, הנוסע בחשמלית, העומד בתור כמו כל אזרח, הוא פאלמה, עץ התמר המפואר נגדע על ידי הטרור בלב בירתו. שוודיה ואיתה סקנדינאוויה כולה, שוב לא תהיה לאחר הירייה בשטוקהולם, מה שהיתה לא רק שמלכיה, ראשיה ומנהיגיה לא יסתובבו עוד ללא שומרי־ראש, אלא כנראה שהקולות הרבים שאולף פאלמה ביקש להשתיק יגברו, תגבר השנאה ויגדל החשד בפני הזר שביקשה להיות מגדלור לחופש, לאחוה. תגבר הקנאות. והסובלנות הידועה תיהפך לחוסר סבלנות. ואם בארצות כבר נפלה שלהבת גדולה, שמא הגיעה השעה כי גדולי עולם ישבו ויטכסו עצה כיצד למגר את הטרור ההורס כל חלקה טובה והפוגע בשפיות הדעת. שמא הגיעה השעה שמשטוקהולם תצא קריאה לא רק להוקיע את הטרור, המסכן את העולם כולו, אלא לצאת למלחמה נגדו, למגרו ולמוטטו. אין לגיטימציה לטרור, לא כאן ולא בתבל כולה.

לבבות חמים בלילה קפוא

גלויות מלונדון

*

מאת מנחם מיכלסון

זה היה ערב בלתי נשכח: בקור מקפיא של 10 מעלות מתחת לאפס, כשהשלג מונח שריטות־פרימות בצידי הדרכים, נאספו למעלה מ־200 איש בהיכל היהודי „יקר" בזאגדרן, צפון מערב לונדון. מטרתם היתה לשמוע את הרב ישראל מאיר לאו, רבה הראשי של נתניה, שהגיע לביקור־בזק בלונדון כאורח מחלקת העליה של הסוכנות ותנועת תהל"ה.

האולם היה מלא מפה לפה. על הפתחים צבאו עוד עשרות, שהאולם היה צר מהכילם. רבים תפסו מקומות גם על הבימה, מאחורי שולחן־הנואמים, עלידו ישבו הרב לאו, הרב מיקי רוזן מנהל „יקר" ויצחק סבת, מנכ"ל תהל"ה.

לכאורה, היה זה עוד אירוע אחד מאלה שמחלקת העלייה בלונדון „מפציצה" באמצעותם את יהודי בריטניה הגדולה. למעשה, בנאומו המבריק של הרב לאו — שהיה מתובל בדברי הלכה ואגדה, דרש ופשט — היה הוויה.

הקהל, הרבה מאוד צעירים, עשה אזנו כי אפרכסת, כדי שלא להחמיץ מלה. הרב לאו, באנגלית רהוטה ובהזות ניואנסים, נשא דברים שיצאו מן הלב ונכנסו אל הלבבות. הוא דיבר על משמעותה של מדינת־ישראל, שוחח על משמעות הקשר הסימנטי התוכני שבין מביל (ביתי נוה). להתבוללות (ביכינו) ולבלבול המחשבות (של רבים בעם היהודי).

„מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהן", אמר הרב לאו. „יש הבאים לישראל כעבים, כעננים — ויש כיונים. כשם שהעבים אינם יכולים לזוז אלמלא הרוח מסיעתם, כך יש כאלה בעם היהודי שאלמלא גורם חיצוני שיזיז אותם ממקומם, שיניע אותם — הם לא יזוזו לעולם. ולגורם החיצוני הזה אפשר לקרוא היטלר, שואה, אנטישמיות, משטר רודני, או כל שם אחר. לעומת העבים ישנן היונים, הטסות אל קינהן מרצונן החופשי. הן שבות הביתה בלב חפץ. כמותן יש יהודים הבאים אל ישראל כבן אובד השב לביתו, מרצונו, מאב־בתר".

„לצערי הגדול" הוסיף ואמר הרב לאו, „אני הגעתי לישראל כעב, כענן. השואה דחפה אותי לישראל, הגעתי אליה ממחנות הריכוז. אלמלא השואה ייתכן שהייתי היום רב באיזו שטעטל בפולין ואולי חלקכם היה בקהילה שלי. אבל אתם אתם יכולים לבוא לארץ כיונים — ברצונכם החופשי, ללא לחץ צר ומציק. מדינת ישראל מחכה לכם, שובו הביתה!"

בסיום דבריו של הרב לאו קם הקהל על רגליו והודה לנואם במחיאות־כפיים ממושכות. ולאחר מכן — עוד שעה ארוכה עשה הרב הראשי של נתניה באולם הכינוסים ב„יקר", כשהוא משיב לשאלות, נפגש עם ידידים כשכבר משוחח עם עולים בפוטנציה, מספר ומדבר בלא יציאה בשבחה של ארץ־ישראל.

סמוך לחצות, כשיצאו הכל אל הלילה הלונדוני הקפוא, היה חם בלבבות, והיו גם הרבה פנים מהורהרות של אנשים, שנאומו של הרב לאו עשה להם משהו.

*

שמונה־עשרה או שלש־עשרה

אחד מבתי־הכנסת של לונדון, שבת. הרב הצעיר נושא דרשה מעל הדוכן. שני צירים עיקריים לדרשה. הכתקסרות לפרשת־השבת.

הציר הראשון — לא רק שיש להתכוון בתפילה כדי יום אלא שהמתפלל חייב למצוא בכל פעם חידושים בכוונות ובפירוש תפילתו. זה לא קל — אומר הרב — בהחלט לא קל, אבל כך יהיו בעיניך חדשים תמיד. והציר השני — קטעים נבחרים מדברי ימי עם־ישראל: יציאת מצרים, מלכות בית דויד, גלות, השואה, הכשיה.

ולאן נעלמה תקומת מדינת־ישראל? אתהלהא דבאוולה — כה אירע לה בדרשת הרב

ד"ר דוד הן — תושב אלקנה רופא בבית־החולים „ביילינסון", המשתלם עתה בלונדון — שם לב לפרט החסר. פרט קטן.

„תום התפילה, סוער ונרגש, הוא ניגש לרב ואומר לו כהאי לישנא:

„מאוד מצאה חן בעיני דרשת כבודו. הרעיון של תפילת בכוונה, של גילויים חדשים בה מדי פעם — רעיון זה שבה את ליבי".

הבעה של וחזיות־הדעת עולה על פני הרב. „ואו ממשיך ואומר ד"ר דוד הן: „לכן, כמי שמסכים עם כבוד הרב בנקודה זו הייתי מציע לרב להתפלל מעתה ואילך לא תפילת שמונה־עשרה, אלא תפילת שלוש־עשרה בלבד".

הרב מתבונן בו בתמיהה.

„כן, אומר ד"ר הן, „כי אם בין השואה לבין ימות המשיח אין משהו משמעותי באמצע; אם בין זה לזה אין מדינת ישראל — כי אז עליך — אדוני הרב, להשמיט מתפילת שמונה־עשרה שלך את ברכת גואל ישראל, תקע בשופר גדול לחרותנו, השיבה שופטינו כבראשונה, בונה ירושלים, ותחזינה עינינו בשובך לציון".

פניו של הרב סומקות מכעס.

וד"ר הן מסיים: „אדוני הרב, את הגולה אתם יוצרים, במו־ידיכם בעצמכם. יש לכם ארץ, יש לכם מדינה, מדינת־ישראל. אבל אתם מעדיפים את גלות אנגליה, ואחר־כך אתם מתאוננים על גזירה מן השמים".

*

הזוג מנתניה והזוג המלכותי

אברהם נבו הוא קבלן בניין נתנייתי, אשר לבד מפיגומים בטון ומלט הוא גם חובב מוסיקה מושבע. באחרונה ביקרו הוא ורעייתו בלונדון ובנוסף לסיורים במוזיאון מרקס־אנד־ספנסר ובגאלריות סי־אנד־איי הם ספגו מוסיקה, מוסיקה, מוסיקה. בשבת לאחר התפילה היה בפיו סיפור מעניין.

באחד הימים — כך סיפר — צדה עינו מודעה, המבשרת, כי באולם המפורסם אלברט הול ייערך קונצרט צהריים חגיגי, אותו יכבדו בנוכחותם הנסיך צ'ארלס ורעייתו הנסיכה דיאנה. נבו, יש להודות, התעניין בתוכן היצירות שינוגנו בקונצרט ובזהות המבצע יותר מאשר בזוג האצילים המפורסם. תוכנית הקונצרט נראתה לו מאוד: מוצרט, בטהובן.

הלך נבו למשרד־כרטיסים וביקש לקנות זוג כרטיסים למופע.

אמר לו פקיד המשרד: „יש כרטיסים מצויינים לתאים — 60 לישייט לזוג".

60 לישייט לקונצרט זה קצת יותר מדי, אפילו לקבלן בניין מנתניה, ונבו שאל אם יש כרטיסים זולים יותר.

„יכן", אמר הפקיד והתחיל לרדת „50 לישייט 40 לישייט..."

„הכרטיסים הזולים ביותר", אמר נבו.

„יש", אמר הפקיד ביבושת, „יש כרטיסי עמידה ב־5 לישייט".

כמה זמן כבר יכול להימשך קונצרט? תמה נבו בינו לבינו ובינו לבין רעיתו — שעה? שעה וחצי? אפשר לעמוד. לא נורא. וקנה כרטיסי עמידה.

לעת צהריים ענב נבו את עניבתו, רכס יפה את בקטרונו, וגם רעייתו — כמובן — הופיעה בבגדי ייצוג. אחרי הכל, קונצרט; אחרי הכל, צ'ארלס ודיאנה.

אז בעמידה. לא נורא.

הגיעו לאולם, הושיטו את כרטיסיהם. זה התבונן בכרטיסי־העמידה, הגמיף פניו ואמר בקיצור גבורי: „גשו לקופה כדי להחליף אותם".

„מה הם לא בסדר?" — תמה נבו.

„הם בסדר גמור גשו לקופה להחליף אותם", פסק הסדרן את פסוקו.

נבוכים למדי פנו נבו ורעייתו לקופה, חוששים שמא ייתבעו להוסיף סכום הגון עבור כרטיסים חדשים. אבל הרי פקיד משרד הכרטיסים אמר שזהו מחיר כרטיסי עמידה!!

ניגשו לקופה והושיטו כרטיסיהם בעד השנב.

„מה לא בסדר בכרטיסים?" — שאל נבו.

הקופאי צחק: „הכרטיסים בסדר גמור, הבעיה היא, שהאולם אינו מלא, כי חלק גדול מהכרטיסים לא נמכר. לכן, כדי לא לפגוע באורחים רמי המעלה שלנו היום, יורש־העצר והנסיכה, אנו פשוט מרכזים את הצופים סביבם. והנה, הנה הכרטיסים החדשים שלכם, בבקשה אני מאחל לכם הנאה גבורה בקונצרט ותודה על שבאתם".

נבו אחז בידו את זוג הכרטיסים החדש, הושיט אותם לסדרן — והוא ורעייתו הובלו אחר כבוד לאחד התאים המכובדים והיקרים שבאולם, מאלה שעבורם משלמים ביזים כדי היקנם 60 לישייט לזוג כרטיסים.

שניות ספורות לפני שכבו האורות באולם קם הקהל על רגליו הרים ממושכות. הנסיך והנסיכה הגיעו. הם הודו לקהל בהנפות יד ובניע ראש ופנו לתפוס את מקומם.

בתא הסמוך לזה של נבו ורעייתו מנתניה.

רבה הראשי של נתניה, הרב ישראל מאיר לאו, נושא דברו בכינוס מטעם מחלקת העלייה של הסוכנות ותנועת תהל"ה במרכז היהודי „יקר" בזאגדרן, לונדון. לידו הרב מיקי רוזן, מנהל „יקר", ויצחק סבת, מנכ"ל תהל"ה

סיכומו של שבוע

הגם מצפון תיפתח הרעה?

הודה לאל שממשלת ישראל לא היתה ואינה זקוקה לאיזכור דברי ירמיהו הנביא, כי „מצפון תיפתח הרעה", מפיו של נשיא סוריה, חאפז אסאד. מאז נחתם הסכם שלום ישראל־מצרים והנשפים פעילותם של „הגשרים הפתוחים" עם ירדן. נוהגת סוריה כמדינת אויב יהודה מסוכנת למדי. ישראל עוקבת בעירנות מתמדת אחר הנעשה שם.

אסאד לא הסתיר את שמחתו. בכמצו על ההתפרעויות במצרים. על רקע זה ניסה להסית את נשיא מצרים, חוסני מובארק, לקרוע לגזרים את הסכם קמפ־דייוויד, ולהתייצב עמו על דרך הבלתי מה בישראל.

יומיים אחרי ביקורו של ראש הממשלה, שמעון פרס, במוצב אישאפס, שברמת הגולן, שם מצויים דרוזים הוכרי סוריה, השמיע אסאד את איומו „להפוך את רמת הגולן לליבה של סוריה. לא בכדי הקדים האלוף (מיל.) אהרן יריב והשמיע דברי אזהרה כפני אפשרות של התקפת פתע סורית.

בעלי זכרון בתוכנו מציעים שלא להתייחס ברצינות לאיומיו הקולניים של אסאד, ומזכירים לנו כי גם ערב החתימה על הסכם הפרדת כוחות בינינו לבין סוריה ברמת הגולן, לפני 13—12 שנה, השמיע נשיא סוריה הצהרות קיצוניות ואיומים, הידבר בחריפות נגד חתימה על הסכם ההפרדה. יום־יומיים לאחר אותן הצהרות חתם אסאד על הסכם ההפרדה.

עם כל זה, לא היינו מייעצים לסמוך על „תקדים" זה או אחר כשמדובר בנשיא הפכפך כאסאד.

מומחים צבאיים ומדינאים בתוכנו מנסים לשכנע אותנו לסמוך על הנחה שאסאד לא יעז לפתוח בפעולה צבאית. כל עוד לא הבטיח לעצמו תמיכה של מצרים וירדן, או של אחת משתי המדינות הללו. בגלוי ובסמוי מוסיף אסאד להתחזר להשגת תמיכה זו ולשכנע את מצרים ואת ירדן לנטוש שולחן משא ומתן ולעלות על דרך של מלחמה. אותם מומחים קובעים שבלא תמיכה כזו יסתפק אסאד ב„הימים" הגבול, כצין התשה זוטא, עידוד כלא ומעצי לחוליות רצח וחבלה. סוריה צומחת מאחורי הנסיונות הבלתי פוסקים, כולנו להחדיר לתחום ישראל חוליות מחבלים.

גם על הנחה זו אין לסמוך. עד שאסאד מדבר על „איזון אסטרטגי" עם ישראל, כתנאי להכליה כ־צדדי, חותר הוא לעדיפות סורית, בכמות ובאיכות הנשק וכוח האדם. במוצד ובתנאים מסוימים יוכל אסאד לפתוח בפעולה צבאית צבאית, כדי ליצור „אקלים" צבאי ומדיני ללחץ על ישראל. ברגע שאסאד יהיה משוכנע שידו תהית על העליונה, מתוך אשלייה עצמית של ניצחון, ולו רק חלקי, לא יהסס להקריב חיילים סוריים רבים להרפתקה כזו. ישראל למודת ניסיון, ומי שנכווה ברותחין נזהר גם בצוננין.

בינתיים ידו של אסאד בוחשת גם בפעילות חבלנית בצפון וב„שטחים". תושבי שכם גינוהו קשות ואחת כקריאותיהם בחוצות שכם היתה: אסאד (אריה) אינו אלא נאנג'ה (עז בערבית). אין אלא לקוות, שממשלתנו הטרודה במאבקים פנימיים ובניהושים קולניים לגבי כיבוד הסכם הרוטציה או לאו, המקצצת בתקציב הביטחון ורחוקה כבנות בהתים הכלכלי — עיניה יהיו פקוחות ואזניה כרויות לעקוב בדריכות התמדה אחר המתרחש במדינת האויב שעליה נאמר כי „מצפון תיפתח הרעה".

היובי הרבר. שממשלת ישראל וראשיה נמצאים במדיניות של איומים תחת איומים, גם אם יהיו עינכו לפרש זאת כחולשה, ומוסיפה להציע לשכנותיה, וסוריה בתוכן, לישב ליד שולחן השיחות להסדר שלום.

יונה כהן

סגן הרמטכ"ל, האלוף דן שומרון, סייר השבוע ביישובי קו העימות בצפון. בתמונה: סגן הרמטכ"ל עם ראשי המועצות של מעלות ושלומי. (צילום מיכאל צרפתי, יחידת דובר צה"ל)

הרצח יוריד את הפרופיל הבינ"ל של שוודיה

זה מאתיים שנה שלא קרה רצח פוליטי בשוודיה, עד שנרצח השבוע ראש הממשלה השוודי, אולוף פאלמה. לעומת זאת, היו מקרי רצח של נציגים דיפלומטיים שוודיים בעולם. הרוזן השוודי פולקה ברנדוט נרצח בירושלים בשנת 1948. מזכ"ל האו"ם, דאג המרשלד, נספה בהתרסקות מטוס בזאיר, בנסיבות לוטות בערפל. הרצח הפוליטי לפני מאתיים שנה היה של המלך גוסטאב השלישי, הרפורמטור, שנרצח בשנת 1792 בידי אצילים צעירים אופוזיציוניים.

הרוצח של פאלמה לא נתפס ולכן אין יודעים עדיין מה היתה סיבת הרצח, אם זה היה מקרה של פסיכופאט שכילה את חמתו בראש הממשלה, או שזה היה רצח על רקע פוליטי, של חברי כנופיה נוסח „באדר־מיינהוף" הגרמנית. שוודיה משמשת ארץ מקלט לפליטים פוליטיים מארצות שונות. אולוף פאלמה היה האיש שפתח את שערי שוודיה בפני סרבני המלחמה בווייטנאם. מעריכים שיש היום בשוודיה כ־750 אלף מהגרים, מבין 8.3 מיליון תושבים. כמרכן באו אליה אלפי מהגרים מפינלנד השכנה, מדרום אירופה ומארצות העולם השלישי. הרעיון של אולוף פאלמה היה להעניק זכות בחירה למאות אלפי הזרים המתגוררים בשוודיה ואין להם אזרחות שוודית.

ראש הממשלה הנרצח הגביר את המעורבות הבינלאומית של שוודיה בנושא שמירת השלום. הוא ניסה לתווך במלחמה בין איראן לעיראק, הירבה לבקר את המדיניות של ארה"ב לא רק במלחמת וייטנאם אלא גם בזירות אחרות, כגון בדרום אמריקה והפך את שטוקהולם לאחד ממרכזי הפעילות למען פירוק הנשק. ממשלת שוודיה הושיטה סיוע לקובה ולווייטנאם. הוא גם מתח ביקורת על המעורבות הסובייטית באפגניסטן. צוללות סובייטיות חדרו למימי שוודיה, אך הוא נהג באיפוק. הוא היה אחד מראשי האינטרנציונל הסוציאליסטי, ויחד עם עמיתיו ברונו קרייסקי ווילי בראנדט ניסה לפתוח את האינטרנציונל לפני מדינות העולם השלישי ולפני תנועות שחרור אנטי־קולוניאליות. הוא פעל לפי רעיון של הפיכת צפון אירופה לאיזור נקי מנשק גרעיני, ויצירת חיץ כפירוז בין בריתות נאטו—ורשה. חיזק את האוריינטציה של שוודיה לאו"ם.

הזדהותו של פאלמה עם העולם השלישי ותנועות השחרור הלאומיות יצרה עימות עם מדינת ישראל. הוא תמך באש"ף, בהחזרת השטחים ובהשגת זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. ביקורתו החריפה על מדינת ישראל הגיעה לשיאה בימי מלחמת לבנון. הוא הזמין את יאסר ערפאת לשטוקהולם וערך לו קבלת פנים יחד עם מנהיגים סוציאליסטיים. עם זה טען שאין זה פוגע בידידות לישראל. הוא ביקר בישראל במספר פעמים ונפגש כאן עם ראשי מפלגת העבודה. הוא כמובן גינה פעולות טרור ופעולות חבלה. סבורים, כי חילופי גברי בהנהגת המפלגה הסוציאליסטית השוודית יביאו להנמכת הפרופיל במעורבות הבינלאומית של שוודיה. מעמדו של פאלמה אינו יכול לעבור בירושה למחליפו.

י.א.

לקראת ההזרמה הגדולה

ברז התקציב המדינה נעול, שהזיל להזים בכיליונות דקים על הרצת הכספים לפיצויי פועלי אתא והמשך העבודה במספנות ישראל, החל להתרחב הצבע ועתה צפוי זרם גדול של כספים שיזרמו לגופים ולעשרות שנקלעו לקשיים כספיים חמורים. גם בהיקפה של הענקת הלקית כבר לבקשת קופת־חולים הכללית, סולל־בונה ואלסינט, יוצא על כספי כבר ביותר שיוזרמו מכספים של הממשלה שאינם בידה.

ההיקף הצפוי של מאות מיליוני דולרים מאיימת על כל התכנית הכלכלית, וזה עוד לפני שמדובר על צמיחה כלכלית בחודשת. הכספים יוזרמו ודאי לגופים הבי"ל והאחרים המזכים בתור למה שיקרה בגופים הגדולים שהסתבכו בהתחייבויות כספיות גדולות.

ההסתבכויות הקיימות ואלה שעוד צפויות הן מסיבות שונות. הצד השווה בהם הוא ניהול כושל וביטחון כופרז שיהיה מי שיכסה את החובות הגדולים וההפסדים הכבדים.

בכל אחד מהמקרים האלה המצב הקשה היה ברור כבר לפני זמן רב, קודם לגילוי הפומבי של הפרשיות. ראשי הכוספית הגופים הכלכליים לא גילו במועד את הקשיים שהם בהתבכבים בהם והגופים המפקחים עליהם לא היו עירנים בצורה מספקת להידרדרות הקרבה והולכת ו־א פעלו כדי לעצור בעדה בעוד זמן.

המשבר שפקד את סולל בונה, שהיקף ההפסדים והחובות שלו מסתכמים בכמיליארד דולר, לא נוצרו ביום אחד. העובדה שהמשק צועד לקראת מיתון חריף, שתחילתו משבר הבנייה, היתה ידועה, אך קונצרן־הענק ההסתדרותי לא עצר בזמן שהדבר עדיין היה אפשרי. צמצום היקף הבנייה, קבלת עבודות בכל מחיר ואף בבטחון הפסד, קיצוץ האשראי ועוד היו ידועים לראשי הקונצרן. אולם, הממונה עליו, ההסתדרות, בצורת הזרוע הכללית שלה, חברת העובדים, העלימה עין במכוון או בהעדר התחושת ביקורת נאותה, ולא פעלו לצמצם את המשבר בעודו באיבו. תכנית הבראה דומה לזו הנדונה כעת או אחרת, לא בוצעה ואף לא הועלתה, בזמן שהדבר היה עדיין אפשרי. הריאורגניזציה הזה מוצעת עתה, כולל צמצום מספר העובדים, מכירת נכסים ועוד, אילו היתה מתבצעת לפני פרוץ המשבר, יכלה להציל את החברה ולא להזדקק לתמיכת האוצר. אולם, הקונצרן לא רצה להיכנס לסכסוכי עבודה ולצמצום פעולתו והעדיף להעסיק את העובדים הקבועים שלו בכל מחיר, בקבלת עבודות שאין בהן רווח ובמקרים רבים אף גורמות להפסד.

התחרות בשוק היתה עזה והמתחרים היו בעלי כושר תחרות טובים יותר, משום שהם מעסיקים מעט מאוד עובדים קבועים, בעוד שבסולל בונה רוב העובדים הם קבועים המקבלים את שכרם בין אם יש עבודה ובין אם לא. גורם נוסף למשבר של סולל בונה היה הפסדים גדולים בעבודות־חוץ, בארצות בעלות משטר לא יציב שלהתחייבויות שלהן לא היה ערך רב. בכל המדינות, ובעיקר בניגריה, הפסידו קבלנים גדולים בכל העולם מיליארדי דולרים והסכמים להסדרת החובות אבודו.

גם בקופת חולים ניתן היה לעצור את המשבר בזמן ולא להגיע להפסדים וחובות של מאות מיליוני דולרים. גם לגביה ניתן לומר שרצון טוב אמנם היה הנהלת קופ"ח לא רצתה לפגוע במבוטחים, אך כיסוי לרצון זה לא היה. הנהלת הקופה הלכה בדרך הקשה של קבלת הלוואות בבנקאיות, כולל הלוואות בשיעורים הדרסטיים של האשראי החופשי. כך צבר חוב של עשרים מיליון דולר, שהיה חסם לפני זמן כה מקופת חולים, ולאחר שבנק ישראל סירב לאפשר מימון זה, הלכה הקופה ונסתבכה בתשלומי ריבית שהביאו את המוסד למצב העגום הנוכחי.

מה שקרה בגופים ציבוריים קרה גם בחברה פרטית, אלסינט למב־

(סוף בעמוד 11)

השירותים הציבוריים — גידול מול קיצוץ

השירותים הציבוריים בישראל ומשרדי הממשלה בתוכם, מיועדים לעץ עבות. כבל שגוזמים אותו יתר ויתר, כן הוא הולך וגדל.

המדיניות המוצהרת היא לצמצם את השירותים הציבוריים ובמסגרת התכנית הכלכלית החדשה אף החל של פיטורי עובדים. אך מה קורה למעשה?

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה פרסמה בימים אלה נתונים על מצב כוח האדם בישראל בשנה האחרונה. אנו למדים כי כוח העבודה האזרחי גדל בשנת 1985 ב־1.6 אחוזים לעומת שנת 1984. מספר הבלתי מועסקים, אשר לא צברו והיפשו עבודה באופן פעיל הגיע ל־99 אלף בממוצע שבועי, גידול של 16 אחוז לעומת השנה שעברה. ברבע האחרון של 1985 (אוקטובר—דצמבר) הגיע מספר הבלתי־מועסקים ל־105 אלף איש, שהם 7.1 אחוזים מכוח העבודה האזרחי. אבל בסקר זה ישנו מימצא מרכזי המוכיח שבסקטור הציבורי ההתפתחות הפוכה כזו שאליה חתרו.

בענף השירותים הציבוריים, המונה 405 אלף נפש, היתה עלייה של 1.7 אחוזים בשנת 1985 לעומת שנת 1984. ברבע האחרון של 1985 היה מספר המועסקים בענפי השירותים הציבוריים דומה למספרם בשנת 1984. מימצא בולט נוסף: בענפי השירותים האישיים, שבהם מועסקים 91 אלף איש, היה גם כן גידול של ששה אחוזים.

לא ברור, מה קורה לתכנית הקיצוצים.

י.ד.

השבוע בקו מעט קץ

וישמן ישורון...

עט לשחוק

רצח כפול של ראש ממשלה ושל ראש עיר באי שעשועים רוגע — פ א מ ל ה ד ה מ י ו ר ק ה.

* • *

דמיאניוק טוען כי לא היה בטרבלינקה. נו, לפחות עכשיו אנחנו בטוחים כי לא יתבע כספי פיצויים מגרמניה.

* • *

מזכיר האו"ם לשעבר מכחיש כי נטל חלק במעשי הזוועה של הנאצים וטוען כי אלה דברי נ א צ ה.

* • *

בעקבות בריחתו של אסיר נוסף מכלא מעשיהו אמר דובר שירות בתי הסוהר כי הכלא פועל על בסיס של אימון. גישה עקרונית זו מעוררת תהיות כשמתרגמים אותה לשפת ה מ ע ש י ה ו.

ב. אילן

صكنا من الاجل

* עיטורי סופרים וספרים *

הלכה ברורה ובירור הלכה

דרכו המיוחדת של מרן הראי"ה קוק זצ"ל, שהשתא מלאה יובל לפטירתו, הי־תה דרך האחדות. אחדות בהנהגה הציבורית, אחדות בהשקפת העולם ואח־דות בדרך הלימוד.

בהנהגה הציבורית — [illegible]

אף הדבר בהלכה היתה כיחודה ובאחדות. [illegible]

הרב לצוין שבי אישים הידועים במסגרותיהם. [illegible]

נטייה לכיוון הסדרני־הלכתי

מרן הרב זצ"ל, כחניך ישיבת וואלוז'ין, ראה את עצמו ממשיך דרכו הלימודית של רבנו הנצי"ב ושל אבות הרוחני של הישיבה — הגר"א. [illegible]

שיטת לימודו של הרב נוטה בעיקר לכיוון הסדרני הלכתי. [illegible]

שנים רבות יומם ולילה בחיבור ספרו ה־גדול „הלכה ברורה" [illegible]

ויש כך נוסח בוגני בירושלים מכון הרי פישל לדרישת התלמיד, שהוציא, בהדרכת אחיו של הרב, הרב הרב קוק זצ"ל, חיבורו את בירור ההלכה לי מסכת ביצה. [illegible]

אילם הרעיון הגדול לא נשכח. בקרב תלמידי הרב להשה הגחלת והיתכה לשעה כושר. בעיקר יש להזכיר את שמו של אחד מגדולי תלמידי הרב, שהיה גם „הבריתאי" שלו שנים רבות, הרב יצחק אריאל [illegible]

והנה קם דור הדש, של תלמידי חכמים צעירים, מגדולי ישיבת מרכז הרב, [illegible]

ראייה יצירה ארץ ישראלית רעננה זו להכרה ותמיכה ציבוריות רחבות יותר. [illegible]

היקף, תמציות וסידור

בשלושה דרכים מצטיינים שלושת הכרכים של מפעל בירור ההלכה: בהיקף, בתמציתיות ובסידור.

בהיקף — כל נושא בקף את כל הפרשנים וה־פוסקים [illegible]

בתמציתיות — [illegible]

בסדר — [illegible]

יש בחיבור זה בשורה חדשה וקריאה לשיטה תורשתית בלימוד התורה, [illegible]

שנאת ישראל

לשם הדגמה ניקח סוגיה אחת, לכאורה קטנה וצדדית, אך יש בה כדי לאלפנו רבות מהי דרכו של בירור ההלכה. הנושא הוא: „שנאת ישראל", במסכת פסחים (קיג ב) נאמר: [illegible]

נקודת המוצא של הדיון היא סתירה בסוגיות הש"ס. במקום אחר, במסכת ערכין (טז ב), נאמר: „לא תשנא את אחיך בלבבך" יכול לא יכנו ולא יקללנו? ת"ל בלבבך, בשנאה בלב [illegible]

(עם צאתו לאור של הכרך השלישי במכון „הלכה ברורה")

מאת יעקב אריאל

המתוב מדבר, [illegible]

א. [illegible]

ב. [illegible]

ג. [illegible]

(סוף בעמוד 8)

(סוף בעמוד 8)

דרשות לכל עת

מאת אהרן הלוי פיצ'ניק

„נדבות פי", הספר החדש של הרב זלמן דרוק, הרב האזורי של מרכז העזר בירושלים, הוא תוצאה של דרשותיו בכל עת בבתי־הכנסת באזורו שמונטון יצאו לו בדרשותיו בנועם שפתיים ובחומר הרב ש־הוא משקיע בהם.

הרב דרוק כבר ידוע משני ספריו הקודמים, [illegible]

בהקדמתו מגדיר הרב דרוק את ההלכה והאגדה [illegible]

בספר זה נותן לנו הרב דרוק בהרחבה את הטעם [illegible]

מעניינת בייחוד היא הדרשה הראשונה בספר על קדושת ארץ־ישראל. [illegible]

המחבר מגדיר את הלאומיות של ישראל [illegible]

כן בשאר הדרשות לוכר המחבר על היסודיות [illegible]

בה פנים לשבת, [illegible]

וכן מרחיב המחבר את הריעה בכל דרשה [illegible]

* * *

ספר תפארת צבי על התורה

המחבר רבי משה פוברסקי הוא עולה מבחיר היושב בירושלים [illegible]

[illegible]

אנתולוגיה למוסיקה חסידית

אל הניגון החסידי התוודעתי, כרבים אחרים, אי אז בילדות המוקדמת. שעת בין ערבים, שבת בין השמשות, לחן צובט נשמה מכביד לפתע על רגלינו המתרוצ־צות במשחק מתבואים או תופסת, בין הספסלים או מתחת למפה הלבנה של שולחן ה„שטיבל".

„י־ה אכסוף נועם שבת", שרים האבות לבושי השחורים. „אוי, אוי, אוי", הם מושכים את הנעימה עוד ועוד, בתוגה לא מובנת, תוגה שרק לאחר שנים זיהיתי בסולמות צליליה את המקורות המזר־חיים, אולי הים־תיכוניים.

הצבע הניפל [illegible]

את עיצבת הלחן החסידי [illegible]

מאת נעמי גוטקינד

היא לא הספיק — ולאחר בואי העבירה כשנפתחתי את הגיבון המוסיקאלי של נחמיה וינבר לידי המרכז לחקר המוסיקה היהודית באוניברסיטה העברית בי־רושלים.

כבאן — מתחיל הפרק השני בחיי האנתולוגיה. לתוך המגמה נצטרף ד"ר אליהו שלייפר, מרצה למוסיק־יקה יהודית באוניברסיטת תל־אביב.

חלוקה לפרקים ומבוא

השנה היא 1978. היום — פרופ' ישראל אדלר, ראש המרכז לחקר המוסיקה היהודית. שלייפר מקבל לידיו דפים, פתקים, תווים, הערות, מכתבים, אוסף שיש לתת בו הדר ומשטר, שיש לחלק לנושאים, ש־יש לפענח ולתרגם. חלק מהפתקים ביידיש, חלק אחר — באנגלית ורוב התווים אינם מותאמים להדפסה.

שלייפר נכנס אפוא לעבודה, הוא משקיע בה חמש שנים תמימות, דבר ראשון — את הדפים המפוזרים היא כונס לארבעה חלקים.

החלק ראשון — שירי בית הכנסת. כאן הוא מוצא את כל תפילת קבלת שבת על פי נוסח קרלין בידו־שלים — מועתקת לתווים.

החלק השני — „זמירות תוגיגים", שירי שבת ומוצ"ש, אבל גם ניגונים חסידיים שהתגלגלו בתאטר־ון היידי, אצל גולדפאדן ואחרים. כל ניגון — צריך לפענחו באיזו הסידות נוצר, וזה לא פשוט. לפעמים שתיים־שלוש „חצרות" בחזיקות בניגון אחד וכוונתנו שלי הוא.

בחלק השלישי — מרכז ד"ר שלייפר את הה־זנות החסידית האבטנטית שנוצרה בבאה ה־19 ובס־אה ה־20. יש קטעים אנונימיים ויש יצירות לפרסמת כמו של „ניסה (ניסן) בלומר" הידוע.

החלק רביעי — שירי מקהלה המבוססים על מז־מורים חסידיים, כמו „אדיר במלוכה" של דוד איינשט־טאט, המנצח האחרון של בית הכנסת הגדולה, שרב כרך ביפו ורשה. איינשטאט, ידיד נצורים של וינבר, נספה בשואה. איך הגיעה המנגינה שלו לאוסף וינ־בר — קשה לדעת. אבל באנתולוגיה נמצאת גם יצי־רתו של אריך אותו קאהן, היהודי הצרפתי, הפסנתרן, מלחינו של קולה, שאף היא מבוססת על מוטיבים חסידיים.

אחרי שחילק את החומר לפרקים — כתב שלייפר מבוא היסטורי־מוסיקאלי המסביר (בעיקר לקהל הי־יהודי הכללי, שאיננו כמוצא הסידי) את השיבות הלחן בחייו של חסיד, את ההשפעות הקבליות על חלק מן המנגינות ואת מקומה של המוסיקה בתצורה האח־ריים. בצד המבוא הכללי — כתב גם מבוא לכל פרק וכמה שורות של הסבר לכל ניגון. בהסברים — מקורות הזאיים או משוערים של המנגינה, הכוונה להסידות זו או אחרת, מנגינות כקבליה במקומות אחרים, ולמצוינים גם ביבליוגרפיה על הנושא.

בתום חמש השנים הוכנו להפוס 104 לחנים (כ־90 מהם „ניגונים". היתר יצירות של מלחינים) המכוז־קים עם המבואות 472 עמודים.

ומממנים מניזן להוציא כרך תווים כבד כשקל תורתי משטע כבין זה — עולה כממון רב. התגייסו קר־נות ומצבעים, ביניהם יוסף גרוס מניו־יורק ואחרים — ואלף כרכי המהדורה הראשונה הנה הם לפנינו.

שאלתי: אחרי שאתה שוהה בלחן החסידי חמש שנים אינטנסיביות — האם הגעת למסקנות תיאור־טיות ביחס אליו?

המוסיקה החסידית לא נחקרה כל צורכה

ד"ר שלייפר: לומר את האמת, המוסיקה החסי־דית לא נחקרה כל צורכה וגם אני לא התכוונתי לתת את לתניה, לעקוב אחר התפתחותה ולגלות את הכיוו־נים שלה. מה שכן ראיתי זה שחסידים לא היססו כעולם להעתיק בנגינה עממית גוית, כפי שהוא במקור, ולזמר אותה בדייקנות.

שאלה: כיצד יהודו את המנגינה?

ד"ר שלייפר: עיי העובדה שהם שרים אותה. היה בהם בטחון עצמי מספיק כדי להודש שאם מצמידים מלים יהודיות ללחן ושרים אותו בנוסח יהודי בגית עם האנחה, די כדי להפוך אותה לנכס הסידי.

שאלה: האם אפשר להבחין בין המנגינות הטופי־קאליים הכוועמים של „חצר" זו ו„חצר" אחרת?

ד"ר שלייפר: גם נושא זה עדיין לא נחקר. והעצ־רות שלי אינן אלא פרי התרשמות סובייקטיביות. כך למשל נדמה שאצל קרלין הזירה מתפרצת. אינ־דיווידואליסטית, ללא משמעת קהילתית, עם רעשוו לאלתורים. אבל גור, לעומת זאת, בהשפעת שיעור הקומה המוסיקאלי של רבי יעקב הלמוד — המכונה נח. מסודרות ומושטרות, וגם החסידים שרים במק־הלה מאורגנת, מעין חיילים בצבא הקבייה. ואכן אצל גור יש הרבה נעימות של מרש, של שיר לכת, המזו־ברות בהזדמנויות חגיגיות באופן מלוכד. כה שלא מפריע גם בחביב לומר מתלהבות את מרש נפו־ליון.

הניגונים עוברים אגב ממסידות לחסידות, אפילו אם אין סודים בכך. חסיד זה שומע ומביא את המנ־גינה „לשטיבל" שלו, וכך הלאה. הנושא, כאמור, דורש מחקר. אני מקווה שהאנתולוגיה אכן תהווה תשתית למחקר כזה. ויבנר הקפיד לאסוף ניגונים בעלי רמה גבוהה ויהוד מוסיקאלי מעניין. הוא לא רשם בתווים כל „סבצעיאה" ו„הופקלעצי" אלא רק מה שעבר את סינון הטעם המשובח שלו.

ואת הלחנים הללו יש כוונה להוציא התוצה לחו־גים היהודיים ולחוגים האקדמאים בעולם כולו. לכן המבואות נדפסו באנגלית ובעברית גם יחד.

שאלה: האם היית מצפה לראות את האנתולוגיה גם בבתי חסידים

ד"ר שלייפר: הייתי שמח אילו אפשר היה להפיץ את הספר בחצרות האדמו"רים. יש היום רצון לשמר ולשחזר ניגונים מימים עברו ואם האוסף של ויבנר יכול לסייע בדבר — מה טוב.

על הנוסטלגיה ללחן החסידי — אין ויכוח. הצרה היא שנוסטלגיה זו נבנתה הרבה על מחסור מוסי־קאלי מטורים נוסח קרליבך ותלמידיו או נוסח הפס־טיבלים. האנתולוגיה למוסיקה החסידית או נוסח הפס־טיבלים. האנתולוגיה למוסיקה החסידית מאפשרת לפן חזורה רציצית יותר — אל המקורות.

שימור, שחזור והנצחה

[illegible], בניו־יורק, ליחק אלפי כילין כבית־סבא. עם הזעוה הקשה של גילוי ממדי השואה, עם האבל על עולם יהודי שנכחד — גולה האנביציה של ש־כיר, שחזור והנצחת הזכר היהודי המזרח אירופאי. נהליה ויגבר מתחיל לרשום מן הזיכרון, כל מנגינה כבית אבא שעדיין זכר. הוא מחזר אחרי חסידים ובקשם כי־שירו באזניו. [illegible]

בשנת 1955. בעשור לתום מלחמת העולם השנייה, יוצא הכרך הראשון של האנתולוגיה למוסיקה יהודית חסידית בהוצאה פרטית, בניו־יורק.

ויגבר אינו כתפסק באיסוף — הוא דואג להמש־כיות מעיין היצירה היהודית. [illegible]

בינתיים בנים ישראלים טובים רבים המתכנים לניו־יורק (ביניהם הנשיא לשעבר זלמן שזר ז"ל) לשכנע את ויגבר [illegible]

ויגבר נענה. הוא עולה לארץ, [illegible] בשנת 1973. כל הכנים הללו הבטיח האיש לאסוף כניגונות בשביל הכרך השני של האנתולוגיה שלו.

[illegible]

אפרים צורף

אנטולי נתן

בְּמִדְבַּר חַיֵּינוּ הוֹפִיעַ
גֹּבַהּ חֲלוּצִיּוּת מִתְנַדֶּפֶת
גִּיחוּלִים מֶרְכַּב צֶמֶתוֹת
לְלֹא צִיּוֹנוּת חֲלוּצִית מְפַפִּילָה
לְלֹא כְסוּפֵי תְּחִיָּה וַעֲלִיָּה
לְגַבֵּה יְרִידָה —
הוֹפִיעַ כְּלַפִּיד לְשַׁגֵּב
הִיתֵּק „צִיּוֹן, הֲלֹא תִשְׁאֲלִי
לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ?"

אֲנָטוֹלִי נָתָן הוֹפִיעַ
מַלְהִיב כְּרֶשֶׁף מְגָרֵשׁ
עָכוּר עָנָן מֵאַדְמַת גָּלֻיּוֹת
אַף מֵאַדְמַת יִשְׂרָאֵל
כְּצַעֲקָה חַיָּה מְזַעְזַעַ
אַשְׁיוֹת הֹוֶה, חֲבָרָה
הָיָה מְעוֹרֵר מִצְפּוּנִים
רְדוּמִים
קְרַשׁ הַשֵּׁם וְאֶרֶץ הַצְּבִי
יְהוּדִי גָא נִלְחָם לְזַכֻּיּוֹת

עֲמוֹד הַרְבּוֹתַי —
אֶחָד כְּנֶגֶד מִילְיוֹנִים —
עוֹד יַרְשִׁיף וְיַדְלִיק אֲנָטוֹלִי
בְּמוֹפַת חַיָּיו יְגִיחַ דוֹר וְדוֹרוֹת.

עולמה הרוחני של הודו

התמחבר מעיד על ספרו, כי אינו „אלא פתיחות אשנב בלבד" לתרבות ההינדית, והוא נועד „לשמש מבוא להתפתחות ה־מחשבה ההינדית". עדותו זו של בעל־הדין צנועה ביותר, שכן שבע השנים ש־עשה בארץ זו מאונס — בימי מלחמת העולם השנייה — היו לו שנות ברכה מרצון, שבהן קשר קשרים עם משכילים ופשוטי־העם, ומהם למד השקפות עולם ואמונות בדברים שבין אדם למקום וב־דברים שבין אדם לחברו. לאחר מכן פנה לספרות סאנסקריט ופאלי, ומילא כרסו, כמאמר המליצה, בשיטות פילוסופיות, רעיונות, מיתוסים, אמונות־הבל ואמו־נות־דעת. את מבחר לימודיו, המשקף את המחשבה הדתית־פילוסופית של הודו ו־של עולמה הרוחני, ריכז שפילברג ב־חיבורו.

המלאכה — אי החכמה — לא היתה קלה. להביא יקר כזולל ולהמצא בתוך יצרות־בראשית ויצרות־עד של הרכבת אבסטרקטית ומגושמת, [illegible]

חיים שפילברג, הודו, אמונה ודעה, הוצאת ביאליק, הוצאת [illegible] תל־אביב.

מאת י' עמוס

כזות בחברה ההודית, הקיימת עד היום.

ספר הספרים של המחשבה ההינדית — מסביר המחבר — היא בהאגאוואד־גיטא, שהוא חלק כן האפוס כהאבאראטא. הוא כולל שיטות פילוסופיות במגייתי אמונה ומוסר. [illegible]

קיימים גם ספרי חוקים. ספרי הסמריטי, העסקים במצות הדת, בהגנת החיים והרכוש, במשפטים ובמנהגים. [illegible]

ובו בזמן כוללים דוקי הסמריטי דיעות מוסריות [illegible]

לפי תורת הסמריטים, הכל צפוי מראש, וכל אדם עומד לגורלו.

פשרה בין אידיאות סותרות

„ההינדואיזם" — כסביר המחבר קולט ופולט אידיאות סותרות [illegible]

בריאת העולם מוסברת בהינדואיזם [illegible]

האדם נולד לסבל

פרק חשוב בספר מוקדש לבודהיזם, שהוא „הקל יותר" והקרוב יותר להגיותו של איש המערב. משכנתו של בודהא אומר, כי האדם נולד לסבל, [illegible]

כשם שיש לשלול את התפרעותם של החושים, כך יש לשלול את דרך הסיגופים. [illegible]

סבלנותו של ההינדואיזם היתה כה גדולה, שהוא קלט לתוכו את הבודהיזם [illegible]

בפנתיאיזם ההודי נמצא הוגה יחיד, אשר במאה החמש־עשרה לפני הספירה הכללית דגל במונו־תיאיזם [illegible]

מזיגת הסיקים היתה המדינה ההודית האחרונה שנכנעה לאנגלים במחצית המאה ה־י"ט. [illegible]

במאה הי"ט נעשו נסיונות להתאמה תנועות רי־פורמה, [illegible]

בסוף הספר מספר שפילברג על מגעיו עם מש־כילים מודרניים הודיים, [illegible]

המחבר צירף לספרו לא רק מבחר ביבליוגראפי, כי אם לתן מושגים, כנונים ושמות, שהוא מורה דרך לנבוכים — והרי כולנו בחזקת נבוכים לגבי הדתות ההודיות — [illegible]

מלשה רב עשה חיים שפילברג, ויישר כחו ש־הגיש לקורא העברי ספר שהוא מגלה מסתורין ב־כסתוריין ההודי ומציגה בסדר, [illegible]

פעילותם של סטודנטים מ„יבנה" בעיר העתיקה

מאת יונה כהן

הקתדרא, להולדות א"י [illegible] 38. יד יצחק בן צבי ירושלים.

בחוברת „קתדרא" (38) מובאים דבריהם של קבוצת סטודנטים, כהם כיום חברי קבוצת „יבנה", שהתנדבו לפעולה היגנית בין יהודי העיר העתיקה, ביחוד בקרב הנוער, בשנים תש"ז (1946) — תש"ח (1948). [illegible]

ראשית המפעל היתה בכסליו תש"ז, בהרצאה [illegible]

[illegible]

דים ופצע בפיהודיג האשכנזי. [illegible]

בלבד הסטודנטים החליטו שיעזרו הצרב לי־בנים ולבנות. [illegible]

פעילות הסטודנטים נמשכה עד היום שבו נפלה העיר העתיקה בידי הלגיון הירדני, [illegible]

חיודית מוגיל במעולת הסטודנטים [illegible]

בלאחרים אחרים עב„קתדרא" זי, 38, חומר מאלף על ראשית תצילים בארץ ישראל; [illegible]

לפרשת השבוע ויקהל

ויקהל משה

מאת הרב חיים פרדס

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (ל"ה א'). ואמרו בילקוט שם רמז ת"ח: ויקהל משה. מתחילת התורה ועד סופה, אין בה פרשה שנאמר בראשון (כלומר, בתחילת הפרשה) **ויקהל,** אלא זאת. אמר הקב"ה, עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת, ללמד ולהורות לישראל שיהיו דורשין בענינו של יום. עד כאן דברי הילקוט. לפי זה, מדובר כאן באסיפת הציבור בלבד, כדי ללמדם הלכות שבת ומועד, ותו לא. אך לכשנעיין בעומק משמעותו של המושג „קהל", נימצא למדים, כי יש תוכן עמוק במה שנאמר כאן בעניין השבת „ויקהל משה".

במסכת ברכות ט' ב' אמרו: העיד ר"י בן אליקים **משום קהלא** קדישא דבירושלים, כל הסר מך גאולה לתפילה אינו ניזוק כל היום כולו. ורב נסים גאון בפירושו שם, מציין את דברי קוהלת רבה ט' ז' ששאלו: ולמה הוא קורא אותן **עדה קדושה,** ששם היו רבי יוסי בן משולם ורבי שמעון בן מנסיא שהיו משלשין היום (לשלושה חלקים), שליש לתורה, שליש לתפילה, שליש למלאכה. ויש אומרים, שהיו יגעין בתורה בימות החורף, (שלא היה אז זמן למלאכה מחמת הקור והגשמים), ובמלאכה בימות הקיץ. על כל פנים, היתה בהם בחכמים הללו שלמות מיוחדת של תורה ודרך ארץ, וכן שלמות המוח בתורה, הלב בתפילה והגוף במלאכה. ושלמות זו זיכתה אותם בשם המיוחד ובתואר המופלא, של **עדה קדושה של קהלא קדישא שבירושלים.** נמצא, ש„קהל" הוא תואר לשלמות שבקדושה, דוגמת אותם החכמים. ואמנם, במסכת ברכות כ"א ב' אמרו: כל דבר שבקדושה, **לא יהא** פחות מעשרה. ובזוהר לספר שמות ל"ט אמרו: **קהל** אין פחות מעשרה. ואם כן, יש בו בכל קהל משום השראת השכינה מיוחדת, השוכנת ושורה על כל עשרה מישראל.

הדבר מודגש במיוחד בדברי תבריתא במסכת קידושין ע"ב ב', שאמרו בה: גר נושא ממזרת, דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר, גר לא ישא ממזרת. ובגמרא שם ע"ג א', הסבירו את שתי הדעות. לדעת רבי יוסי, הרי נאמר בדברים כ"ג ג': לא יבא ממזר **בקהל ה',** גם דור עשירי לא יבא להם **בקהל ה',** וקהל גרים לא איקרי קהל. כלומר, כי אף שהגרים שהתקרבו ליהדות בלב שלם נחשבים הם כחלק בלתי נפרד מעם ישראל, מכל מקום אין הם נקראים בשם **קהל.** משום **שקהל מתייחס** אך ורק לבניו ולזרעו של אברהם אבינו, ולא לגרים. ואילו לדעת רבי יהודה, אף הגרים נכללים בכלל **קהל,** ולכן גם הם אסורים לשאת להם אשה שהיא ממזרת. וזאת, משום שנאמר במדבר ט"ו ט"ו: **הקהל** חוקה אחת לכם ולגר הגר. משמע מכאן, שאף הגרים נקראים בשם **קהל.** ורבי יוסי עונה על כך: „חוקה אחת" הפסיק הענין. כלומר, כי אילו היו גם הגרים נכללים בשם קהל, היה הכתוב אומר: חוקה אחת לקהל, לכם ולגר הגר. ומכיוון שהכתוב הפסיק במלים „חוקה אחת" בין הקהל ובין הגר שבסיומו של הפסוק, נמצא שאין הגרים נקראים קהל, וממילא מותרים הם לשאת אשה ממזרת. בשולחן ערוך „אבן העזר" סימן ד' סעיף כ"ב נפסקה הלכה כרבי יוסי שגר נושא לו ממזרת, משום שקהל גרים אינו נקרא קהל. נמצא איפוא, כי המושג **קהל** מתייחס ושייך לישראל בלבד, ואפילו לא לגרים שהתחברו לישראל והסתפחו עליהם בלב שלם.

לעומת זאת אמרו במדרש „שוחר טוב" לתהילים פרק א': מורשה קהילת יעקב (דברים ל"ג ד'), לכל מי שמתקהל (ומתחבר) ביעקב, ואפילו הגרים. נראה מכאן, כי יש הבדל בין **קהל לקהילת.** שהשם **קהל** מובנו הוא **עמוק** יותר, והוא נוגע בצפור הנפש של כנסת ישראל בתפארת־עצמיותה האלוקית. ואילו **קהילת יעקב** מובנו רחב יותר, ולכן הוא כולל בקרבו גם את גרי הצדק. וכך נוכל להבין את מה שדרשו בסנהדרין צ"א ב': כל המונע הלכה מפי תלמיד (ומסרב ללמדו תורה, הרי זה) כאילו (הוא) גוזלו מנחלת אבותיו. שנאמר (שם), תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, מורשה היא **לכל ישראל** משששת ימי בראשית. **לכל ישראל,** שאמרו שם, הכוונה גם לגרים שהתגיירו, וכמו שאמרו במדרש „שוחר טוב". אך מצינו במסכת הוריות ג', א', הבחנה נוספת בנושא ה„קהל". וכך אמרו שם בנוגע לציבור שעבר איסור חמור שעונשו עונש כרת, לאחר שהוטעו בדבר ועשו מה שעשו על פי הוראתם המוטעית של בית הדין, שאז עליהם להביא את המעשה קרבן מיוחד הנקרא בשם „פר העלם דבר של ציבור". ולכאורה, הרי יש צורך ברוב הציבור היהודי שבכל העולם כולו שיעברו את אותה העבירה על פי הוראת בית הדין, כדי שיתחייבו להביא את אותו קרבן. אך לא כך אמרו שם בגמרא: אמר רב אסי, ובהוראה (כלומר, בעניין חיוב הקרבת קרבן הציבור לאחר ההוראה בטעות), הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל (בלבד, ומבלי להביא כלל בחשבון את היושבים בחוץ לארץ). שנאמר (במלכים־א' ח' ס"ה), ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו **קהל גדול** מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני ה' אלקינו שבעת ימים ושבעת ימים, ארבעה עשר יום. מכדי כתיב, וכל ישראל עמו קהל גדול, מלבוא חמת עד נחל מצרים, למה לי. שמע מינה, הני (היושבים בארץ) הוא דאיקרי **קהל,** אבל הנך לא איקרי קהל. נמצאנו למדים, כי כל המשמעות המופלאה־האידיאלית הכבירה המושקעת באדמתה ובנשמתה של ארץ חיינו ארץ ישראל, מרוכזת היא ומתמצית **בשם קהל,** המפאר את יושביה של ארץ ישראל.

ונראה לי להסביר על פי זה, את מה שנאמר כאן בפרשתנו: ויקהל משה, בנוגע לפרשת השבת. אמרו חכמים בבראשית רבה י"א ט': אמרה שבת לפני הקב"ה, לכל נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג. אמר הקב"ה, כנסת ישראל יהיו בן זוגך. וכשעמדו ישראל על (יד) הר סיני, אמר **הקב"ה,** זכור את יום השבת לקדשו. זכרו שאמרתי לשבת, כנסת ישראל יהיו בן זוגך. והמהר"ל בפירושו למשנת „כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" שבתחילת פירושו „דרך חיים" למסכת אבות, האריך והעמיק מאד בסוגיית הקשר הפנימי שבין השבת **וישראל.** ומשום כך אמרו במסכת סנהדרין נ"ח ב', כי גוי ששמר שבת חייב מיתה. משום שהשבת זרה להם לאומות העולם תכלית זרות, והיא שייכת בכל מלוא עומק זיקתה, לישראל בלבד. והרי כבר עמדנו על עומק המשמעות של השם **קהל,** המבטא את הזהות הארץ־ישראלית התורתית של כנסת ישראל. וזהות נשמתית זו הרי נוגעת וקרובה למשמעות השבת, שאף היא בן זוג מיוחד ומאוחד עם ישראל. ולכן נאמר כאן: **ויקהל** משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'. משמעות הקהל, השבת, ישראל והקדושה, אחת היא בשורש מהותם.

כמה שווה שקל?

(לפרשת שקלים)

מאת ימין

נאמר בסיפור מעשה המשכן [1]: „ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת; מאת אדנים למאת הככר; ככר לאדן".

משמע מהפסוק כי משקלו של כל אדן היה כמשקל ככר כסף טהור. אילו ידענו את נפחו של כל אדן, היינו כופלים את הנפח במשקל הסגולי של הכסף (10.5 גרם=סמ"ק) ומקבלים את משקלו של „כבר" וממילא — גם את משקלם של „שקל", „פרוטה" וכו' (כפי שיפורט להלן).

ניתן להסב ולהיווכח כי במונחים של „אמה", נפחו המדויק של כל אדן במעשה המשכן היה 0.5625 אמה מעוקבת (כדי להקל על החישוב, נציין כי נפח ה„חלל" שבתוך כל אדן הינו בד"כ רבע מנפחו של אדן „מלא") ביוון שכל אמה היתה בת ששה טפחים [2] הרי שנפחו המדויק של כל אדן היה 121.5 טפחים מעוקבים (טמ"ק).

הווה אומר: „פענוח" משקל ה„כבר" (ובעקבותיו — כל שאר יחידות המשקל שבמקרא ובתלמוד) תלוי ב„פענוחה" של יחידת אורך, דווקא. אולם כידוע שאורכו המדויק של הטפח הינו חידה סתומה עבורנו, הרי שגם יחידות המשקל כך. מכל מקום, להמחשת הענין נציג את משקלם של „כבר", „שקל" מקראי [3] ו„פרוטה", עפ"י השיטות הבאות לאורכו של טפח: 8, 9 ו־10 ס"מ [4]. (1 „כבר" = 3000 „שקלים" מקראיים = 1,920,000 „פרוטות"). כל המשקלים בהתייחסים לכסף טהור.

טפח	„כבר"	„שקל" מקראי	„פרוטה"
8 ס"מ	653 ק"ג	218 גרם	343 מיליגרם
9 ס"מ	830 ק"ג	310 גרם	484 מ"ג
10 ס"מ	1,276 ק"ג	426 גרם	664 מ"ג

לשם השוואה: כיום מקובלת ע"י הפוסקים ההערכה כי משקלו של ה„שקל" המקראי הינו כ־17 גרם [5]. הערכה זו מתבססת עפ"י בדיקת משקלה של השעורה (1 „שקל" מקראי = 320 „שעורות"). שקילת גרגרי שעורה ע"י פוסקים רבים הראתה כי משקל גרגר שעורה הינו בסביבת 1/20 של גרם. עפ"י זה גם קבעו הפוסקים את שוויה של „פרוטה", למשל (1 גרגר „שעורה" = 2 „פרוטות") עפ"י שיטת החישוב שהוצגה לעיל יהיה משקל ה„שעורה" בין 680 ל־1,328 מ"ג. (שאלה אחרת היא, האם במלים „שעורה", „זית" ו„ביצה", למשל, התכוונו חז"ל לדברים הטבעיים הנקראים בשמות אלו, או שהשמות הללו היו לגביהם כינויים ליחידות משקל מסויימות).

*

ניתן „לגשר" בין התוצאות השונות כל־כך לגבי יחידות המשקל שבמקרא ובתלמוד, אם נניח שהאדן עליו מדובר לא היה יצוק יציקה „כלאחר" אלא חלול מתחתיו במידה זו או אחרת. להנחה זו יש על מה להתבסס:

א. קל להיווכח, שאם אמנם היה האדן יצוק „מלא", הרי שלפי כל שיטה של טפח היה משקלם של שני אדנים גבוה ביותר מ־40% ממשקל הקרש שניצב עליהם. אם נוכל שה„ידות" של הקרשים הגיעו בעצמם עד הקרקע, הרי שלמעשה הקרש עמד על הקרקע והאדנים היו מוצבים רק לצורכי ייצוב ולא היו חייבים להיות כבדים כל כך.

ב. אם אמנם היה משקלו של אדן יותר מ־650 ק"ג (בשיטה המוצרת), הרי שהדבר יצר קושי בלתי רגיל בהעברתו ממקום למקום. המדובר בחפץ שנזקקים לפחות עשרה אנשים להרמתו, אולם בגיל מבוגר, מדרי הקטנים לא יכלו לאחוז בו אפילו מחצית כזה.

ג. כמו־כן היה משקלם של מאה אדנים למעלה מ־65 טון. הזות האדנים היתה באחריותם של בני מררי [6]. ולצורך כל המשא שלהם (כולל קרשים ועוד) הם קיבלו בסך הכל ארבע עגלות ושמונה שוורים [7]. ברור שזה אינו מספיק להובלת משא כה כבד [8].

יש איפוא רגליים לסברה שהאדנים היו חלולים מתוכם, במידה זו או אחרת. אלא שאז עומדים אנו בפני שאלות קשות, לא פחות.

א. מהו שיעור החלל שבתוך האדן? אם נרצה „להתאים" את הדברים לשיעור „שקל" מקראי של 17 גרם, למשל, נקבל שמשקלו של אדן אחד היה 51 ק"ג בלבד (3000 „שקלים") ונפח כמות הכסף במשקל זה: 4,857 סמ"ק בלבד, או 9.5 טפחים מעוקבים בתוך יציקה שנפחה הכולל 121.5 טמ"ק (פחות מ־8%). משמעות הדבר לפי זה שהאדן היה עשוי דפנות ו„גג" דקיקים של 2 מ"מ בלבד. ספק רב אם יש באפשרות של אדנים כאלה לייצב קרשים שמשקלם טון ויותר, כל אחד.

ב. אם נרצה לומר שגם הקרשים היו חלולים, שוב נשאלת השאלה — באיזה שיעור? ומה עוד שהדבר אינו נזכר בשום מקום.

ג. יתכן היה, אולי, לומר שהאדנים היו עשויים מחומר קל יותר (אפילו עץ) ורק מצופים בכסף, במשקל כולל של 51 ק"ג כסף לאדן. אולם גם דבר זה אינו נרמז בשום מקום.

ה„פתרון" הטוב ביותר אליבא דשיטה זו יכול היה להיות אם נאמר שאורכו של הטפח הינו 3.4 ס"מ בלבד ושל האמה — 20.4 ס"מ. אולם ברור ששיעורים אלו אינם סבירים כלל.

*

נסכם את הדברים:

א. יש לנו „סלי" משקלות (ומטבעות) מתקופת המקרא והתלמוד אשר היחסים ביניהם ידועים, ואנו מבקשים להתרגם ליחידת המשקל של ימינו (גרם).

ב. ראינו שתי אפשרויות סבירות לביצוע הדבר:
1. „פענוח" משקל ה„שעורה".
2. „פענוח" משקל ה„כבר".

ג. את משקל ה„שעורה" ניתן למצוא, לכאורה, ע"י שקילה מדוקדקת של גרגרי שעורה ומתוך הנחה שגרגרי השעורה שאנו שוקלים אינם שונים, בממוצע, מאלו שעליהם דובר בתקופת התלמוד.

ד. לצורך מציאת משקל ה„כבר" עלינו לנחש את צורתו של אדן כסף שהיה בשימוש במשכן. לצורך כך, עלינו לדעת את שיעור מידותו של ה„טפח".

ה. עפ"י השיטה הראשונה אנו מקבלים במדידה הטובה ביותר, שמשקלו של ה„שקל" המקראי הינו 17 גרם.

ו. עפ"י השיטה השניה מתקבל, שמשקלו של ה„שקל" המקראי הינו 218 עד 426 גרם, כאשר ה„טפח" משתנה בין 8 ל־10 ס"מ. (המשקל של 17 גרם ל„שקל", מתאים ל„טפח" של 3.4 ס"מ בלבד).

ז. התוצאות המתקבלות בשתי השיטות רחוקות מאד זו מזו. על פי השיטה הראשונה קשה להסביר את צורת האדן והקרשים שהיו בשימוש במשכן. על פי השיטה השנייה קשה להסביר את משקלה של ה„שעורה". כ"כ הערכים של „מחצית השקל", „חמישה סלעים" (= חמישה „שקלים") ו„שווה־פרוטה" הינם מעל הסביר, אם כי בגבול האפשרי.

תיקו.

הערות

(1) שמות ל"ח, כ"ז.
(2) משנה, סדר טהרות, מסכת כלים, פרק י"ז, משנה ט'; ופירוש רע"ב שם.
(3) להבדיל מ„שקל" תלמודי, שמשקלו היה 60% מזה המקראי.
(4) שיעורים אלו הם המיזערי והמירבי הידועים בין הפוסקים השונים.
(5) ראה, למשל, את ספרו של הרב יעקב גרשון וייס, „מידות ומשקלות של תורה".
(6) במדבר ד', ל"א.
(7) שם ז', ח'.
(8) שאלה זו ניתן לתרץ בכך, שלמעשה היו לבני מררי עוד הרבה עגלות ושוורים. כי ארבע עגלות לא היו מספיקות גם מצד הנפח של כל המשא שהיה באחריותם.

הכינוס הל"ד לתנ"ך יוקדש לספר תרי עשר

הכינוס הל"ד לתנ"ך יוקדש לספר תרי עשר. הוא יפתח ביום א' בשבוע, ד' בניסן ויערך שלושה ימים: שני ימים ללימוד ויום אחד לסיור בתקוע, עיר מולדתו של עמוס ולהכרת הארץ ביפי האביב.

מפגש לכבוד הופעת הספר „בעת ובעונה אחת"

במסגרת הסדרה „ספרות כאן ועכשיו" — פגישות עם סופרים והספרים הנערכת מטעם החוג לספרות עברית, והמכון למדעי היהדות שבפקולטה למדעי הרוח של האוניברסיטה העברית ודיקן הסטודנטים של האוניברסיטה, יתקיים ביום שלישי, ראש חודש אדר ב' (12.3.86) מפגש לכבוד ספרו החדש של אהרן אפלפלד „בעת ובעונה אחת". המפגש יתקיים ב־12.30 בצהרים בבית מאירסדורף, חדר 502, הר הצופים. ישתתפו אהרן אפלפלד, יגאל שוורץ וגדעון גבו. תנחה פרופ' רות קרטון־בלום. קטעי קריאה יהודה בן עמי.

ערב מטעם אגודת סופרי יידיש בישראל

ביום שני כ"ט אדר א (10.3.86) בשעה 8 בערב יתקיים מטעם אגודת סופרי יידיש בישראל בבית לייוויק בתל־אביב, רח' דב הוז 30, ערב מוקדש להופעת ספרו החדש „באגייונג" של המשורר יוסף פפירניקוב. משתתפים: פייבל זיגלבוים, מרדכי הלמיש, אפרים שריאר והמחבר.

חיים במשפחת המאפיה

מאת בת שלום

ה„ספציאליטה" של הנרי היל כללה הונאות, גניבת מכוניות, שוחד, סחר סמים, הרצצות של ביטויי אשראי, ושוד דלפקי של מטאלות. בשביל הילה — הקריירה הזו היתה כרטיס כניסה אל הספרות. הים מכתב הפושע האלה, שלא כאם גם פרצה — בספר הי"ש הזוכה להשלמה לב רבה בארה"ב.

הספר „בחור חכם. חיים במשפחת המאפיה", פרי עטו של העתונאי, ניקולאס פילגי, משתלב היטב בגל המחודש של ההתעניינות הציבורית במאפיה, של שנות ה־30 וה־40 (ראה הסדרה בשבועות האחרונים).

מה שמאלף במיוחד בספרו של פילגי זו ההפגשה שבין המציאות הברוטאלית ולאפשרות לבין הרומנטיזציה של הקולנוע והטלוויזיה, שלא כמו בסרטי „הסנדק" חלק א' ו־ב' בבימויו של קופולה בראגנדה, אין במאפיה קשרים משפחתיים עזים ואין גם ידידות ארוכת טווח כמסופר בסדרת הטלוויזיה. הנרי היל מוכיח שוב ושוב שכל הקשרים בעולם התחתון מבוססים על תועלתנות קרה וקטלנית. אנשים מוכרים שותף או חבר ללא מחשבה שנייה תמורת רווח גדול יותר.

הדבר היחיד המהמם את לבו של פושע אפוי היטב נוסח המאפיה הטיפוסי הוא הכסף.

איך מגיע עתונאי אל פושע מסוכן כמו היל ומצליח לרשום כפיו ביוגרפיה כלאחה?

כעשה שהיה — כך היה. אחרי ילדות בפרורי הפשע של ניו־יורק, אחרי החניכות אצל אחד מן „הבוסים" של המאפיה וקריירה מצליחה בסמים, סחטנות ובני כהגנבת שמועה אל אוזני על היל שחבריו מתכוונים לחסל אותו מפחד שיעיד נגדם. היל זומן לעדות במשטרה על חלקו בחטיפה מסוס „לופטהאנזה" בשדה התעופה קנדי בשנת 1978. השוטרים יתחילו בפשוט וידיהם בנו — חושבים החברים הטובים. אגב, חיסול חבר מסוכן נעשה בשנות ה־80, על פי הספר, בדיוק כמו בשנות ה־30, ע"י הנק בתוס סלפה וקבורה בבלים.

היל מחליט להיות חכם יותר מן „הבחורים החכמים" (הביטוי שבו מכנים המאפיוזי הניו־יורקים את עצמם) ומתחיל ל„זמר" למשטרה. התנאי — הגנה על חייו וחיי משפחתו, הקניית זהות שאולה וקצבה של אלף וחמש מאות דולר לחודש לכל החיים.

כי ששנו סיפר מכתם לכתבה שהארלי־פושע הזה חי לו היום בשלווה, בעיר קטנה, כנגן צ"ל שם בדוי, ובנהל עסק קטן, יתנחם בעבודה ש„ומירותיו" הכניסו אל הכלא תריסר פושעים אחרים למשך הרבה שנים ושבחיריהו המבודשכים הדרות שוב ושוב הלוהלה שהוא חי

מסביב העולם

היום חיים של פחד ושלפים עד המחר — כפני חבריו לשעבר שלא יגלוהו, השכמים — בתוך געגועים לחיי המהה ולכסף הקל והגדול שהיה לו בעבר.

*

הילה ותהילה בגיל 88

[illegible]

*

[illegible] כות וקשות, כדי לתקן פגמים מולדים בעמוד השדרה וברגליים.

כשהשתחררה מן „הברזלים" — ריפאו איתה לשיעורי בלט איגטנסיוויים בגיל עשרים ואחת מידה בבשפר המחמיר של הריקוד ושל הבית הדרומי האריסטוקרטי גם יחד, והצטרפה אל „ילדי הפרחים" ושוטטה בעולם, פורקת כל משמעת הרגלית עד למצב שבו העקמת הביאה אותה אל המחלקה לכירורגיה בבית החולים. על סף ניתוח — שוב התמרדה הגברת. היא החליטה להילחם בפגמיה הגופניים בעזרת תרגילים עקשניים ויסודיים המבוססים על הבלט של נעוריה. מסתבר שהעקשנות השתלמה.

פינקי, שאיכצה את המסבדונים קאלאן, מיהרה לתאר בכתב את התרגילים שהמציאה. הדחף העיקרי לכתיבה — כעסה הגובר והולך על כל מה שנכתב בספרי התרגול הפופולאריים היוצאים הדשות לבקרים בארצה.

לישראל עדיין לא הגיע שגצון ספרי ההתעמלות השוטף את ארה"ב בעשור האחרון. בארה"ב — אין הגיה ספרים המכבדת את עצמה שלא הציע לך, עשרה ספרים כאלה לפחות, הלקם מבוססים על פילוסופיות מזרחיות (כמו יוגה) וחלקם — על עקרונות רפואיים מערביים. פינקי קאלאן מכנה את ספרה ואת התאוריה התרגולית שלה בשם היומרני: „קאלאנטיקס". שנה שלמה היתה המהדורה הראשונה של הספר מונחת בחנויות כאבן שאין לה הופכין, היא פשוט הלכה לאיבוד בין מדפי הקונקורנציה. אבל אז החליטה המחברת הנמרצת לקחת את העניינים לידיים, תוך כמה שבועות הצליחה להתראיין בתצי תריסר תכניות טלוויזיה והיום כבר כדפיסים מהדורה בת שלוש מאות אלף עותקים של „הקאלאניטיקס". מתכננים מהדורה של ספרי כיס וכצלמים סרט וידאו.

כה כבדיל בין שיטת התרגול של הגברת קאלאן לבין שיטות אחרות? הדגש על „השרירים העמוקים". פינקי קאלאן טוענת שרוב שיטות ההתעמלות מתמקדות בידיים וברגליים, דבר שאינו עוזר למקומות הנגועים את רוב הצרות הבריאותיות לאדם — הגב והבטן.

התרגילים שלה מתמקדים בעמוד השדרה ובשרירי הבטן והכליות, לדעתה, בעזרת כאמץ לא גדול כדי — לסייע לכל הסובלים מכאבים באזורים הללו.

כשיגיע גל ספרי ההתעמלות גם לישראל — יתורגם ודאי ספר „הקאלאניטיקס" הוכל גם אנו לראות בכה המדובר.

מאבקו של נער

מאת יהושע אייבשיץ

שרה ואליעזר ויסקינד, מאבקו של נער. בית לוחמי הגיטאות והקיבוץ המאוחד, תשמ"ה. 221 ע'. תמונות.

זהו ספר מעניין, שכתבו בעל ואשתו, שרה ואליעזר ויסקינד. אליעזר סיפר את חוויותיו כנער צעיר בימי השואה, ושרה העלתה אותן על הכתב. הספר מעניין לא רק בגלל הסיפורים האותנטיים, הוא גם מהווה מצבה, יד ושם לזכרם של רבבות הנערים שלא זכו להישאר בחיים, וסיפור עלילות הגבורה — הפסיבית — של הנוער היהודי המופלא, טהור־הנפש, שלא הסתאב גם במחשכי התופת הנאצית.

בתמונה ובהגיגה עשתה שרה שהולכה את סיפוריו של אליעזר ב„מסלול כרונולוגי". סיפורו של אליעזר מתחיל בעיר־הולדתו בז'זין („עיר החייטים") שליד לודז'. ככל נער יהודי בגולה האנטישמית הוא סובל מהתנכלותם של חבריו ה„שקוצים". בעודו ילד צעיר הוא כבר לומד את הלקח, „כי בתחבולות תעשה לך מלחמה" (משלי כ"ד). לא בכוח, אלא בהערמה. מצבה אליעזר את הבריון גוק, שלימים הפך להיות מנהיג הנאצים בעיירתו (ע' 11—17).

בפרק הבא, „המלחמה" (ע' 18—30), אנו עדים „הכרתו" עם השצר קה והבעיות הקשות של יהודי פיין, בכל עיר ועיירה, הטריידגג, הסרי קוים, תסריבל! צרה אחת רדפה את השנייה. ובכל זאת ולמרות הכל, יהודים מגלים תושיה מופלאה. יצר־הקיום היהודי ממציא כל מיני „פטנטים". הילד־הנער אליעזר מתבגר בבת־אחת, הוא נושא בעול של קיום המשפחה.

למרות כל הצרות והמצוקות לא קהה רגש הרחמים בקרב היהודים, אדרבה: „האחיות סרחו הרבה. צרו סדירות היו מדירה לדירה ואוספות סדינים, שמיכות, מגבות וכדומה. הן דרושים לבית־החולים. כל הזקוקים לטיפול קיבלו אותו בבית־החולים זה. בשים מספר ילדו את תינוקותיהן, גם דודתי ילדה בו את בתה" (ע' 38).

יהודי בז'זין מסוגלים למצב. כיון עובדים בשביל [illegible] אפילו נער צעיר כמו אלעזר, הם רוקמים חלום „לעתלותים המלחמה, בגיע בעזרת השם לארץ־ישראל..." (ע' 41).

אליעזר מתאר את האירועים, שלב אחרי שלב. הוליך ההשמדה לא בא מידית, הגרמנים פעלו בשיטות־הסעיה מתוחכמות. במשך השנתיים הראשונות של הכיבוש הנאצי התרגלו היהודים לעבודות־פרך כפייתיות, לכל הסבל ושלילת כל דמות אנוש, אולם הם מתנחמים באופטימיות היהודית, „אנו נבלה אותם". הגרמנים חושבים ומתכננים להרוג: יום אחד בא צו הגירוש להשמדה בחלמנו. מובן שהגרמנים לא הודו בכך. אדרבה, הם עשו הכל כדי להשלות ולטשטש. הם כינו את השילוח להשמדה, „יישוב מחדש". תמהו היהודים ושאלו: אם כן מדוע זה מפרידים ושולחים קשישים, חולים וילדים לחוד, והאנשים צעירים לחוד? גם על כך מצאו הגרמנים הסבר: „כדי לתת לאוכלוסיה החלשה תנאים טובים יותר". אולם לאחר אט גילו היהודים המפוחדים את האמת המחרידה, כי „תנאים טובים יותר" — הם מוות אכזרי מידי, ואילו הצעירים נשלחו לעבודות־פרך, אם לגיטו לודז' המסוגר, או למחנות התמותה.

ההתפכחות והתגנבות מן האשליה, כי „אנו נחזיק מעמד", באה באופן פתאומי ובצורה האכזרית ביותר, עם גירוש שרידי הקהילה לגיטו לודז'. כעת גנזו כל הציריות. כאשר הטבה הוקמה חורה חולה ומשלחת הם „הבדיקה", שבה המבקרים הרוצחים הותמת על גבה, ושר מולם שהלך קרוב ובא. „קורעת־לב היתה פרדת הנשים מבעליהן, פרידת הילדים מאבותיהם. קולות בכי נשמעו מכל צד, אף שכולם חשבו כי הפרידה היא זמנית" (ע' 58).

אין פלא שהנער אליעזר התפכח והתבגר בבת־אחת, כאשר דודתו הצעירה בלה. דעתה נטרפה עליה לאחר שהגרמנים הפליכו את בנה הפעוט, אחרש, מחלון בקומה השלישית: „האם זאת בלהה כלום אפשר ועוד לילה אחד להשתגע עד כדי כך? אשה ששערותיה שחורות היו של טוב־לב בפניה, ואילו עתה, מבט מטורף בעיניה, שלוחי פרוע ושיבה זרוקה בו. פניה היו שרוטות דם ועיניה אדומות ונפוחות" (ע' 60).

מורעב לא רק צורים שלילים, יאסלים, אלא גם ביטויים של יחידי־אנוש מסופרים. בבית־המלאכה שבו הוא עובד „נערה אחת מהקבוצה שלי ניגשה אלי ושאלה: מדוע אינך אוכל, הרי קיבלת תלושים למרק? עניתי לה: אין לי סיר ולא כף. מיד היא הושיטה לי את הסיר והכף שלה. „אני כבר גמרתי את המרק שלי, תוכל להשתמש בכלים שלי" (ע' 77).

מעניין ביותר הוא הפרק „בני עקיבא" (ע' 87—90), שבו מתוארים מצבים ומעמדים מרגשים. בני־נוער מורעבים שבקושי הצליחו לקיים את יום־העבודה שלהם התכנסו מדי פעם. בהדרכה יצחק זכריאש היי ד' תבליא שרה שטרן, כדי לשבת ולשמוע, „שרה דיברה על ארץ־ישראל. היא סיפרה על ההתיישבות, שעזבו את ליבותיהם ואת בתיהם העניים ועלו לארץ־ישראל, לבנייתה. היא דיברה על הקשיים שבהם נתקלו החלוצים, על החום הגדול שלא היו רגילים לו, ועל ביצות, יתושים וקדחת שהפילו חללים רבים, על יבשה־כים. אך כל אלה לא הרתיעו...".

אחריה דיבר יצחק זכריאש. כאשר קם לדבר „דומה היה כי אש בוערת בעיניו. הוא סיפר על הקיבוצים ועל הערבים ה„גבולים יהודים ואינם מאפשרים לעבוד: על האיסורים של ממשלת המנדט לבנות בתים ולכבוש שטחים. אך החלוצים מוצאים פתרון לכל מצב" (ע' 88).

מרגש הוא הפרק „המצוד הגדול על הילדים" (ע' 90—102). בו מתוארת — ומתועדת — אחת הטרגדיות הנוראות ביותר בגיטו לודז', באיזו אכזריות חסרת כל רגש אנוש ביצעו הגרמנים את חטיפת הילדים מן הגיטו וגירושם, מאידך גיסא, את מסירות־הנפש שיהודים גילו כדי להציל את הנפשות היקרות להם, ה־ויה שגם גיבור הספר התנסה בה.

בפרק „הגט של סלקה" (ע' 102—106); אותו מייחד אליעזר לאחותו הקטנה סלקה, הוא מספר סיפור מעניין: אחותו שבעת פרוץ המלחמה שרה ביקרה בבית־ספר, לא ידעה קרוא וכתוב, ומשום כך היתה מוכנעת ומתוסכלת. מה גם שבתור ילדה קטנה שטרם הגיעה לגיל עבודה (12) כל הזמן היתה מאז באו לחורי כלואה בבית. יום אחד בא לביתם חברו של אליעזר מ„בני עקיבא". ר' אמר: „יודע אתה, לשם מה באתי? פתח לייזר את דבריו — „אחותי סרה'לה (היא הסופרת־המשוררת שרה אורבך) מלמדת קבוצה של ילדות קרוא וכתוב, מעט חשבון, תנ"ך וגם עברית. כעשר בנות, בגילה של סלקה. מאז המצוד הפסיקה ללמוד אותן. אך אתמול כאשר סיפרתי לה על אחותך, היא החליטה ללמד לירדים את הלימודים. סורצ'ה רוצה שגם סלקה תצטרף". כאשר אליעזר זלבר יצא הוחלה סלקה לדבר אלי. לאושרי לא היה גבול: לזהר, אני רוצה ללמוד. אני רוצה לדעת, לקרוא ולכתוב. ופתאום נשתתקה. הדמעות פרצו מעיניה. אני רוצה ללמוד אך אני מתביישת ללכת...". אנו שסלקה הצליחה ותוך זמן־קצר להגיע להישגים מדהימים בקריאה. „הולה לקרוא ספרים בשקט; סלקה דבקה בעולם הספרים. כל כולה התמסרה לעולם זה, ואף מצאה בו אושר וסיפוק. לפעמים קינאתי בה בשל כך. לי עצמי לא היה זמן פנוי לקריאה. עלי היה לבצע כל העבודות הקשות של הבית. הורי נחלשו עד כדי כך שלא היו מסוגלים לעשות מאומה בשובם מן העבודה. הכל נפל על שכמי" (ע' 105).

הפרקים „שנתיים", „הגירוש האחרון" וב„מחבוא" (ע' 107—116) מהווים מסכת של עלילת גבורה פסיבית, לא רק של הנוער המתבגר, שמטבע הדברים נתן את ביטוי — בצורות שונות — לאי־השלמתו על שלטון הרשע והרצח, אלא גם של דור המבוגרים כמו, למשל אביו של אליעזר, איש „חמורתי". כמה כידנות ותושיה גילה האיש והתלט גד פנית נגד צו־ההתייצבות לשילוח לאושוויץ. אחרי חודשים של רעב תמידי, ומשחק אכזרי ב„מחבואים" כשהמשטרה מחפשת אחריהם כדי לגרשו, גם הנוער „הרים ידיים" ורצה להשלים עם גזירת הגירוש: „כנראה שאלוקים עצמו רוצה שנתייצב, הרי עשינו כל שביכולתנו. אין לנו עוד כוח לשבת רעבים במחבוא ולרעוד לכל רעש קטן".

„אך אבא לא ויתר: אנחנו לא נתייצב מרצוננו, אמר בפסקנות, למרות הקשיים, הרעב והפחד. הכל עדיף מניתוק המשפחה והפרדתה" (ע' 117). כך נאבקו בלודז' מבוגרים וקשישים על חייהם וחיי יקיריהם.

גיטו לודז'

משפחתו של אליעזר היתה בין „המאושרות", שכן כולם אבא־אמא וכן האחות הקטנה, הצליחו להגיע לגיטו. אמנם ההורים והילדים כאבו את אובדן קרוביהם, בייחוד האחות סלקה, שהיתה כרוכה אחרי נזדודתה, התינוק אבוטיק, והיא ליאבה להתנחם אחריו זמן רב (ע' 67—69).

משפחת ויסקינד מתחילה „להסתדר" ולהסתגל לתנאי הגיטו בלו — כלומר: רעב תמידי, כמו „ביש־בים ההולכים הם נוכחים לדעת — בצורת הזמן — כי קליפת תפוח־אדמה הוא מצרך יקר ונדיר שאין לזלזל בו. אליעזר כבלה בגיטו ה־

סבל היחיד באושוויץ

אושוויץ: רבים כתבו ותיארו את זוועות אושוויץ, ברובם הגדול תיאר את צרות הרבים, את רצח המונים. בספר שלפנינו מתמקדים התיאורים בסבל היחיד, מרקם היחסים בין בן נער לבין אב קשיש וחולה באותה „פלגישה אחרונה" בגיהנום של בכה: „להוי", שמצאתי את גיתותו של אבא. „ליור הפעם איבדנו איתן — את האם ואת האחות — לתמיד, מרגיש אני כי שוב לא אראה אותן לעולם" (ע' 123). האב התשוש יכול לעבוד בתנאים המחרידים של איש־חוץ. הבן־הנער השה שבקרוב הוא יאבד גם את אביו, הוא מתקפק עליו. כעסה בבאבסי־יאוש להצילו, ללא הועיל. „לבוקר, האב רוצה לחסוך מבנו האהוב את המאבקים המסכנים את חיי הבן כיומותו הוא עובר ל„רוויר" בבלוק 24. התיצר להיפרשויים. הבן עושה עוד מאמצים נואשים על־אבנשים כדי ל־

(סוף בעמוד 8)

מכון „הלכה ברורה ובירור הלכה"
ליד ישיבת „מרכז הרב", ירושלים
ה"ר 6275

בשורה טובה לחג הפסח

יצאה לאור מסכת פסחים
(חלק ב' — פרקים ה—ח)
עם „הלכה ברורה" של מרן הרב זצ"ל
ו„בירור הלכה" מאת חברי המכון

בכרך זה נוספו: „בירור הלכה" לכל המסכת מתוך גנזיו של מרן הרב זצ"ל והערות רבינו הרצי"ה זצ"ל בגליון הש"ס שלו.

עדיין ניתן לרכוש גם את חלק א' (פרקים א—ד) אצל המפיץ „שלם", רחוב פינס ירושלים — ובכל חנויות הספרים.

בין הדף והמדף

מאמרים במשנת הראי"ה

זכרון ראי"ה, קובץ מאמרים במשנת מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל עם מלאות חמישים שנה להסתלקותו, בעריכת יצחק רפאל. מוסד הרב קוק, ירושלים. רנב עמ'.

שנת החמישים לפטירתו של הראי"ה קוק זצ"ל הגבירה את התעניינות והעיסוק במשנתו ובאישיותו — ובין היתר יצאה לאור מהדורה חדשה של כתביו, נתפרסמו מחקרים ומאמרים ונערכים כינוסים וסימפוזיונים. ההתעניינות הגוברת באישיותו האשכולית נובעת גם מהעובדה שהשפעתה של תורתו לא פחתה גם בימינו והוא ממשיך להיות מורה דרך לציבור הדתי־לאומי.

הספר שלפנינו מכיל מאמרים העוסקים במשנתו של הרב זצ"ל. באישיותו, בפעילותו בתחומים שונים וכן באות אגרות ותעודות. בראש הספר מאמרו של הרב זצ"ל, „הרמב"ם", שהוא אולי אחרון מאמריו ונדפס בקובץ שיצא בשנת תרצ"ה, במלאת 800 שנה להולדתו של הרמב"ם. רוב המאמרים בקובץ עוסקים במשנתו של הרב זצ"ל. ד"ר יצחק רפאל מביא קריאה גנוזה של הראי"ה לרבני ישראל, בשנת תרע"ב, ממנה ניתן לעמוד על תפיסתו את הציונות ושליחותה וזיקתה לדת. מאיר מרן מביא אגרת קצרה של הרב זצ"ל לאליעזר בן־יהודה בענייני לשון. ר' שלמה הלמן מפרסם שלושה מאמרים שבהם מעיין בכתבית של הראי"ה קוק — באחד מהם מביא לקט מכתביו, ביניהם מ„עין איה" על אגדות הש"ס, בשני בוחן את הקבלה החסידית במשנתו ובשלישי מעיין בענייני העם והארץ באספקלריה של משנתו. הרב בצלאל נאור מעיר הערותיו גם לצד הנסתר, שהוא עיקר מגמתו של הרב זצ"ל ב„ראש מליץ", וגם לצד הנגלה של ההלכות המסתעפות מאותם רזי תורה. שמואל ליבנה דן בנושאי „הטוב והרע", כפי שהם עולים משמונה סימנים ב„אורות הקודש" ב', „מורה הנבוכים במשנתו" — זהו נושא מאמרו של הרב אברהם ביק, המדגים כיצד כרשני „מורה נבוכים" מתבארים בספרי ההלכה של הראי"ה. הרב יהודה גרשוני כותב על „דרך המחשבה של רבנו הגדול" ועוסק, בין היתר, בענייני השלום, היחיד והציבור, גאולת ישראל, משפט התורה ומשפט המדינה. ד"ר דוד תמר מביא בקטעות מחיבורו הגדול על הירושלמי של אביו, הרב ישכר תמר ז"ל, „עלי תמר", שבהם נזכרים דברי־קודש והנהגותיו של הראי"ה קוק בבירור הדין ההלכתי של המחבר ובבירור המקורות שעליהם סמך הרב את יתדותיו. דב שוורץ דן בזיקה של פרופ' שמואל הוגו ברגמן למשנת הרב.

כמה מאמרים עוסקים בתחומי פעילות שונים של הראי"ה קוק זצ"ל. הרב יהושע הוסגר סוקר את תולדותיו של הרב. הרב משה צבי נריה כותב על יחסו של הראי"ה ל„בני עקיבא" ומציין, בין היתר, כי ישיבות בני"ע, שקמו מכוחו ומכוח כוחו של מרן הרב זצ"ל, השפיעו רבות ותרמו תרומה גדולה לחיזוק המצב הדתי בתנועת הנוער, אף קירבו רבים־רבים לאהלה של תורה, ובוגרי הישיבות הטביעו חותמם על החברה הישראלית כולה. חיים י. פלס מביא ממכתבי הרב להנהלה הציונית, יוסף שרביט, במאמרו „הרב קוק ומאורעות תרפ"ט", סוקר סוגיות עיקריות בפועלו הציבורי והפוליטי של הראי"ה בשנים תרפ"ט — תרצ"ד. הרב יוחנן פריד מפרסם אגרות ותעודות של הרב זצ"ל מגנזך „בית הרב". מנחם המבורגר מעלה זכרונות מפורים של שנת תרצ"ג ושין עדבאי מספר על האבל, היגון והדכאון על הסתלקותו של הראי"ה קוק זצ"ל בקונגרס הציוני הי"ט.

בספר מובא הקונטרס „אלה מסעי" (עם הקדמה של אריה פרנקל), שנכתב על־ידי הרב יונתן בנימין הלוי הורביץ, שהשתתף במשלחת הרבנים בראשותו של הראי"ה קוק אשר סיירה בחורף תרע"ד ביישובים החדשים בשומרון ובגליל. מהקונטרס משתקף בעיקר המצב הדתי של היישובים החדשים, נציין כי בעקבות ביקור הרבנים קיבל ועד המושבה יבנאל על עצמו להסדיר את ענייני התרומות והמעשרות ולהקפיד על שמירת קדושת שבת וחג. בפרוטוקול ועד המושבה גם נאמר כי „הננו מכירים שמצב החינוך של בית הספר צריך תיקון ביחוס לענייני הדת ורוח עמנו המקורי, ועד כמה שיש באפשרותנו נשתדל לתקן ולמלאות החסרונות האלה".

*

איוון האיום ממחנה טרבלינקה

מרד בטרבלינקה, מאת שמואל ווילנברג, משרד הביטחון — ההוצאה לאור. 208 עמ' + 8 עמ' תמונות.

משפטו של הפושע הנאצי ג'ון דמיאניוק, „איוון האיום", שהוסגר בשבוע שעבר לישראל, עורר לנגד עיני הציבור בארץ ואף בעולם את מוראות מחנה טרבלינקה ואת אשר עוללו הנאצים במחנות ההשמדה בכלל. ספרו זה של שמואל וילנברג הוא סיפורו של מי שעבר על בשרו את אימי „בית הגירוש למוות", טרבלינקה, שבמחנה־האבאים שבו נטבחו ונשרפו 875 אלף יהודים. ווילנברג היה אף מהמארגנים ומשתתפי של מרד האסירים בטרבלינקה, בשנת 1943, שהביא מאוחר יותר לסגירת המחנה. הוא מספר את קורותיו של מרד זה, שלא היה דוגמתו בשאר מחנות ההשמדה.

המחבר משחזר בצורה מפורטת את אימי מחנה ההשמדה ובספרו משובצות אף עשרות־חלונות שבהן השתמשו האסירים הת־סוהרים. בצד צילומים שונים מאותם ימים יש גם כמה שרטוטים על מחנה טרבלינקה וה„לזרט" (בגרמנית — בית חולים צבאי, ובטרבלינקה „חדר חולים" בלשון סגי־נהור, מאחר שלמעשה היה זה המקום שבו הוצאו החולים להורג) שצוירו בידי יוזל שוריכמן על־פי שרטוטי המחבר. מטבע הדברים יש בימים אלה עניין מיוחד בתיאוריו של המחבר, הנוגעים למעלליו של „איוון האיום" ושאר האוקראינים במחנה טרבלינקה. ה„ואכמאנים" (הזקיפים) האוקראינים שמרו על אסירים יהודים ולא נפלו באכזריותם מאנשי הס"ס. אוקראינים אלה שירתו קודם לכן בצבא האדום ונכנעו לגרמנים. הם בערו בשנאה תהומית ליהודים. מספר המחבר: „התענוג הגדול שלהם היה רצח יהודים כשעיניהם הזהירות קפואות... תפקידיהם של מפלצות אלו היו שמירה עלינו ורצח — בזה היו מומחים וכוחם היה רב. בלי התרגשות ובלי להניד עפעף מסוגלים היו לרצוח מאות אנשים בבת־אחת בלזרט. בפסק הזמן שבין המשלוחים ישב אחד מהם בשקט על שרפרף והסתכל לתוך הבור כשהרובה מונח על ברכיו. לרגליו בערה ערמה ענקית של גוויות. זה היה קציר־הדמים היומי שלו". באחד המקומות בספר הוא מביא את תיאורו של אחד האסירים על מעלליו של „איוון האיום": „במחנה המוות פועלים כעת שלושה־עשר תאי־גז. איבן, הזקיף האוקראיני, מבותר בחרב־הפרשים שלו את אלה הנכנסים להתנגד בכניסה. הוא כורת ידיים וחותך את גופם של האנשים העירומים, חותך תינוקות מחיק אמותיהם וקורע אותם לשניים, לפעמים יתפוס ברגליהם כדי לנפץ ראשם בקיר... דוחסים כ־400 קרבנות לכל אחד כתאי־הגאזים. מנוע־דיזל, שפורק מטנק סובייטי, פועל ומייצר גז שריפה המועבר בצינורות לתוך התאים. משרת אותו איבן האכזר, אותו איבן שקודם דוחף את האנשים לתוך תאי הגזים".

*

משמעותם של מבעים

סמנטיקה בחיי היומיום, בנקרא, בנשמע ובהבעה, לכתות י"א—י"ב לבית הספר הכללי ולבית הספר הדתי. המחברים: ד"ר ז' רגב (עריכה וכתבה), י' ליגרמן (יזם והכין את גרעין החוברת), ש' גנת, כ' פרילוק (השתתפו בכתיבה ובאיסוף החומר). משרד החינוך והתרבות, האגף לתכניות לימודים — מעלות, הוצאת ספרים. 271 עמ'.

השימוש הרווח ב„סמנטיקה" בלשון הדיבור הוא בהקשר עם פירושן של מלים. הסמנטיקה כענף מדעי מקיפה, כמובן, תחום רחב בהרבה. היא עוסקת במשמעות של הדברים שאנו אומרים: במשמעותם של מבעים שלמים, של מלים, או של חלקי מלים. זהו ענף בבלשנות. אך יש לו קשר לתחומים שונים, כמו פסיכולוגיה, פילוסופיה, היגיון, תקשורת אנושית ולימוד. בקובץ זה נלמד בפירוט מתקדם של המחלקות ללשון באוניברסיטאות, וברור כי בכתות י"א—י"ב יש צורך לפשט את הדברים ולהתאים אותם ליכולת הקליטה של תלמידים צעירים. בספר שלפנינו הושקעה עבודה רבה הן על־ידי המחברים והן על־ידי צוותים של אנשי חינוך ואנשי לשון, ובראשם ד"ר רחל לנדאו, פרופ' רפאל ניר ופרופ' גד בן־עמי צרפתי, שחיברו ספרים על הסמנטיקה העברית.

בספר יש שילוב בין התיאוריה הסמנטית לבין עבודה מעשית, כשבצד קטעים מספרות מקצועית באים גם קטעים מהעתונות ואפילו מהמודעות. זהו ספר המקיף הרבה יותר מאשר עיון בענף של הבלשנות, ומדברי המחברת והעורכת, ד"ר זינה רגב, הוא מכוון לחנך להידברות ולכיבוד הזולת, לביקורתיות כלפי הנקרא והנשמע, לחשיבה רב־כיוונית ולפיתוח סקרנות אינטלקטואלית. פרקי הספר דנים ביחס בין המלה והמציאות, סוגיות בבניית אוצר המלים, במשמעויות שונות למלה אחת, קונוטאציות (משמעויות נלוות), בשדות ופעולות דיבור, מצתקים סמנטיים, ולבסוף — בשימות סיכום, הרחבה ויישום החומר הנלמד. בלימוד נוכחים לדעת, בין היתר, שהמלים הן סמלים מוסכמים, שהלשון מתארגנת בשדות של משמעות ויש יחסים שונים בין המלים, שיש מלים הנושאות משמעויות שונות ושקיימים סוגי־לשון שונים המשמשים בנסיבות שונות.

אגב, הואיל ובספר בענייני לשון עסקינן נעיר כי בשער נדפס שהוא מיועד „לכתות י"א—י"ב לבית הספר הכללי ולבית הספר הישודי" (במקום הדתי). זוהי טעות דפוס, שבקורה בוודאי אינו בתחום הסמנטיקה...

ש. יהושע

اصداء من الامل

נורי ורבותי, אחי ורעי

מאת משה קרונה

בין חסידים ו„ליטוואקים"

בעגלה בקרבי ההכרה הגדולה לכתן את עצמי, בפועל ממש, לארץ ישראל הוקל לי בזרבות, אבנים כבדות נגולו מעל הלב. בטוח הייתי שהנה ויהכן „להתפוס עליות" מספיקות ומלבשים הזמן אינו דוחק. כולי גרם לי להיות שונה מרוב הנוער בפרט אחד חשוב לבדי: אי כה הגיוס לצבא הפולני לא היתה עלי. מילדותי כמעט נאלץ הייתי להשתמש במשקפיים לראייה ולקריאה ובבחינה זו ברור היה מראש כי אפסל „על הסף" לשירות צבאי. בו בזמן היו אחי ורעי, רובם ככולם, אחוזים באימה, כי לא היה כלל וכלל נעים לשרת „כשלבי" לשרת בצבא כזה. על כן נאלצים היו חברי לנקוט כל אחד אמצעים מיוחדים, כדי להתחמק מחובת הגיוס לצבא: עלו עם המכביה כתיירים, עלו כסטודנטים לאוניברסיטאות שונות וביניהן לאוניברסיטה בירושלים וכיוצא בזה. מימי לא פגעתי בפולין צעיר יהודי שהיה לו אי רצון או מוטיבציה אחרת לשרת בצבא אנטישמי זה. אולי היו צעירים יהודים כאלה — אנוכי לא הכרתים ולא ראיתים.

ובכן — אמרתי, אינני כשיר לצבא הפולני, ממילא יש כבר זמן לעשות הכנות מספיקות, כדי להוסיף ולקנות דעת בדרכים לא־פורמאליות, להוסיף ולהיות בחיק המשפחה וליד אבא ואמא שהעביד תמיד ראו בעין יפה כל צעד שעשיתי ועל הכל — יש זמן כדי לעשות יותר ויותר לבעד התנועה שה„רוזאך" שלי צעה הלך והעמיק. לפתע נתרחבו בהרבה חוגי המכרים הידידים. בבנות הגימנסיה היהודית—הפולנית הייתי מרוד ולא היה נבצא לי חוג של חברים לדעה ולאורח חיים. גם אז לא הייתי בודד לגמרי אלא הייתי צריך לאיזה מיעוט דלא מינכר. פתאום נפתחו לפני הצעירים והתחלתי להתחבר אל הרבה צעירים בחפצי ובריתי.

אכן, אין אני מותב את הדברים כאן לפי שיטה כרונולוגית ואינני מקפיד על סדרם המדויק של הדברים כי אין הללו חשובים כלל. לכן קל לי יותר לסווג ולציין במקצת את המהלכים העיקריים: בבנות הלימודים בגימנסיה ובאוניברסיטה נתרחקתי במקצת בלימוד היה. על כל פנים לא היה שום דמיון בין שיעור הזמן והאפשרויות שהיו לי בשנות שבתי ב„תחכמוני" לבין שיעור הזמן שעמד לרשותי בימים שעליהם אני כותב כעת. גם בשנים ההן הייתי הולך להרצאות, עורכת שעות ארוכות בערבים בספרית „צעירי ציון" שבבית הכנסת הציוני והעברי הידוע בווארשה היה משפט. לומד יהודי בבית ללא קביעות ושיטה; הייתי גם הולך לבית החסידים של סוקאטשוב שהיה סמוך לביתנו ברחוב גנסה, ושם, באווירה כללית שעודדה לימוד תורה, הייתי מקדיש כמה שעות ללימודי. אולם לא צברו הדברים מרובים ונתוודעתי לזרח־הור־הפסיג, שהיה מבוגר ממני ובכר עמד בימים ההם בשלבי הסיום של לימודיו האוניברסי־טאיים במשפט ובתחילת התמחותו כעורך דין מקצועי. בימים ההם עדיין היה גר אצל הוריו ברחוב גנסה לא הרחק מביתנו. כאן נתקלתי לראשונה בבית ליטאי־למדני מובהק.

„בית שמגדלין בו תורה"

וארשה עירנו היתה בזמן נעורנו עיר של חסידים. כתוצאה ממלחמת העולם הראשונה ובשל הנדודים של הרבה מיהודי הערים והעיירות מאימת גייסות הצבאות הנעורים של חילות הכיבושים השונים — נתמלאה העיר פליטים מכל רחבי פולין, לרבות אזורי הספר. בין הבאים היו הרבה יהודים מליטא ורוסיה שנשארו ונאחזו בווארשה. מובן הדבר מאליו כי הללו נהגו לקיים קירבה אינטימית בינם לבין עצמם. בזכותם קמו כמה ישיבות בנוסח ליטאי וכמה חברות ש"ס ובתי תפילה. עוד קודם לכן קיימו ברבבות בווארשה גאר־נים „ליטוואקים" ויוצאי ישיבות ליטא. המ־טרופולין היהודי הגדול בווארשה קלט את כולם באחווה יהודית, הרף כל ההלצות והע־קיצות שהיו שגורות בפי הבריות.

באותם הימים שהכרתי את ר' זרח הוא כבר היה משולב היטב ועמוק בתוך התנועה. היה כעין כוכב עולה, משפטן ותלמיד חכם הכביכול בהקפדה בלימוד תורה ברמה גבוהה. בביתו היה מתקיים חוג קבוע ללימוד תורה בלילי שבתות ובשבת אחר הצהרים. החוג היה מצומצם ונכנו עליו נוסף על זרח ואחיו שו־לם, אף הוא תלמיד חכם ואקדמאי חברים נו־ספים מאנשי תורה ועבודה שכבר הספיקו לספוג לתוכם הרבה דעת־תורה בישיבות. היי־תי שם הצעיר ביותר שבחבורה ובוודאי היה פער גדול ביני לבין השאר בתחום הידיעות. תקופה קצרה היה עמי יחד בחבורה חברי יעקב ימין (גיסי לאחר זמן) אבל הוא עקר כהר מווארשה ועלה לארץ.

עצם הדבר שבני תורה מובהקים קיבלוני לתוכם נעם לי. היו כמובן גם שיחות חולין לפני הלימוד ולאחריו ואף אלה מעניינים ומאלפים היו. אולם הלימוד עצמו היה עיקר בלילי שבתות היינו לומדים תנ"ך ובשבת אחר הצהריים — גמרא. החוג עצמו היה בעי־בילי כעין תרגול לעשות את התורה קבע ומו־בהינה זו גם נצטייר בעיני ביתו של ר' זרח כ„בית שמגדלין בו תורה".

אמנם עצם לימוד תורה הן לא היה חדש בשבילנו. גדלתי בבית שלמדו בו תורה. אבי היה קובע זמן יום יום ללימוד של יחיד ובני הבריזוא בבית החסידים. כך היו עושים רבים מבני משפחתנו. את סבי מצד אמי כלל איני זוכר בלי שהגמרא תהא בידו ואף הוא נפטר מן העולם כשהגמרא היה בתיקו בביתת חולין. אולם כאן, בבית הזה, נתגלה לעיני „נוסח ליטאי" במיטבו. הגאון ר' ירוחם — ראש המשפחה היה למדן גדול. למד אצל ר' אליעזר גורדון בטלז והיה מבחירי תלמידיו ומקורביו של ר' חיים מבריסק. בתקופה וארשה שלו היה עוסק במסחר אולם הרבה זמן ואולי רוב הזמן היה שקוע ב„עסק התורה". לראשונה ראיתי בבית זה מחזה שריתק אותי: ר' ירוחם מדבר בסלפון ומתלהב תוך דיבורו והקולות עולים כלפי מעלה. פולמוס הדיבורים עולה ומתגבר. התברר לי כי ירוחם מתפלמס בטל־פון עם אחד מידידיו באיזו סוגיא המורה ברמבי"ם.

חוג הלומדים שלנו, הצעירים, היה במובן מסויים סגור מפני העולם החיצון וברשות עצמו. לא פעם הייתי צריך להתאמץ כדי להשיג את הבריי ברצף ההבנה. אולם לא אחת עמד החוג כולו קשוב לדברי ר' ירוחם שבעברו בחדר נתפס לסוגייה הליכוד ו„זרוק" איזה דיוק או הידוש וסברא והאיר את עינינו. ויתירה מזו: לא פעם היה נכנס להדרגו בלווי־יית אחד מחבריו שבאו לבקרו אגב ביקור בווארשה. זוהיקר ישיבות רוסיה וליטה כמו ר' חיים הלר והרב י' ויינברג, כשהיו באים מברלין לבקר בווארשה ומזדמנים בשבת לי־ביקור אצל ר' ירוחם היו סרים גם לחדרנו ומעריים את הערותיהם. זוכרני את ר' חיים הלר מסביר לנו באותיות, ומופתים את עניין אהדות ספר ישעיהו וכל כולי הייתי נדהם ומופתע כיצד עומד הלמדן הזה על גבי ובעצם בעל־פה בכ"ב ובדיוק נמרץ קטעים שלמים של אונקלוס, אבן עזרא ושאר כפרשנים. כמה פיטובשאלי.

תורה לשמה

בבית הזה נקרעו לראשונה לפני עיני הלוי־נות אל עולמם הפנימי של ה„ליטוואקים" בני התורה בווארשה ולכל המושגים הקשורים לעניין של לימוד „תורה לשמה". ר' ירוחם היה איש שופע הומור ומספר מפעם לפעם זכ־רונות מימי עשייתו בישיבות הגדולות בממ־הינתם של גדולי ישראל. נתגלגלה פעם השי־חה לעניין „הבריליים" שבהם השתתף בתקופת לימודיו בטלז. משראה תמהון נסוך על פני פרץ בצחוק ותיאר לי כה היתה כמשמעותם של „בריליים" („פארברענגען" באידיש) אצל לומדי תורה בימים ההם. את זכרונותיו מאין ר' ירוחם לפרסם ורק רמז עליהם בהקדמו־תיו לספריו בהלכה. חבל.•

כבר הזכרתי כמה פעמים כי חייהם של יהודי פולין בכלל ויהודי וארשה בפרט — היו מלאים סתירות. כולנו נדרשנו לכמה וכמה פנים. אך חייו של צעיר כמותי היו מלאי סתי־רות. הללו לא היו מובעות ולא מורגשות, אב־לם היו קיימות. התקרבותי לתנועה, לעולמם של בני התורה, ה„ליטוואקים", כלל וכלל לא הפריעה לי כאשר לפתע פגיתי גם לעבר צול־מה הפנימי של החסידות.

וארשה עירנו היתה מלאה יהודים חסידים. מהכן שהמגיד ר' ישראל מקוזניץ הביע את מאלתו כי בווארשה עוד יהיו רבים שיגידו את קדושת „כתר" במוספין של שבת (נוסח ספרד) נתרבו בווארשה חסידים. הם נתקבצו לשם מכל הערים והעיירות גם מתוך „הגירה" קשה וגם מחמת המציקים בימות הגירושים והמלחמות. החסידים היו לרוב האוכלוסיה היהודית בווארשה. עם החסידים שבאו בהמו־ניהם לווארשה באו גם אדמו"רים רבים. „חצ־רות" אדמו"רים לעשרות היו פזורות ברובעי המגורים של היהודים והפכו להלק בלתי נפרד מן התווי.

אכן, וארשה היהודית לא היתה מונוליטית. היו בה הרבה חרדים אבל היו גם הרבה מת־בוללים וחילוניים. בשנים האחרונות שלפני מלחמת העולם השנייה היו בוארשה גילו־יים רבים של הילולי שבת ושאר קדשי ישר־אל. זוכרני אחד מראשי הציונים בווארשה שהנותו הגדולה למימכר ספרים היתה פתו־חה בשבת. ואמנם יותר ויותר נסיונות של פתיחת חנויות בשבת מצד יהודים — נעשו בימים ההם. לא בכדי התארגנו בווארשה חב־רות „שומרי שבת" ו„מזהירי שבת" ובראשם רבנים ואדמו"רים שהיו הולכים ברחובות ל־זרז יהודים לסגור חנויות בערבי שבתות ומס־כלים את התכניות הרבות לפתוח חנויות, בייחוד בקצווי אזורי המגורים היהודיים. זכו־

• בשנות ישיבתו הראשונות בארץ כיבדוהו חב־רינו וביקשוהו לתת שיעור תלמידי מוכבי בפני תלמידי חכמים חברי הפועל המזרחי בתל־אביב. זה היה נסיון ראשון לערוך שיעור ברמה גבוהה (מראי מקומות לעיון הופצו בעוד מועד) בפני ציבור רחב של „לומדים" מובהקים ובני ישיבות לשעבר. ר' ירוחם התלבט לא בטוח היה כי העב־רית השגורה בפיו תספיק בשביל הקהל של דוברי עברית. לבסוף קם ועשה מעשה — כמעט את כל שיעורו אמר מכש בלשונה של הגמרא ובתיבול לשונם של ראשונים. הקהל כולו נהנה הנאה מרובה — מהשיעור עצמו ממסגנון אמירתו.

יה לי שבת אחת שהיל בה אחד בבאי, אלפי יהודים אך זה יצאו מבתי הכנסת ה„טשיב־לערי" החסידים ולפתע נעצרה התנועה בר־חוב יהודי ביחד בפני הפגנה המונים של ה„בונדי" ובפלוגה קומוניסטית. אלפי מפ־גינים, כולם פועלים יהודים, נושאי דגלים אדומים שדרו לבת סוציאליסטים ושלום צועק דים לאווית החיים בפני ישיבתי מצבני ה„בונדי" היהודי עם דיבוק הסוציאליסטים הפולנים. הפגנת ה„בונדי" בשבת היתה בוודאי קטנה יותר מבפני שהיה מקובל בהפגנות דומות ש־הלו בימות החול. שהרי ב„בונד" היו כאורי־גנים יהודים שומרי שבת. אולם ה„מעד" היה היתה הפגנת אחד בבאי בעיצומה של יום השבת באזור צפוף אוכלוסיה חסידית. זכור לי מנהג צועני כפירוש שיא רצה בשום אופן להופיע ברחובות הציבוריות, להבדיות לקהילה היהודית בוארשה מפני כך — הסביר ברבים — שהשהרה הליכות במוכר דתי. היה היו הרי בה דברים כאלה ואין זה כלל מן ההכרח לצי־יר המדויק כל אידליה, ההידוניות והתה־בוללות גרמו לכך שבקעים ופקדים רבים בי־בפי בהווייה היהודית, אלא שעדיין יתן של הדת וההשפעה היתה על הפלוגנה. רובם הי־כבר של החסידים בווארשה בטהריקה, אם לא כמתנגדים בפה, כתהנועה הציונית אולם אהבים היו את ציון ובפנימיות השבו ישא־הו אוכרים לעצמם: מי יתנני ואצופה לטבב

התנגדות לציונות

כאשר עודד המזרחי בפולין את ההברה „מנוחה ונחלה" לשם עליית המעמד הבינוני כי כצא אלפי יהודים בעוריהם בכך. לכבוד הפעולה שעוררה האדמו"רים מ„אבלונה וקתי־נין בהברה „עבודת ישראל" היתה הנרעה המוניה. זוכרני את הקמת „נחלת אבות" שגם אבי נמנה עליה ואת ההבונה ההכוונית הרבה שהיתה סביב הקמתה של בני־ברק. באות של מאות אסיפות היו נערכות ב„שטיבלך" ה־חסידיים ומגידים היו בעיירים את הצם להר־רשם לאגודות ולהצטרף להכניות ההתיישבו־בות בארץ ישראל. הקוקה היטב בזכרוני הה־מונה המרכזית הבאה: שבת אחר הצהריים. הרחבה הגדולה שהקיפה את בית הכנסת הג־דול על שם נוזיק ברחוב טווארדה (הוא בית הכנסת היחיד שנותר וקיים בווארשה עד היום) מלאה אנשים. בעל מרפסת בית הכנסת בקומה הראשונה נשמעים נאומים הקוראים ליהודים לעלות לארץ ישראל. הדברים עורכים רוכם, וביניהם הנואם העיקרי, הרי הוא שליח שבא מארץ ישראל — הרב ישעיהו שפירא בן האדמו"ר הזקן מגרודזיסק. הוא מדבר באידיש ומתאר את הנצמה בארץ. יהו־סו עושה רושם על המאזינים החסידיים ברו־בם, וכנפי הלוק הצואין, שבדומה לאוכלים אף הוא היה לובש בשבתות, מתנופפות בא־ויר...

אלא כל אלה לא היו כיפוף בתוך העולם החסידי של מאות אלפים. כל השאר עציפו וראו כיצד המציעים ובעלי האומץ מהרפים מכוח הקשיים וההלאות שעברו עליהם בארץ — נשארו מהוסר בריות על מכונם הכביבו בשיגרה. האדמו"רים ההסידיים היזקו את ה־יהודים באמונתם ובאוירה היותם; הרבו אהבת ישראל ולימוד התורה וסייעו ברובם לפעליה הענוים של „אגודת ישראל". בחוגים החסי־דיים בדרך כלל „סבלו" את המזרחי, עם שהיו גם הרבה רדיפה נגד רבני המזרחי ונגד בעלי־בתים פעילים. היו מקרים רבים בס־פור שאבי המזרחי היו נזרקים מה„שטיבלך" החסידי היו „בלתי רצויים" בחצרות אד־מו"רים.

כשלעצמי, לא סבלתי בכל לבי ונפשי את ההתנגדות הזו של העולם החסידי בפולין כלפי הציונות. אבי איש חסיד היה בכל לבו ונפשו בדומה לאבות אבותינו. אולם את הסי־דותו שמר לעצמו. את ביתו הנהיג בדרך הח־סידות אולם לא היה „סורר בביתור" ביד רמה. מעולם לא הלך אל „סיים" של אדמו"־רים ומכילא לא לקח אופי לאיזו „הצר" ח־סידית או „טייב".

לימים בעצת עיסה אינטימית אמרה לי אמי את טעמו של הדבר: בימים ההם, כשהיתה אמי צעירה לימים ועבדה בשידוכין, נגרם שבל רב להרבה זוגות כאשר ראשי המשפחות, ובתוכם אברכים שרק עתה נישאו, נהגים היו לשהות בחצרות צדיקים ימים מרובים כאה. אדוקים היו בהסידות והיו מתעכבים על הטוב הרב שהיה צפון להם בחצרות אדמו"וריהם הנערצים ובחבורתא ההסידית עצמה. אלא פעמים הרבה מה שהיה טוב לנפש לא היה נעים למשפחה. „בהיכה" הסידית וטובת ה־משפחה תאגת הפרנסה לא עלו תמיד בקנה אחד. הנה מהכה הדבר הזה התגה סבא, אבי אמי, שבצעבו היה למדן וחסיד מובהק (סב־תא היתה מראה לי הרבה בתנות שהיתה מק־בלת מאדמו"רים שהיו עורכים בבית סבא וסב־תא בעת ביקוריהם בזורשה), עם אבי, בטרם נגמר השידוך, כי ישבה לו באמונה שלימה כי לעולם לא יסע להצרות צדיקים לשבתות ולמועדים. אבי שמר את הדבר כל השנים וא־מנם מפעם לפעם היה נוסע לאדמו"ר כדי ליטול ממנו עצה או ברכה אבל תמיד עשה זאת בימי החול.

(המשך יבוא)

בדל כצנלסון

עד היכן אהבת ישראל מגעת?

בילנו, כידוע, אהבי ישראל, וכולנו, כידוע, ניצרים לשינוי שייא. וכשרבנים מוגעים בעתי עמודי הויי אלה — אין תימה שיצא עליהם הר־קצף. בעל המאמר הראשי ב„הצופה" דק עתה ומצא כי לא בחינה גבואה לרבנים, גזא סבר, כבואה, כי ביקנה גבואה לכי שהיה במתוגי הציונית בפו־דין וב„דבר" זעק נישה פילצר זעקה גדולה ומרה. א. שמאי השביע דברי תיכחה, והכל בשל הכרח הפיתה ב„ארוחי" קדמון, בימי בבוד הייקטים על יוישילוב. כ. פילצר סברר, אמנם, כי „קללה אינגה אלא ביטוי של אמונת המלכה" (ימובן, כי בוימוני אדם חשבני מאמינית תפלות ויקלה קללה על דה שבליות) אך הן „הקללות כי יהיו לקללה היצאה איכותית, „לפינך עליני להוקיע" אותם. ...

אהבה ישראל בידה גדולה היא. ואף על פי כן, אינני יודע אם היה הכותב ביודעו ומביק את שינוי על הרבנים אילו היה שומע אותם מכריזים: ארור עשל דליה, ארור כפקיע שערים, ארור כגבעל דיינים, ארור כינור מביגים. האם גם אז היה מתפרגר על כך ש„אנשים פרטיים משחקים „משחק" שהוא בשירה אחת, „במוחו ללא משוי ביולי ובשורה אחרת, „משחק כמתכין?

אמור לי — אני לא הייתי מתהרמר. אדרבא, הייתי כבעל שיטותי: ארור מעביר נחלתו לד־ריב, ארור כהה בלשין, ארור בוזר ויגבי, ארור כובר בשר בנתיבה.

יאפשר איני בודד. יודע אני אדם אחד, לא רב אמנם, כי אם משורר, אשר באוזני כולבי קולו קללות נמרצות, ולא שכענו קול התמרמרות ואף לא להט על תרעומת. ולא שמעני שפתנאם יות־בצר מכבי שמירת הלשון על פי ה„חפץ חיים" זי"ל.

הלא כה קילל שאול טשרניחובסקי בעצם המל־הכה הואת: אל אלקים אלקי התקומה, אתה הידוע בבצי האיכה. / בצר בתוכבי את עש־האדם סבל הקנה אשר פיו מאדם, / כשתות בשליך הגדול דם־דליה, / במקצע השער ושבר מצלים, / איהו הקבה לנוק העתים, / הפש לבלהות בני עבי הנהרים / בקהה כלהבה ורשת הכשכר, / השם אל רעב ובהמה וליום כר, / דאג לשבני וכואב אך לעורו — / יבער אבק, יבקע בורי, / יבק במו אם ועני רגבה, / צמיק ושם, כבר־פנה, צבה מעי וקבה.

מאמר זה של ברל כצנלסון הופיע בשבת תש"ו ב„דבר" וב„כתבי בארי (ברל) כצנל־סון" כרך 12 — דברי האחרונים. ראוי הוא מאמר זה לפרסמו מחדש בימינו, כוכן גרמו, ולהפנות אליו תשומת לבם של אנשי־חולין תלונים, הוהלים בפהלת אהבת־הורים ושנ־אתם, ובשנאה לכל מהור וקודש בישראל.

ראוי להשגיח לב כיוהזה השלים בהולה כמילה זו של שנאה, האהבה יתה, שרויים בד פחד לנוטם ולהיהם, כשבר ה„ארוחים" שמעלת אהבה־שנאה זו בגדרת אותה, והם כורעים עילבות מפחד של ה„ארוחי"—ה„ארורים".

רבים התבהים השואלים: פחד זה מה פשר בוז הרי הם לועגים לכל הארורים, ואם כך, מה הרעש הבבע את אמות־הסיפים שלהסת מה מקור הפחד שנפל עליהם מפני ה„ארוחי" ולא מפני אהבתם להורה?

ההסבר: כל פחד שבאדם — מקומו בתוך נסה, ולפעמים בדיעה, שבשהו בתוכו לא במודע: לפעמים לא במחד מבוחה גופנית ולי־עמים — לרוב — מבוחנה נפשית כי בתוך עמקי־נפשו, מכיש הוא עצמו חוטא ואוכא רשעבר והיטא במודה.

בנידון: פחדם של החילונים החולים בימינו מפני הארורים הוא פחד נפשי־מנימי שאינו ניתן להם מנחה, שלמיות שנאתם ליהודת שסכלים אותה באהבת חיוהור הדורויה להד כפים — הגיצוץ היהודי, הלא האלוקי שבהם, אינו נותן להם מנוחה ומדיר שינתם, וחוש־בים הם לכבותם בזהמכפים.

יחולי נפש אלה מבוזיגה יהודית, האמונה התורה — כיקודש מהורי. פישבתם של ברל. אילו ילבחו לקה ודבריו שכתב שאלה שקובמו להם בזמנם וגהרדו בן ה„ארוחי" יצאו בעלי תשובה — כך גם להם בזמננו יצאו בעלי תשובה ואולי עוד נזכה שכהם צצכם יהיו בעלי תשובה, כי הגיצוץ האלוקי הנזיק היהוד־די כבן עם אלוקי אבותם, אין לכבות לא באהבת ההוזר ולא בשנאת ישראל. האהבה של „הבוזרי" בעצם ישראל באהבהי — בזזר־זה אהבה זו, לצילם עומדת, והבה הדברים של ברל כפרסומם בזמנם.

ש"ז שרגאי

ואני מסתכן ושואל:
אם את עצם השימוש בקללה אתם מגנים, מ־דוע התירתם אותו למשוררים ואסרתם אותו על הרבנים?

ואכא עלבונם של מגדלי החזיר נגע עד נפש־כם, וצערם הרב על אשר בגלל ה„ארור" יקפח חלקם בעולם הזה?

ישוב אני שם את נפשי בכפי, אגלה היום לעיני כל העם כאחד הנגעים באמונות תפלות ללא תקנה, ואומר:

אין בלבי כל תרעומת על בעלי הכרוז שאלו את קללתם ממקור ספרותי מכובד למדי, כן הי מעשיה המספרת כי „נודעתה ארץ־ישראל ד' באות פרסה על ד' מאות פרסה", בשל כח? משום שהחזיר „בעץ צפרניו בחומה". שלוש מליט לפני ליות נפלאות אלה האם פג קפכון?

אני מודה: שונא אני חזירים, ויותר משאני שו־נא חזירים שונא אני לגדלי הזירים. מפחד אני כפני הזירים, ויותר משאני כפחד מפני הזירים מפחד אני מפני מגדלי הזירים. בטוח אני בהולה, שאין לך חזירות בעולם שאינם מוכנים ומזומנים לגדל אצלנו, בשביל איזה הכיסה הקדושה של־בצנה הם מגדלים את הזורים צצבם.

המפני כאלה לא אפחד?

יעוד אומר: לא ברור לי כיצד יוספר לילדינו — ברגש ובטעם — על מסירת־נפשו של אלעזר הזקן, על חנה ושבעת בניה — אם צצם הדבר אשר עליו יצאו הם ליהרג אין לו אחיזה באורח־חיים שלנו?

ואיני יודע כיצד יסופר לילדים — בהפלאה ובהוקרה — על גיבורינו הקנאים, על הקנאים־טכים, אשר פלבו רעב ומהלומות ולא הביאו בשר הזיר אל פיהם, אם כל עניין זה אינו אלא כפ־פס קודם שעבר עליו כלהו?

למה הדבר דומה? לנער יהודי הלומד על גוזרות ת"ח ועל הרשע חמיל[1] ימ"ש[2], והוא זוכה ומקבל אורחו על שם בוגדן חמלניצקי. הן גם זה עתבן בימינו, כפרס על גבורת ישראל?

א. קמאי אמנם יודע שהמדובר הוא ב„איסור תהורה", „שהידות ישראל היו נאחרים בוי (בדומה לעפענה?), אלא שהוא מקשה על הרבנים. „איך בלאם לבם בימינו אלה — את צמר המלים הנו־ראות האלה". יהר על כן, הוא, היודע את כוחם ותוקפם של הרבנים כול הולכתם של מגדלי חזירים, תמה: „האמנם כבר תמו כל ההכים הא־הרים באשפים — דברי ההסמה המ־כר התותכחה והתעפצה, שהוציאו את החזן החזה"?

פלא בעיני, שא, קמאי אומר „את התוך הזה", ואינו אומר: את ההתחה הזה, את הטנק הזה.

בילדותי הכרתי יהודים כיבים ונאורים אשר לא יכלו לשאת את גילוי האכזריות של היהודים בשעה שהם סכים את הנן. והן רק לפני שנים אחדות כרתו רבנים גאורים באמריקה שהוציאו את ה„שפוך המתך" מן ההגדה, שכן רוח לא טוב של אהבת נקמה נודף הימנו.

1. בוגדן חמלניצקי
2. ימח שמו

מדיניות אמת ותרבות שלטון

מאת אליהו חן־ציון

ממשלת ישראל בראשותו של שמעון פרס, הגיעה עתה לרגע של אמת. בעוד כשמונה חודשים חייבת להתבצע הרוטציה ויצחק שמיר צריך ליטול את ראשות הממשלה. ואילו חוגים שונים ב„מערך", מחפשים עילה לא לקיים את הסכם הרוטציה, אם ע"י הקמת קואליציה מצומצמת עם הדתיים, או בדלית־ברירה, להביא לבחירות כלליות.

פרס קיווה כי יצליח להביא אל שולחן הוועידה הבינלאומית את המלך חוסיין והפלשתינאים — אם או בלי צרפאת — ואז אולי הבריו במפלגה בסיוע כלי התקשורת, „יאלצו" אותו להפר את הסכם הרוטציה בנימוק, כי „אין החליף את הסוסים במעלה ההר", וכי אשר לאפשר לפרס להשלים את מלאכת „השלום".

לכלל הדימוקרטיה כנוגד להגינות הציבורית ומנוגד לסיבת המדינה. אין להניח כי הציבור היה משלים עם לוליינות אנטי־דמוקרטית כזאת ומקפה אני ש־המפלגה הדתיות לא יתנו ידן לכך.

אלא ש„מיתקפת השלום" של פרס נבלמה ב„מעלה ההר". אין הוא יכול להתקדם אל פסגתו — באשר לחוסיין אין הצוז להתקדם בלי ברכתם של ערפאת ואש"ף. לפי שעה נראה כי אזרחי ממלכת ירדן היוש־בים ביהודה שומרון ועזה, המתקראים „פלשתינאים", אינם מעזים לתת ברכתם למלך ירדן בלי שיתוף אש"ף.

פרס וחבריו למערך נמצאים איפוא במצוקה רבה. הם כנסים לסייע לחוסיין, בפנותם ל„עם הפלשתינאי" בדרכי הסבר וכיבושין, לקבל עליהם את מנהיגותו של חוסיין ולבוא אל הועידה הבינלאומית בשמם, או לפתות בברכתם.

בצר למר פרס ולמערך, החליטו לעלות על „סוס־חדש המתקרא בלשונם „צמיחה כלכלית". עוד בטרם נתייצבה הכלכלה במידה המאפשרת את המעבר לש־לב „הצמיחה". החליטו לאיים על שר האוצר ועל הליכוד ב„תנועת־צמיחה־עכשיו" או בתירות" וכל זאת, כידוע, מתוך פטריוטיזם לאומית ובשם תרבות שלטון, שהם מרבים לעשות בהם שימוש.

נבמת איפוא לבחון את מהלכי השלום של פרס, על רקע המצב הפוליטי העובדתי במדינות־ערב; על הלכי־הרוח בקרב אש"ף ויתר „תנועות השחרור" הפלשתינאיות. יש לבחון אם אכנם הוכשרה הקרקע למהלכיו הפוליטיים של פרס, ואם היתה הצדקה לוויתורים ולכרסום מרצון בעצמאותה של ישראל ולהסכמות שכבר הושגו עם ארצות־הברית.

הבה נפליג לרגע קט אל כמה פירסומים ערביים, המדגימים הלך־רוח כללי.

„עקיר (אליכ) אל־אלביה, מפקד „כוח 17" מכריז ואומר: קיבלנו פקודה להרכב בקבוצות קטנות לאד־מה הכבושה; לוחמינו אמנם זקוקים להכניס לתוליות הכבושה נשק מבחוץ; אנו קונים נשק מחיילי האוייב עצמם (צה"ל); פעילותנו מכוונת להרוג מה שיותר קצינים וחיילים של צה"ל; מטרתנו האסטרטגית — הרס מבפנים של הישות הציונית; פעולותינו השפיעו על „הירידה מהישות הציונית".

„ד"ר אבחיים אל בוראויי" — ראש הפקולטה ללימודים עבריים באוניברסיטת עין־שמס: ישראל תמצא עצמה על סכנה גם מעבר לים; הזוית החדשה היתה מתוך לחישובים של כפיית השלום בדרך של החלפת שלום באדמה.

כיצד מכלכלת הממשלה את צעדיה המדיניים לנו־כח סוטואציות פוליטיות ובצאות הפעולות להוות סכנה לישראל?

בחזית הבריטית היהודית — פלשתינים: חרף כל הכרסומים והתנהלויים של פרס למשיך את המלך חוסיין והפלשתינאים אל שולחן הדיונים פעלו המאמ־צים חרש: לא הועילו הפיתויים של פרס, לקיים את המוס תחת „המטריה" של ועידה בינלאומית, ורמ־זים שקופים של ויתורים טריטוריאליים מרחיקי־לכת.

במסגרת „השירותים הטובים" של מרפי — עוזר שר החוץ האמריקני — הרשה לעצמו לפנות לאש"ף, ולהציע להם „הכרה אמריקנית" תמורת הכרתם בהח־לטות האו"ם 242 ו־338, כביטוי פורמלי להיות פר־טנרים בוועידה הבינלאומית לצדה של ירדן. עד כה נצנו הזוזיוז בשלילה מוחלטת.

פרס חיזר על פתחי ראשי־ממשלות אירופה עם „מרכולתו" המדינית וביקש להתחיע גם בהם להש־פיע על חוסיין וערפאת להיכנס לפרוס ולו גם עקיף עם ישראל.

ובאשר לחזית המדינית המצרית — גם כאן ניסה פרס כזוע באמצעות השר עזר ויצמן ומנכ"לו א. סמיר כשבאמתחותם הסכמת ממשלת ישראל לבוררות על טאבה. „נדיבותו" של פרס הרקיעה שחקים.

נדיבות הלב של פרס הפתיעה גם את האמריקנים אשר תמהו — כיצד הציע „מו"ם במסגרת ועידה בינלאומית ומדוע ויתר על הסכמי קמפ דיוויד" שהאמריקנים עצמם ערבים לקיומם.

תמיהתם גברה על „האור הירוק" שנתן פרס למרפי, לנהל מו"מ עם ערפאת, ולהציע לו פורמולה כושלת: של הכרה עקיפה בישראל, ע"י הסכמה להחלטות האו"ם — הבולטות בין היתר גם חזרה לגבולות 67 ותמורתה יקבל התחייבות אמריקנית להכיר ביישות הפלשתינית שכוללה היישר למדינה פלשתינית קונ־פדרטיווית עם ירדן.

בכך מאפשרים לארצות־הברית להשתחרר ממחו־ביותיה המדיניות כלפי ישראל, דבר שהפתיע גם את החוגים הפרו־ערביים בסטייט־דיפרטמנט בוו־שינגטון.

הלהיטות של מר פרס להגיע ל„שלום בכל מחיר" לא נשאו עד היום פרי ונראה שהפרטנרים מחכים למחות מדיניות נוספות, עוד בטרם המשא־ומתן.

שליטי ערב סבורים כי אין הם צריכים להסתכן „ללכלך את הידיים" בישיבה עם נציגי ממשלת ישראל.

עניין זכרון־ציתתו של סאדאת עומד בפניהם וגו־רלו מאיים להשיג גם אותם. ידם הארוכה של שליחי אסאד וחומייני מאיימת כ„הרב המהפכה" על ראשם. נתן להם איפוא להגיע להישגים מדיניים ע"י תרגילי־התחמקות, המעלים את המחיר המדיני. המ־שולם בעין יפה — בלי להתאמץ.

נראה שגם ללבו של ראש הממשלה התגנבו ספקות לנוכח המהלכים שלו. אולי דבר זה נתן לפתות ב„חזית שנייה" נגד הרוטציה בסיסמה של „צמיחה כלכלית". אולי מכאן תבוא הישועה של... נפילת הם־משלה, שתשחרר את „המערך" מקיום הרוטציה.

מר פרס חוזר של האשמותיו את הליכוד בשבע שנות שלטונם וכשלונם הכלכלי. אין לך אחיזת עיניים גדולה מזו. באשר הוא וחבריו יודעים היטב כמה „יהודה" שמו בגלגלי־הכלכלה, בתקופת שלטון הלי־כוד, ואיזו מערכת־הסתה ניהלו, בהעמידם את כל המנגנון ההסתדרותי לפעול נגד התכניות הכלכליות, באמצעות השבתות מתוכננות של ענפי־המשק ותבי־עות שכר, שהגבירו את האינפלציה.

יש להניח כי גם אלה שהיו שותפים לממשלת־הליכוד לא יישבו בחיבוק־ידיים וישיבו למתרפים דבר. הם יציינו כי „בשבע השנים הרעות" — כל־שונם של אנשי המערך — הוקמו 100 ישובים ביהודה שומרון ועזה. האוכלוסים בכשמים אלף נפש כיום והוקמה תשתית לעוד רבע מיליון נפש.

רמת הגולן פותחה, ונבנתה תשתית לקליטת רב־בות יהודים. בגליל הוקמו 40 מאחזים והוצאו מידיהם הסורפה של ערביי סכנין, עראבה ומג'דל דל־כרום, כאות אלפי דונמים של אדמות־מדינה.

פתח הפער החברתי והעדתי — תושבי עיירות הפיתוח והתורנים בערים הגדולות, קיבלו סיוע אדיר והוקמו מוסדות חינוך ותרבות.

מאות אלפי יחידות־דיור חדשות נבנו ברחבי־המדי־נה ונפתחה מצוקת הדיור למאות אלפים משכבות־המצוקה.

כן יש הישגים רבים ונכבדים מאד — וכל זאת חרף ההתנגדות הנמרצת של הכוחות הסוציאליסטיים המתקדמים בישראל!

למאבק הפוליטי המתנהל כיום יש גם אספקטים נוספים השלכות תמורות על „מלחמת התרבות" נגד הנוער הדתי ההיהדות הדתית, תחת הכותרת „הכלהבה בגזענות" — שלתרפנגי גם חוגים מתוכנו נתנו ידם למאבק, אם מרוב תמימות או מרוב טפשות...

אל לה ליהדות הדתית להתנצל ל„ימים הסובים" של „הברית־ההיסטורית" הבלתי־קדושה.

אל להן למפלגות הדתיות להתפתות ל„רווחים קליס" ונתחי־שלטון מדומי, ע"י מתן ידן, במישרין ובעקיפין, להפרת הרוטציה, אם ע"י הקמת קואליציה צרה או בחירות חדשות.

ציבור הבוחרים הפוטנציאלי של המפלגות הדתיות לא ישלים עם מהלכים כאלה.

בידינו לשמור על שלמות ממשלת־הליכוד, אם נבי־היר הבהר היטב למנהיגי ופסקני המערך — כי דרך ההתחתחים שלהם לא תצלח.

מאבקו של נער

(סוף מעמוד 7)

הוציא את אביו כה„רודף", ברם הי־אב מסרב, הוא כבר השלים עם גו־רלו. בפתק האחרון שהביא זו מ־אר־דהוא כאביו היה כתוב: „בני א־לעזר, ביזוע לך אני נמצא בבלוק 24, אנא, דאג שדודו ויול יהיה אצ־לי היום, אני מקווה שבעזרת השם תוכל לשלוח לי מעט מרק. אביך" (ע' 151).

ממש באותו היום, ערב־יום־כי־פור, באו משאיות ולקחו את החולים לשריפה: „נשמעה שירת כל בני־הי מצריך הסמוך. הסתכלתי בשמים האדומים שגיגלו־אש יחד עם תמרות עשן נישאו מן הארובה הענקית. ידעתי כי יחד אתם עולה גם נשמת אבי למרום...". (שם).

מעניינת התופעה של נאמנות־חב־רית בזמנות. אחרי שאדם איבד את יקיריו, החבר (או החברה, במתנות־הנשים) היה תחליף למשפחה. רבים היו הלקויים שחברים ריכזו את נפשם, או סיכנו חייהם למען החבר. ל־אחר שאיבד את אביו, „שכבתי על הדרגש כמוך מכותה שחילה למפול. שום דבר לא עניין אותי: פתאום הי־רגשתי סמירת־לחי חזקה. היה זה מלך אפליין, 'שותה'! — אמר בתקי־פות — או שהקבל. ממני סטירות ב־ספות. כולנו שוים, גם לנו אבדו יקירינו. נשארנו בחדים. עודה ל־אל שאנו יחד, ויכולים לעזור זה לזה" (ע' 152).

ואכן חברים עורת בו את יצר־החיים. תעוגי הגורל: אותם חברים נאמנים, שהחזירו לגיבור הספר את יצר־החיים, הם בעצמם נלכדו למח־רת ב„סלקציה" שערך מנגלה ימ"ש בבלוק הנבצים, ואילו הוא, אלעזר, רוה תזזיה נבנסה בו והוא ברח בדי־גע מסטורפת מבגרע־הסלקציה, מול עיניהם הנדהמות של ממליית הס"ס ו־הסתתר באחד מבורות־הביוב, עד שוך הסערה (ע' 156).

הספר כסהיים ב„הפי אנוי" ש־ראשיתו בביתו לוודי: בשנת 1941 בי־הקל אלעזר באחת ממשאות הגיוס בילדה צנומה בעלת שתי צמות, בד־כיה: השק הכבד שבר סתבה את הד־שומים שקיבלה ב„ראציה" נפרת. ד־הפתם התפזר. תגוה זו נהרתה ב־מוחו של אלעזר ולוותה אותו זמן רב. לימים, לאחר השחרור, היא נה־קל שוב באותה נערה ב„קיבוץ" של נוער „הבונהי", שרידי השואה. עד שהוח אהבה וארגנה שיח שמ"ן, מד אז לא נפרדו דרכיהם. הם עי אז צה לפני קום המדינה (בעליה ב'), ובמלחמת השחרור התגייסו שניהם לצה"ל. בתחנה הראשונה נישאו זה לזו, נולדו להם 3 ילדים, יבים כבר זכו ל־5 נכדים.

כפר ייישי ישרת, אחרי קראתי נשאר לי ידיך הומי לעיין ושחק־בה. ספר שמכלך לכל הגילים.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

ספרים חדשים

במסגרת המפעל התורני הגדול

חידושי הרשב"א על הש"ס

במהדורה שלמה ומתוקנת
על־פי כתבי־יד ודפוסים ראשונים
בצירוף מבואות, ציוני מקורות, הערות ובאורים

הופיעו זה עתה

שני כרכים חדשים

מסכת גיטין

על־ידי הרב ישראל סקלר

המחיר: —.18 ש"ח

על־ידי הרב יעקב דוד אילן

המחיר: —.18 ש"ח

עד עתה הופיעו בסידרה זו:
מסכתות ראש השנה ומגילה
ע"י פרופ' ז. דימיטרובסקי
מסכת קידושין ע"י הרב אליהו ליכטנשטיין

ויופיעו בקרוב:
מסכת שבת ע"י הרב יאיר ברונר
מסכת בבא קמא ע"י הרב אליהו ליכטנשטיין

אנציקלופדיה לחסידות

בעריכת
ד"ר יצחק רפאל

אישים: א—ט

חיבר
ד"ר יצחק אלפסי

המחיר: —.17 ש"ח

עד עתה הופיע:

ספרים א—ט

חיבר
הרב שלום חיים פרוש

המחיר: —.10 ש"ח

משרד ההפצה: ליכטנשטיין/תלדר — המפיצים
ליליגבלום 14, ת"א, טל': 656049

הלכה ברורה

(סוף מעמוד 6)

דיון בנושא כזה אינו יכול להימלט מאיזכור של ביזה הדור ובאורה. מרן הרב זצ"ל, שבצעה חבורה זו הסורידה אינו ביוזה. אמנם דברי הרב מובאים בשם הגר"ש ברון, אולם כבר קדם לו הגרש"י זוין זצ"ל בספרו „אישים ושיטות". כנהם הסמיכו לכך את פירושו של הרב זצ"ל לברכה הביליס שתיקנה ע"י שמואל הקטן שהפסוק „בנפול אויבך אל תשמח" היה שגור על פיו, בפים שידע להתעלות מעל לכל שנאה אישית ולהעד את יצר הקנאה להכרות ב־לבד, רק הוא היה מסוגל להקן את ברכת המינים כראוי. מאויבים הדברים לפני שאבהם. יחוצה גם בימותו של הרב זצ"ל: כיטב שאכשר באהבת הי־גם שאכשר בשנאת הרשע.

בסופו של בירור הלכה מובאים דברי ה„חפץ חיים" שפוסק כי־ש"י, שרק עבריין גמור, שהוכר ההור ולא קיבל תוכחה, מותר לשנוא. ומכיוון שבדורנו אין מי שיודע להוכיח, אין בינו שום היתר לשנוא, אלא ישגו ביקה.

הגמת מאיפה זו של אחד מהקצויים הפשוטים, לבאורה, של בירור הלכה מראה את הצבודה הי־צומה שהושקעה בחיבור מונומנטלי זה. את הי־היקף הרחב של המתלשלות ההלכה במקורותיה הראשונים דרך כל הדורות עד הפסיקה האחרונה בעשנה.

ראוי מפעל זה שהעוסקים בראשו וכל צוות מהב־ריו לגידל ולהתחבב, לעידוד ולתמיכה, לפתות ע"י רכישת הספרים. ועבקביל בין האוי שהוציא התורה והיהודה יעצלו בליבכים בעזרה חיבור חשוב זה וייתחבבו לפישה לישוד ע, שגדולי ישראל המליצו עליה.

תנועת „אמונה" חידשה את פעולותיה בארגנטינה

מאת סופרנו בבואנוס איירס

היתה זו הפגה, בימים אלה של חום ושרב, לארגון כאן ערב הבחרה. אמש"י כן לא הת־אכזבו המארגנים לאהבהה, כאחד שימי רביעי בשבוע, התמלא האולם הגדול ברחוב קאנגאיג 2471, בחברות „אמונה", בעליהן וילדיהן הי־מבוגרים.

פתחה וניהלה את הערב הנגיבי נשיאת הארי־גון, הגב' הנלה הרשקוביץ. היא בירכה את הנוכחים ובין היתר הזכירה את בציב המחלקה התורנית של הסוכנות, יצחק בן ארי, הפועל רבות למען ארגון „אמונה", ואת מנהל ביה"ס תלפיות, מר שלזוביץ. כמו"כ ציינה את יבלוי של העיתון „ד"ר פרנהי" ליובלו וברכה את בציגו בן ציון ברוקר.

גב' הרשקוביץ הצביעה על כך שהמצוות בין אדם לחבירו מחייבה בעיקר את כל הנשים ובמ־יוחד אותן המצוות הנוגעות לבית היהודי. ש"ש לן אחריות כברשת לתינוך דור הפשך. לדעתה, יש ל„אמונה" תפקידים רבים ביישוב היהודי בארגנטינה וגם לבנן מדינת ישראל, כך שכל הנשים בעלי הכרה חייבות להתלכד מסביב ל־ארגון השואף להפוך לגורם רציני בחברה ה־יהודית.

נציג המחלקה התורנית של הסוכנות היהודית, יצחק בן ארי, הביע את שביעת רצונו, שבימים כה יכלו לארגן אספה מוצלחת כזו. הזכיר את הפרוייקט של מצען יום ליד ירושלים, שבו יימצאו ילדים בשעות שהוריהם נמצאים בעבודה, מוסד זה יוצגית את שמו של מאריו ישמח ז"ל. מר בן ארי הודה לכל הגורמים המסייעים להר־חבת של „אמונה" בארגנטינה ובין היותר הזכיר את רוזה שולמן (סגנית הנשיאה) ואת אידה ישמח (המזכירה).

לאחר הפסקה לסעודה שהגישו הנשים, הוצגו סרטים המתארים את העשיה של „אמונה" בא־מדינת ישראל. העובדות המספרים שנמסרו עוררו התלהבות גדולה אצל כל הנוכחים. הרצאה ממצה נשא מנהל מחלקת העליה של הסוכנות, ישראל דויל, וציין את חשיבותה של הציונות והעשייתה, שהיא הכוח יכול להבטיח את קיומו הפיזי והרוחני של העם היהודי.

תהילה הרשקוביץ נעלה את הערב בקריאה לכל הנשים בעלי תודעה יהודית להצטרף לשורות אמונה.

הצופה

מוסף של שבת

ידידות בערבון/מוגבל...

מאת משה אישון

וליאם קוואנט בספרו „קמפ דיוויד — עשיית שלום ופוליטיקה" שהופיע ב־הוצאת מכון ברוקינגס בוואשינגטון, מג־לה סודות החושפים פוליטיקאים בממ־של האמריקאי כמי שנוהגים אחד בפה ואחד בלב. מצד אחד הם מגלים פנים מאירות לישראל ומצד אחר מנהלים שיחות חשאיות עם אויביה המושבעים, כדי לזכות באהדתם ובאמונם. המחבר יודע לספר, על קנוניה שנרקמה בין קארטר לסאדאת ובאה להונות את ראש ממשלת ישראל מנחם בגין, על מגעים סודיים עם אש"ף ועל פנייתו של שר החוץ סיירוס ואנס לנשיא סוריה חאפז אל־אסד לתווך בינו לבין מנהיג המחב־לים יאסר ערפאת.

למעשה, גם סאם לואיס, לשעבר שגריר ארה"ב בישראל, עם פרישתו מתפקידו השמיע דברים דומים. בשלב זה הם לא נרשמו על־ספר, אך יש יסוד להניח שבספר זכרונותיו אף הוא יקדיש פרק מיוחד להפכפכנותם של המדינ־אים ב„סטייט־דיפרטמנט" וב„בית הלבן".

מדיניות המזרח־תיכונית של ארצות־הברית היא דו־אנפית. זאת נוכחנו לדעת, בהזדמנויות שונות. לרוב היו בתלבט שעצמו את עיניהם ואטמו את אזניהם, שלא לראות ולא לשמוע דברים שאינם עולים בקנה אחד עם הקונצפציה הבדיונית שלהם. הם העדיפו להדגיש את הטוב — את החסד שעשתה עמנו הגדולה במעצמות תבל, ככל הנראה, כדי להרגיע את מצפונם, מזה, ולשפר את מצב רוחם של אזרחי המדינה הבודאגים, מאידך.

אילו היתה זאת תופעה חד־פעמית לא היו הדים בסתירות. לא כן בשעה שמדובר במדינ־יות החוזרת על עצמה חדשים לבקרים. אז לא ניתן עוד להסתיר את האמת, ודאי שמנועים מלשמור את העקרים והזהירים ונשנים בקיץ שבעים.

ייתכן שאין מנוס מזה. כך דרכם של פולי־טיקאים. הם בדרך כלל נוהגים לפי הכלל: אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך. למרות זאת, הקוראים את הנולד יודעים להעריך את הדברים בהתאם. הכשרתם נבחנת ביכולתם לברור בין העיקר והטפל, ובין האמת והשקר. מי שנעדר תבונת ההבחנה אינו ראוי לבוא בקהל מדינ־אים. מקומו בין מוכי סנוורים.

המדיניות הישראלית של השנים האחרונות לא תמיד עמדה במבחן ראיית הנולד. המדינ־אים מתעלמים מעובדות. הם מעדיפים לשעבד את הערכת המצב המדיני לרצונות ולציפיות של עצמם. על סמך זה אף בונים תילי תלים של הערכות שאינן עמידות אפילו בפני רוח קלה.

אין עוררין שארצות־הברית היא בעלת ברית נאמנה של ישראל. אף על פי כן חובה לזכור שיש לה גם בעלי ברית אחרים, לבטח מקרב אויבי ישראל המושבעים ביותר. ידידותה כלפי אינה נמדדת בחיוכים בלבד. היא מקופלת בסיוע בטחוני וכלכלי המסתכם במיליארדי דול־רים לשנה. אבל, העניין הנשיא מצווה עלינו לזכור שגם אויבי ישראל העומדים אותה במל־חמה נהנים מסיוע אמריקאני בכסף ובנשק כבד, כולל נשק חדיש ומתוחכם, המערער את מאזן הכוחות, לרעת ישראל.

מאז נחתם הסכמי „קמפ־דיוויד" חל שינוי בולט במדיניותה של ארצות־הברית כלפי מדי־נת ישראל. ההסכם הפך פתחון פה להצדקת עסקות נשק עם מדינות ערב השרויות במצב מלחמה עם ישראל בטענה שלא צפויה עוד סכנה ממשית לבטחונה של מדינת ישראל. שינוי זה במדיניותה של ארצות־הברית לא הסב לנו הרבה נחת. לעתים, ידידי ישראל בוואשינגטון פועלים כדי למנוע, או לפחות לעכב את העיסקות הללו, אך לא תמיד מצלי־חים במשימה זו. אפילו, אם לכאורה נראה לנו שהצליחו במזימתם מתברר שבחלוף הזמן שהנשק הגיע ליעדו, אם לא במישרין, הרי בעזרת צד שלישי.

מדי פעם בפעם אנשי הממשל בארה"ב נוהגים להסביר שאם לא תספק ואשינגטון נשק למדינות ערב המתונות — תמלא ברית־המוע־צות את מקומה. במקרה כזה, הסכנות הישירות לישראל תהיינה גדולות לאין־שיעור. ראיה לדבר — הם אומרים — צאו וראו את הארסנל הצבאי הגדול שבידי סוריה. אם קיים איום ממשי כלשהו כלפי ישראל, הרי זה מצד דמשק דווקא ולא מצדן של ירדן או ערב־הסעודית. יש מוסיפים על כך: החלטתה של ארצות־הברית לבטל בשלב זה את אספקת הנשק האמריקאני לירדן דוחקת את חוסיין לידיה של מוסקווה. עיניו נשואות לקרמלין. ראשיו מוכנים בכל עת ובכל רגע לסייע לו להחליף את הרובה האמריקאני בקאלצ'ניקוב, את ה־טאנקים שרכש במערב בטאנקים חדישים מדגם טי־74, המטוסים במיג 25 ו־27 וכו'. במקרה כזה — מדגישים — תהדק ירדן את קשריה עם סוריה, וכה תקום לתחיה החזית המזרחית שעיראק עלולה להשתתף בה.

אפילו אם ההסברים הללו, במבט ראשון נר־אים משכנעים, יש לזכור שירדן התקרבה לסוריה לפני שארצות־הברית החליטה לעכב את משלוחי הנשק בתגובה על הקפאון שחל בשיחות לקידום השלום במזרח־התיכון. גם אין כל ערובה שהנשק המערבי לא יופעל על־ידי ארצות־ערב במלחמתן נגד ישראל. הלכך, אין לקבל את ההסברים האמריקאניים כאילו כל מה שהם עושים הוא בסופו של חשבון לטובת ישראל.

ברם, לא רק אספקת נשק אמריקאני לארצות־ערב צריכה להדאיג אותנו. בראש וראשונה עלינו להיות מודאגים ממדיניותה החשאית של וואשינגטון בכל הקשור בהסדר במזרח התיכון. מדיניות זו היא לרועץ לנו בזירה הבינ־לאומית. היא מרחיקה את סיכויי השלום. מדינות הסירוב הערביות עלולות להיתלות באילן גדול שכמו ארה"ב כדי לפעול יחד אתה למען החלשתה של מדינת ישראל בזירה המדינית, דבר שיביא עמו גם להחלשתה בזירה הבטחו־נית.

*

בימים אלה בא אישור נוסף למדיניות ההפכים של ואשינגטון. מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ נאלץ להודות בפני הקונגרס, כי ארה"ב הסכימה לשיתופו של אש"ף בוועידה בינ־לאומית. באותה הזדמנות מצא לנכון לומר ש־רמת הגולן דינה כדין שטח כבוש שחלות עליו ההחלטות של מועצת הבטחון המדברות בזכות נסיגה ישראלית מהשטחים שנכבשו בימי מלחמת ששת הימים.

זה קדם לו ראש הדסק האחראי על הטיפול ב־מדינות המפרץ הפרסי ב„סטייט דיפרטמנט", כיסמר מרדון בראון, בהצדיקו את פעולות הטרור של אש"ף. במקביל הגדיר את הפצצת בסיס המחבלים בתוניס על־ידי חיל־האוויר הישראלי — כפעולה טרוריסטית על כל ה־משתמע מזה. אכלם אחרי שפרץ רעש מסביב לדבריו — הזדרז להתנצל, כי שגה באמירתו בטלוויזיה האמריקאית. גם דובר ה„סטייט דיפרטמנט" אמר כי דברי בראון אינם מבטאים את מדיניותה של ארה"ב. אולם, אין בהכחשות הללו כדי לשנות את העובדות. אין זו הפעם הראשונה שארה"ב מקיימת מגעים עם אש"ף ומתיישרת על פי הקו של ארגון המחבלים ול־בסוף מכחישה אותם כאילו לא היו ולא נבראו. לכן עלינו להעריך את הדברים לפי אמירתם ולא על סמך הכחשתם...

לפנינו איפוא, מצד אחד גילוי הבנה לפעי־לות הטרוריסטית של אש"ף ומצד אחר הושבת ישראל על ספסל הנאשמים בביצוע פעולות טרור נגד אנשים שהם, כביכול, חפים מכל פשע.

זה שנים שוואשינגטון עושה מאמצים להגיע להידברות חשאית עם אש"ף. במקביל אינה חוסכת זמן ומאמצים, כדי לאותת לנשיא סוריה חאפז אל־אסד שבכוונתה להכריח את ישראל להחזיר לו את רמת־הגולן, כפי שהחזירה את סיני למצרים.

האיתותים הללו עד כה לא זכו לתשובה חיו־בית. ראש המחבלים יאסר ערפאת אינו מסתפק בהבטחה האמריקאנית בכתב למלך חוסיין, ל־פיה יוזמן אש"ף להשתתף בוועידה בינלאומית. גם לא נתרצה לשמע דבריו של דובר ה„סטייט דיפרטמנט", לפיהם אין בהחלטות 242 ו־338 של מועצת הבטחון משום תשובה מלאה לבעיות הפלשתינאים. כמשמע שגם אליבא דארצות־הברית יש מקום לתקן את ההחלטות הנ"ל, כדי לרצות את אש"ף.

בשלב זה, גם הסורים אינם ממהרים להיענות לאיתותים האמריקאניים. חאפז אל אסד מעדיף את הקלף הסובייטי, אם כי אינו דוחה על הסף את היד האמריקאנית. שגר שר החוץ של ארה"ב ריצ'ארד מרפי זכה ליחס מיוחד בעת ביקוריו בדמשק.

לא מן הנמנע איפוא שדברי ההתקפה החרי־פים של נשיא סוריה נגד ישראל, שכללו הבטחה לבני עמו לשחרר את רמת־הגולן, אף הם באו בהשפעת התמורות במדיניות החוץ של ארה"ב המחייבת החזרת רמת־הגולן לידי הסורים, ב־מסגרת הסדר מזרח־תיכוני.

תמורות אלה מעמידות את ישראל בפני דיל־מות קשות ביותר. אפילו אם נקבל את הטענה שאין בכוונה של ארצות־הברית לכפות על ישראל הסדר שאינו מקובל עליה, רצוי לזכור שיש בכוונה של ואשינגטון לדחוק את ישראל אל קרן זווית שתתקשה להיחלץ ממנה. אם תצא לפועל התכנית של כינוס ועידה בינלאומית שבה תתמוך וואשינגטון בגלוי בנסיגה ישראלית מהשטחים ביהודה ושומרון, ברצועת עזה וב־רמת הגולן. במקרה זה תעמוד בפני חזית בינלאומית כשהיא מבודדת ומותקפת מהמזרח ומהמערב.

כידוע, „ברית־המועצות היתה הראשונה ש־דיברה בזכות כינוס ועידה בהשתתפות אש"ף. אמנם אין חידוש רב ברעיון של ועידה בינ־לאומית. אחרי מלחמת יום־הכיפורים כונסה ועידה כזאת, על סמך החלטת מועצת הבטחון 338 תחת נשיאותם של שני יושבי־ראש — אמריקאני וסובייטי. אולם זו נכשלה למחרת פתיחתה. בכל זאת עלינו לדעת שמאז חל שינוי במדיניותן המזרח־תיכונית של המעצמות הגדולות. ארה"ב הצליחה לבסס את מעמדה בעולם הערבי ואילו הסובייטים בהנהגתו של גורבאצ'וב נכונים עתה יותר מבעבר להמשך ההסדר בשני תנאים: הבטחת זכות הגדרה עצמית לפלשתינאים ונסיגת ישראל מהשטחים שכבשה.

מבחינה זו קיימת זהות מסויימת בעמדות של ואשינגטון ומוסקבה, שהרי ג'ורג' שולץ ושאר דובריו מצדדים בשיתוף אש"ף בוועידה הבינלאומית. הם גם תומכים בזכות הפלשתינאים להגדרה עצמית ובדרישתם לנסיגה ישראלית מ„השטחים".

נשיא ארצות־הברית רונאלד רייגן אף רמז לסובייטים עוד לפני כשנה, על נכונותו לשתפם במו"מ שמטרתו להביא שלום למזרח־התיכון ברגע ששתי המעצמות הגדולות יגיעו להבנה ביניהן בנושאים המרכזיים שעל הפרק.

כזכור, דבריו של הנשיא רייגן עוררו בשעתו מבוכה בישראל, אבל הם נשכחו באותה מהי־רות שנקלטו במשרדי החוץ וראש הממשלה בירושלים. ברם, אין בכוחה של שכחה להסירם מסדר היום. עובדה היא: קיימת התקרבות אמ־ריקאנית־סובייטית לגבי פתרון המזרח־תיכו־ני. שתיהן מתנבאות בסגנון אחד. ואין זה מקרה כלל שהמגעים של כל אחת מהן שונים לחלוטין ולפעמים בולט בהם האלמנט התחרותי המכוון להגברת השפעתן המדינית והצבאית במזרח־התיכון.

*

ויליאם קוואנט בספרו מספר, כי הנשיא בימי קארטר בפגישותיו עם מנחם בגין נהג להשמיע באוזניו הצהרות מתמיהות כלפי ישראל כגון: „ארצות־הברית וישראל הן שותפות שוות. ישראל יותר מאשר היא גומלת לארצות־הברית על הסיוע שהיא מעניקה לה, היא נכס אסטרטגי עצום לארצות־הברית. היתה זו נקודה שבגין הרבה להשתמש בה — כותב קוואנט — וש־קארטר לא האמין בה...".

לאמיתו של דבר נשיא ארצות־הברית רונאלד רייגן, שהתווה את מדיניותו האסטרטגית במזרח־התיכון, הדגיש את חשיבותן של מצרים, ירדן, ערב־הסעודית בזירה הראשונה, כשישראל מוזכרת בשולי הדברים בלבד. כך שגם רייגן אינו רואה בישראל נכס אסטרטגי מהדרגה ראשונה, למרות שבהזדמנויות שונות הוא נוהג לחזור על דברי ג'ימי קארטר בכבודה של ישראל בציון חשיבותה האסטרטגית.

האמריקאנים מטבעם אינם חוסכים בהרעפת שבחים על אישים ומדינות. זהו חלק בלתי נפרד מהסגנון האדיב כלפי בני שיחם. מי שאינו יודע סוד גלוי זה עלול למצוא את עצמו במבוכה גדולה, כאשר לפתע מתברר לו כי קיים פער בין הדיבור למעשה.

הפער בין הדיבור למעשה המאפיין את ה־אמריקאנים אינו צריך להדאיג אותנו. מה שכן מדאיג הם הגילויים על פגישות סודיות שה־אמריקאנים מקיימים עם אש"ף, עם הסורים, הירדנים והסעודים ובהן נרקמות תכניות שלא אחת עומדות בסתירה מוחלטת לנאמר בזכרוני הבנה בין ישראל לארצות־הברית.

ארצות־הברית התחייבה שלא להכיר באש"ף ושלא לשתף אותו, אף לא בהסכמה שבשתיקה, במו"מ על עתיד המזרח־התיכון. הנה עתה הם תומכים בשיתוף אש"ף בוועידה בינלאומית. האמריקאנים הבטיחו שלא לנקוט עמדה חד־משמעית לגבי הגבולות העתידיים של מדינת ישראל. הנה הם קוראים לנסיגה ישראלית מ„השטחים" כמתחייב מהחלטת מועצת הבטחון 242.

אין ספק שעינוי זה במדיניותה של ארצות־הברית משמש מקור עידוד לפלשתינאים היוש־בים ביו"ש וברצועת עזה שלא להינתק מאש"ף. גם הדרוזים ברמת־הגולן שהגבירו התנגדותם לשלטון ישראלי מושפעים מהקו החדש שנקטה ואשינגטון. בנסיבות כאלה, אין פלא שאותם המעטים מקרב הדרוזים שהיו מוכנים להתקשר עם מדינת ישראל ולהשלים עם החלת החוק הישראלי ברמה, נסוגים לאחור ומפנים עורף לשלטון הישראלי.

האם יש לישראל סיכוי להיחלץ מסבך זה?

אין זאת משימה קלה. בכל זאת, אם תשכיל ממשלת ישראל לקבוע את מדיניותה על סמך עובדות ולא על־פי משאלות לב בלבד, בכוחה להתגבר על המלכודת שטמנו לה בשעתו ג'ימי קארטר והטומנים לה כיום עושי דברו של הנשיא רייגן המחזרים אחרי אש"ף הסורים כשהם מסובבים בכחש את ישראל כאילו לא חל כל שינוי במדיניותה של ארצות־הברית.

העינוי בולט לעין. ג'ורג' שולץ העניק גושפנקה ואישור לדברים שעד כה נשמרו כסוד כמוס.

שוב שהדברים נתגלו, והנסתרות הפכו לגלו־יות, השאלה היא: האם מעצבי המדיניות הייש־ראלית יבינו זאת, או גם להבא יוליכו את יהבם על סיסמאות מפריחים מדינאים אמרי־קאניים בזכות ישראל בלא שהם עצמם מאמינים במוצא שפתיהם?

ואין דבר קשה יותר בחיים מדיניים מאשליות מדיניות.

כדי להיחלץ מהסבך שישראל סבוכה בו לא במעט באשמתה, על שלא ראתה את הנולד, עליה לבנות מחדש את הערכותיה המדיניות. ותנאי מוקדם להצלחה הוא בהכרת המציאות הפוליטית שבה ידידות בין עמים ומדינות היא בערבון מוגבל.

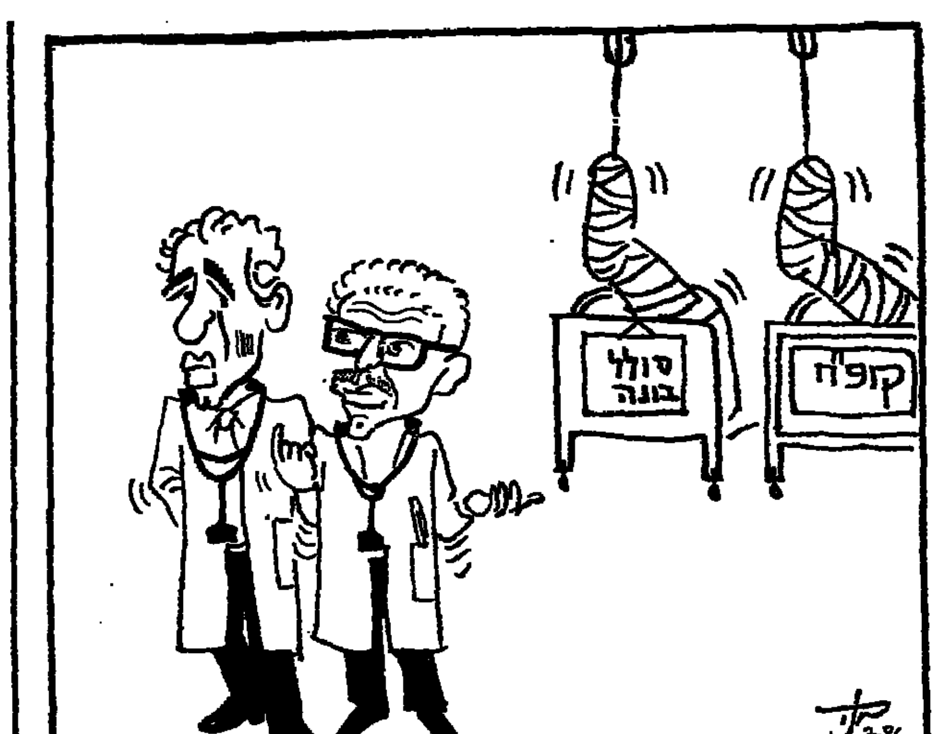

אם לא נעמיד אותם על הרגליים נאבד האימון

אות אזהרה מקהיר ושכם

מאת יעקב אדלשטיין

ההתקוממות של משטרות העזר ב־מצרים, הצתות, התפרעויות ומעשי ביזה, הצטרפו אל הרצח של ראש עיריית שכם, זעפר אל מצרי, ויצרו תמונת מצב מקו־רית בעולם הערבי. הרצח הפוליטי מאפ־יין את התנועה הלאומית הערבית מ־ראשית בואה לעולם. ההתקוממות ב־קהיר מצטרפת אל רצח הנשיא סאדאת באוקטובר 1981 בקהיר. גם אז היתה התכנית לגרום מהומות דמים בעקבות רצח הנשיא. אלא שכמו הפעם, נעצרו אז המהומות בעוד מועד. אלא שהאירו־עים הפעם בקהיר המחישו, כי אותם גורמים יכולים לגרום להתלקחות מהו־מות גם באמצעות הפצת שמועות שווא. צריך רק את הגפרור שיצית את האש.

מובארק מקובל על הציבור במצרים, אך מעולם לא פיתח תדמית של מנהיג כריזמטי, מן הסוג של נאצר, שהמצרים כה משתוקקים אליו, ומוכנים אפי־לו לסבול למענו. יש סבורים, שבמצרים שוב עלולה לקום מפלגה נאצריסטית, בעלת מחוייבות לאחדות ערבית ולסוציאליזם עממי.

מובארק ניסה להנהיג ליברליזציה מסויימת במש־טרו. הוא העניק לאופוזיציה רשות דיבור, אם כי לא חופש פעולה. אלא שבעקבות המהומות סבורים רבים שמובארק יצטרך לחזור בו מן המדיניות הד־מוקרטית ולהנהיג ביד חזקה יותר. כי התרה הרסן השלטוני כלפי האופוזיציה מאיים עליו ועל משטרו. הצעד המצרי מפרש לליברליזציה זו לא כהתקדמות לדמוק־רטיה אלא כחולשה שלטונית.

הטיפול הנמרץ עזר

הטיפול הנמרץ וההחלטי בקהיר במהומות, הוך המהפכנים מגבילה סיבתנים, עד כדי הטלת עוצר כללי. במהירות כי הממשל במצרים מודע למצב ההמון שנו־צר בעקבות המהומות.

[illegible]

היריות בשכם — אותות אזהרה

היריות בשכם בפניו של זעפר אל מצרי, ראש עיריית שכם אותתו לנו איתות מסוג אחר. הטירור הערבי הפנימי עדיין קיים. מאז שחר התנועה הלא־אומית הערבית הרצח מהווה חלק מן הפעילות הפו־ליטית, היא נמשך גם כיום.

[illegible]

ומה במו"מ על טאבה?

[illegible]

החלה הספירה לאחור

מאת יצחק דויטש

ככל שמתקרבים למחצית השנה שלפני המועד הקבוע לרוטציה בראשות הממש־לה, עולה המתח בזירה הפוליטית הפני־מית. ערב כינונה של ממשלת האחדות נאבקו שני הגושים הגדולים על הראשונות במילוי תפקיד ראש הממשלה. אז היתה הראשונות יתרון ברור, ואילו כיום, כאשר מגיעים למועד קיום החילופין, קיימת אי־נוחות מובנת אצל מי שצריכים להעביר את התפקיד ולעבור למעמד שני.

היתרונות בשלב הראשון היו ברורים מאוד: מי שקיבל את ראשות הממשלה יכול היה ליצור לעצמו של זכה ביתרון בבחירות. לראש הממשלה, שמעון פרס, ניתן היה לבנות מחדש את הדימוי שלו בעיני הציבור ולהופיע כמדינאי וכמנהיג לאומי, מה שקשה יותר לעשות ב„מספר 2". חשוב היה למפלגת העבו־דה לחזור לשלטון שממנו הורחק שבע שנים: גם כדי להגשים מדיניות מסויימת וגם כדי להשתקם מבחינה משקית וארגונית. [illegible] כי ביצוע „הרוטציה" אינו מובטח כלל עיקר, ולכן עדיף ללכת על בטוח ולהנות מהכהונה במח־צית הראשונה של „הקדנציה".

שונים פני הדברים היום. כאשר יעביר שמעון פרס את ראשות הממשלה ליצחק שמיר, הוא לא יהיה עוד במעמד הראשוני. כל אותם יתרונות שהתפ־קיד מעניק, הן בזירה הפנימית והן בזירה הבינלאו־מית, לא יעמדו לו. בהכרח יהיה עליו לשמור על לויאליות למי שיחזיק בבכורה, [illegible] במצב דברים זה ההשפעה בעיצוב מדיניות תהיה בעיקר של ראש הממשלה המחליף. הניסיון בישראל מראה, כי עצם הכהונה בתפקיד ראש ממשלה מעניק למי שמשמש בה יתרון בדעת הקהל ונותן לו נקודות רבות (כולל בסקרים). ללא ספק יש יתרון רב ב־מילוי תפקיד ראש הממשלה בתקופת בחירות. יתרון זה הוא בהכוונה המדיניות וההשפעה בסיסית על התקשורת.

לפי שצריך לוותר על ראשות ממשלה במחצית השניה של הקדנציה יש בעיה נוספת: המנגנון המ־שומן היטב של עוזרים ויועצים, שהוא מנגנון פו־ליטי בלבוש ממלכתי, חייב להתפרק. [illegible] בוודאי שאותם עוזרים ויועצים לא יוכלו ללוות את שמעון פרס כאשר יצחק שמיר יחליפו בלשכת ראש הממשלה.

כל אלה ועוד מסבירים משום מה מנסים ב„מערך" לחמוק מביצוע הרוטציה, ידוע ששמעון פרס עצמו היה מעוניין לדלג על שלב זה. אלא שהדברים אינם פשוטים כל כך. [illegible] אם שמעון פרס לא יבצע את הרוטציה, ויהיו ההסברים לכך אשר יהיו, אזי אמינותו בדעת הקהל תרד פלאים. יהיה זה נשק קשה נגדו: הנה הוכח כפי שטענו שהאיש אינו אמין. [illegible]

• נסיונות להכשלת הרוטציה

קל יותר היה לפרוץ את „הרוטציה" בשלב מוק־דמים, כאשר עוד היתה תקופה ארוכה לכהונת ראש הממשלה הנוכחי. אזי אפשר היה להסביר את הדבר בסיבות ענייניות ואכן על רקע זה התרחשה שורה של משברים בממשלת האחדות, כמעט מאז כינונה. [illegible]

אך בסופו של דבר הוברר שאלה היו כליים בעלמא. הוויכוח התנהל על דברים שלא היו לעולם.

• משבר הצמיחה

משבר „הצמיחה" שסביבו מתחוללת הסערה הצי־בורית בשבועות האחרונים אף הוא מלאכותי ביסו־דו. כאשר הלכו לבצע את התכנית הכלכלית היה ברור שהיא קשה ומכאיבה מאוד. [illegible]

• צפויים משברים נוספים

[illegible]

חורבן הנפש הישראלית

מאת חיים ע' קוליץ

סערת רוחות עזה מטלטלת את החברה הישראלית הגבוהה המכתי־בה נורמות חיים במדינת ישראל. בת טובים במיטב שנותיה, אשתו של פר־שן טלוויזיוני מוכר ומכובד בחיי ה־חברה, המופיע על המרקע מדי ערב — מואשמת במעשה הריגה של תיירת.

העתונות המטיפה בהתמדה להת־פרקות מדת ולחיי חולין מוחלטים, נבצר ממנה להסביר את הרקע ולמצוא את המוקד של השלהבת שנפלה ב־ארזים.

נפנה למקורות ללמוד בצאור מי תולה תורת ישראל את האשמה הסביבתית לבעית רצח. כך בא בספר דברים כא, א־ח: „כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הכהו... וכל זקני העיר ה־הוא הקרובים אל החלל ירחצו ידיהם על העגלה הערופה בנחל וענו ואמרו: ידינו לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו. כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל. ונכפר להם הדם". מקשים חז"ל על הכתוב: „וכל זקני העיר ההוא ענו ואמרו: ידינו לא שפכה את הדם הזה — וכי עלתה על דעתנו שזקני בית־דין שופכי דמים הם? אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזון ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוויה" (ספרי שם). על הסיומת: „כפר לעמך ישראל" אומרים המפרשים כי „יש־ראל ערבים זה בזה". התורה מדברת אפוא על גורמות של הק חברה שאיפשרו מעשה רצח ולפיכך האשמה תלויה בראש כולם.

רצח גב' מלה מלבסקי, האחות בלאס וקנטר־רביץ, גם רצח הזקנים והחלשים הם לאסונו, [illegible]

התנועה הדת"ית לאומית: בין מפקד לבחירות

יגר: המיפקד הוכיח שאיננו תנועה בת חלוף

טוב להיזכר עתה בגיחוכים הספקניים של לא מעט אנשים, כאשר דובר בסיכויי המיפקד והבחירות. אני מכיר אנשים שהתערבו כי סך כל המתפקדים יגיע בקושי לכדי 40 אלף איש. במהלך ישיבת מרכז המפלגה דיבר יו"ר ועדת המפקד והבחירות, עו"ד ישעיהו פריבס על מספר יעד של 150 אלף מתפקדים ומכמה אגפים נשמעו קריאות „מיליון, מיליון".

עם סיום המיפקד הלכנו לאסוף נתונים ראשונים ותגובות ראשונות על תוצאותיו ועל הצפוי בהמשך.

להלן השיחות עם יו"ר „ועדת ה־11", „ועדת השיקום", יצחק יגר ועם יו"ר ועדת המיפקד והבחירות, עו"ד ישעיהו פריבס ותגובות המזכ"לים רפאל בן־נתן וח"כ זבולון המר.

מאת שאול שיף

[illegible]

ח"כ המר: ההתפקדות סימן ברכה לתנועה

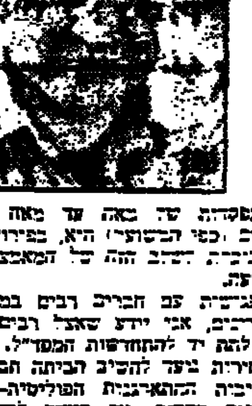

[illegible]

פריבס: חלק גדול מהמתפקדים נמנים עם הדור הצעיר

[illegible]

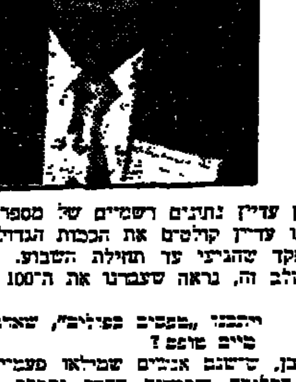

[illegible]

בן־נתן: תוצאות המיפקד — הישג מרשים ביותר

[illegible]

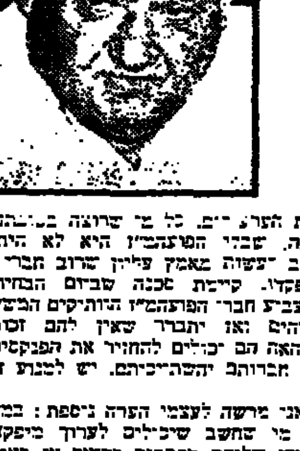

[illegible]

סיפור מן החיים

מורים בורים

מורה יוצא טרי ורענן מבין כותלי הסמינר ונכנס לכתה ללמד אבל בלי לדעת את לוח הכפל, בלי לזכור את שמות חודשי השנה או את אותיות הא"ב האנגלי, בלי להתמצא באריכים המרכזיים של מדינת ישראל או במפה הגיאוגרפית של ארץ ישראל — הולך? מתקבל על הדעת? מצדיק הענקת תעודת מוסמך הוראה?

ואם מתעקש הסמינר שלא לבחנו בחינות גמר במתמטיקה או באנגלית — האם היה נכנע משרד החינוך לתכתיביו?

מדוע אם כן כאשר הציע מנהל האגף להכשרת מורים במשרד החינוך, דוב־איזון, לבחון כל בוגר סמינר בישראל בחינת גמר בידע יהודי (לא חלילה לכפות תפילה, תפילין, תורה על הסמינריסטים אלא רק לדרוש שידעו מה הם, ומה זו פרשת שבוע, ומה משמעותה של ציצית, — אינפורמציות, רבותי, אינפורמציות בלבד) — קמה זעקה גדולה ומדה בתוגי הסמינרים (בית ברל — לווינסקי, הקיבוצים) שהפעילו בין רגע גם „לובי" חזק בכנסת ולנוכח האשמות „הכפיה הדתית עלינו" — התקפל המשרד ונסוג?

מאת נ' גולן

[illegible]

„גורדאו החליף את הרצל"...

[illegible]

גם בממ"ד המצב לא שפיר ביותר

[illegible]

מה זה כל החומר האנכרוניסטי?

[illegible]

חשוב לקבוע עתים לתורה

[illegible]

לא כולם מתקבלים

[illegible]

קשה לבחון כליות ולב

[illegible]

„לבלום הדתיים" גם בבת ים

מאת חיים פיקרש

היה הרב אנגלרד הישיש מהלך בין סימטאותיה של יפו, כדי לחפש בין העולים החדשים שרידים לבית חסידות באבוב המעטירה. הוא ביקש לגבש בישראל המתחדשת גרעין קטן של חסידות באבוב שנכחדה ברובה בשואה ולממש בכך את החלום הגדול של הרבי, ר' שלמה הלברשטם, להחזיר עטרת תפארת של חסידות באבוב ליושנה.

[illegible]

הניצוץ שהצית התבערה

[illegible]

„אדרבא שיהנו במחיצתנו"

[illegible]

בית־הכנסת של חסידים בלבוב

סיור: הנהלת האגודה באשקלון, קרית־מלאכי וקבוץ חפץ חיים

חברי מזכירות האגודה והנהלתה קיימו סיור במספר מקומות שבהם פועלות הבנות בשרות לאומי בכל תחום הפעילות.

באשקלון נפגשו אנשי האגודה עם נציגויותיה של ששים בנות הפועלות בעיר ו' בתחומי החינוך, הבריאות, מד"א, בשמירה על האורחים ובתי המשפט. מתוך השיחה עם הבנות התקבלה תמונה מרשימה ומעודדת ביותר על פעילות הבנות, במיוחד בתחום החינוך. הבנות משולבות בפרויקט מיוחד המאפשר לילדי בתי הספר לשהות שעה נוספת במסגרת לימודית־חינוכית. עוד שמעו אנשי האגודה על הפעילות של הבנות בשעות אחרי הצהרים, במסגרות של פעילות חברתית־תרבותית־קהילתית. מרכזת סניף בני עקיבא תארה את עבודתן, עבודה שהיא קשה אבל מספקת. „יש לנו תחושה שאכן מלאנו תפקיד חינוכי", אמרו הבנות כולן, וכל אחת בתחום תפקידה. מנהל בי"הס „יסודי" שאירח את המבקרים עמד על הברכה הרבה שבנות השרות מעניקות לחינוך הדתי בעיר. ב־8 בתי ספר, כל ילדי העיר ובמיוחד ילדי העולים החדשים מאתיופיה יוצאים נשכרים מן השרות הלאומי של הבנות. (פרט לשתי מרכזות בני עקיבא הגרות בדירה שכורה). כל הבנות הן תושבות העיר.

במפקדת מרחב אשקלון של מד"א (בה עובדות ארבע עשרה בנות) קיבלו האורחים הסבר על עבודת הבנות ועל מגוון התפקידים שהן ממלאות. רכזת הבנות הגב' מינה שוקרון תשובה לשאלות ודאגה וכיבוד.

תחנת הסיור הבאה: קרית־מלאכי. שם נפגשו חברי האגודה עם רכז הבנות והרכזת. הבנות סיפרו על עבודתן, רכזת סניף בני עקיבא עובדת שלושה ימים בבית הספר עם ילדים חריגים וכן שאר הבנות. לכל אחת יש עבודה מעל לראש — ועיקר הסיפוק של עשייה. במקום יש לאגודה חמש דירות.

בקשה צנועה בקרית מלאכי: „אולי אפשר לקבל תנור לאפיית עוגות".

מנהל המח' לחינוך במועצה המקומית מבקש בקשה צנועה אחרת — „אולי אפשר לקבל לשנה הבאה תוספת בנות — „אנו רואים ברכה רבה בעבודת הבנות לרווחת החינוך הדתי ובעבודה הקהילתית שהבנות עושות.

לסיום הסיור — בחדר האוכל של קיבוץ „חפץ חיים", ארוחת צהרים ושיחה עם אם הבית של הבנות הנמצאות בשרות לאומי בקיבוץ חפץ חיים. הסידור הוא כזה: שכל הבנות עובדות שלושה ימים בשבוע בבית החולים „קפלן", במוסדות החינוך באר זור, או במועדוני קשישים של המועצה האזורית באר טוביה ושלושה ימים במשק עצמו. הבנות „מגיעות" בבוקר למועדון, מכינות ארוחות בוקר ל־60 זקנים וזקנות, משתתפות בפעילות המועדון, עד לאחר ארוחת הצהריים המוגשת במקום. שוב פעילות מבורכת שבנות השרות הלאומי משתלבות בה.

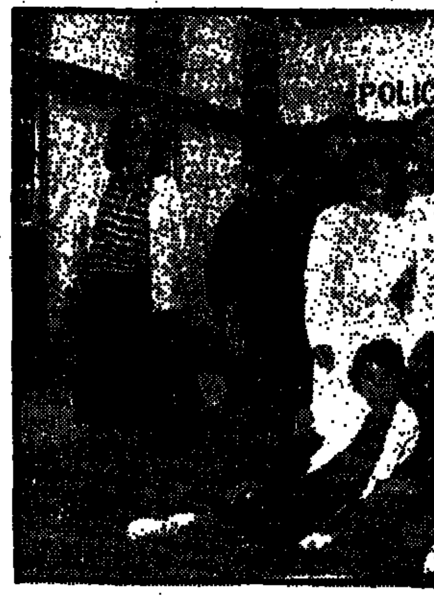

בנות אשקלון עם הרכזת גב' שוקרון

תודות * מכתבים

בלי התנשאות ובלי השפלה

בשולי „זווית אישית" של דב פרומן, „מתנדבון" חנוכה תשמ"ו, רצוני להעיר כדלקמן:

א) מר פרומן מטיף בכל מאמריו לאהבת העם, לאהבת כל אדם מישראל כולל התועים. יבורך על כך! לדעתי צריך להפעיל עקרונות אלו גם כלפי יהודים דתיים, אפילו העומדים כמעט מחוץ למסגרתנו (כגון העדה החרדית, אגודה, נטורי קרתא). עצם האמונה בה' ובתורתו...

ב) לדברי מר פרומן, שגם בתוך האגודה יש קיום חוגים הרוצים לארגן את הבנות לשירות לאומי...

ג) פרושי מר פרומן על הניגוד בין יהדות ליוונות בנויים על הבלטות חד־צדדיות, על כן הם מעוותים. אמנם ביהדות קיימות מצוות, שרק ציבור יכול לקיימן: מינוי מלך, בניין בית מקדש ודומיהן. אבל רוב המצוות מוטלות על כל יחיד ויחיד. לגבי אחדות, הידור הוא, לקיימן ברוב עם, כגון תפילה, שופר וכד'. אך גם בהן חייב כל יחיד לדאוג, שיצא ידי חובתו. יש גם ערבות הדדית: ובכ"ז אדם אחראי בראשונה למעשיו שלו. אצל היוונים לא היתה שיטה פילוסופית אחידה. סוקרטס ותלמידיו התעמקו בבעיות מוסר; אפלטון כתב בין השאר ספר על הסדרים הרצויים במדינה. ובכן גם היהדות וגם (להבדיל) היוונית מעוניינים ברבים וביחיד, ולא בכך הן נבדלות זו מזו.

מתתיהו לא נלחם בעד מדינתה הדתית אלא בעד התורה. פעולתו הראשונה במרד היתה הריגת יהודי, שניגש להקריב קרבן לאלילי יוון. וכאשר בטלו הסורים את גזרותיהם, הפסיקו המכבים את מרדם. רק מאוחר יותר התחדשו הקרבות וקמה מדינה יהודית עצמאית.

ד) כל הדרשנות על הפרטיות אצל היוונים והמוסדות „הפרטיים" של האגודה, מכוונת למסקנה, שהאגודה מגשימה את ההתיוונות. וזה מנוחך לגמרי. אפשר לטעון להיפך, שהאגודה — לפחות חוגים רחבים בתוכה — סגורה יותר מדי כלפי השפעות מבחוץ ומסרבת לקבל מן הגויים אפילו דברים מתוקנים ומועילים (ויש קיצוניים כאלה גם בשירותינו). אנשים אלו הם הניגוד הקטבי גייחס ליריב פגם שאין בו!

סוף דבר: אל נושיט אנחנו ידנו לשטן הפירוד. ויכוח צריך להיות ענייני ושקט. שנאה אסורה מן התורה: מוטב „להיכשל" באהבת חנם.

ישראל יוטקובסקי

לכבוד מתנדבון
שלום רב.

עם יציאתי לשנתיים לימודים לחו"ל ברצוני להודות למתנדבת חיל שרה על העבודה המסורה בבית ספרנו, על שיתוף הפעולה על הנכונות לעבוד עם הילדים ולעזור בכתות.

בהצלחה בכל אשר תפני.

בברכה ולהתראות
מניץ שרה
מנהלת ביה"ס הממ"ד
הדהר, ירושלים

לאפרת פרוייס

לארושיך

מחברותיך
בעפולה

הבית ברחוב דיזרעאלי / אורלי רדליך

מחוץ נראה הבית ברחוב דיזרעאלי 7 ככל בית אחר ובפנים — המשפחה ככל משפחה אחרת. הבנין מרשים ביופיו החיצוני ובפנים שוררת החמימות והרגשת ה„בית".

במקום מתגוררת משפחה מיוחדת מאד המורכבת מזוג מבוגרים ו־12 ילדיהם. מיכל ויצחק מלכה ממלאים את תפקיד „אבא ואמא" 24 שעות ברממה למרות שאין הם הוריהם הטבעיים של הילדים. אנשים מיוחדים חם ומבטם שופע אהבה, רוך ומסירות. לא קל להיות הורים אך בוודאי מץ, דאגה ולילות חסרי שינה כרוכים בתפקידם קשה יותר לשחק ב„נדמה לי". כמה עבודה, מאמץ של מיכל ויצחק אך גם סיפוק לצידו.

הבנים, בגילאי 7 עד 14, לומדים בבתי ספר שונים בסביבה על־פי רמתם. ארוחת צהרים הם אוכלים בבית ככל הילדים. לכל ילד צמוד חונך הדואג לחוציא אותו מדי יום ביומו לבלוי תרבותי, לחוגי מוזיאון או סתם לסרט.

בשעות אחר הצהריים אפשר לראות את יצחק יוצא לבית הכנסת לתפילת מנחה עם שנים עשר „בניו", ובין מנחה למעריב הוא מרביץ שעור גמרא למבוגרים שבילדים. השבת גם היא חוויה יפה ונעימה כבבית מסורתי וחם.

ומה קורה בעונת חשפעת בבת שברחוב דיזרעאלי? היו ימים שממש היה צורך במסדר חולים. „יוסי" סבל מחום גבוה וקיבל אנטיביוטיקה, „משה" לא הפסיק להשתעל ו„גיל" השחרחר התלונן על מחושי בטן חזקים. מיכל מתרוצצת כאחות רחמניה בבית חולים, אך בנזיפותיה היא נשמעת כאמא ממש: „בלי תרופות תקבלו דלקת ריאות"! הרופא אמר שאתם מוכרחים לשתות הרבה נוזלים".

ובכל ההמולה מסתובבות שתי נערות עדינות אך חזקות בדעתן לתמוך, לעזור ולהקל על תיפקוד „המשפחה". עליזה שטרסמן ופנינה מילר הן בנות השרות הלאומי ואולי האחיות הגדולות שבבית.

בקרית טבעון

שנת שרות לאומי יכולה להוות שנת חוויות מיוחדות במינה: גם בתחומים שהכי פחות מצפים להם.

רותי אתי נצחיה ענת ושרה גם הן הופתעו, כאשר שובצו בתפקידיהן השונים. האמינו שיוכלו לחנוך תלמידים. לעזור לילדים ולהענק לקהילה הדתית בטבעון כנדרש מהן. אך בפעילויות השונות הן נוכחו לדעת שהעבודה רבה יותר חשובה יותר ומענינת יותר מאשר חשבו בתחילה.

למשל: רותי מבקרת מספר פעמים בשבוע בביתה של משפחת עולים מגרמניה. זוהי משפחת גרים חדשים — שהחליטו להתגייר לשם יהדותם היא מדינת ישראל.

רותי חונכת שניים מתוך ארבעת הילדים אשר לומדים בחוסר ידע בעברית. בני המשפחה אינם מצליחים להשתלב בחברה. אין להם קרובים בארץ ומצבם הכלכלי גרוע. רותי מסייעת להם בתמיכה רוחנית והרמת המורל.

אתי עסוקה בבקרים בעבודה בגן ילדים המקומי. כאן היא מקדישה את תשומת הלב והאכפתיות לכל ילד בנפרד, דבר שהגננת בכל רצונה הטוב איננה יכולה להספיק.

זוהי אחריות כבדה ומחייבת. נצחיה, ענת, ושרה משקיעות עבודה בבית־ספר הדתי אשר מתוך 50 תלמידים בלבד אך רבות בו הבעיות. החוויות אינן מסתיימות בהתנדבות בבוקר. עומד בפני חמש הבנות בקרית טבעון אתגר נוסף והוא לעצב ולחזק סניף בני עקיבא במקום. ברגע זה יש בו רק עשרה חניכים לכן עוד רבה המלאכה. אולם אתגר הוא חלק מהחוויה והיא רבה.

נאחל לכולן הצלחה במשימות תוך הרגשת שליחות והגשמה עצמית.

אורלי רדליך

מתנדבון

בטאון „האגודה להתנדבות בעם"

ת.ד. 7370 ירושלים — גליון 108 * אדר תשמ"ו

זוית אישית — דב פרומן

שרות של בריחה מ„נתינה"

אופנה התפשטה בין בנות י"ב הצריכות לצאת לשרות לאומי. אין הן נושאות עיניים לשרותים בהן הן נזקקות, אלא לנושאים או מקומות שלפי דעתן הן יפיקו בהם את מירב התועלת — האישית. בנות המושבים ועיירות הפיתוח רוצות לשרת בת"א (רצוי בצפון העיר), בנות ת"א רוצות לשרת בירושלים, בנות ירושלים רוצות „משהו מיוחד": „אולי איזה מקום שעושה כל השנה טיולים". בנות המבקשות את תחום החינוך: „אולי אפשר ללמד יהדות בבתי־ספר חילוניים יוקרתיים"!

— אין צפון תל־אביב זקוקה לשרות־לאומי — אלא עיירות הפיתוח. בת תל־אביבית שלמדה בבי"ס יוקרתי חייבת ללכת לעיירת־פיתוח. שם צריכים אותה. ולא בירושלים.

— החינוך אינו זקוק לטיולים אלא להוראה והכנה לחיים יהודיים ציוניים מלאים וזאת עושים במערכת החינוך הממלכתי־דתי.

— ללמד יהדות בבתי־ספר חילוניים בת"א או בי"ם — זוהי „בריחה" משרות לאומי ועיסוק בנושאי־שוליים. זה אינו שרות־לאומי אלא שרות של תועלת אישית. בת העוסקת בכך לא הפנימה ציונות אלא חיפשה נותיות־עצמית וזו עומדת מעל הכל. מגמה זו, שהתגברה בשנים האחרונות, חייבה אותנו לעשות בדיקה כדי לתהות על שורשיה של „חומריות" זו, התוצאות ממש הפליאו אותנו. חשבנו לתומנו שה„חומריות" של החברה בכללותה השפיעה גם כאן, וכפי שכלל החברה נוטה ל„חומריות יתר" כך גם בנותינו, הווה אומר — הסיבה נעוצה במשפחת הבת, אולם התברר שלא כך הדבר. הסיבה נעוצה בתכני החינוך של חלק מהמוסדות העל־יסודיים.

ישנם מוסדות במערכת החינוך של חמ"ד, שאין החינוך הציוני בראש מעייניהם. הם מסווים את ההתעלמות מהערכים הלאומיים בצורות שונות. יש המדברים על „תגבור יהדות" ודרך „תגבור" זה מרחיקים את הבת „מעולם המעשה". כל עוד הבת נמצאת במוסדה חינוכי בסביבה מוגנת — היא כמובן רואה הכל בצורה חד־מימדית. עזיבת המוסד החינוכי והמפגש עם חיי החברה כפי־שהם, גורמת כמובן לבת ל„חלם".

המוסד החינוכי שלמעשה צריך לשנות את תכניו בכדי להכין את הבת למציאות — עושה את ההיפך — **הוא מכחיש את המציאות.** בכך הוא תורם לחינוך מסולף ולהבאת הבת שאינה קולטת נכונה את המציאות.

שנים. אתייחס לאותם מוסדות־חינוך המפנים את שה מתחבל תחבולות נגד שרות־לאומי־ציוני זה שנים. אתייחס לאותם מוסדות־חינוך המפנים את החניכות לשרות־לאומי. המטען שהיא מביאה אתה אומר: „אני לא באה לשרת את צורכי־המדינה, אני לא באה מוכנה ל„נתינה". אני באה כי היום כולן הולכות וגם אני לא רוצה להיות חריגה ואולי בהזדמנות זו אפיק גם איזה תועלת־אישית". מוסדות־חינוך המטיפים ליציאה לשרות־לאומי, מדברים על „עשיית־חסד", שפירושו לעשות מעשים שמעוררים רחמים. זה אינו שרות־לאומי! השרות הלאומי בא לשרת את הכלל ולא את הפרט הנזקק. הבת חונכה שהיא באה לשרות לעשות „טובה" ולא לעסוק ב„חובה". מוסדות חינוך אלה שמרגישים שנכשלו בחינוך הבת לעבודה בחברה הישראלית הקיימת, מנסים להמשיך את חינוך הבת לאחר עזיבתה את המוסד החינוכי.

לכן מנסים מוסדות חינוך אלה להשפיע על הבת שתלך — לא למקומות בהם צריכים אותה — אלא למקום בו שהבת לא „תיתקל" בחברה הישראלית הקיימת.

„כשלון התפיסה" של המוסד־החינוכי לא „יתגלה" מיד אחרי גמר ביה"ס, אלא לאחר השרות־הלאומי. ממילא אין כשלון זה לפתחו של המוסד החינוכי.

האם שרות של נתינה!

בכדי שיהיה לנו שרות־לאומי־ציוני־אמיתי למדינת ישראל, מוסדות החנוך חייבים להכיר ב„כשלון התפיסה" שלהם בחינוך ה„חד־מימדי". **יש לחנך לשרות־לאומי בחברה הישראלית הקיימת.**

על הפסוק: „וידבר ה' אל משה פנים אל פנים" אומרים החסידים: משה רבנו נטה אוהלו מחוץ למחנה כי רצה להבדל מעם־ישראל. ולעבוד את ה' בד' האמות שלו. על כך אמר ה' למשה: „פנים אל פנים — כאשר ידבר איש אל רעהו"... **אל תצא מחוץ למחנה אלא היה שם עם העם פנים אל פנים** — דבר אתו כדבר איש אל רעהו. כך ה„חד־מימדיות" שהיא מהוה „ד' אמות צרים מחוץ למחנה".

יש לחנך כדבר ה' אל משה: שרות־לאומי של „ידבר איש אל רעהו".

על שרות של „חובה" ולא של „טובה"! אני מוחל טובות!

האגודה בעין המצלמה

אתנחתא... בסיור־בגליל

... עלי מנדולינה.

לדורית מכלוף
המשרתת במד"א נתניה
מזל־טוב על זכייתך במקום ראשון
ב„חידון התנ"ך המחוזי לנוער"
נאחל לך הצלחה וברכה
שתעלי גם לחידון התנ"ך הארצי
ולאחר מכן לעולמי
צפורה גרוס
וחברותיך לשרות

אפרת
נפתחה ההרשמה
לשנת־הלימודים תשמ"ז
מסלולי ההכשרה:
גננות בכירות
מורות בכירות לגיל הרך
מורות בכירות לבית־הספר היסודי
התמחויות:
חינוך מיוחד, יהדות, ספרות, טבע, חינוך מבוגרים.
הכשרת מורות להוראת ספרות ולשון בחטיבת ביניים.
אפשרות של שילוב לימודים עם האוניברסיטה הפתוחה לקראת התואר ב.א.
תלמידות ראויות וזקוקות תזכינה במילגות.
קיימת אפשרות לסידור מגורים לתלמידות מחוץ לירושלים.
תתקבלנה בנות בוגרות שרות לאומי.
פרטים והרשמה במשרד, רחוב בן־יהודה 17, ירושלים טלפון 717745

תאריכי ראיונות לבנות המעונינות לשרת בקיבוץ חדתי
יום ד', י"ז אדר א' 26.2.86
יום א', כ"ד אדר א' 5.3.86
בין השעות 08.00—16.00
יש לפנות לח' ציפי רומם

צרור ברכות
לאורית שמעון
לנשואיך
מחברותיך שיטל ציוני

כדאי לקרוא:

גם בחוגים החרדיים יש קולות אחרים

במושב הוועד־הפועל של אגודת־ישראל בלוגאנו הושמעה ביקורת רבה על מצב המפלגה בארץ. אחד הנאומים שלא דלפו עד כה היה של ח"כ לשעבר, הרב שלמה יעקב גרוס שיצא בהתקפה חריפה על האלימות החרדית, בייחוד בירושלים, ועל מאבקי הפוליטיקאים החרדים, שאינם נעשים לשם שמים. הדברים ראויים להשמע:

„הציבור הרחב אינו מתנגד לדת. אנו גורמים לכך שישנאו את הדת", פתח גרוס, „הבעיה העיקרית היא, האם אנו יכולים לחיות ביחד או שאנו רוצים מלחמות אחים. הה מאבק בגיוס בנות וניתוחי מתים וזה נגע לנו. אין היום בעיה אחת, שאנו נאבקים עליה והיא באמת נוגעת לציבור החרדי... אנו עושים הכל כדי להשניא את עצמנו. עושים הכל כדי לבזות את אגודת־ישראל יש אצלנו סימפטומים חמורים, סימנים של אלימות, שימוש בכוח ובכפייה. אך צריך לדעת, שבכוח לא נשיג דבר, לא נלביש כיפה למדינה, אפילו לא כיפה סרוגה. יש קבוצה מאורגנת, שאוהבת להתגרות במשטרה, הם מודרכים מחו"ל. לא השבת מעניינת אותם, אלא רצונם ומטרתם להראות שאי־אפשר לחיות בארץ הזאת. כשהייתי חבר־כנסת, עשינו סיור עם מפכ"ל המשטרה ברחוב שבטי־ישראל. צעקו נאצים למשטרה. זו פרובוקאציה".

מכאן עבר גרוס להשמעת ביקורת על מאבקיה של היהדות החרדית בירושלים. הוא טען, שחלק ניכר מהמאבקים היו מיותרים ובלתי מוצדקים וביקר בחריפות את שטות המאבק החרדות: „לא שואלים רבנים כל אברך קובע לעצמו שולחן־ערוך משל עצמו כל אחד עושה מה שרוצה עולה אברך לאוטובוס ומוריד תמונה. הוא שאל גדולים אם לעשות את זה? אברך כתב ב'המודיע' מכתב, שצריך להפסיק את הנסיעות בשבת ברחוב ים־סוף, וכבר באו אנשים ממאה שערים לעזור, וכמעט הגיעו לשפיכות דמים. אנשי רצ הגיעו לשם. זו לא היתה הפגנה לנוען השבת.

„יש לי הרבה מה לומר על רמות. ביקשתם דירה ברמות, אמרו יש בריכת שחייה. אמרתם הכל זאת רוצים את הדירות. עכשיו נלחמים נגד הבריכה. אי־אפשר למנוע את זה. אנחנו לא יכולים למגוע כל דבר עד שמשיח יבוא".

המאבק היחיד אותו הצדיק גרוס היה המאבק במורמונים, אבל גם בנושא זה היתה לו ביקורת נוקבת על העסקנים החרדים: „המורמונים זה כבר היה לפני שנתיים. ח"כ הלפרט הגיש הצעה על המורמונים בכנסת. אבל אתם, חברי־הכנסת, הייתם עסוקים בייחודיים, כעת צועקים להעבר.

הנציגים שלנו עשו את טדי קולק יותר שונא ישראל ממה שהוא. היתה מודעה בעניין המורמונים. כתוב שם 'נבוכדנצר וכלבו שבים'. זו חשפה של אגודת־ישראל? איבדנו את הדרך. איבדנו את השפה. שמעתי פה דו"ח, שנותנים לערבים יותר מליהודים. אני מכחיש את זה. בנאום של ח"כ הרב שפירא לא שמעתי אף מלה טובה. אי־אפשר לראות רק שחור במדינה. אנו כפויי טובה".

תנחומינו הכנים
לחברתנו לעבודה
רות גינדל
על פטירת
האב ע"ה
המקום ינחם אותך בין שאר אבלי ציון וירושלים
הנהלת האגוד
והמצות במשרד הראשי

עשי לך רב:

„ילדי ברזיל"

במסגרת עבודתה בשרות הלאומי נתקלה מ. בצורך לחנך ילד שהובא ארצה במסגרת „ילדי ברזיל". אינני יודעת אם הוא יהודי — כותבת מ. ובכלל, מה מעמדו ביהדות?

עונה הרב אפרים זלמנוביץ, רבה של מזכרת־בתיה: עשי לך רב: „ילדי ברזיל"

אימוץ ילדים, ללא רישום ושלא על פי ההלכה, גורם לתקלות רבות. מהן כאלה שאין לתן כל תקנה. למשל, אימוץ לא מסודר, יכול להרבות ח"ו ממזרים בישראל. המורה לא שוות. נטילת ילדים ללא רשות ההורים, זו עבירה על תציווי השמיני מעשרת הדברות „לא תגנוב" (שמות כ' י"ג). רבי יאשיה לומד מכאן: „אותרה לגונב נפש" (סנהדרין פ"ו א). המלבי"ם מסביר: „גונב נפשות מזיק לחופשיותו ולכבודו" של האדם. הרש"ר קובע שהמאמין בה' יודע כי הוא לבדו מושל ושולט בגורל כל אחד ואחד בשווה. על־כן נצטווינו שלא לפגוע בחירותו של אדם, כפי שהעניק לו הבורא ית"ש. לדעת המכילתא כוונת האזהרה ל„גונב איש ומכרו" (שמות כ"א טז). דינו מות כחנק אם „התעמר בו" (דברים כ"ד ז). לדעת רבי יהודה (משנה, סנהדרין פ"א מ"א): צריך שישתמש בו שימוש שהוא לפחות שוות פרוטה. לדעת התנא קמא אף בפחות משוות פרוטה כגון שנשען עליו, מתחייב דין מות, והלכתא כתנא קמא (גמרא, שם).

הרמב"ם (נזיקין, הלכות גניבה פ"ט א) פסק: „כל הגונב נפש מישראל עובר בלא תעשה שנאמר לא תגנוב... ומיתתו בחנק". רעק"א הבין מהרשב"א (ב"ק ע"ח): „נראה בפשיטות, דלענין גונב נפש, בעינן דווקא מכרו אבל נתנו במתנה לא". החינוך (מצוה ל"ו) כתב: „ואיסורו נוהגת בכל מקום בזכרים ובנקבות ועובר עליה וגונב נפש חייב בחנק והוא שמכר אותו נפש". המנחת חינוך (שם) הוסיף: שגם אם אין עליו דין מות „מכל מקום עובר על הלאו דלא תגנוב".

תאבן עזרא מרחיב האיסור „לא תגנוב" וכותב (שמות כ' יג): „וזאת המלה גם היא כוללת מי שיגנוב לב אחר כאשר עשה אבשלום". הוא נהג כפוליטיקאי לא ישר.

במרכז קו ההסברה שלו עמוד יסודות השקר וההונאה, הוא היה זה שהמציא את מדיניות „הדלת הפתוחה". ללא מנגנון של יועצים ופקידים היה הוא בכבודו ובעצמו „פותר" את כל בעיותיו של האזרח הקטן. מפזר הבטחות ומצדיק כל אחד, תוך כדי התקפה בלתי מרוסנת על שלטון אביו. הוא טרח להדגיש בפני קהל שומעיו שדוד המלך פוסק פסקים מיושנים ולא מודרניים. למה כבר ניתן לצפות ממלך שמרן, זקן ועצל. „מי ישמני שפט בארץ ועלי יבוא כל איש אשר יהיה לו ריב ומשפט והצדקתיו" (שמואל ב' ט"ו ד). לו רק יתן השם בידו את משפט המלוכה, מבטיח אבשלום להיות מלך יותר ליבראלי ומשוחרר מדעות קדומות. הוא לא יעשה פרוטקציה לבני שבטו כמו שעושה דוד אביו. הוא יאחד מנהגים ויפשט הליכים עד שלא יהיה הבדל בין שבט לשבט. נראה, שאבשלום לא היה האחרון, שבשם התהליך הדמוקרטי, גנב את לב העם. גניבת ילדים מתוך חיק הוריהם, שכנוע הילדים שיסתפקו „רק" בגזיזות הפיאות והסרת הכיפות מראשיהם, הם מעשים האסורים לא פחות.

הרדב"ז (מצוה תס"ב בטעמי המצוות) מסביר התקלות שגורם גונב נפש מישראל ומוכרו: אם מכרו לגוי הרי שהפקיע את היהודי מכל המצוות ואפילו מכרו לישראל בתורת עבד כנעני (שחרי כישראל אף אחד לא היה קונהו) „נמצא מפקיעו מכל מצוות אשה שהזמן גרמא ומתירו בשפחה כנענית ומוליד עבדים. ושוב אין להם תקנה".

„שמר פתאים ה' דלותי ולי יהושיע" (תהילים קט"ז ו). אע"פ שאין ספק כי זכויותינו נדלדלו מאד בעקבות מעשים רעים אלה. כיום לא נותר לנו אלא לגנות הגרשה מהמורא יי"ש שיכפר וימנע תקלות וצרות. יהי רצון שנזכה לראות בשוב בנים אובדים אל דרך אבותיהם הקדושים.

הכיפות של איטה

איטה גולדברגר, ראשון־לציונית הוציאה לאור ספר דוגמאות לכיפה סרוגה. מומלץ. מהנה. אוסף בלתי־רגיל. להלן דוגמאות:

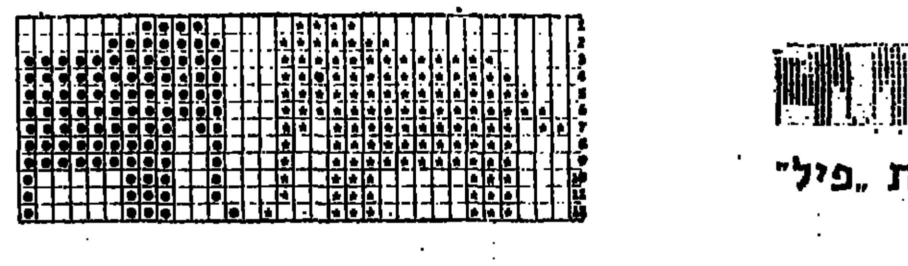

כיפת „פיל"

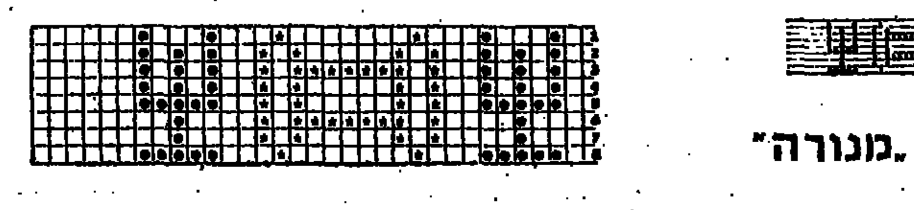

כיפת „מנורה"

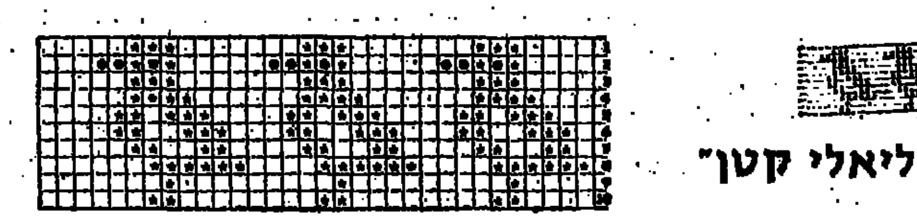

כיפת נחליאלי קטן"

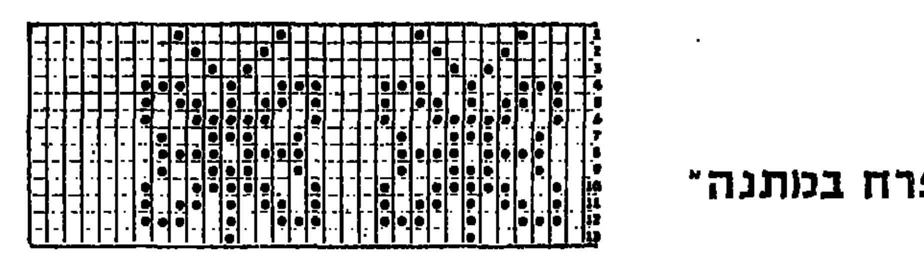

כיפת „פרח במתנה"

לבנות חינוך:

צרור אגדות

ר. חייא
אמר ר' חייא:
— אני רוצה שעם ישראל לא ישכח את התורה.
מה עשה?
הוא זרע פשתן.
הוא קצר את הפשתן וסרג ממנו רשתות.
אחר־כך
הוא פרס את הרשתות וצד בהן צבאי.
ר' חייא מכר את בשר הצבאים,
ובכסף שקיבל, הוא קנה אוכל לילדים יתומים.
הוא קנה אוכל ליתומים מעם ישראל.
אבל את העורות של הצבאים הוא לא מכר.
הוא עשה מהעורות מגלות קלף.
על כל מגילה הוא כתב חומש אחד מן התורה.
על מגילה אחת — חומש בראשית.
על מגילה אחת — חומש שמות.
על מגילה אחת — חומש ויקרא.
על מגילה אחת — חומש במדבר.
על מגילה אחת — חומש דברים.
הלך ר' חייא מעיר לעיר.
בכל עיר, שלא היו בה מלמדי תורה,
ר' חייא היה אוסף חמישה ילדים ומלמד אותם תורה.

ילד אחד הוא לימד בראשית.
ילד אחד הוא לימד שמות.
ילד אחד הוא לימד ויקרא.
ילד אחד הוא לימד במדבר.
וילד אחד הוא לימד דברים.
אמר ר' חייא לילדים:
— עד שאחזור אליכם,
שבו ולמדו זה את זה
מה שלימדתי אתכם.
ר' חייה עשה לו עוד מגילות.
על המגילות האלה — הוא כתב את התורה שבעל־פה.

על מגילה אחת — סדר זרעים.
על מגילה אחת — סדר מועד.
על מגילה אחת — סדר נשים.
על מגילה אחת — סדר נזיקים.
על מגילה אחת — סדר קדשים.
על מגילה אחת — סדר טהרות.

על כל המגילות
ר' חייא כתב את כל התורה שבעל־פה,
שמשה קיבל בסיני.
על שש מגילות
הוא כתב את שישה סדרי משנה.
שוב
הלך ר' חייא מעיר לעיר.
בכל עיר שלא מצא בה מלמדי משנה
ר' חייא היה אוסף ששה ילדים,
ומלמד אותם משנה.
ילד אחד הוא לימד סדר זרעים.
ילד אחד הוא לימד סדר מועד.
ילד אחד הוא לימד סדר נשים.
ילד אחד הוא לימד סדר נזיקין.
ילד אחד הוא לימד סדר קדשים.
ילד אחד הוא לימד סדר טהרות.
אמר ר' חייא לילדים:
— עד שאחזור אליכם
שבו ולמדו זה את זה,
מה שלימדתי אתכם.
כך,
בזכותו של ר' חייא
עם ישראל לא שכח את תורתו.
עם ישראל זכר את התורה ואת המשנה.

האילן
אדם אחד היה צריך ללכת לעיר אחרת.
העיר היתה רחוקה,
ומדבר גדול הפריד בין שתי הערים.
יצא אותו אדם לדרך,
לקח צידה בידו
והלך
הגיע למדבר,
במדבר לא היה אילן,
לא היו מים
ולא היה איש.
אכל האיש מצידתו
שתה ממימיו
והמשיך ללכת.
אבל המדבר היה גדול.
הלך יום,
הלך יומיים,
הלך שלושה ימים,
האוכל כלה
המים תמו
והמדבר עדיין גדול.
הלך האיש עשרה ימים במדבר
לסוף עשרה ימים
ראה מרחוק אילן אחד.
אמר:
— אם אילן שם
אולי גם מים שם?
הגיע אצל המקום
וראה:
אילן גדול,
ענפיו ארוכים,
צלו מרובה,
פרותיו מתוקים
ומעיין לידו.
האיש ישב בצל האילן,
אכל מפרותיו
ושתה ממי המעיין.
לאחר שנח,
קם ללכת
ואמר:
— אילן, אילן,
במה אברכך?
שיהיה עצך נאה?
נאה הוא!
שיהיה צלך מרובה?
מרובה הוא!
שיהיו פרותיך מתוקים?
כבר מתוקים הם!
שיהיה מעיין יוצא מתחת לשורשיך?
כבר יוצא מעיין מתחת לשורשיך!
במה אפוא אברכך?
אלא כך אברכך:
יהיו כל הנטיעות היוצאות ממך כמותך!

(.י.א. ן „לקרוא עוד ועוד" משרד החינוך/ האגף לתוכניות לימודים)

צפונות

אנחנו ואלי"

או: תפיסת היקום במשך הדורות

תפיסת היקום במשך הדורות

ר' שמואל אומר במסכת ברכות (נ"ח ע"א): „נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא (עיר מולדתו), לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו".

לפתרת את בעייתו זאת של שמואל פתרנו היום: עם הופעתו המחודשת של כוכב השביט הליי מוצף הציבור מידע מכל הסוגים: כתבות, תוכניות טלוויזיה תשדירי רדיו, בקיצור, ארוע תקשורתי אשר מבהירים לו את הפתרון לבעייתו של שמואל. אולם, כמות מידע והתייחסות זו הנם חסרי פרופורציה לחלוטין למשמעות מארוע זה מבחינת היקום כולו. מאורעות כבירים בעשרות מונים ואדירים בהיקפם מתרחשים מדי שניה ושנייה ביקום. מאורעות אלו חלקם בלתי ניתנים לצפיה בעין בלתי מזויינת מכדור הארץ, וחלקם טבעיים לנו, כמו בעירת השמש. עובדה זו גורמת לחוסר פרופורציה, מבחינה קוסמית, להתייחסות להופעתו של הליי.

מבנה היקום — המפתח להבנת היחס הנכון בין מאורעות אלו טמון בהבנת מבנהו של היקום. שאלת מבנהו של היקום העסיקה את האדם משחר ההיסטוריה. באותה תקופה ההתייחסות היתה מוטנית בעיקר אל כדור הארץ, השמש והירח, ואילו ההתייחסות אל שאר העצמים השמימיים היתה משנית. כך לדוגמא, בהודו רווחה הדעת כי כדור הארץ נתמך ע"י 12 עמודים כאשר בשעות החשיכה הטענה היתה כי השמש עוברת מתחת לכדור־הארץ (השטח כמובן) ובדרך כל שהיא נמנעת מלפגוע בעמודים.

4 פילים וצב — תאוריה מוזרה יותר שויכה להינדואיסטים שהאמינו כי הכדור, או בעצם מוטב לומר מישור הארץ, מונח על־גבי 4 פילים הנתמכים ע"י צב ענק אשר נח על־גבי נחש השוחה באוקיאנוס אין־סופי. תיאוריות

[illegible]

שהלכלה ע"י קפלר ואומתה ע"י גלילאו, קבלה ביסוס רציני עם פרסום תפיסתו של ניוטון ב־1687.

מדוע חשוכה הלילה?

[illegible]

עופר גלנץ, 22, נכנס למשפחת השרות הלאומי כשנישא במו"צ לאיריס שמעון, שעשתה בבית"ח „העמק" בעפולה. עופר מתמחה באסטרונומיה והופך את התחביב לעיסוק מאלף.
לזוג הצעיר — הרבה הצלחה!

[redacted]

ביה״ד הארצי לעבודה קבע:

אין חובה להסתדרות להתנגד לפיטורי עובד בכל מקרה

בית־הדין הארצי לעבודה קבע, כי חובת הייצוג ההוגן שההסתדרות חבה לחבריה אינה מחייבת אותה להתנגד לפיטורי עובד בכל מקרה, אלא עליה להחליט בענין זה על פי שיקול־דעת הוגן.

השאלה הועלתה בפני בית־הדין הארצי לעבודה בירושלים בעניינה של עובדת ששימשה לחשבת־שכר במקום עבודתה והיתה מופקדת על חישוב המשכורות על פי טופסי הרישום השונים של שעות העבודה. בעקבות חשד למעשה פלילי הודיעה מעסיקתה של העובדת על הפסקת עבודתה ועניינה הועבר לדיון בועדה, בה השתתפו נציגי ההסתדרות ונציגי ההנהלה. הועדה זו אישרה את פיטוריה של העובדת לאחר שהגיעה למסקנה פה אחד כי המעשים המיוחסים לה מהווים הפרת אמון ומצדיקים את פיטוריה. העובדת פנתה לביה״ד לעבודה בתל־אביב באמצעות פרקליטה עו״ד אהוד גוטמן, וביקשה כי בית הדין יצווה על המעסיק להחזירה לעבודה ויסייע להסתדרות לנקוט צעדים ארגוניים שיאפשרו החזרתה לעבודה.

בית־הדין האזורי לעבודה מחק את תביעת העובדת על הסף ועל כך ערערה בפני בית־הדין הארצי בירושלים.

בית־הדין הארצי דחה גם הוא את תביעת העובדת ואימץ את עמדת ההסתדרות, שטענה באמצעות פרקליטה עו״ד בני כהן, כי בית הדין אינו יכול לצוות על ההסתדרות לנקוט צעדים ארגוניים נגד המעסיק וכי חובת הייצוג ההוגן שבו חבה ההסתדרות כלפי העובדים החברים בה אינה התנגדות שרירותית לפיטורי עובד, אלא חובה זו משמעותה הפעלת שיקול דעת הוגן בתום לב, בעת קבלת ההחלטה אם להתנגד לפיטורי העובד.

בית־הדין הארצי ציין להלן, כי לא נקבע בשום מקום, ויש להניח כי לא ייקבע בשום מקום, שמחובתו של ועד עובדים להתנגד לפיטורי עובד בכל מקרה, ותהא הסיבה לפיטוריו אשר תהא. כן קבע ביה״ד, כי ארגון העובדים אינו חייב להזדהות עם כל דרישה של עובד או של ועד עובדים. בית־הדין חייב את העובדת בהוצאות משפט למעסיק ולהסתדרות בסך 250 שקל חדש לכל אחד.

גאות מחודשת במניות

מניות „אי.די.בי. פיתוח" — „קונים בלבד"

מאת סופרנו הפיננסי

עודפי ביקוש גדולים ועליות שערים חדות שטפו אתמול את מרבית המניות התעשייתיות. גם הבנקאיות המסחריות לא נמלטו מ„גוירת" עליות השערים החדה. במהלך המסחר עלו 290 מניות המהוות כ־65.3% מהמניות הנסחרות בבורסה. רק 25 מניות ירדו ובנוסף 81 אחרות נסחרו ללא שינוי בשערן.

אתמול בבורסה

מחזור העיסקות במניות ובאופציות עלה אתמול לרמת שיא מאז המפולת הגדולה בינואר 1985 והסתכם אתמול ב־9.9 מיליון ש״ח (6.7 מיליון דולר).

גם במניות הבנקאיות שבהסדר היו עודפי ביקוש גדולים שהסתכמו ב־5.35 מיליון ש״ח (זהו עלו עד 1.7% (אי.די.בי. רג׳) גם מחזור העיסקות במניות הבנקאיות שבהסדר עלה לרמת שיא 4.6 מיליון ש״ח. בגלל עליות ברוב שערי המניות בענף ירדה מעט התשואה והיא נעה אתמול בין 13.89% (פועלים צ״ש) ל־13.37% (אי.די.בי. רג׳).

לעומת זאת בשוק אגרות החוב היתה אתמול רגיעה. מחזור העיסקות הסתכם ב־3.7 מיליון ש״ח. באגרות החוב הצמודות למדד היתה נטיה לעליות שערים קלות. הן עלו בממוצע ב־0.06%, ומנגד האג״ח הדולריות ירדו בממוצע ב־0.12%.

כאמור בתחילה, למרבית המניות התעשייתיות זרמו אתמול עודפי ביקוש גדולים. תרמה לכך העובדה שבמהלך המסחר בימי מסחר קודמים היה תהליך של מימוש רווחים והחלפת ידיים בסחורה, ואיתנות שהפגין השוק בצד ידיעות על הוזלת הדלק וירידת מחיר הנפט בשוק העולמי ולזה הצטרפו שמועות למציאת נפט בדרום הארץ הציתו מחדש את הבורסה. עוצמת הביקושים שדכו ניתן היה לראות גם במניות הכבדות לרובן נרשמו עליות שערים חדות. הגדילו לעשות מניות אי.די.בי פיתוח, כאשר סוחרי הבורסה לא סיפקו את מרבית עודפי הביקוש ולמניות נרשם שער קונים בלבד. בענף מניות הנפט נרשמו עודפי ביקוש גדולים ועליות שערים חדות בעקבות שמועות על מציאת נפט ב„רוני 1" בדרום הארץ. כתוצאה מכך ל־11 ניירות ערך בענף (מתוך 13 הנסחרים) היו עליות שערים של 10% ויותר או רישום שער קונים בלבד.

נתפס אסיר שנמלט מ„מעשיהו"

האסיר הבורח אבינועם חגבי, בן 25, שנמלט ביום ד׳ בערב ממחנה מעשיהו, נתפס אתמול בראשון לציון, על ידי סיור של שוטרי משטרת ראשל״צ והוחזר לכילאו.

שערי המניות

החברה	השער	השינוי בנקי	השינוי ב־%
אי.די.בי.	76910	+1310	+1.7
אגוד	56650		
דיס׳ א׳	97500	+1500	+1.6
מזרחי	31500	+465	+1.5
ספנות 0.1	1023	+93	+10.0
פועלים	51609	+29	+0.1
כללי	133000		
בליל	33120	+530	+1.6
מימון 1.0	44600		
צ. אמ׳ 1.0	ה.מ.		
דנות 1.0	ה.מ.		
הבינלאומי	3660	+110	+3.1
פ.ב.י.	3425	+125	+3.8
אדנים	7030		
לאו׳ משׁ׳ ש׳	4920	+420	+9.3
פ. משׁ׳ ש׳	950	+65	+7.3
משכן ש׳	2100	+150	+7.7
עצמאות	3900	+285	+7.9
ספ׳ ר״ג ש׳	11235	+535	+5.0
מירב	1922		
שלטון	378		
לאו׳ תע׳ ש׳	5356	+440	+9.8
אריה	ה.מ.		
הסנה ש׳	2855	+260	+10.0
הפניקס 0.1	1358	+10	+0.7
סקורופס	2727	+240	+9.7
ציון 5.0	2844	+80	+2.9
דלק ש׳	4495	+300	+7.2
הראל 1.0	2441	+116	ק׳
שופרסל א׳	4409	+10	+0.2
אזורים	4100	+10	+0.2
אפריקה 1.0	29000	+1400	+5.1
דנקנר 1.0	4110	+359	+9.6
חלב 0.5	ה.מ.		
נכסים	2660	+150	+6.0
גב־ים 0.5	2697	+110	+4.3
הכ׳ היי׳ ש׳	42600	+3220	+8.2
ישפרו	2239	+204	+10.0
ישרס	9125	+435	ק׳
סולל־בונה	ה.מ.		
רסקו מ״ר	4942	+235	ק׳
אגן	17450	+270	+1.6
אורדן 0.1	12850		
אי.פי.	5000		
אל׳ 0.25 ש׳	2672	+243	+10.0
אלקטרה 0.5	6880	+350	+5.4
דשנים	3860	+138	+3.7
כבלים ש׳	13500	+500	+3.9
קופ׳ פה 1.0	1026	+50	+5.1
חיפה כימיק׳	860		
טבע ש׳	50150	+150	+0.3
כלל אלקט׳	3005	+150	+5.3
לודזיה 0.4	710	+15	+2.2
ים־המלח	13900	+500	+3.7
מפעלי־נייר	175000	+4900	+2.9
פטרוכימים	384	+14	+3.8
נחושתן 0.5	5030	+80	+1.6
פוליגון	4100	+300	+7.9
פרומארום	7614		
אי.די.בי. פי׳	3533	+168	ק׳
אלרון ש׳	2675	+243	+10.0
ת. לישׁ׳ 1.0	8202	+746	+10.0
אמפא	8900	+650	+7.9
דיס׳ השׁ׳ ש׳	2223	+90	+4.2
פוע׳ השׁ׳ ש׳	4450	+345	+8.4
בליל השׁ׳	5615	+267	ק׳
ירדן	2500	+40	+1.6
מז׳ השׁ׳ ש׳	11051	+1005	+10.0
כלל סחר	3575	+325	+10.0
כלל בדלין	392	+24	+6.5
כלל תע׳	1496	+80	+5.7
עט 0.5	984	+47	ק׳
פסה 0.5	4670	+200	+4.5
סריון	2750	+250	+10.0
מז נפט	11980	+800	+7.2

* ללא שינוי

בוועידת הסתדרות עובדי המדינה הוחלט:

בכל משרדי הממשלה תופסק העבודה זמן ארוך לפני כניסת השבת

מאת חיים פיקרש, סופר „הצופה"

ההחלטה הקובעת כי בכל משרדי הממשלה תופסק העבודה זמן ארוך לפני כניסת השבת, נתקבלה על פי הצעת הסיעה הדתית, בוועידה הרביעית של הסתדרות עובדי המדינה, שנערכה בירושלים.

ראש הסיעה משה מוזס, שהוא נציג הפועל המזרחי בהסתדרות עובדי המדינה, נימק ההצעה בכך, שרבים מקרב עובדי המדינה הינם דתיים ושומרי מסורת, המבקשים להבטיח את הגעתם לבתיהם טרם כניסת השבת. הוועידה, כאמור, קבלה הצעה זו, והיא עתה טעונה אישור מוסדות המדינה, שהם המעסיקים של עובדי המדינה.

במהלך דיוני הוועידה הועלתה דרישה על ידי הנציגים הדתיים, שמנו 61 צירים מכלל 501 הצירים, להמשיך ולקיים את כל הקורסים, ההשתלמויות והסמינרים במוסדות אירוח שבהם תעודת כשרות מוסמכת. החלטה זו קיימת, למעשה, מאז כיהונה של הסתדרות עובדי המדינה אך בוועידה האחרונה ביקש נציג ל״ע, י. הנדלמן, העומד בראש ועדת האירוח, לאפשר קיומם של אירועים כאלה, גם במקומות אירוח שאינם תחת השגחת הרבנות כדי לאפשר, לדבריו, גם ללא דתיים וללא יהודים מבין עובדי המדינה, להשתתף בהם. צירי הסיעה הדתית הביעו התנגדות נמרצת להצעה זו, והיא הוסרה מסדר היום.

סופר „הצופה" מוסיף כי עתה תובעת הסיעה הדתית, למנוע את העמדתו של מר הנדלמן בראש ועדת האירוח, שכן לכהונה זו מגיע שיעמוד אדם מהימן, המקובל על כל עובדי המדינה, ולא אחד התובע לקיים קורסים והשתלמויות במקומות אירוח שאינם כשרים.

סופר „הצופה" מוסיף כי במרוצת כל 4 שנות פעילותו כיו״ר ועדת האירוח, לא כינס מר הנדלמן את הועדה ובמהלך פעילותו בין ועידה לועידה העלו גם כמה חשדות שהוא ביצע התקשרויות עם מקומות אירוח שאינם כשרים, בניגוד להחלטת הועידות הקודמות. גם עתה קיים חשש שאם הוא יתמנה לכהונה זו פעם נוספת הוא ימשיך בדרכו זו, להתקשרויות הנוגדות את החלטות הועידה.

המשטרה דנה במצוקת כוח־האדם:

חסרים 450 שוטרים כדי למלא את התקן

סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה דן אתמול במצוקת כוח האדם שבה מתחבטת המשטרה, בימים אלה. סגל הפיקוד, שבכלל את שר המשטרה ואת כל הקצינים מדרגת ניצב משנה ומעלה התכנס לישיבה מיוחדת בנושא זה בבית השוטר בירושלים.

בישיבה הובעה דאגה רבה מן המאזן השלילי של כוח האדם במשטרה. בשנה החולפת פרשו מן השירות במשטרה 1349 שוטרים והתגייסו רק 1150. עוד נאמר בישיבה, כי למשטרה חסרים כיום 450 שוטרים כדי למלא את התקן הקיים, שהוא לכשעצמו בלתי־ריאלי לחלוטין בכמה נושאים. הדוברים דנו בבעייה על כל צדדיה ודנו בדרכים לבלום את נשירת הבוגרים משורות המשטרה ובמקביל בדרכים למילוי השורות.

עפ״י הנחיות מפכ״ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס תיערך המשטרה למאבק גיוס מרוכז שיכלול את מפקדי המחוזות, מחלקת ההדרכה של המשטרה, קצין חינוך ראשי, היחידה לקשרי משטרה וקהילה והמשמר האזרחי. כמו כן תיפתח המשטרה במסע הסברה פנימי במטרה להגביר את המוטיבציה בקרב השוטרים לשרת במשטרה וכן במסע הסברה חיצוני, שיכלול פנייה לאישי ציבור וראשי רשויות שיסבנעו גם הם להתגייס למשטרה.

בכנס הודגש כי המאבק על שכר השוטרים פגע בבעייה מסויימת בתדמית המשטרה, אך בכלל נאמר ששכר השוטרים כיום איננו בהתאמה לשלום השכר במשק והוכפה כי יעשה מאמץ לשיפור השכר ותנאי השירות.

בישיבה סוכם, כי חוץ מצוקת כוח האדם לא תהיה כל פשרה בדרישות המוצבות בפני המתגייסים או כל פשרה בדרישות ההתנהגות של השוטרים המשרתים במשטרה.

שינוי מהותי בהסברת השיכון לעולים

על שינוי מהותי בהסדרה בעיות השיכון לעולים והבטחת הכנסה מינימלית לעולה לפי הסדר החדש שייכנס ב־1 באפריל — מסר מאיר שמיר, מנכ״ל משרד הקליטה, בכנס מועצת הקליטה של ההסתדרות שהתכנס בת״א.

לפי הסדר זה תהיה כל משפחת עולים (בת 4 נפשות) זכאית למשכנתא עד 40 אלף דולר, שהחזרתה תתפרס על פני 30 שנה והחזור החודשי יהיה כ־150 דולר. בודד בגיל 27 עם וחק של 5 שנים יהיה זכאי למשכנתא של 20 אלף דולר. עולה מובטל, שאינו זכאי בשנתיים הראשונות להשלמת הכנסה מדמי הביטוח הלאומי, יקבל הבטחת הכנסה של 420 ש״ח למשפחה, ועולים המשתכרים שכר נמוך — תושלם הכנסת משפחתם (בת 4 נפשות) עד 650 ש״ח לחודש.

בדברי הפתיחה אמר יצחק בר־קאי, יו״ר המחלקה לקליטה בהסתדרות, כי „אין אמירה מזיקה ומסולפת יותר מזו שאין עלייה ואין צורך בקליטה, זה לא מדוייק, גם בשנות השפל של 85—1980 עלו לישראל 98,500 עולים ואין להזיל במספר זה". הדובר הדגיש כי יש לנצל את השפל בעלייה להפסקת הקליטה והפניית תשומת לב אישית לכל עולה.

ברקעי הודיע כי הושג הסכם לשיתוף פעולה בין ההסתדרות ומשרד הקליטה בכל הנוגע לקליטה חברתית ושילוב העולה עם מקום העבודה והקהילה.

6000 עובדים פוטרו ברשויות המקומיות ב־85/6

בשנת הכספים היוצאת בוטלו 4000 מישרות ופוטרו 6000 עובדים ברשויות המקומיות — על כך מסר היום אריה הפט מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים.

מר הפט הדגיש כי השנה צומצמו המישרות בשיעור של שמונה אחוזים. בחמש השנים האחרונות בוטלו 10 אלפים מישרות בשלטון המקומי ובסך הכל צומצם מספר המישרות בתקופה זו בשיעור של 16 אחוז. הוא מסר עוד כי מצבת המישרות כיום ברשויות המקומיות היא 55 אלף ו־600, ומספר המועסקים בשלטון המקומי הוא כ־75 אלף עובדים. יצוין, כי למעט מערכת הבטחון, הרי שהשלטון המקומי קיצץ את המספר הרב ביותר של מישרות ועובדים בשרות הציבורי בישראל.

דיאנה פיירשטיין, ראש עיריית סן־פרנציסקו — אורחת העיר חיפה

מאת א. צבי גבעון

לפני כמה ימים היתה הגב׳ דיאנה פיינשטיין, ראש עיריית סאן פרנציסקו אורחת עיר התאומים חיפה. היא הגיעה ביחד עם בעלה ריצ׳רד בלום בראש משלחת המונה 10 אנשים, ביניהם שני יושבי ראש המתחלפים של אגודת ידידים חיפה — סאן פרנציסקו.

הגב׳ פיינשטיין מכהנת כראש עיר מאז 1978, לאחר שמילאה שורה של תפקידים בתחומי הרווחה והתרבות. הערים חיפה וסאן פרנציסקו מקיימות מזה שנים ברית ערים תאומות, ברית שטיבלה תנופה במיוחד בשנים האחרונות.

הגב׳ פיינשטיין ופמלייתה סיירו ברחבי העיר ולאחר מכן התארחה בחברת „צים" לרגל החתימה על הסכם לשיתוף פעולה. כן התקיימה בהיכל העירייה קבלת פנים רשמית, שבה הוחלפו ברכות בין שני ראשי העיר, אריה גוראל וגב׳ פיינשטיין, נכחו שגריר ארצות הברית בישראל, שגם נאם, הרב הראשי לחיפה שאר ישוב כהן, סגני ראש העיר, חברי מועצת העירייה, ראשי המחלקות ונכבדי העיר. לאחר מכן התקיימה פגישת עבודה, שבה דנו על פרוייקטים משותפים לביצוע בשנים הקרובות.

ראש העיר מר גוראל מסר, כי בשנים האחרונות פעלה העירייה להעמיק את קשרי הידידות בין קהילות שתי הערים וגולת הכותרת היתה הצגת תערוכת המוזיאון לאומנות עתיקה והמוזיאון הימי הלאומי „ספנות הים התיכון".

לקראת החזר

(סוף מעמוד 5)

שור אלקטרוני. חברה זו הלכה והתפשטה מכבר מעבר ליכולתה הכספית להוצאות שגדלו הרבה מעבר להכנסות. ניהול כושל והשתנות הביא את המפעל לחובות שמוערכים במיליון דולר. גם במקרה זה ניתן היה לראות מראש את מה שיקרה אילו היו מיצעת המנהלים של החברה והחברה־האם שלה ומי שעומדים באחריותן עירניים ולא נותנים יד ועפשית להבהלה הטפילה. בגוף זה הודחו המנהלים, והמנכ״ל קיבל על עצמו את האחריות והתפטר. לא כן היה הדבר במוסדות הציבוריים שראשיהם לא קיבלו את האחריות על עצמם ואף זוכים לגיבוי מצד הממונים עליהם. בסולל בונה אמנם יתחלף המנכ״ל אך דבר זה נעשה מקום קונצרן זה כבר ניתן בבשבר המר.

שלושת הגופים האלה הם הבולטים ביותר בהתכתבויות שיהם, אך כמהם ישנם ויהיו עוד רבים. דים שייעשה לגביהם כדי לפתור את בעיותיהם, יתן עידוד לאחרים לדרוש ולקבל מה שיתן כעזרה ממשלתית לגופים הגדולים. פירושו של דבר, כמובן, הזרמת כספים גדולה והדפסת כסף, ודבר זה מרשה בזוק לבואת אינפלציה מחודשת.

כרוך אדלר

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

ה.פ. 481/85

המבקשים: אבטין חיות הי״ל מרח׳ מונטיפיורי 17 בנתניה ע״י ב״כ עו״ד ת. ולנסין ברח׳ סמילנסקי בנתניה.

המשיבים: 1) גנה יוסף ואסתר, כתובת בלתי ידועה. 2) ברוקס שמואל ואבנה, כתובת בלתי ידועה.

הודעה על בקשה למתן פסק דין הצהרתי

הזמנה לדין

אל:
גנה יוסף ואסתר
ברוקס שמואל ואבנה

ניתנת בזה הודעה כי המבקשים הנ״ל הגישו לבית משפט זה בקשה להצהיר כי הינם בעלי זכויות החכירה בדירה הנמצאת ברח׳ מונטיפיורי 17 בנתניה, הידועה כחלקה 23/1 בגוש 8215.

בית המשפט יתן בבקשה בתאריך 18.3.86 החל לשעה 08.30 ואילך.

העתק הבקשה על כל נספחיה ניתן לקבל במזכירות בית משפט זה בימים א׳—ו׳ בין השעות 08.30—13.00.

אם לא תופיעו לדיון כאמור יתן בית המשפט פסק דין בהעדרכם בהתאם לעתירה.

מזכירת בית המשפט

עיריית תל־אביב־יפו · מוסד הרב קוק · איחוד שיבת ציון ירושלים

הכינוס האזורי הרביעי לתורה שבעל־פה

יתקיים בעזרה ביום רביעי ראש חודש אדר ב׳ תשמ״ו (12.3.86) ב„איחוד שיבת ציון" רח׳ בן יהודה 86 ת״א

הכינוס מוקדש לנושא

השלום לאור הלכה

התוכנית

ישיבה ראשונה בשעה 17.30
יו״ר הרב משה קצנלבוגן, מנהל מוסד הרב קוק
דברי ברכה: ד״ר יצחק רפאל, יו״ר מוסד הרב קוק
הרב שילה רפאל: „לא תחנם" וכריתת ברית
הרב אפרים צמל: הקריאה לשלום
ישיבה שניה בשעה 19.15
יו״ר מר פנחס שוינמן, יו״ר המועצה הדתית בת״א־יפו
הרב חיים פרדס: „השלום ושלמות הארץ"
הרב ישראל מ. לאו: הלכות „מפני דרכי שלום"
הרב שמחה הכהן קוק: הקיפוחם של הסכמים בין נבחרי ציבור

מלון דביר חיפה

* ארוחות בוקר, צהריים וערב
* ערב מאכלי עמים כל יום שלישי
* הזמנות לאירועים חגיגיים

כשר בהשגחת הרבנות בחיפה

מלון דביר, רח׳ יפה נוף 124 טל. 389131

עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
האגף למפעלים תורניים

חג הפסח באויר הצח במרומי צפת

* בבית הארחה
* בית בוסל (בית יוסף)
* טיולים בגליל, בגולן ובחרמון
* ערבי הווי, הרצאות.
* כשר למהדרין מן המהדרין.

פרטים והרשמה בעיריית ירושלים — במחלקה לתרבות, אגף למפעלים תורניים רח׳ חיי אדם 2 טל׳ 226210 — 226211.

שנדור - מרפאת שיניים

מרפאה משוכללת וחדישה לכל סוגי הטיפולים
מחלקה מיוחדת לילדים.

מרפאה מיוחדת - לציבור החרדי, דתי.
טיפולי שיניים לגברים בלבד ע״י גברים בלבד.

בימים א׳ ו־ג׳ בין השעות 14.00—20.00
אוטובוסים: 66 ו־88 לפתח תקוה.
המרפאות פתוחות: כל יום בין השעות 08.00 — 20.00. יום ו׳ 08.00 — 13.00.
רח׳ לוחמי הגיטו 33
כפר גנים א׳
פתח תקוה
טל. 9225775, 03־9229580
* מחירים נוחים ובתשלומים (מקבלים ישראכרט)

מזל טוב באסותא

רות ורון רובינשטיין — בן
לאה ואברהם סטוסל — בן
שושנה ואלי הופמן — בן
מרים ואהוד לוי — בן
צפורה ואשר בוסקילה — בת
גוטה ויצחק שרגר — בן
רותית וארנלדו רבינץ — בן
פרידה ואורי אשד — בת
רויה ושמואל רבינוביץ — בת
מינה ומשה קורנוק — בן
יונה ויעקב פרידמן — בן
תמר וחנן נוה (מנחים) — בן
צביה ועקיבא שפר — בן
דליה ואלי גריפי — בת
עלה ומגן חלוץ — בן
חוה ובועז נאה — בן
אילנה ודוד אלקריץ — בן
הלנה ובנימין הרשקוביץ — בן
סופיה ואברהם עורן — תאומים
יפה וחיים כהן — בן
רחל ועופר זילברשטין — בת
שושנה ויהושע ברסקי — בת
יהודית ואליהו ציטרונה — בת

גם לך מגיע אסותא
240165

משרד החינוך והתרבות — מינהל החינוך — אגף תלמידים

הודעה על רישום ילדים ותלמידים לגני חובה ולבתי ספר יסודיים לשנת הלימודים תשמ״ז

מועדי הרישום

הרישום לכל מוסדות החינוך הרשמי (גני חובה ובתי ספר יסודיים) יתקיים החל ביום רביעי, א׳ באדר ב׳ תשמ״ו (12 במרץ 1986), עד יום שלישי, כ״א באדר ב׳ תשמ״ו (1 באפריל 1986) ועד בכלל.

רשויות חינוך מקומיות רשאות לקבוע ימים מיוחדים לביצוע הרישום, במסגרת ימי הרישום הללו, לפיכך, מתבקשים ההורים לעקוב אחר המועדים הנקבעים והמתפרסמים ע״י כל אחת מן הרשויות.

גני חובה

תאריכי הלידה של חייבי הרישום לגני חובה לשנת הלימודים תשמ״ז הם: א׳ בטבת התשמ״א (8 בדצמבר 1980) עד ל׳ בכסלו התשמ״ב (26 בדצמבר 1981).

כתות א׳

תאריכי הלידה של חייבי הרישום לכיתות א׳ לשנת הלימודים תשמ״ז הם: א׳ בטבת התש״מ (21 בדצמבר 1979) עד כ״ט בכסלו התשמ״א (7 בדצמבר 1980).

בתנועה

„אמונה" — תנועת האשה הדתית לאומית — מחלקת הארגון

יום שני

ראשון־לציון — בסניף רח׳ מולכו 12, בשעה 6 הכנת מרצפנים ומשלוח מנות לפורים בהדרכת פרידה פבלה.

גבעתיים — בשעה 8.30 פגישת חוג הברית בבית החברה הולנדר חווה, רח׳ הרצוג 26. המרצה שולמית נצה. הנושא: תרגילי עיניים לשיפור הראיה.

יום שלישי

סניף נהר־תקווה, רח׳ שטמפפר 41 — בשעה 7.30 שוק צעירות, הכנת קישוט במרצפנים. המורה: בלומה כרמני.

חולון — באולם המועצה הדתית בשעה 7.30 מסיבת ר״ח אדר.

בת־ים — בסניף, רח׳ הרצל 62, בשעה 5.30 פגישת מנהלת סניף לחברות לפעילות.

יום רביעי

בסניף נס־ציונה, בבית „רעות", בשעה 6.30 פגישת חברות בהשתתפות הפרכות רוזל בן־גדליה.

המוחד לקליטה חברתית וההנהגה של עולים

מוצאי־שבת

ירושלים — לקראת ר״ח אדר ב׳ במתנ״ס מפגש של עולים מברית־המועצות שהגיעו לאחרונה ארצה. בתכנית שיחת רעים, פרקי חזנות, נגינה, כיבוד. יחולקו ספרים לעולים לקראת החגים הקרובים.

יום ראשון

בשעה 9.30 בבוקר ישיבת ועדת קליטה ארצית במשרד „אמונה". סדר היום בהזמנות.

יום שני

חדרה — בשעה 5 אחר הצהרים בבנין העירייה ישיבת ועדת הפעולה למען יהודי ברית־המועצות, בראשות הח׳ מרדכי קוסטלייץ, מ״מ ראש העיר ויו״ר סניף המפד״ל.

עשר משפחות עולות מאתיופיה עברו למגורי קבע באזורים שונים של העיר ובאמצעות ע״י חברות אמונה. מרכזת הפעולה אדית ספראל.

יום שלישי

קרית־מלאכי — בשעה 6 בערב באולם המתנ״ס ערב עדות בהשתתפות עולים, תלמידי תיכון, נשות אמונה ונציגי משרד הקליטה. בתכנית: הופעת תלמידים, סרט ווידאו מהעדות השונות בישראל.

„אמונה", סניף תל־אביב

פרשת השבוע

בהמשך שיעקין רח׳ המערכה 40. המרצה: ש. ליבס.

בסניף הצפון רח׳ קרית שלום. המרצה: מר הרצוג.

בבצרון בבית הכנסת ב־11.15 לפנה״צ מפי הרבנית גולדשמיט.

יום שני

בבצרון בשעה 6.30 בערב יתקיים חוג התנ״ך מפי הרבנית גולדשמיט.

יום שלישי

יתקיים בר״ח אדר ב׳ ב־4.30 אחה״צ במועדון אמונה, רח׳ דיזנגוף 209 מפי כרים עץ־חיים.

חוג נוי

יתקיים ביום שלישי ב־5 אחה״צ בביתה של החב׳ הגדלס, שד׳ המלך דוד 51.

שעור התנ״ך עם הרבנית רבינוביץ

יתקיים ביום רביעי ב־4.30 אחה״צ בסניף אמצה אחד העם 110. הנושא: ימי הפורים יהפכו לששון ולשמחה, פרשת השבוע.

חוג דורמבום

יתקיים ביום שלישי בשעה 5 אחה״צ בביתה של החב׳ בטר סיבה, רח׳ פילנס 3.

הרצאתה של לאה אלכסנדרוב

בנושא: מגילת אסתר תתקיים ביום רביעי ב׳ דראש חודש אדר ב׳ ב־8 בערב במועדון אמונה שברח׳ דיזנגוף 209.

תל אביב

בבית הכנסת הגדול בתל־אביב

השבת, יעבור לפני התיבה החזן הראשי אברהם פרסמן, בליווי אדירזן. לפני קבלת השבת, השיעור ברמב״ם מפי נשיא בית הכנסת אברהם חצרוני בהלכות שקלים א, א בנושא „שקלי הלוים ושקל הקודש". מנחה 5.35. שחרית 8.00.

עונג שבת „אהל שם"

השבת בברקים אזור ב׳

בשעה 17.00 ידרוש הרב אליעזר כהן שליט״א הרב ש. זלמן הכהן שליט״א בפרשת השבוע „ויקהל" ובפרשת „שקלים".

פרקי חזנות ישמיע החזן מר משה ציטרין.

באולם בית הכנסת ביל״ו בשעה 10.30 הרצאתה של הרבנית המוסרת בחמה רבינוביץ.

הרב ד״ר ש.ז. כהנא ירצה בשבת ובמשך השבוע בירושלים בבית אברהם ובמדרשית אברהם.

במועדונים מוריה ובני ברית בנושא: היחסים בין חודשי אדר א׳ ואדר ב׳.

השעור בהלכות מגילה להרמב״ם על ידי הרב ש. זלמן הכהן יתקיים בי״ה בביתו רח׳ מאזה 45 אור ליום ד׳ ב׳ בראש חודש אדר בשעה 19.00 במסגרת סעודת ראש חודש.

הקהל מוזמן!

הכינוס האזורי הרביעי לתורה שבעל״פ בת״א

הנושא השלום לאור ההלכה יתקיים ביום רביעי, ראש חודש אדר ב׳ (12.3.86) לפי התכנית כדלקמן:

17.30: תפילת מנחה. דברי ברכה: ד״ר יצחק רפאל — יו״ר הנהלת מוסד הרב קוק.

17.50: ישיבה ראשונה: יו״ר הרב משה קצנלבוגן, מנהל מוסד הרב קוק. הרב שילה רפאל, חבר ביה״ד הרבני האזורי י־ם, על „לא תחנם" וכריתת ברית.

18.30: הרב אפרים צמל, רב המרכז הקהילתי על הקריאה לשלום.

19.00: תפילת ערבית וכיבוד קל.

19.15: ישיבה שניה: יו״ר פנחס שיינמן, יו״ר המועצה הדתית לת״א —יפו. הרב חיים פרדס אב״ד הרבני האזורי ת״א על השלום ושלמות הארץ.

20.00: הרב ישראל מ. לאו, רבה הראשי של נתניה על הלכות „מפני דרכי שלום".

20.45: הרב שמחה הכהן קוק, רבה הראשי של רחובות על הקפוחם של הדיכוים בין נבחרי ציבור.

הכינוס יתקיים בבית המרכז הקהילתי, רח׳ בן יהודה 86, ת״א.

כנס יוצאי [illegible]

יתקיים ביום שלישי, ד׳ בניסן, 15 באפריל בבית לוחמי הגטאות. בדבר פרטים, נא לפנות ל־: מאיר סוקר, אמירים, דו״נ כרמיאל 20115 טלפון 069־89055.

בתי מרקחת

ירושלים: קופ״ח של ההסתדרות — מרפאת רוממה, רח׳ המ״ג 28, 523191.
תל־אביב: אילוזרוב — אלנבי 76, 230746. בריאות — המלך ג׳ורג׳ 28, 283731.
פתח־תקוה: אסותא — ברון הירש 21, 911710.
חולון: אסותא — סוקולוב 4, 858197.
נתניה: תרופה — הרצל 2, 28656.
חיפה: בלפור — מסדה 1, 662289.
ב״ש — ב״ש: קופ״ח כללית — המיתר 25, 782537.

שבת

ירושלים: הר הזיתים — הר הזיתים 287480.
מצ״ש: קופ״ח של ההסתדרות — מרפאת רוממה, רח׳ המ״ג 28, 523191.
תל־אביב: בס — פרישמן 66, 237326. אביב אפקה — אחימאיר 28 רמת־אביב ג׳, 437198.
מוצ״ש: בס — פרישמן 66, 237326 אביב אפקה — אחימאיר 28 רמת־אביב ג׳ 427198.
פתח־תקוה: פישביין — חפץ חיים 6, 910541.
חולון: המרכז — ויצמן 12, 845236. עין יהב — עין יהב 4, 884854.
נתניה: נאות שקד — מרכז מסחרי אחדים, 52484.
חיפה: מזור — הנביאים 37, 524113.
ר״ג — ב״ב: רמת יצחק — שד׳ ירושלים 96, ב״ב, 727506.

שערי חליפין במט״ח — בנק המזרחי המאוחד

שערי קניה ומכירה של בנקנוטים והעברות במטבע־חוץ ליום 6.3.86 עד למחרת בשעה 12.30 לעסקות בדולרים עד לסך 1,000 דולר וביתר המטבעות עד שווי 500 דולר, יהיו כמפורט להלן:

יבוטף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשעור של 0.75%

המדינה	המטבע	יחי׳	שער קניה (שקים והעברות)	שער מכירה (שקים והעברות)	שער קניה (בנקנוטים)	שער מכירה (בנקנוטים)
ארה״ב	דולר	1	1.4708	1.4892	1.45	1.52
בריטניה	לי״ש	1	2.1333	2.1601	2.10	2.20
גרמניה	מרק	1	0.6560	0.6642	0.64	0.68
צרפת	פרנק	1	0.2132	0.2159	0.20	0.22
הולנד	גולדן	1	0.5806	0.5879	0.57	0.60
שוויץ	פרנק	1	0.7722	0.7819	0.76	0.80
שוודיה	כתר	1	0.2032	0.2058	*0.19	*0.21
נורבגיה	כתר	1	0.2074	0.2100	*0.20	*0.21
דנמרק	כתר	1	0.1772	0.1794	0.17	0.18
פינלנד	מרק	1	0.2877	0.2913	0.27	0.30
קנדה	דולר	1	1.0357	1.0487	0.01	0.07
אוסטרליה	דולר	1	1.0295	1.0424	0.97	1.07
דרא״פ	רנד	1	0.7412	0.7506	0.73	0.77
אוסטריה	שילינג	10	0.9344	0.9461	0.92	0.97
איטליה	לירה	1000	0.9657	0.9778	**0.90	**1.00
יפן	ין	100	0.8171	0.8273	0.80	0.84

* רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 100 כתר
** רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 10,000 לירטות
לגבי בנקנוטים בערכים גבוהים יותר יש לקבל את השער המוצג לעסקות חוץ.

מגן דוד

טלפון חירום 101: ירושלים, בית־שמש, תל־אביב, חיפה, נהריה, עכו, חדרה, הרצליה, כפר־סבא, נתניה, קרית־שמונה, צפת, ראשון לציון, באר־שבע, אופקים, דימונה, ערד, אילת.

ירושלים — טל׳ 523133, בית־שמש — 811288, תל־אביב — 460111, רמת־גן, גבעתיים, בני־ברק — 781111, פתח־תקוה — 9231112, קריית־אונו — 344442, חולון — 803133/4, בת־ים — 585555/6, חיפה — 512233/4, נהריה — 923333, 979333, עכו — 912333, קריית־ביאליק — 931401, 721817, חדרה — 063־22333, הרצליה — 541333, כפר־סבא — 33222, טבריה — 067־90111, קריית־שמונה — 067־44334, בית־שאן — 065־8722, עפולה — 065־93333/4, חצור הגלילית — 067־36333, קצרין — 067־61333, נצרת עלית — 065־73333, מגדל־העמק — 065־4006, רחובות — 054־451333, אשדוד — 055־51332/3, אשקלון — 051־23323, לוד — 054־229133, רמלה — 054־221022, קריית־גת — 051־881333, קריית־מלאכי — 055־8233, ראשון־לציון — 942333, שדרות — 051־97074, באר־שבע — 057־78333, אופקים — 923022, נתיבות — 941033, דימונה — 59333, ערד — 957222, ירוחם — 80133, מצפה־רמון — 88333, אילת — 059־72333, צפת — 067־30333.

שערים יציגים

השערים היציגים ל־6 במארס 1986:

דולר ארה״ב	1.4900
לי״ש	2.1501
מ״ג	0.6595
פר״צ	0.2144
פל״ה	0.5842
פר״ש	0.7788
קת״ש	0.2046
כת״נ	0.2093
כת״ד	0.1786
מר״פ	0.2903
דולר קנדי	1.0445
דולר אוסטרלי	1.0390
רנ״ד	0.7430
פר״ב (10)	0.3219
שיל׳ אוס׳ (10)	0.9387
לירה איטלקית (1000)	0.9702
ין יפאני (100)	0.8213
פאונד אירי	1.9932
פזטה ספרדית (100)	1.0450
דינר ירדני	4.1070
לירה לבנונית	0.7590
לירה מצרית	0.8621

בתי חולים

ירושלים — שערי צדק (ילדים, פנימית), הדסה עין כרם (נשים, כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.).
תל־אביב: רוקח (ילדים), איכילוב (פנימית, כירורגית).
נתניה: לניאדו.

שבת

ירושלים — ביקור חולים (ילדים, נשים), הדסה עין כרם (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.).
תל־אביב: רוקח (ילדים) איכילוב (פנימית, כירורגית).
נתניה: לניאדו.

לוח הצופה

● למכירה בהזדמנות דירה בת 4½ חדרים מפוארת בבתי אליפנט ת״א (ליד רוטשילד המגיד), שקטה 135 מ״ר חזיתית. 03־448561.

● למכירה 4, גבול ב״ב רמת־גן קומה ב׳, רשיון לצליה 03־780948.

לוח ירושלים

● למכירה 2½ חדרים במקור ברוך, תחכמוני, החשמונאים ועוד, הכשר לנכסים, 243221.

● דרושות למוסד בירושלים אחיות לכוחות עזר 02־535171 לפנה״צ לפנות למרים.

● מלונית רמה — פ״א. דירה, מרפסת, סוכה, ק״ב מעלית, מחסן, 819459.

רדיו

קול המוסיקה

06.00 „שמע ישראל"; 06.02 צלילי בוקר; 07.07 בוקר טוב; 07.30 שחרית מוסיקלית; 09.30 קונצרט בוקר; 11.57 מגישים שיר; 12.05 בהמיצחי של הצ׳לן יו יו מה; 13.00 קונצרט צהרים; 15.00 דומיננטר; 16.00 לבקשתכם.

מוצאי־שבת

19.00 קונצרט ערבית של מוצאי־השבת; 20.05 אופרה; 23.00 מוסיקה קאמרית.

רשת א׳

06.00 „שמע ישראל"; 06.02 שידורים לצעירים; 07.30 פעמי המזרח; 09.30 מגבש; 10.30 רדיו קל; 11.05 רגע של עברית; 11.130 השידור היומי לבתה״ס; 11.30 השכלה חיצת לכל; 12.05 הארץ ענינו; 14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין; 15.00 קבלת שבת; 16.05 עם אנשים.

מוצאי־שבת

19.05 א...ב ...קטנה לשירה; 19.30 שידורים לעולים; 22.05 שיחות הש״ן; 23.05 עכשיו ספרות.

רשת ב׳

06.00 „שמע ישראל", „מה טובו אהליך יעקב" וסיכום המשנה היומית; 06.12 התעמלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 06.30 סקירת מאמרי המערכת של עיתוני הבוקר; 06.53 אור ירוק; 06.57 רגע של עברית; 07.00 הבוקר הזה; 08.05 כל צבעי הרשת; 12.10 שריקת פתיחה; 13.00 בחצי היום; 14.06 כרטיסים בקופה; 16.10 עוד מעט שבת.

מוצאי־שבת

19.05 הקל קולנוע; 20.05 יומן השבוע; 21.05 המבדיל; 21.08 ניגונים; 22.05 פרקי היום בתנ״ך; 22.10 מלווה מלכה; 23.05 פגישה לאין קץ; 00.10 הזי ארצי מולדתי.

גלי צה״ל

05.45 פרקי אבות; 06.00 באופן מילולי; 06.10 פזמונים לכולכם; 07.07 תוספת בוקר; 08.05 בוקר טוב ישראל; 19.05 בילוי בעים; 11.05 קולה של אבא; 12.05 סגרילים; 14.05 עוד לא שבת; 15.05 הדרן — תיאטרלי; 16.05 שיר בשקט בשקט.

מוצאי־שבת

19.05 קריאת כיוון; 20.05 מסורת מסירה; 21.00 מבט לחדשות; 21.30 פזמונים לכולכם; 23.00 קונצרט שבוע׳; 00.05 ציפורי לילה; 02.00 מבזק ידיעות; 02.05 לא רוצים לישון; 05.05 צלילי בוקר.

טלוויזיה

טלוויזיה כללית

מוצאי־שבת

19.30 צירופים; 20.30 בנסון; תהליך אב; 21.00 מבט לחדשות; 21.20 ספורים; 22.20 עלילות הפשע האוורגן; 23.10 בידור של חצות; 23.50 פסוקו של יום; חדשות.

טלוויזיה לימודית

08.15 קשת ועזן; 08.40 מסף לספרות; 09.00 מוסיקה דיר; 09.20 לשון יהקשירת ב׳ה׳; 10.10 חשבון ו׳; 10.30 הגיל הרך — בבית של פיסטוק; 11.00 כדור־הסבב (יסודי); 11.15 חברה ותרבות; 11.45 אורחות; 12.15 חברה ותרבות; 12.45 מוסיקה על־יסודי; 13.30 זהו זה; 14.20 כלכלין; 14.30 האוניברסיטה הפתוחה: משלם הכימיה; 15.00 ניהול כשאבי אנוש; 16.00 מנספילד פארק; ערב חדש.

למסדרי קדושין בארץ

מרת אבנון צפרירה הנושאת ת.ז. מס׳ 0324881 הגרה ברכת גן איתמר 4, שהתגרשה בביה״ד הרבני האזורי באר שבע ביום כ״ה תמוז תשכ״ו שהתעודה אבדה לה לא נרשמה אצלכם לנשואין מאז שהתגרשה ב־(13.7.66) תעודה מס׳ 44636, פוענת תאריך הנ״ל.

א. גרדין

המו״ל: הצופה בע״מ. העורך: משה אישון, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח׳ המסגר 66, טל׳ 336056, ת״ד 2045. חשבון בנק הדואר 441144 * סניף ירושלים: רח׳ בן־יהודה 3, ת״ד 1148, טל׳: 02—234910, בערב טלפון: 02—639524 * סניף חיפה: רח׳ ארלוזורוב 1, טל׳ 04—663628 * דפוס העשור בע״מ תל־אביב.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והפרסומים

הצופה
עיתון יומי
HATZOFE
DAILY

במפגש היכרות בין צמרת בנק המזרחי לבין הנהלת „חבר המועצות הדתיות"

גדיש: יש לשחרר 30 — 40 אלף מכלל 450 אלף העובדים בשרות הציבורי

מאת חיים פיקרש
סופר „הצופה"

במפגש היכרות בין צמרת בנק המזרחי המאוחד לבין הנהלת „חבר המועצות הדתיות", שהתקיים אתמול בתל־אביב, והמתלבט היקף המגמה שהגות לשיעור מערך השירותים הציבוריים בין המועצות הדתיות ופעילי הבנק בארץ.

המפגש, שנערך „בבית המזרחי" בתל־אביב, נפתח בדברים של הרב דוד דנינו, ראש „חבר המועצות הדתיות בישראל", שהעריך מפגש זה שנועד, להדק הקשרים על רקע כלכלי־משקי בין גבולות המועצות הדתיות בארץ לבין הבנק הקרוב לעניינה של היהדות הדתית בארץ.

הרב דנינו העלה בדבריו את בעיותיהן הכספיות של המועצות הדתיות בציינו כי כיום מסתכם גרעונן של המועצות הדתיות בארץ בכ־400 אלף שקלים חדשים, והתובה לשלם תשלומי מימון ורבית כבדים על סדרי העבודה התקינים ש. המועצות הדתיות.

בסיכום המפגש נשמעה הרצאתו של יעקב גדיש, חבר הנהלת בנק המזרחי המאוחד הממונה של הכנסת המדינה בעבר.

הבראת המשק — כיצד?

גדיש, שהסביר את בעייתיה הכלכליות הנוכחיות של המדינה, אמר כי לא תהיה הבראה למשק אם השירותים הציבוריים ימשכו בהיקף הנוכחי שלהם.

„כדי לשפר המצב ציבורית „לשחרר בין 30 ל־40 אלף מכלל 450 אלף העובדים כיום בשירות הציבורי", אמר יעקב גדיש בציינו כי ישראל אינה יכולה יותר להחזיק ברוך ה', כשבמסלול הרחב שירותים ציבוריים מנופחים בהיקף נגוף יד ה־ר כאשר בישראל.

באשר לתכניות הצמיחה במשק אמר יעקב גדיש, כי הצמיחה האפשרית צריכה להתבסס על כך שהכסף — המצוי במשק — ישקע במערך היצור, ושעלות העבודה תרד ושתוגבר היציבות במשק לאורך זמן.

מר אהרון מאיר, מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד, שיבח את יוזמת חיים דנינו לקיים את מפגש ההיכרות ובמיוחד נוכח העובדה שהבנק משרת נאמנה את רוב המועצות הדתיות בארץ.

עם זאת אמר, ראוי שיוצגו עצה לה זה להתרחב ובמיוחד תוך בינוי צול יפול של הכנסת המכנית המשוכללת המופעלת על ידי הבנק, ועל ידי ציבור העובדים הממסר.

מר מאיר, הציג בפני חברי הנהלת חבר המועצות הדתיות, המשרדים הבכירים של הבנק, שנכחו במפגש.

במהלך הוצגו ע"י המוסמים סקירה של הבנק לשיפור דרך השתלבות הבנק והשירותים, בין הבנק והמועצות הדתיות.

בין המשתתפים בדיון — שלמה וינברגר (פתח־תקוה) שלמה הארטס (צפת) אברהם לחיאני (קרית גת) מנחם שיטמן (תל־אביב) צבי וייס (הרצליה) שלמה זכריהו (בני ברק) שלמה בוקאי (תל־אביב), דוד ריאני (יהוד), חיים פרץ (לוד), יצחק סודק (בת־ים), ועוד.

נציגי הבנק השיבו על הנושאים ההתייחסים לפעילות הבנק ושירותיו.

עצרת ידידי מדרשיית נעם ביום ב' ב„היכל התרבות"

ביום שני כ"ט אדר א' (10.3.86) תערך ב„היכל התרבות" בתל־אביב העצרת השנתית של ידידי מדרשיית מדרשיית נעם בה ישתתפו 3000 איש מהארץ ומהתפוצות, משלחות של ידידי המדרשיה מארצות הברית ומאירופה הבאות במיוחד.

הנואם המרכזי תהיה הכבוד הרב יהודה הגולד אחד ירק, אלוף פיקוד המרכז. את דברי המדרשיה יביא המנכ"ל ישראל סדן.

בתכנית האמנותית העצרה יופיעו: מקהלת תלמידי מדרשיית נעם בניצוח יעקב עם המוזיקה הצבאית של ישראל, הבימאות של המבצת המגדת בנשה לבנין, האמנים היגיע בפויר ומנגי מאר, בצעירהבים ...צא להר בר: במשלה ישראל בקיר אור קיר, דביעית סולה, המתר גבי בני בר. המוזן הראשי יצחק"ל אייה ברי אהי.

ארגון בוגרי המדרשיה יעריך בי עצרת מיפקד בוגרים לצורך עידכון כרטסת הבוגרים. כל הבוגרים מתבקשים להשתתף במיפקד. המדרשיה הפמיחה לפעולה כ־5,000 בוגרים הפולסים בכל מערכות החיים במדינה.

לקראת תבנה רבתי לקראת העצרת היום של מחזור המדרשיה — האירוע השנתי הגדול מהווה במנק לערכי החינוך הדתי־לאומי ומפגש חבריהי של כל הקשורים בראשית מדרשיית נעם.

במוסדות מדרשיית נעם מתחנכים כ־900 תלמיד בתנאי פנימיה.

המדרשיה הינה חלוצת הישיבות התיכוניות בישראל ומולידת דרכן.

בראש הישיבה עומד הרב יהודה יגל, כמנהלה המחנכי של תמידבת הבינים משמש בוגר המדרשיה הרב אהרון לפידות, כראש בית הדרים הגבוה להכשרת רבנים ומורים לימודי קדש עומד בוגר המדרשיה הרב שמעון וייזר.

העצרת תיפתח בשעה 8.30 בערב בדיוק.

אַרבעת המושבים בגבול לבנון יחריפו שביתתם

המושבים נטועה, אבן מנחם, אלקוש ושתולה מגבול לבנון החליטו להחריף את שביתתם, מפנים כי הבעיותיהם לא נקבו על ידי שר החקלאות אריאל בישיבה אשר קיימו נפגשו ביום המושבי בתל־אביב.

דוד שאול ממטה השביתה מסר לכתב עתים בתום הפגישה, כי שר החקלאות הודיע במפורש כי אין לו פרוטה לתת למשבים. „לי בעצה ביקשנו הון תוזר כדי לקיים את הכסף החקלאי ולכסות המלוכדים לבנק, לשכר עבודה, להרוג להקה ולעבור בטע, בלי עזרה זו אין לנו זכות קיומי", אמר.

שר החקלאות בצמה לבקשה המתיישבים לפרוק את ארגון הקניה ולספק ישירות עם כל ישוב. השר הודיע כי הוא מקיים מגע עם הבנק כדי למגר את ארגון הקניות ולהקים התחרו ועדה מכונת, מורכבת מנציגי משרד האוצר, משרד החקלאות ומשרד ראש־הממשלה. בין הכסף השר לספק גרעינים ו־מרכיבים אחרים לתעשיית המזון למשך שבוע־שבועיים, ותוך תקופה זו ייבחנו היו ויתברר מה צריך לשלם וכיצד.

בנציגי המושבים תבעו העברה בדיוק של חצי מיליון דולר לכל ישוב לשם התשלום שכר עבודה, פרעון חובות לבנקים והבטחת אמצעים ראשונים לעיבוד המשק. כן תבעו שיחזור כל תקציבי המחלקה להתיישבות, המגיעים לארבעת היישובים תוך שנת תקציב זו, עד 30.3.86, ותביעות אחרות.

בעתירה השביתה בזרעית השביתה בזרעית המתמיכה ביום ה' בבוקר, לאחר 11 ימים שבהם נאבקו חברי המושב למען מציאת פתרון לבעיותם הכלכליות.

כתב עתים מוסר, כי סיום השביתה התאפשר בתום פגישה שהיתה לחברי המושב עם אנשי הסוכנות, ואשר בסיכומה נמסר למתיישבים כי הסוכנות תסייע להם בחיסול חובות העבר באמצעות הלוואות שיוכלו לעמוד בהן ואשר לא גלוו את כל הבטחות הפגועות.

האדמו"ר מויז'ניץ מברך את הרב של בני־ברק

מאת סופר „הצופה"

האדמו"ר מויז'ניץ, הרב משה הגר, ערך ביקור בביתו של הרב משה לנדאו — רבה של בני־ברק ואיחל לו הצלחה בתפקידו כרב העיר.

גם הרב שמואל הונגר, אב"ד של זכרון יעקב שהופיע בעצרת זכרון שנערכה ביום ד' השבוע בבית־הכנסת הגדול בבני־ברק לזכרו של הרב יעקב לנדא זצ"ל בירך את בנו הרב משה לנדא לרגל כינויו כרב העיר.

מציינים כי ברכתו של הרב שמואל הונגר לרב לנדא מצביעה על־כך כי בחירתו מקובלת על גדולי התורה בעיר.

י. אבן־חן, ש. זיסקינד וד"ר י. גלר נקבעו כחתני פרס עמינוח לתשמ"ו

הסופר יעקב אבן־חן, הסופרת שרה זיסקינד וד"ר יעקב גלר נקבעו כחתני פרס עמינוח לשנת תשמ"ו.

הפרס יוענק ליעקב אבן־חן על ספרו „הגדה בספרות שלנו־המלאכה הצגת „מורשתי", ספר תולדות של פלנים בצלמלחמה הצילה דרך וילנה לישראל; לסופרת שרה זיסקינד על ספרה „מאבקו של בערי בתנאה הקיבוץ המאוחד, ספר על יש בו הרבנים ותשים על אירועים בתקופת השואה, מעשי גבורה ללא נשק ביד; לד"ר יעקב גלר על ספרו „צמיחתה ושקיעתה של קהילה", בהוצאת „מורשת", ספר ראשון מסוגו על קורות הקהילה היהודית ברומניה.

טקס חלוקת הפרסים הספרותיים יערך ביום השלישי, כ"א אדר ב' (1.4.86), באולם המועצה הדתית רח' אחד העם 1 תל־אביב.

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

בן גוגי אברהם ושושנה	בן	זקובסקי חיים וצפורה	בן
אופק יגאל וגילה	בן	חיים אליהו ויפית	בן
אלאסיאן רמי ויפה	בת	חזן אברהם ותרצה	בן
ארלנגר אליהו ואסתר	בן	סבג אביגדור ואסתר	בת
אברהמי משה ואילנה	בת	קרחואלי גד ועדנה	בן
אלגזי דוד ויפה	בת	טלי אפרים ובצלה	בן
איזנר יוסף ואלישבע	בן	כהן נסים ורחל	בת
אנגל חיים ויהודית	בת	כהן דוד ומלכה	בן
איילנברג שמעון ויהודית	בן	לוי יצחק ולאה	בן
בן הרוש אשר ואילנה	בת	ליבוביץ משה ומלכה	בן
ברוך אברהם ורבקה	בת	מזרחי חיים ושרה	בת
בר סורן אליעזר ורונית	בן	מלכה אבשלום ויולן	בת
בקר זאב ובריזה	בן	מרק משה ומיכל	בן
בנימין משה ובילה	בת	מילר אלכסנדר ודבורה	בן
בן שמשון יוסף והדסה	בן	סגס יעקב ופריזה	בת
בר שלום משה ושרה	בן	סברדלוב אהרן ודבורה	בן
בוטח ואשיה ועזה	בן	סאמעס בנימין וחיה	בת
גיל אורי ושליה	בת	סימון יהודה ואסתר	בן
גוטמן מרדכי ורחל	בן	עורשי דוד ויעל	בת
גליסקו ניצן וסמדר	תאומים	עמר חנניה והדסה	בן
גרינוולד קלמן וגיטה	תאומים	פילצר אליהו וחיה	בת
דיאמנט יעקב ולילי	בן	פילבר רפאל ושמחה	בת
דוויסו אברהם וטובה	בן	פרגר שלמה ואידל	בן
צפרון יעקב ושרלוט	בן	רוזמוף יוסף ויעל	בן
היסמיס שלמה ויהודית	בת	רואל ארתור ולאה	בן
זיקס אליעזר ושרה	בן	קופרמן נפתלי וחלפה	בת
זיידלר יעקב ושרה	בת	שלום זקי ורחל	בן

יזכו ההורים לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים

בברכה

ההנהלה

נרצח תושב ירושלים

כחשודים נעצרו קבלן שיפוצים וצעיר

דוד אברהם, בן 35, תושב שכונת קרית מנחם בירושלים, נרצח אתמול בצהריים בדירת קבלן בחולון. כחשודים ברצח נעצרו קבלן שיפוצים, בן 23, ד' בעיר, בן 24, שניהם בן הכפר צור באהר, שליד ירושלים.

כתב עתים מוסר, כי הרצח אירע בסביבות השעה 12 בצהריים ברחוב ר"ר 47 בשכונת מקור ברוך. עפ"י העדויות, שנאספו על ידי המשטרה, ככהבר כי קבלן השיפוצים בא לבית לצורפות ותכשיטים, שניהלו בהרבת מקום הרצח האחיו.

קבלן השיפוצים בא לגבות כסף עבור שיפוץ דירה שקנה דוד אברהם בהצב רשיי 51. הנרצח סרב לשלם, בטענה כי הקבלן לא סיים את הי עבודה. לאחר דין ודברים הלכו ה־שניים לדירה ושם, לפי עדות השכנים, התפתח ביניהם ויכוח קולני. בויכוח, לפי החשד, שלף הקבלן סכין ודקר את דוד אברהם בחזה פעמיים. החשוד וצעיר נוסף, שהיה עימו, נמלטו מן המקום.

לשמע הצעקות ירד אחד השכנים לדירה וגילה את דוד אברהם, שהתמוטט על הגב מתבוסס בדם. הוא הש לחנות וקרא לאת אבנר. השניים הזעיקו את מד"א, אך לרופא שהגיע לא נותר אלא לקבוע את מותו של אברהם. הוך זמן קצר הגיעו למקום קציני חקירה ממשטרת ירושלים, שנתן נגל המקום, ... ועוצב ... הוא לא... [illegible]

הוראת קבע בבנק לתשלום מסים לעיריית ירושלים שהפכה לסיוט...

מאת סופר „הצופה"

תושב ירושלים שחשבונו בבנק הייב בארבע מאות שקל הרישום מעל לחשבון האירועה המקורי בגלל מעות של אחד הפקידים נאלץ לשאת בהוצאה הריבית על ה„אוברדראפט" ולא זו בלבד אלא נדרש מהלוך ושוב על ידי הפקידים בעירייה כאשר בא להעמידם על המעות ודרש את כספו בחזרה הדרוש לו למחייה.

כפי שנודע לסופרנו זה קרה ביום רביעי השבוע. הודיעה פנויו הפקידים שלא מדובר כלל בטעות. „זה החשבון. הוא כולל הצמדה על שיעורים בתשלומים וכו'". רק אחרי ויכוחים מבושכים הסכימו לבדוק את התלונה. התברר, כי אכן סכום וגבו מאות שקלים שלא כדין. עם זאת סרבו להחזיר את הכסף במקום. לדבריהם ההחזרים מבוצעים אחת לחודש. „זה התקף.

— חזר התושב. לבסוף הסכימו להחזיר את הכסף, אך בלא התחייב להחזיר. גם את הריבית שהוייב בה.

גם השבון הבנק של אותו תושב חוייב בעשרות שקלים יותר כאמה שבוראה החשבון המקורי. כאשר הפנה את תשומת לבם של הפקידים אמרו, כי החשבון לא שולם כלל. כאשר הציג בפניהם קבלה מהבנק על ביצוע התשלום השיבו: „זה לא מעניין אותנו. אצלנו קיבע המחשב..." רק אחרי דין ודברים הודה אחד הפקידים שאין זו המקרה הראשון. באותו יום נתקבלו הרבה תלונות מסוג זה וכי הצדק עם המיסב המתלונן. אלא שלא

אין באפשרותם בשום פנים ואופן להחזיר לו את כספו. אלא ב־15 לחודש.

לשאלה, מי צריך לשאת בתוצאות הריבית שחוייב על ידי הבנק בגלל ה„אוברדראפט" השיבו, כי זה לא מעניינם.

וכך נאלץ התושב שחשבונו חוייב שלא כדין לשאת בהוצאות הריבית על שני החשבונות של שני ארגונים ומים. „באותו רגע — אמר לסופרנו — החלטתי לבטל מיד את הוראת הקבע שנתתי לבנק לשלם את המסים העירוניים על פי השמונות שיגיעו מהעירייה. סוף של דבר אני נאלץ להגן על עצמי".

אלפים ישתתפו בכנס המוקדש לסיום המחזור השני ללימוד הרמב"ם

מאת סופר „הצופה"

תכונה רבה מורגשת לקראת הכינוס המרכזי המוקדש לסיום המחזור השני ללימוד הרמב"ם שיערך ביום חמישי הקרוב בהיכל הספורט ביד־אליהו.

בכינוס ישתתפו אלפי אנשים ובראשם, רבנים וראשי ישיבות.

תנועת חב"ד המארגנת את האירועים לציון סיום המחזור השני ללימוד הרמב"ם הודיעה, כי במשך הימים הקרובים יתפרסו ניידות ה„טאנקים" של חב"ד בהוצאות ירושלים, תל־אביב הערים האחרות במשך מפטורים בכרזת ענק הם מזמינות את הציבור ליטול חלק בשמחה של מצווה.

אירועים הרמב"ם בארץ נערכים במקביל לאירועים שייערכו באותו פרק זמן בארה"ב.

דובר חב"ד מר ברקה וולף אמר כי „אלף פרקים של ספר משנה תורה כשלומדים אותם בקצב של שלושה פרקים ליום לפי שתיקן הרבי מליובאוויטש ניתן לסיימם בשנת משנה".

כן מסר כי בחגיגות בניו־יורק שייערכו ביום א' הקרוב ישתתפו כעשרות אלפים איש.

כן ייערכו חגיגות במרכזים יהודיים באירופה באפריקה ובאוסטרליה.

מר וולף מסר עוד כי הושלמה הוצאתו לאור של קובץ מלפולים ודברי תורה הנוספים בסוגיות הרמב"ם, בו משתתפים גדולי התורה מכל החוגים בארץ ובעולם היהודי.

שוד בחנות תכשיטים בבת־ים

שני שודדים רעולי פנים, המרושים האחד באקדח והשני במקל, שדדו ביום חמישי בצהריים חנות תכשיטים ברחוב רוטשילד 35 בבת־ים.

השנים, איימו באקדח על בעל החנות, שלמה ששון בן 49, תושב חולון. בעל החנות התפלל והדשודדים לקחו טבעות זהב שהיו על השולחן, אבנים רפוזיות, שרשראות זהב וטבעות מלובנות, בשווי כולל של 15 — 20 אלף דולר.

דניאל סלומון - עובד מצטיין של בנק המזרחי באזור הדרום

הנהלת בנק המזרחי המאוחד החליטה לקיים גם השנה את הערות העובד המצטיין במסגרת עידוד וטיפוח עובדים מצטיינים ושכישרים.

הועדה הראשית שנבחרה למטרה זו, העבירה בכל הסניפים, אגפים ומחלקות דפי בחירות ובשיתוף עם ציבור העובדים נבחר/ה מכל יחידה בו עובד/ת מצטיין/ת. לאחר הבחירות מקיימת ההנהלה כינוסים בכל האיזורים בארץ שבהם מוענקים לעובדים המצטיינים תשורות קטנות על הצטיינותם.

בטקס חגיגי שהתקיים שלשום באיזור הדרום שנפתח בהשתתפות ההנהלה, הועדה הראשית, מנהלים וציבור העובדים, ושנוהל ע"י אליעזר שוימר — סמנכ"ל הבנק, נערך במלון „זוהר" בבאר שבע שבו הוענקה לזוכה דניאל סלומון מסניף אופקים תואר עובד מצטיין אזורי (איזור הדרום). כמו כן הוענקו תעודות הערכה וספרים ל־12 עובדים מצטיינים בבחירתם בסניפים.

הטקס החל בקריאת פרק תהלים ע"י העובד למאיר עמרם ושירה בציבור. בליווי שיקופיות. יוסי אביבי, סמנכ"ל ויו"ר הועדה הראשית, הביא את ברכת הנהלת הבנק והערכה למצטיינים שבזכות טובם האדיב והשירות הטוב ללקוחות זכה הבנק לשם הטוב וקרא לעובדים להמשיך בדרכם זו לקידום הבנק.

אריה רייטר, ע. ב. למנכ"ל, מנהל האיזור, ציין לשבח את ציבור העובדים באיזור הדיבר על התגבורות הנדרשות מכל עובד ועובד לצורך עבודתו ושירותו ללקוח.

דני כהן, חבר מזכירות הועד הארצי וחבר הועדה הביא את ברכת הועד ושמחת כל ציבור העובדים.

ראובן מיינר — מנהל סניף אופקים — הביע את שמחתו על כך שעובד סניפו דניאל סלומון זכה כעובד מצטיין איזורי ושיבח את מסירותו ויחסו לצוות העובדים ולקוחות הסניף.

התתן האיזור דניאל סלומון — הביע את תודתו בדברים נרגשים על בחירתו והבטיחו להמשיך בדרכו ומסירותו.

באוירה חגיגית חולקו התעודות והפרסים לכל הזוכים: — אליקים ציפורה — באר שבע; אמסלם משה — דימונה; בינגר מאיר — הנהיאז דרום; בן דוד חיים — נתיבות; בן שטרית יעקב — אשקלון אפרידר; בן שושן רמי — קריית גת; דיין יצחק — אשקלון; דניאל אלכסנדר — אילת; חיטבאשילי גבי — באר שבע שוק; משרקי דוד — בש קסקי; נסים ירם — אשדוד; סלומון דניאל — אופקים; פרנק דוד — ערד.

חגיגת הרמב"ם של חסידי חב"ד תתקיים במוצ"ש בפ"ת

מאת משה לוי

חגיגת סיום המחזור השני ר' תהילות המחזור השלישי בלימוד משנה תורה להרמב"ם יתקיים במוצאי שבת „ויקהל" באולם „גיל" בפתח־תקוה.

במעמד זה יכבדו את נוכחותם — אדמו"רים, רבנים, דייני בית הדין הרבני, וראשי הציבור הדתי בעיר.

הרב דוד הנזין מראשי חסידי חב"ד בישראל ינות בשיחת הא־מו"ר מלובביץ ויסיים את המחזור השני.

הרב שמואל אנטנדורפר שעלה לאחרונה מקנדה והתיישב בפתח־תקוה יפתח את לימוד המחזור השלישי.

חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ראב"ד הרב כהנה בלבה יד־רוש לכבודה של תורה.

את הדרשה המרכזית ידרוש רבה של חיפה הרב אליהו בקשי דורון.

בתכנית פרקי חזנות ושירה חסידית.

חסידי חב"ד מצפים להתההבות בשמחתה של תורה שתעודד את הגברת הלימוד בתורתו של הנשר הגדול — הרמב"ם.

סיום מסכת לזכרם של הורי הדיין שלמה שלוש בחיפה

מאת א. צבי גבעון

בישיבת „מורשה" שבראשותה הרב הראשי וראש אב"ד בחיפה הרב א. בקשי־דורון התקיימה אזכרה לזכרם של ר' אברהם ולעיתו מזלטוב ז"ל הוריו של הדיין הרב שלמה שלוש מבית הדין הרבני בחיפה.

הרב הראשי בקשי דורון התחיל את מסכת סוטה והבן הרב שלוש סיים את מסכת גיטין. כמו כן אמרו דברי תורה הדיין מנחם הששי, הרב דוד קדוש, רב מורח חיפה, הרב נסים מלכה מנהל המחלקה לרשום נישואין ברבנות הראשית בחיפה. כל הנואמים העלו את צדקתם והתנהגותם המופלאה של הנפטרים.

נכחו דיינים, רבנים, אברכי הישיבה, לומדי השיעור היומי ומוקירי זכרם של משפחת שלוש שנפטרו בתוך חודש ימים.

פיטורים במפעל „ציקלון"

50 מעובדי בית החרושת „ציקלון" למוצרי תעופה בכרמיאל קיבלו מכתבי פיטורים בשל צימצום ההזמנות מטעם מערכת הבטחון. הפיטורים ייכנסו לתוקפם ב־1 באפריל.

כתב עתים מוסר, כי הנהלת המפעל הודיעה למועצת הפועלים בעיר כי מתוך 50 המפוטרים, 17 הם זרים והשאר תגיכים ועובדים המועסקים עפיי תווה מיוחד.

בשל ההרכב המיוחד של המפוטרים קודיעה מועצת הפועלים, כי היא לא תתנגד לפיטוריהם.

הכרמלית בחיפה הפסיקה לפעול למשך 10 ימים

מאת א. צבי גבעון

פעולת הכרמלית הופסקה לצורך בדיקות שונות והתיקונים, כך מסר דוד שרף, מנהל הכרמלית.

המדובר בתיקונים הקשורים לאחזקת השוטפת של הכרמלית שהשיפוצים הנערכים בה מידי פעם, מחייבים הפסקת פעולתה.

חלק מהשיפוצים נובעים מהודעה שהגיש מומחה מהטכניון שהתמנה ע"י העירייה לבדוק את מצבה של הכרמלית. ראש עיריית חיפה שבראשונה התעקש ולא רצה לקבל את דרישת משרד התחבורה נענה לבסוף אחרי הבדיקה של מומחה בטכניון. מנהל הכרמלית מעריך כי הפסקת פעולה הכרמלית תימשך כעשרה ימים בלבד, ולאחר מכן תשוב ותפעל כרגיל.

הרוג ופצועים בתאונה בצפון

קצין בצה"ל, אמיר מרמה, תושב חדרה, בן 22, נהרג, ו־3 חיילים נפצעו כתוצאה מתאונת דרכים קטלנית שאירעה ביום רביעי אחר הצהריים על כביש כפר תבור—עפולה.

ממשטרת מרחב העמקים. נמסר, כי התאונה אירעה כאשר מכונית נהוגה בידי אמיר מרמה, סטתה שמאלה והתנגשה חזיתית במכונית שבאה מנגד, שהיתה נהוגה בידי תושב מתהה הפליטים שילד שכם.

נהג המכונית הפרטית נהרג במקום ואילו שלושת החיילים האחרים שהיו במכונית נפצעו ואושפזו בבית־החולים בעפולה.

ב"ה

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, בננו אחינו ודודנו

שמואל לשם ז"ל

בן ישראל ואורה יבדל"א

נעלה לקברו ביום שני, כ"ט באדר א', בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין בגבעת חיספין.

לאחר מכן תפילת מנחה ואזכרה בבית הכנסת ברמת מגשימים.

התחבורה תצא למשתתפים ברחבת בנייני האומה בירושלים בשעה 12.00

משפחות לשם, גרליק ובית רמת־מגשימים

ב"ה

בית הכנסת „בית יעקב יוסף - הרב צבי גוסמן"

נוסד ע"י הרה"ח ר' צבי גוסמן הצ"ל, לשעבר רבה של בוקרשט ורב בהיא פנל־עד לקהילתו והמוכרון לקדושי השואה והמעפלה בניהם בניו יעקב ויוסף הי"ד והוקם בשא"ק על ידי בתמיכת יוצאי רומניה

ובתרומתו של

מר אברהם גולדשטיין - גורן נ"י

לזכר הוריו ר' יצחק משה ומ' ברכה גולדשטיין ז"ל

תל אביב, רח' בול 16 / פקיעין 12 א' טל. 461610

מודיע בזה

כי בשי"ק פ' ויקהל — שקלים כ"ז באדר א' תשמ"ו (7/8.3.86)

יעבור אי"ה לפני התיבה

החזן הראשי המפורסם

ר' מיכאל דוידוביץ נ"י

התחלת התפילה בערב שבת בשעה 5.30 ובבוקר בשעה 8.00.

הקהל מוזמן

הועד

במלאת שלושים לפטירת ראש משפחתנו היקר

הרב ר' יעקב ז'ולטק זצ"ל

ב"ר אשר זליג ז"ל

נערוך אזכרה וגילוי מצבה

ביום ב' כ"ט אדר א' תשמ"ו (10.3.86) בשעה 15.00 בבית העלמין בכפר סמיר חיפה

אוטובוס יצא מרחוב הלל 23 חיפה בשעה 14.30 ויעצור ליד ביהכנ"ס הגדול ע"ש הרב מ.מ. קופרשטוק זצ"ל פינת הרזבורת (צפת — עמק הויתים)

מתאספים ליד שער 4 של בית העלמין.

המשפחה האבלה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של אבינו, בעלי, אחינו וסבנו היקר

ר' אלימלך וולף זצ"ל

בן יעקב

ההלויה התקיימה ביום רביעי כ"ד באדר א' תשמ"ו (5.3.86) יושבים שבעה בבית המנוח רח' הנביאים 5 קרית אתא.

האבלים:
אשתו, בנותיו, חתניו,
נכדיו, אחיותיו
וכל משפחתו.

במלאת שנה לנפילתו כלבנון של בננו יקירנו

גיל שרף ז"ל

נקיים אזכרה ביום שני כ"ט באדר א' תשמ"ו (10.3.86) בשעה 15.30 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בחולון.

לאחר האזכרה ייערך ערב זכרון וטכס הכנסת ספר תורה בסניף בני־עקיבא, ברחוב הרצל 62, בבת־ים.

המשפחה

אוטובוס יצא מבית הכנסת ברחוב בן־עזרא 12 בבת־ים, בשעה 15.00 אחה"צ.

במלאת שלושים לפטירתו של היקר והבלתי נשכח

פרופ' חיים דב מוטל ז"ל

לשעבר פרופסור לספרות אנגלית באוניברסיטת בר־אילן

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו

ביום שני כ"ט אדר א' תשמ"ו (10.3.86)

בשעה 3.00 אחה"צ

בבית העלמין סנהדריה, ירושלים.

המשפחה

מרכז לחינוך הדתי בישראל

חגיגות יובל ה־80

לחינוך הדתי לאומי בארץ ישראל

במעמד

כבוד נשיא מדינת ישראל מר **חיים הרצוג**

ובהשתתפות:

שר הדתות ד"ר **יוסף בורג** נשיא התנועה העולמית של המזרחי—הפועל־המזרחי

ח"כ **זבולון המר** (שר החינוך לשעבר) מזכ"ל המפד"ל

מר **יעקב הדני** מנהל החינוך הדתי במשרד החינוך והתרבות

יתקיים אי"ה מופע ססגוני ומרהיב הכולל חזיון אור־קולי, באולם

היכל התרבות בת"א

ביום שלישי, כ"ח אדר ב' תשמ"ו 8-4-86, בשעה 20-15

בהשתתפות האמנים: דודו פושר
גיו עמר
יעקב בנאי
תזמורת משטרת ישראל
מקהלת "מדרשיית נעם" — פרדס חנה וכפר סבא
תזמורת המנדולינות — ראש העין

באולם הכניסה נקיים הזל מהשעה 19.30 תערוכת הישגים של כל מסגרות החינוך הדתי אשר תלווה בנגינה ובשירה של תזמורות ומקהלות ממוסדות החינוך הדתי

במאי: **מרדכי פרימן** • ניהול מוזיקלי: **מנשה לב־רן** • מנהל הפקה: **יעקב קראוס**

מחיר הכרטיס — 8 ש"ח לקבוצות מאורגנות (למעלה מ־20 כרטיסים) — 6 ש"ח

ניתן להשיג בבתי הספר הממלכתיים הדתיים. כמו כן ניתן להשיג במשרדי המרכז לחינוך הדתי:

תל־אביב, רח' אבן גבירול 157, טל' 03—446595 • ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 54, טל' 02—248113, 249732 • חיפה, רח' החלוץ 59, טל' 04—662514.

ביום שלישי, י"ח אדר ב' (11.3.86)

בבית הכנסת הגדול בתל־אביב, אלנבי 110

תיערך תפילה חגיגית

ויום עיון ולימוד

לשוטרי מרחב תל־אביב

נפתח הרב הראשי למשטרת ישראל הרב **אברהם חזן**

ומשתתפו **חזנים** ותגנגן הרצאה השיעור גמרא מפי נשיא בית הכנסת מר **אברהם חצרוני** שליט"א.

בנושא: **משימות השוטרים לפי ההלכה**

בהפסקה תוגש ארוחה קלה ויחולק שי לנוכחים.

הקהל יוכל להצטרף לתפילות

התפילה בשעה 8.00 בבוקר.

נופש פסח בקמפוס המפואר

קרית הרצוג כפר סבא

לחג הפסח הבעל"ט נקיים בעז"ה

נופש פסח בקמפוס

ע"י מדרשיית נועם בכפר סבא

באוירה כפרית, רוגעת ובהנהלה חרדית

✶ בשר למהדרין מן המהדרין
כל המוצרים בהכשר הרב לנדא ב"ב
והבד"ץ ירושלים. (לא שרויה)

✶ חדרים מרווחים, בריו ידשא,
מרחבים ומגרשי משחקים.

✶ כל הכלים, התנורים והמכשור
חדשים ומיוחדים לפסח.
משגיח צמוד במקום.

● פרטים והרשמה: 706750, 791918—03

למוסד החינוכי
של **אמונה תאד"ל**
אזרה שרה בבני ברק
דרושה מיד

מדריכה חינוכית

רווקה, משרה מלאה
מגורים במקום,
בעלת כישורים מתאימים

מתבקשת לפנות לטל'
791504 ,03-782578.

ב"ה

נופש פסח - לציבור הדתי

באולפנא - כפר פינס

כשר למהדרין — גלאט

סדר פסח כהלכתו בהנחיית הרב **יחיאל גרוסמן**.

הרצאות ✶ שיעורים ✶ תוכניות חברה ועוד..
חדרים נאים ✶ שרותים צמודים.
הנחות לילדים — מחירים נוחים

פרטים והרשמה „נחת": ביום ובערב:
03—455754 03—846490 03—771718

אמונה סניף רמת־גן

ערב אמנותי

בהשתתפות השחקנית **עדנה פלידל**

בתכניתה המלאה „ראותי אנשים מצחיקים", שירה בציבור והופעת צמד זמרים

ייערך במוצאי שבת (15.3.86) בשעה 8.00 במועדון „אמונה" רח' הבעל שם טוב 12 ברמת־גן.

נותר מספר מצומצם של כרטיסים

ניתן להשיג בסניף רמת גן 732957—03

אש"ל

ארגון שיקום לאסיר בדרך היהדות
רחוב צורה היה 27 ירושלים

קריאה לציבור

אש"ל — ארגון שיקום לאסיר פועל בין כתלי בתי הסוהר לשיקום הרוחני של האסיר בישראל.

פעילותינו מתבצעת מידי שבוע בבתי הסוהר: איילון, מעשיהו, נווה תירצה (נשים).

לארגוננו דרושים בדחיפות מתנדבים להסעת מרצים לבתי הכלא למתן הרצאות ושיחות אישיות, וכן מתנדבים לפעילויות שונות.

חוג ידידים
למען ארגון אש"ל

כתובת: ארגון אש"ל ת. ד. 7877, י־ם
טל' 825215 בשעות אחה"צ ● 812322 10.00—8.00 בערב